

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בא

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 259

פגיונים לפרשת בא

אשה אחת התדפקה על דלת ביתי, והציגה את עצמה כחברת קיבוץ 'רמות מנשה'. האשה הודיעה שעשתה את הדרך הארוכה מהקיבוץ עד לבני ברק, כדי לספר לרב את המעשה המדהים שהתרחש בקיבוץ, וגרם שם להתעוררות מרובה

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על נפלאות דרכי שמים

!יִסְר מְעַלֵּי רַק אֶת הַמְּוֹת הָאֵהָ" (שמות י', י"ז)

אשה אחת התדפקה על דלת ביתי, והציגה את עצמה כחברת קיבוץ 'רמות מנשה'. האשה הודיעה שעשתה את הדרך הארוכה מהקיבוץ עד לבני ברק, כדי לספר לרב את המעשה המדהים שהתרחש בקיבוץ, וגרם שם להתעוררות מרובה:

"לפני כמה ימים", היא מספרת, "התרגשה על האזור בו אני מתגוררת, סופת ברד חזקה ונדירה, כשגבישי הברד היו ענקיים, בצורה שלא ראיתי מעודי.

"גם הקיבוץ שלנו היה בטווח הסופה שנמשכה זמן רב, וגרמה לנזקים לגידולים ולחלק מהבתים. הבתים ב'רמות מנשה' הם וילות דו-משפחתיות, וגג אחד מכסה את שתי הדירות.

"גבישי הברד הענקיים היכו בחוזקה רבה על גגות הבתים, גרמו לרעש מחריש אוזניים וכאמור לחלק מהם נגרמו נזקים. לא הייתה פינה אחת שהברד לא הגיע אליה.

"והנה", היא ממשיכה לספר, "כבר בתחילתה של הסופה הבחינו כמה מהחברים במראה מוזר, שגרם להם לפיק ברכיים. באחד הבתים הדו-משפחתיים ירד הברד רק על חציו האחד של הבית, דהיינו על דירה אחת מתוך השתיים, ואילו על גגה של הדירה השנייה לא ירדה ולו חתיכת ברד אחת.

נקיה לחלוטין!
 "חברי הקיבוץ נרעשו לנפשם מעצם המחזה, אך ה'הרעשה' הייתה כבדה עוד יותר, כשנזכרו שבדירה ההיא שעליה לא ירד הברד, מתגוררת אלמנה. אחד מהם נזכר בכמה מפסוקי התורה, האוסרת לענות אלמנות, ואמר: 'אם הקב"ה בעצמו שומר על אלמנות בדרך מופלאה שכזו, אות ברור הוא שהוא אמת ותורתו אמת!'..."
 האשה שהגיעה אל הגר"י זילברשטיין סיפרה, שכמה מחברי הקיבוץ נכנסו לביתה של האלמנה, ומצאוה כשהיא עצמה מתפעלת ומשתאה לנוכח המחזה, שהברד לא ירד על ביתה. "המפתיע היה, סיפרה להם, שלפני מספר ימים החלה להרהר בתשובה, הגיעה

"אבא מארי אמר לי 'שימנקה, שתדע לך שאני בחיים שלי לא בכיתי, אבל כשאני נזכר כמה אמא עשתה בשבילנו, ועכשיו שהקב"ה חנן אותי שאני ב"ה בריא בשכל עד הרגע האחרון, כשאני רואה את אמא שכל כך הרבה עשתה בשבילנו והיא בכזה מצב, את זה אני לא יכול לראות, והתחיל לבכות"

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א, מדבר על דוגמא אישית כחינוך היעיל ביותר, ועל השיטה המיוחדת שמאפשרת לגדולי ישראל לשמוח ולשמור על שלווה הנפש, למרות כל הטרגדיות והמקרים הקשים שהם נחשפים אליהם // חלק ב'

צוות כתבי 'דרשו'

בשבוע שעבר הבאנו כאן ב'לקראת שבת' את החלק הראשון מתוך השיחה המרתקת שקיים צוות הכותבים של 'לקראת שבת', עם הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א, ושעסקה בעיקר בנושא של מתן דוגמא אישית לילדים, ככלי חינוכי ממדרגה ראשונה.

השבוע אנחנו זוכים להביא את המשך השיחה כדלהלן: "אבא מארי, הגאון הצדיק רבי שלום גלאי זצ"ל, מעולם לא חינך אותנו, ילדיו. הוא כמעט אף פעם לא אמר לנו איך להתנהג, מה מצופה מאתנו ומה אנחנו חייבים לעשות. הדרך שלו היתה רק על ידי דוגמא אישית, והדוגמא הזאת היתה כל כך חזקה, עד שהיא נחרטה בלבבות שלנו, ולא יכולנו לנהוג אחרת. "אהבה שלו לתורה היתה כל כך ברורה וידועה לנו, שפשוט ינקנו ממנו את ההרגשה הזאת שלימוד התורה זה הדבר הכי טוב והכי מתוק בעולם.

"אני זוכר שבימיו האחרונים עלי אדמות, בשנת תשס"ג, הגעתי לבקר אותו, ומיד כשהוא ראה אותי הוא אמר לי: שמעון, אתה חייב להגיד לי פשוט ברש"י שאני מתווכח עם מוטל'ה, זה אח שלי שהוא שוחט גדול ותלמיד חכם חשוב, והוא למד עם אבא והתווכח אתו על פשוט ברש"י. באותם ימים אבא היה מאוד חלש, הדיבור עלה לו בקושי רב, אבל הוא לא ויתר, הכי חשוב היה לו הפשוט ברש"י.

"וכעין זה סיפרתי לכם בהזדמנות קודמת, שכשהתגבר החולי על אבא, והוא היה מטפל באמא שסבלה מדמונציה, באתי לבקר ולעשות תורנות על ידה. אבא ניצל את הזמן ששהיתי שם כדי ללכת לבית הכנסת וללמוד.

"אחרי יותר משעתיים הוא חזר הביתה והתיישב בכבדות, כשהוא נאנח וגונח מכאבים עזים. שאלתי אותו, אבא, איך אתה יכול ללמוד כשאתה סובל מייסורים קשים כל כך. השיב לי אבא "כשאני נכנס לבית הכנסת אני נושא עיניים לשמים ואומר לקדוש ברוך הוא, הבאת עלי ייסורים, ואקבלם באהבה, אבל אנא ממך, בשעתיים הקרובות אני רוצה ללמוד תורה, אז בבקשה תיקח ממני את הייסורים למשך שעתיים בלבד, וכך אכן קרה. הייסורים עזבו אותי ויכולתי ללמוד בריכוז ובשלווה."

"ואם כבר הזכרתי את לימוד התורה של אבא, אציין שבשנותיו המאוחרות ראיתי לומד משניות בשקידה רבה, וזה היה משהו שלא ראיתי בשנים קודמות שבהן לא כל כך ראיתי אותו לומד משניות. שאלתי אותו מאי האי, והשיב לי בחיוך: "מה אתה חושב שאני מחכה שאתה תלמד משניות לעילוי נשמת? אני לומד כבר עכשיו בשביל עצמי..."

בחיים לא בכיתי

"המסר שאני רוצה להעביר לציבור", אומר הגר"ש גלאי שליט"א, "הוא שאי אפשר להצליח בתורה בלי מידות, וכן להיפך. תורה ומידות הולכים יחדיו.

"בהקשר זה אני אגיד ווארט יפה בשם אבי מורי זצ"ל. כתוב פעמיים בפרשת ויחי שיוסף הצדיק בא ליעקב אבינו. פעם אחת יעקב קרא לו כדי שיישבע לו שלא יקברהו במצרים, ופעם שניה בא יוסף לאביו עם בניו מנשה ואפרים כדי שיברך אותם.

"בשתי הפעמים כתוב "וישתחו ישראל", יעקב אבינו השתחוה לבנו יוסף. אבל רש"י אומר בפעם השנייה שיעקב אבינו ע"ה השתחוה כדי לחלוק כבוד למלכות, תעלא בעידינה סגיד ליה.

בצורה מסויימת ולא מצליחים כמו שהיו רוצים. הם נשברים מזה ולאחר מכן מפעילים לחץ כבד על הילד מה שגורם לבעיות קשות עוד יותר.

"אספר לכם סיפור, שממנו נבין מוסר השכל גם לעניין זה של חינוך הילדים. פנתה אלי גברת אחת, שזכתה להינשא לאברך בן תורה שבאמת ישב ולמד וזיכה אותה בשכר גדול מאוד של נשים במאי זכ"ן..."

"כעבור שנים אירע שאותו אברך נקלע לתקופה שבה היתה לו נפילה ברמת ההתמדה והשקידה שלו, ובאותה התקופה הוא פחות התאמץ בלימוד וגם למד פחות שעות.

"אותה אשה פנתה אלי כשהיא מאוד כאובה... היא מתאמצת, עובדת קשה כדי להביא פרנסה הביתה, דואגת שבעלה לא יצטרך לטרוח ולא יצטרך לדאוג לשום דבר, שכל עיתותיו תהיינה פנויות רק ללימוד התורה ותו לא, ובפועל הוא לא לומד כמו שהיא היתה רוצה וכמו שהוא מסוגל ללמוד לכאורה, מה שפוגע לה בשכר הזה של 'נשים במאי זכ"ן', התועלת שהיא הפיקה בעבר מהמאמץ פחתה, עכשיו זה שכר פחות, וזה מאוד הדאיג אותה שהיא בעצם משקיעה הרבה ומקבלת כביכול שכר מועט בלבד עבור ההשקעה הגדולה..."

"אמרתי לאותה גברת, תדעי לך דבר אחד, אחרי המאה עשרים את תקבלי שכר רב על המאמץ שלך. אני יכול לומר שתקבלי לא פחות שכר מהשכר שתקבלי על התקופות היותר טובות שלו. כי התפקיד שלך הוא להתאמץ שהוא יוכל ללמוד והתפקיד שלו הוא ללמוד. את תעשי את שלך והוא יעשה את שלו.

"אדרבה, בתקופה שבה הוא כן לומד כראוי יש לך הרגשה אישית טובה יותר, את מרגישה שההשקעה שווה וכדאית, ולכן את בעצם מקבלת קצת מהשכר שלך בעולם הזה. אבל כשאין את הרגשת הסיפוק הזאת, כשאין את הידיעה שהוא האברך הכי מתמיד בכולל, אז ההשקעה היא רק לשם שמים, ואולי באמת השכר יהיה גדול יותר דווקא על התקופה הזאת.

"אותו הדבר נכון גם לגבי הורים שמחנכים את ילדיהם", מסכם הגר"ש שליט"א, "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. אני צריך לעשות את שלי, ולא עליך המלאכה לגמור. זה יסוד חשוב בחינוך הילדים, אתה תחנך את הילד שלך בנעימות, בנועם, בחן, בלי לחץ, בלי לבעוס כשהתוצאות לא כמו שרצית וציפית.

"וגם את הילד עצמו צריך לחנך לכך, לא אכפת לי הציון שקיבלת. אם ידעת ארבע תשובות אני שמח שידעת ארבע תשובות, אני לא מסתכל על השש שלא ידעת. הכי חשוב זה שלמדת טוב, שהשתדלת לדעת את מה שלמדת, לחזור ולזכור כמה שידך משגת, ואם כך עשית הציון שלך הוא 100 אחוז, כי אתה עשית 100 אחוז ממה שמצופה ממך לעשות. מה שידעת בסוף זה בכלל לא חשוב ולא מעניין.

"זה מסר חשוב שבעת"ם בדור של היום. אנשים רגילים היום למדוד תוצאות והישגים, פחות מתעכבים על כמה השקעת, אבל ברוחניות רק ההשקעה היא שקובעת. ההורים צריכים להשקיע בלי לצפות

"שואל אבא זצ"ל, למה רש"י לא פירש את זה כבר בפעם הראשונה שיעקב אבינו השתחוה ליוסף. למה המתין רש"י עד לפעם השנייה, וכי בפעם הראשונה לא היה יוסף משנה למלך?"

"אלא התשובה היא שמהפעם הראשונה אי אפשר ללמוד שיעקב התכוון לחלוק כבוד למלכות. הוא הרי רוצה לבקש טובה, יוסף עושה לו טובה ובא עד אליו כדי להישבע לו שהוא יקבור אותו בארץ כנען במערת המכפלה, כשאתה מבקש מאדם טובה, אתה אמור להודות לו, להשתחוות אליו אם זה מה שמקובל. לא צריך להגיע לזה שהוא יהיה משנה למלך כדי לחלוק לו כבוד, זה פשוט עניין בסיסי של הכרת הטוב.

"אבל בפעם השנייה, כשיוסף הוא זה שבא לבקש טובה מאביו שיברך את בניו, ובכל זאת יעקב משתחוה לו, עכשיו אנחנו לומדים ממעשיו של יעקב שצריך לחלוק כבוד למלכות. תעלה בעיניך סגיד ליה.

"הווארט הזה מאוד משקף את החינוך שקיבלנו בבית. הכרת הטוב עד קצה גבול היכולת. אפילו להשתחוות למי שגמל עמך טובה, זאת לא הגזמה. כי מידות טובות זה הבסיס להכל ואי אפשר להצליח בתורה וביראת שמים בלי שיהיה מידות טובות.

"ולכן אמר לי אבא מארי בהזדמנות כלשהי 'שימנקה, שתדע לך שאני בחיים שלי לא בכיתי, אבל כשאני נזכר כמה אמא עשתה בשבילנו, ועכשיו אני, שהקב"ה חנן אותי שאני ב"ה בריא בשכל עד הרגע האחרון, כשאני רואה את אמא שכל כך הרבה עשתה בשבילנו והיא בכזה מצב, את זה אני לא יכול לראות, והתחיל לבכות, ותדע לך הוא אומר, זה פעם ראשונה בחיים שאני בוכה", ואני באמת לא זוכר שראיתי את אבא שלי בוכה בכל ימי חיי חוץ מאותה פעם.

"הפשט הוא שתורה הולך יחד עם מידות. דרך ארץ קדמה לתורה, וזה צריכים לדעת שאם רוצים לקנות תורה זה חייב להיות שקודם אדם יחנך את עצמו ירגיל את עצמו למידות טובות.

"אבא היה יושב ולומד, יכול היה לשבת שש שעות ברציפות על המקום ולא לזוז מהמקום. אני לא יודע לעשות את זה, את זה אני לא יודע לעשות! לשבת שש שעות ככה על המקום!"

"ועם כל ההתמדה הזאת הוא לא היה מונע את עצמו ממעשי חסד ככל שיידרש ממנו. בבית שלנו גרה גם הסבתא, אם אמי, חמותו של אבי, הם היו חסידי בעלזא. היא היתה קטועת רגל והיו צריכים לגרור אותה מחדר לחדר עם הכסא שלה, ואבא היה מסור לה כמו בן ואף יותר, ולא חסך במאמצים. כשהיה ילד בבית חולים, הוא היה עושה שם משמרות ארוכות, ולא חס על זמנו ועל כבודו או גופו. אבל כשהגיע הזמן למסור שיעור, שום דבר לא עמד בדרכו. בשעה שבה הוא היה צריך למסור שיעור, הוא תמיד היה מגיע לבית המדרש, ויהי מה, זה היה הבסיס לכל. מעשי חסד ועזרה וכל מה שצריך רק מחוץ לשעות השיעור, זה היה טבוע בדם."

הכוונה הנכונה בחינוך הילדים

"חוץ מהעניין של דוגמא אישית, יש עוד יסוד חשוב מאוד בחינוך שצריך לדעת אותו. אנשים רבים מנסים לחנך את הילדים שלהם

בכל ערב שבת נהג רבינו להתעניין, ולשאל אותי איזה נכד עתיד לשהות עימו בביתו בשבת. בליבי תמהתי תדיר מפני מה רבינו, הפרוש מכל ענייני החומר, טורח להתעניין מי אמור לשהות עימו. באחת ההזדמנויות, בעידנא דחדוותא, עלה בידי לשאלו ולעמוד על פשר הדבר

הדוגמא האישית למידות טובות של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"וְהַגְדַּת לְבָנָה" (שמות י"ג, ח')

נכד רבינו, הרב אריה אלישיב, מספר: סבי התאמן בכל כוחותיו כדי שלא להטריח כל אדם בעבורו. גם בשנותיו האחרונות, כשגופו היה חלש ומיוסר, השתדל שלא לבקש מבני ביתו דבר ולו הפעוט ביותר. כאשר סעד את ארוחותיו ודבר מה היה חסר על השולחן, נהג לקום ממקומו ולהביאו בעצמו. כהרגלי הייתי קופץ ומנסה להבין בעצמי מה חסר, ופעמים היה עולה בידי להקדימו ולהביאו לו את הנצרך, אך הוא עצמו מעולם לא ביקש שיביאו לו דבר. בסעודות השבת, כאשר סיים לאכול את המנה, לא היה מבקש לזרז את הגשת המנה הבאה, אלא מסיר מלפניו את צלחתו ושוקע בספר עד שבני הבית הבינו מעצמם שיש להגיש את המנה הבאה.

בכל שנותיו נמנע מרן מלהשתמש באחרים, ולמרות חולשתו הרבה לא ביקש שישיעוהו, עד שלעיתים רבות נאלצו בני הבית להתחנן בפניו כדי שיתיר להם לשמשו. גם בשנותיו האחרונות, כשבליב ברירה אחרת נאלץ להיעזר בבני ביתו, לא היה מבקש בפיו דבר. באחת הפעמים בני הבית לא שמו ליבם לכך, שרבניו סיים את סעודתו ויש להגיש לפניו מים אחרונים. רבינו התרומם בקושי רב ממקומו, נושא עימו את משא מאה שנותיו, ובמאמצים עילאיים פסע פסיעה אחר פסיעה לעבר הברז, כדי ליטול את ידיו.

בכל ערב שבת נהג רבינו להתעניין ולשאל אותי איזה נכד עתיד לשהות עימו בביתו בשבת. בליבי תמהתי תדיר מפני מה רבינו, הפרוש מכל ענייני החומר, טורח להתעניין מי אמור לשהות עימו. באחת ההזדמנויות, בעידנא דחדוותא, עלה בידי לשאלו ולעמוד על פשר הדבר. התברר כי סבי, שהקפיד על מנהגו שלא לבקש דבר מאדם, הכיר את הרגליו ומנהגיו, מעלותיו וחולשותיו של כל נכד ונכד, וידע, שכאשר נכד פלוני שוהה עימו, עליו ליטול את הגמרא לבדו ולהביאה לשולחנו, מפני שאותו נכד אינו מודע לכך שיש להביא לו את הגמרא. כאשר נכד אחר התארח בביתו, ידע סבי כי עליו ללכת מספר צעדים כדי ליטול ידיים לאחר השכמתו, מפני שנכד זה נוהג להניח את ספל המים והקערה במרחק מה ממיטתו וכן על זו הדרך.

זו הייתה פישרה של אותה ההתעניינות, שמטרתה הייתה לדעת כיצד עליו לנהוג ואלו פעולות עליו לבצע כמו כוחותיו הדלים, בכדי לעמוד במנהגו שלא לבקש דבר מאיש!

במשך כל ימיו נהג רבינו לקרוא את פרשת השבוע 'שנים מקרא ואחד תרגום', כשהוא עטוי בבגד עליון. ביום השישי האחרון לשהותו בביתו, כשהוא ישיש בן מאה ושתיים שנה, וגופו שבע-הימים חלש, דואב ומתקשה בכל תנועה, פתח רבינו את החומש וניצב מולו באלם בלא להתחיל בקריאה כסדרה.

דקה, שתיים ושלוש חלפו, ורבינו עדיין עומד אל מול החומש כששפתיו נצורות ופיו דומם. הרגעים הלכו וחלפו, עד שנכדו ששהה במחיצתו, העלה את התמיהה: "מפני מה הסבא ממתין?" "נאה ויאה לקרוא 'שנים מקרא' כאשר לבושים בבגד עליון!", נשמעה התשובה.

הנכד שהבין את הדברים, שנאמרו ברמיזה וירד לדעת אומרם, אך להביא לסבו את החליפה וסייע בידי ללבושה. רק לאחר מכן החל רבינו לקרוא את הפסוקים בהטעמה ובחיות נפלאה. וכך התברר, כי על אף תשישות כוחותיו ורפיון גופו, הקפיד שלא לבקש מאומה מאדם.

בעת שנכדיו היו שוהים בביתו, לא היה רבינו בוחנם על תלמודם מעולם, ואף לא היה מדבר בלימוד אלא עם מי מנכדיו, שידע כי ראוי הוא לכך וישמח בכך. וטעמו עימו, שהרי הנכדים באים אל סבם כדי לבקר ולהתארח ולא למבחן פומבי.

אחד מנכדי רבינו, שהיה טורח ומגיע מעיר אחרת, זכה לכך שסבו היה מקבלו בכבוד גדול, מתעניין בשלומו ומעניק לו תשומת לב

עד סוף הזמן תסריים מסכת ראש השנה

בעזה"ת בי"ב שבט יחלו המוני לומדי תכנית 'דף הכולל'
מסכת 'ראש השנה' ויסיימו אי"ה בסוף זמן חורף

אברך יקר! נצל את ההזדמנות והצטרף גם אתה לחבורה
הנעלית הלומדים כל יום דף [חוץ משישי, שבת ובין הזמנים].
וקנה את לימודך במבחן עם מילגה המתקיים מידי
חודש בהיכלי הכוללים ברחבי הארץ.

לפתיחת קבוצה ללימוד/למבחן: הרב אהרן אתרוג 053-3131919
לייעוץ בפתיחת קבוצה: הרב חיים קריזר 052-7179048

המבחן הראשון: יתקיים ביום ראשון י"ח בשבט מדף ב' עד דף ה'
המבחן השני: יתקיים ביום חמישי כ' באדר מדף ו' עד דף כ"ח

לרישום ולפרטים 'דרשו' 02-5609000

בהיותי עם רבינו לבדו, אמרתי: שהרב יגיד משהו על הרבנית. חשב ואמר: "זי האט גימיינט לשם שמים" (כיוונה במעשיה לשם שמים. אלו היו מחשבותיה - לשם שמים). בהזדמנות אחרת דיבר עוד בהערכה על מידת הסבלנות שהייתה לה

משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א,
על מעשים טובים של נשים צדקניות

"בְּזִכּוֹת נְשִׁים צְדָקְנִיּוֹת נִגְאָלוּ מִמְצָרִים" (סוטה י"א ב')

שאלו את רבינו במה זכתה הסבתא, אמו של החזון איש, לבנים וחתנים כאלו? ואמר: "מה השאלה, היא הרי הייתה צדקנית!" והוסיף: "בדרך כלל היא התאכסנה אצל בתה הרבנית צביה גריינמן ע"ה. אבל בימים נוראים הייתה אצלנו, כי היה מנין אצל החזון איש והתפללה עמנו. סבתא נתנה לי מתנה לבר מצוה חומש קטן. החזון איש היה מדבר עמה כל יום חצי שעה מילי דעלמא, סיפורים על קוסובה..."

אמרתי: נראה לי כי כאשר החזו"א דיבר איתה חצי שעה, לא היה בכך הפסד עוד כמה סעיפים בחזו"א, אלא אדרבה זה יצר את החזו"א, כי כידוע שהחזון איש השיב פעם לילד ואמר לו, כי זכה לצמוח לטובה מחמת מצוות כיבוד אב ואם. נהנה רבינו ואמר: "זה ירושלמי בסוף פרק קמא דקידושין ה"ט, שעל ידי שמיחד לו מצוות כבוד אב ואם זוכה: 'כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ... אמר רבי יוסי בי רבי בון, מי שייחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו מה אית לך אמר רבי מר עוקבן - כגון כיבוד אב ואם..."

ועוד על נשים צדקניות ששמענו מרבינו בחדא זימנא: כאשר סיפר לנוכד על הסבתא שלו - אשה צדקנית, הרבנית שניידמן, וכה אמר: "הייתי בחתונתו של הגר"י שניידמן זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת ציון', שמענו ממנו שיעורים בביתו, ועזרנו לו לנענע את העריסה של בנותיו, והרבנית שלו היא מפינסק. ובילדותי, כאשר נסענו מפינסק לארץ ישראל, היא מיהרה אחר העגלה ללוות אותנו, ואבא בירכה שתזכה גם היא לעלות לארץ ישראל, וזכתה".

והמשיך: "אשה אחת הגיעה להגר"ח מוואלז'ין ואמרה לו כי ה'שאגת אריה' הבטיח לה שתבנה שני בתי כנסיות, אחד כאן ואחד בארץ ישראל, היא כבר בנתה כאן ומעוניינת לעלות לארץ ישראל כי היא כבר לא צעירה. אמר לה הגר"ח: 'למה תמהרי? אדרבא, הרי כל עוד שלא תבני שם בא"י - תאריכי ימים, לכן המתני עוד קצת!'. ומהיכן זכתה לברכה זו? היה זה כאשר גרשו את ה'שאגת אריה' מהעיר, כיון שחלק שם על הרב, ובערב שבת נסע עם בני ביתו ולא ידע לאן יצא לפני שבת. אשה זו שהתגוררה בפאתי העיר בקשה שיבוא אל ביתה לשבת קודש. ואחרי השבת הוא בירכה בברכה זו הנ"ל".

ועוד על אשה צדקנית - חד בדרא - אשת רבינו שיבלחט"א לאחר התפילה בש"ק בבוקר, רבינו ישב ליד השולחן לפני קידוש, שאלתי: אני אהיה בחו"ל השבוע, ואנשים ישאלוני האם הרב אמר, ומה הרב אמר על הרבנית, מה אומר אליהם?
"ניטא וואס צו זאגען". שתק כמה שנית אך המשיך: "מען דארף ניט זאגען" (- 'אין מה לומר', ושתק כמה שניות המשיך וביאר: 'לא צריך לומר כלום').

בהיותי עם רבינו לבדו אמרתי: שהרב יגיד משהו על הרבנית. חשב ואמר: "זי האט גימיינט לשם שמים" (- כיוונה במעשיה לשם שמים. אלו היו מחשבותיה - לשם שמים). בהזדמנות אחרת דיבר עוד בהערכה על מידת הסבלנות שהייתה לה.

בירושלים ייערך כנס ענק של כל בנות הסמינר לע"נ הרבנית. על מה לחזק? צניעות, חסד ומידות, אהבת תורה, יר"ש ושבת?
"אולי כדאי לחזק בעניין צניעות".

ידוע עד כמה שהרבנית ע"ה נשאה את משא הציבור, ואמרה פעם אחת לבני הבית שקבלה 200 נשים ביום, אבל מעולם זה לא היה כחוט השערה על חשבון הבעל או הילדים. בצעירותה לא הלכה לבית הכנסת וכו', כדי שבעלה לא יופרע או שילד לא יופרע. כיום, יש ארגונים רבים של חסד לילדות ולבתיהם של חולים וכו', האם מותר שאשה תתמסר לזה, גם על חשבון הבית, ועל ידי זכות החסד זה לא יזיק?

"לא על חשבון הבית כחוט השערה! כי לביתה היא מחויבת, ולסייע לאחרים - הדבר לא מוטל עליה".

אמרת: דרגותיה של הרבנית נראות שלא מעלמא הדין, ובוודאי שהיה כאלו שתהיה להם הרגשה - מה המעלות הללו שייכות אלי? מה שהיה זו יצירה מיוחדת ולא שייכת אלי, ואולי טעות גמורה בידם, כי בלא 'עבודה' אין כלום - "לא יגעת ומצאת אל תאמין". תלמיד חכם שאל את מרן הרב שך זצ"ל: הרי מידותיו הנאצלות של רבי חיים עוזר זצ"ל היו נוראות - האם נולד כך או שעבד על זה? וענה: "הוא נולד כך, אבל אם לא היה עובד על עצמו, היה נשאר ריק מהן". ורבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר על רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: "אמרת שלא תקבל שכר על מידותיך כי כך נולדת, אך אין הדבר כן, כי אני מכיר אנשים רבים שנולדו במידות טובות, ומתו פראי אדם". "אכן, נכון הדבר כפי שאמרת, ורק על ידי עבודה [זוכים]".

ובכל זאת איך הגיעה לזה? - "על ידי חינוך".

ואם מבקשים שילמדו ממנה, איך אפשר לבקש כאשר אין לאחד חינוך כמו שהיא קיבלה. היתה לה אמא כזאת, וב"ה יש לה אבא כזה. "כל אחד לפי מה שהוא, לפי כוחותינו, נחנך את יוצאי חלצינו". הוסיף רבינו: "והעצה העיקרית היא תפילה".

ידוע לנו כמה תפילות רבות שפכה הרבנית ע"ה על יוצאי חלציה, ולכן זכתה הרבה, מה תעשה אמא בזמנינו שכל כך צריך רחמים - על היוצ"ח, ובדרך כלל הרי כולן כבר מתפללות, האם יש עצות נוספות? אמר רבינו שוב: "העצה היא - תפילה של האמא!". וכוח התפילה רב - לזכות על ידי כך לסייעתא דשמיא.

סיפור נורא. הקב"ה מדקדק עם הרבנית כחוט השערה

ערב שביעי של פסח תש"ע. הרבנית סיפרה אתמול: "אחרי סעודת שחרית בשבת בער"פ, קיבלה כאבים עזים בצוואר ובגב. היא עברה בחיים כמה סוגי כאבים, גם התקפת אבנים בכליות, אבל כאלו כאבים עזים לא היו לה, וערכה 'חשבון הנפש' על מה זה, ואמרה: הנה כל צרכי הפסח אני עושה לבד, חוץ מחרוסת ששולחת לי הרבנית ברזם, והעיקר בתי ר.צ., ועשרות שנים אני שולחת חרוסת לגב' פלונית השבורה, שאינה יכולה ללכת ואפופה צרות. השנה בתי

שכחה לשלוח והיה לי מעט מאד חרוסת בקושי לעצמי, ולא שלחתי לה, ובנוהג שבעולם אשה כזו מיד אומרת - 'שוכחים אותי כי אני לא שווה כלום', וממילא היא שבורה מאד מזה, ביום ו' שלחתי את גב' מ. כהן תחי' עם בקבוק יין מהסיום, שתסביר לה שלא יהיה גם לי ולכן אני לא שולחת לה וכו', ומיד שחזרה הוטב לי הרבה, ועתה אני מרגישה הרבה יותר טוב".

שאלתי את רבינו: הרי הרבנית הייתה אנוסה ומה מגיע לה עונש? "היה עליה להודיע לה שאין לה".

מדוע רבינו העיר את הרבנית ע"ה משינת הלילה?

ספרתי קמיה מה ששמעתי מראש ישיבה, כי פעם אחת הרבנית ע"ה התקשרה אלי כדי שיקבל בחור שלא רצו לקבלו בשום מקום, ולא הסכים ובקשה כמה פעמים בטלפונים, אכן בסוף החליט להיענות לבקשת הרבנית, ובא לרבנו בקבלת קהל ב-11 בלילה, וסיפר לו שהחליט להיענות לבקשת הרבנית. הרב קם מיד והלך לחדר השינה, העיר את הרבנית ובישר לה שהבחור מסודר. ראש הישיבה הנ"ל תמה מה טעם ראה רבינו להעיר אותה, הרי יכול לומר לה מחר עם שחר לפני וותיקין? ורבינו ענה לו: "אדרבא, כמה ימים היא לא ישנה בשביל כך, ועכשיו היא תישן טוב". תגובת רבינו: "אכן כמה פעמים היה כעין זה".

אמרת: שמעתי כי פלוני בא להרב שך שישתדל למען בחור לחברותא, והרב שך סידר לו, והמשתדל אמר כי כאשר יפגוש אותו יאמר לו שהעניין מסודר, אמר לו הרב שך: "מקובלנו מרא"ז שלשמוח יהודי לא מתעכבים רגע אחד, אם כן תלך מיד ותגיד לו". וכן שמעתי שאחר ביקש מרח"א טורצ'ין זצ"ל שידבר עם פלוני, וזו טובה בשבילו, הלך ודיבר ושב עם מונית לומר לו כי דיבר בעניין. שאלו המבקש ממתי אתה נוסע עם מוניות? ענהו רח"א: "ידעתי שתשמח בזה, וכדאי לי לשלם כסף כדי שתשמח 5 דקות קודם". ש: האם דרך זו היא גם על חשבון ביטול תורה?

"למה זה ביטול תורה? שיחשוב בלימוד בדרך, מאי נפק"מ בדרך או בסטנדר, אפשר תמיד ללמוד בכל עת וזמן!"

(מתוך הספר 'כל משאלותי')

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

לפני כמה שנים באתי לחנות כובעים לקנות שם קאפעלוטש. עמדו שם שלשה בחורים. האחד היה מעוניין לקנות כובע, והוא הביא איתו את שתי החברות שלו, מסדר א' ומסדר ב', כדי שיראו איך הכובע עומד עליו... הרי צריך שהכובע יעמוד בדיוק "ככה" ו"לא ככה"... המוכר אמר לי שהם נמצאים כבר שעתיים בחנות... שאלתי את הבחור מה כל הסיפור הזה עם הכובע?...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על ה'חן' המיוחד ושיעור באמונה

"וד' נתן את חן העם בעיני" (שמות י"ב, ל"ו)

מורי ורבותי! עשר המכות היו עשרה שיעורים באמונה, עשרה שיעורים ב'ודעתם כי אני ה'" - אשר לו הכוח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו!

הסטיפלער מוסיף ואומר: ביציאת מצרים ראו שלטון נוסף של הקדוש ברוך הוא, ראו שהקב"ה בעל הבית על החן! אם הקב"ה נותן לאדם חן בעיני הבריות - יש לו חן בעיניו, ואם הקב"ה לא נותן - לא יעזור לו שום דבר! הוא לא יישא חן, גם אם יעשה את כל ההשתדלויות שבעולם לנשוא חן.

אי! אי! אי! הקב"ה שליט על החן!

רק מכיוון שה' נתן את חן העם בעיני מצרים, לכן "וישאלום וינצלו את מצרים" (יב, לו).

המצרים היו שונאים מושבעים של בני ישראל. הם ידעו היטב שכל המכות שנתכו על ראשם הם בגלל היידאל'אך האלו... הם הבינו שכל הצרות נגרמות להם בגלל היהודים, ושנאו אותם יותר ממה שאנחנו שונאים את הערבים!

הנה, הבה נתאר לעצמנו מצב מבעית שכזה:

אני יושב בביתי. לפתע נשמעות דפיקות בדלת. אני פותח את הדלת ו... על הפתח עומד ערבוצ'קי... א-ערבאבער עם כאפיה, עם שפם גדול... הנשמה שלי יוצאת מרוב פחד ואני רץ לצלצל למטרה: "הלו! הצילו! הצילו! ערבי בדלת שלי"...

לפתע אני שמוע את הערבי אומר לי: "רגע! רגע! תירגע! אל תדאג! לא באתי, חלילה, לעשות לך רעה! בסך הכל באתי לבקש ממך טובה. כמובן, רק אם לא קשה לך. אני רוצה שתלווה לי ארבע מאות אלף שקל לשבוע ימים. בתחילת שבוע הבא אחזיר לך את הכסף"...

רבותי, תגידו אתם: יש מישהו שילווה לו? על פי דרך הטבע - אף לא אחד יסכים להלוות לו לא ארבע מאות אלף שקל, לא ארבעים אלף שקל, ואפילו לא ארבע מאות שקל! כך יתנהג כל אחד ששכל ישר בקודקודו! לא כך?

והנה כאן, במצרים, עומדים היהודים השונאים על פתחי בתיהם של המצרים, ובפיהם בקשה מוזרה: "מוחמד! תוכל להשאיל לי את שעון הזהב התלוי שם על הקיר? את השעון הכבד, שמשקלו עשרה קילוגרמים

זהב טהור, שירשת מסבא של סבא שלך?"

המצרי משיב: "כן! בבקשה! בכבוד!"

הוא עוד מוסיף: "יש עוד משהו שאתה צריך? בבקשה, קח..."

הרי לא היה אדם אחד מישראל, אומרים חז"ל, שלא יצא עם פחות מתשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים (בכורות ה ע"ב). חמורים לובים הם חמורים מעולים (רש"י שם) שיש להם כוח לשאת משאות כבדים ביותר!

איך קורה דבר כזה? איך יתכן שהמצרים שכל כך שנאו אותנו, יותר ממה שאנחנו שונאים את הערבוצ'קי שדפק בדלת, מסכימים להשאיל ליהודים את כל כספם וזהבם, עד כדי כך שבני ישראל רוקנו את מצריים ועשו אותה כמצולה שאין בה דגים (רש"י שמות יב, כב)?

התשובה: "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים!"

הקב"ה הנו שליט על החן! אם הוא רוצה שיהיה לאדם חן - יהיה לו חן, גם אם זה מעל ומעבר לכל הגיון, גם אם זה לא תפס בשכל האנושי! וגם להיפך.

אם הקב"ה לא נותן את החן - לא יעזור כלום. גם אם תעשה את כל ההתייפפות שבעולם - לא יהיה לך חן!

לפני כמה שנים באתי לחנות כובעים לקנות שם קאפעלוטש. עמדו שם שלושה בחורים. האחד היה מעוניין לקנות כובע, והוא הביא אתו את שתי החברות שלו, מסדר א' ומסדר ב', כדי שיראו איך הכובע עומד עליו... הרי צריך שהכובע יעמוד בדיוק "ככה" ו"לא ככה"... צריך לבדוק שהוא עומד מושלם, כמו הריבוע של התפילין...

מה אומר ומה אדבר? המוכר אמר לי שהם נמצאים כבר שעתים בחנות... שאלתי את הבחור: "מה כל הסיפור הזה עם הכובע?", והוא ענה לי: "מה כבודו רוצה ממני? אני אוהב בשידוכים! אינני יכול להראות כמו ליצן! אני צריך להראות במיטבי, אני צריך לשאת חן..."

אי! אי! אין שוטה שבעולם! האם אתה בעל הבית על החן? האם אתה יכול ליצור חן? הקב"ה בעל הבית על החן! ברצונו - יהיה לך חן וברצונו לא יהיה לך, גם אם תעשה את כל ההשתדלות.

גם את זאת ראו ביציאת מצריים: הקב"ה הינו בעל הבית על החן! מוראדיג! מוראדיג!

יציאת מצריים - עדות על האמונה וההשגחה

חנניות הלבשה מוכרות בגדים בהתאם לעונה שלהם, לכל בגד יש את העונה שלו.

להבדיל, הפרשות העוסקות ביציאת מצרים הן ה'עונה' של סיפור יציאת מצרים. אמנם יש מצווה לזכור את יציאת מצרים בכל ימות השנה, "כל ימי חיך", אבל כשמגיעה ה'עונה' המיוחדת אנו מתמקדים בכך ביתר שאת.

אדם מן היישוב רגיל למאכלים הקבועים שלו, אולם העשירים לא מסתפקים בכך, הם מחפשים כל מיני מאכלים חדשים ויקרים. האמת היא שהם לא עושים זאת בצורך גופני אלא בצורך נפשי, כדי לספק את התאוות ואת הצורך בריגושים שלהם. אבל יש מאכל אחד שאין לו תחליף: לחם. אמנם אפשר לגוון בסוגי הלחם ובטעמיו, אבל את המאכל הבסיסי הזה כולם אוכלים בקביעות, עשירים כעניים.

על כך היה אומר ר' אליהו לופיאן: האמונה היא הלחם, היא הלחם שלנו! אנו זקוקים לה לצורך הקיום שלנו, אי אפשר להתקיים בלעדיה. כשעוסקים בפרשיות של יציאת מצרים - אנו מזינים את נפשנו במנה הגונה של אמונה - הלחם של הקיום שלנו.

יהודי מניח תפילין בכל יום, ובתוכן ישנן שתי פרשיות - "קדש" ו"והיה כי יביאך" - המזכירות את יציאת מצרים. שתי פרשיות אלו מקורן בפרשת בא העוסקת ביציאת מצרים.

בפרשיות שבתפילין יש שני עניינים: יחוד שמו יתברך ויציאת מצרים, ושניהם קשורים זה בזה. לכן, מלבד ה"מצוות צריכות כוונה" של עצם המצוות - עשה של "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך", צריך האדם לכוון במצוות תפילין על העניין הזה של האמונה ביחוד ה', ומתוך כך ישעבד עצמו לשי"ת ויקבל עליו עול מלכות שמיים.

אומרת התורה (שמות י, יב): "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתים במ וידעתם כי אני ה'". על ידי שמספר לאחרים על נפלאות ה' במצריים, גם הידיעה של המספר עצמו נעשית חזקה ועמוקה יותר.

בזמנו הייתי חלק מקבוצה של אברכים מבני ברק, שנסעו מדי שבוע לשמוע 'ועד' מרבי שלמה וולבה זצ"ל, והוא סיפר לנו את המעשה הבא: פעם התעורר להם ספק גדול בקשר לבחור אחד מהישיבה, לא ידעו מה לעשות אתו, לזרוק אותו מהישיבה או לא לזרוק. השאלה הייתה קשה והרגישו שאינם יכולים להכריע בה. סוף כל סוף מדובר בדיני נפשות!

מספרים על הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא,

שפעם ראהו יהודי מסתובב בתחנת הרכבת התחתית בארצות הברית, עם כל ה'שווארצערס' [הכושים], ממש סכנת נפשות. נבהל היהודי ושאל: "ראש הישיבה, מה אתה עושה פה?", ורבי מרדכי הסביר: "הלא משמש אני כראש ישיבה, וראש ישיבה מתוקף תפקידו נדרש להכריע בשאלות של נפשות, האם להשאיר בחור בישיבה או לסלק אותו, וכיצא בזה.

"ישנה אמנם סייעתא דשמיא להכריע נכון, אבל לפעמים נכשלים בהכרעה שאינה נכונה ואז עושים מעשה שהוא בגדר רציחה בשוגג, כי סוף כל סוף הפסיקה נעשתה בשוגג, מחמת שכך היה נראה באותה שעה להכריע. ומה דינו של רוצח בשוגג? חייב גלות. זוהי הגלות שלי, להסתובב כך בין השחורים באמריקה!"...

מספר, אם כן, הרב וולבה זצ"ל, שהוא וראש הישיבה החליטו לנסוע למשגיה, ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהוא יחליט בדבר.

"כשהגענו לבני ברק - כך הוא מספר - "עלינו אליו, לישיבה הקדושה, ונכנסנו לחדרו. שאלתי את השאלה, והוא תוך חצי שניה אמר את התשובה, בלי שום פקפוק, ממש כמו אורים ותומים, לא היו לו שם ספקות.

"כיון שהורה לי מה לעשות, הסתובבתי כתלמיד לרב, עם הפנים קדימה, והתחלתי לצאת החוצה.

"כשהגעתי לדלת אני שומע את ר' יחזקאל צועק אחרי: 'אנטשולדיג [סליחה]! רצתי בחזרה - 'וואס וואס [- מה, מה]?'"

"ואז שואל אותי ר' יחזקאל [באידיש]: 'אתה יודע שיש בורא עולם?'... יהודי רציני כמו רבי שלמה זצ"ל, כששומע כזו שאלה ששואלים ילד בגיל שלוש נעצר, חושב רגע, ואז עונה לר' יחזקאל: "יא, איך וייס!" [כן, אני יודע].

מיד כשהוא עונה, ר' יחזקאל מוסיף ומתקיף אותו חזק יותר: "אתה באמת יודע?"

כיון שהשאלה נשאלה כבר פעם שניה, התבונן קצת יותר בעמקות וענה שוב: "כן אני יודע"

אמר לו ר' יחזקאל: "אם כך, סע לבאר יעקב ותספר שם לבחורים שיש בורא עולם!"

מספר ר' שלמה: "יצאתי מהחדר כשכולי מבלבל, מה המשגיה רוצה מהחיים שלי? קודם הוא שואל אותי אם אני יודע שיש בורא עולם, אחרי זה הוא אומר לי לספר לבחורים, מה הוא רוצה ממני?"

"שבועיים הסתובבתי נכון. המשגיה רוצה משהו, הוא לא מדבר סתם כך, מה הוא רוצה?"

"אחרי שבועיים הגעתי למסקנה שהמשגיה צודק, מאה אחוזים אמת. אפשר ללמוד, אפשר להתפלל, אפשר לקיים מצוות - ולא לדעת שיש בורא עולם!"

צריכים לחיות בידיעה שיש בורא עולם! לזכור זאת על כל צעד ושעל! אם כדי ש"יודעו מצרים" - אותם רשעים ארורים - "כי אני ה'" - הקב"ה עשה כזו מהפכה - כמה רוצה הקב"ה שכל יהודי ידע כי אני ה', על כל צעד ושעל. אם זה בפרנסה אם זה ברפואה, אם זה בנחת, הכול בגזרת עליון, שום דבר לא זז בלעדיו, לחיות זאת באופן תמיד!

(מתוך 'חי ראובן' שמות)

הנער שראה את המחזה המופלא, שאל את אביו: "למה הארבה אינו נכנס לקוממיות?!". - "הם דתיים!" תרץ האב, "יש להם כל מיני סגולות!". הבן לא הבין. האם הארבה קורא כתובות? כיצד יודעים החגבים שאין להיכנס לתחומי מושב קוממיות? הנער התחיל אט אט לקרוא על היהדות ולהתעניין בה, אך הדוור חשש כי בנו עלול להתקרב למסורת ישראל, ולא הרשה לו להיכנס לקוממיות ולדבר עם התושבים

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על הארבה והאמונה

"וַיַּעַל הָאֲרֵבָה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּנָּח בְּכָל גְבוּל מִצְרַיִם" (שמות י', י"ד)

הארבה מתקבץ ללהקות גדולות, שכל אחת מהן מונה כמאה מיליון חגבים, ומכסה שטח של אלפים מטרים מרובעים. כל חגב שוקל שני גרם, ומסוגל לכרסם גרם אחד ביום, כך שלהקה אחת מסוגלת להשמיד כמאה טון תבואה ביום.

הבה נתאר לעצמנו, אם כן, מה אירע במצרים לאחר שלהקות הארבה בהמוניהן כיסו את כל שטחיה במשך שבעה ימים. מכל הצמחייה המלבלבת שפרחה במצרים, לא נותר אפילו ירק אחד, וכך ראו המצרים את י' ה'.

גם בזמננו אירעו ניסים באמצעות הארבה.

סמוך לקריית גת שוכן מושב הנקרא 'קוממיות' על שם הפסוק: "ואולך אתכם קוממיות" (ויקרא כו', יג). מושב זה, יחד עם מושב 'יסודות', הוקם בעצת ה'חזון איש' זצ"ל, אשר ביקש להקים מושבים שתהיה בהם 'ראת שמים טהורה'. במשך כל השנים שמרו במושב זה את השמיטה כפשוטה בלא לעבד את האדמה, כצו תורתנו הקדושה: "והשביעית תשמטנה ונטשתה" (שמות כג', יא).

מעניין לציין, כי בכל שנה ישית היה צומח במושב קוממיות היבול המשובח ביותר בכל האזור כולו. חקלאי המושב היו זורעים חיטה למצות. טעם המצות הנאפות במאפיית המושב מהקמח המופק מחיטים אלו, משובח מאוד וערב לחיך כאגוזים וכשקדים. מרן ראש הישיבה רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה נוהג להגיע בכל שנה למושב קוממיות, כדי לאפות שם את מצותיו.

בשנת תשי"ט חלה שנת השמיטה. כל החקלאים תושבי שאר יישובי האזור, עיבדו את שדותיהם כמדי שנה בשנה, מלבד בני מושב קוממיות אשר זרעו בשלהי השנה השישית, ולאחר מכן שמרו על השמיטה כהלכתה, ולא עשו בשדותיהם כל פעולה אסורה.

ביום בהיר הופיע לפתע נחיל ארבה עצום, שפשט ברעש אדיר על כל שדות האזור, וכלה את תבואת השדות. באורח פלא, נעצר נחיל הארבה בגבולות המושב קוממיות. שדות המושב הגובל לקוממיות התמלאו חגבים, בעוד שדות קוממיות נותרו ירוקים ומלבלבים.

בקיבוץ הסמוך התגורר דוור, שהיה רגיל לקחת את דברי הדואר במכוניתו הקטנה, ולחלקם באזור. באחד הימים בקש הדוור מבנו בן השתיים עשרה שיבוא לסייע לו בחלוקת הדואר. השניים נסעו במכונית שכוסתה כוילה בשכבה עבה של חגבים. והנה בדרך נס, כשהמכונית נכנסה לתחומי מושב קוממיות, פרחו כל החגבים והתעופפו מאליהם, כביכול התריע מאן-דהו בפניהם: "אין כניסה לחגבים, כאן שומרים שמיטה!". הנער שראה את המחזה המופלא, השתומם ושאל את אביו: "אבא, למה הארבה אינו נכנס לקוממיות?!"

"הם דתיים!", תירץ האב, "יש להם כל מיני סגולות!"

הבן לא הבין. האם הארבה קורא כתובות? כיצד יודעים החגבים שאין להיכנס לתחומי מושב קוממיות? הנער התחיל אט אט לקרוא על היהדות ולהתעניין בה, אך הדוור חשש כי בנו עלול להתקרב למסורת ישראל, ולא הרשה לו להיכנס לקוממיות ולדבר עם התושבים.

כעבור מספר שנים, התגייס הבן לצבא, ופגש אנשים שומרי תורה ומצוות, שהסבירו לו את הסייעתא דשמיא המיוחדת המלווה את המציייתים לדבר ה'.

הבחור שמע את הדברים, פנה לגאון רבי בנימין מנדלסון זצ"ל,

הארבה כי עשה מלאכיו רוחות להביאם גם להחזירם, גם לשאת את המתים לבל ייהנו מהם המצרים" (שמות י א).

במכות דבר, ערוב וברד, כל הבהמות והכבשים נפחו את נפשן, ולמצרים לא נותר דבר לאכול.

הארבה שהביא הקב"ה על המצרים, לא היה חרקים מעופפים קטנים - היו אלו יצורים ענקיים כמו יונים!

מה עשו המצרים הרשעים? אמרו: הארבה מכלה לנו את החיטה? - נאכל את החגבים בעצמם! והיו תופסים אותם, מולקים את ראשם ומולחים אותם כדי לאוכלם.

כאשר הסתיימה המכה, והארבה עזב את הארץ, לא נשאר בכל גבול מצרים אפילו ארבה אחד!

ומה עם החביות שמלאו המצרים בארבה? היכן הארבה שנמלח והוכן למאכל?

"אמר רבי יוחנן: כיוון שבא ארבה שמחו המצרים, אמרו: נקבץ ונמלא מהם חביות, אמר הקדוש ברוך הוא: רשעים, במכה שהבאתי עליכם - בה אתם שמחים? מיד: 'ויהפוך ה' רוח ים חזק מאד' - זה רוח מערבית, 'וישא את הארבה'. מהו 'לא נשאר ארבה אחד?' - אפילו מה שהיו בקדרות ובחביות מלוחות פרחו והלכו להם" (שמות רבה יג, ז).

פלא! המצרים חשבו לצבור את החגבים ולהתפטם בהם כאוות נפשם. הם אספו את החגבים, תבלו אותם במלח, אפו בתנורים ואגרו בחביות, בסירים ובארגזים כדי שישמשו למאכל.

לפתע התרגשה רוח סערה, שחדרה לתוך קירות הבתים, שברה את החביות, הסירים והארגזים, פרקה את הכל ונשאה את גוויות הארבה. במין תחיית המתים קמו כל החגבים שבתוך כלי המצרים, והתעופפו בנס מופתי מארץ מצרים.

עד אז היו בני אדם, שהאמינו כי הרוח היא שבראה חלילה את העולם. אך בנס זה הראה הקב"ה למצרים ולכל העולם כולו, כי הוא המושל והוא השליט על הרוח ועל יתר כוחות הבריאה. וזאת כדי שילמדו לא לסגוד לכל גורם בבריאה, לא לגרמי השמיים ולא לכוחות הפועלים על האדמה, אלא לבורא יתברך, שהוא המנהיג המפעיל את כל הכוחות כולם. ועל ידי כן התחזקה גם אמונתם של בני ישראל, אשר ראו בחוש כי אין עוד מלבדו.

(מתוך הספר 'משכני אחריד')

רבה של קוממיות, הציג את עצמו כבן הקיבוץ השכן, ובקש להתארח בביתו בשבת.

במהלך השבת הסביר הרב מנדלסון לקיבוצניק הצעיר את עניין השמיטה, ואת הבטחת התורה להצמיח את יבולם של שומרי השביעית. במוצאי שבת פנה הבחור הנרעש לאביו ואמר לו: "אבא, למה לא הרשית לי כל השנים הללו ללכת למושב קוממיות?!" בסופו של דבר הבחור התחזק, ומשך אחריו את אביו, עד ששניהם עזבו את הקיבוץ ושבו בתשובה שלמה.

אמונה תמימה ושכרה

הרב מברייסק זצ"ל היה אומר, כי מצווה לספר ולפרסם את הניסים שה' פועל בעבור שומרי השמיטה. להלן מעשה נוסף:

באחת השנים שלאחר השמיטה כל זרעי החיטה של בני מושב קוממיות התליעו ונשברו, לאחר שלא נזרעו בשנה השביעית. בני המושב עמדו חסרי אונים, ולא ידעו במה יזרעו את שדותיהם. אולם הרב מנדלסון עודד אותם, ואמר להם לזרוע את החיטים השבורות והמתולעות כפי שהן, ובעזרת ה', יזכו הם לראות בישועת ה'.

"אנחנו מאמינים בחי העולמים", קרא הרב מנדלסון בעוז, "מי שאמר לשמן וידלק, הוא יאמר לחומץ וידלק!"

המעשה היה לשיחת היום בקרב כל חקלאי מושבי הסביבה, שלעגו לבני מושב קוממיות אשר זרעו חיטים מתולעות. תושבי הסביבה צפו נזק אדיר, אבל החקלאים שומרי התורה והמצוות בטחו בתום לבבם בה' וציפו לישועתו.

בתחילת החורף לא ירדו גשמים, וכל הזרעים שנטעו על ידי חקלאי המושבים הסמוכים, התייבשו והלכו לאבדון. לעומת זאת, בני מושב קוממיות, שלא חרשו בשנת השמיטה, החלו לזרוע את שדותיהם בשלב מאוחר יותר. וכך אירע שבשעה שאדמות כל המושבים הסמוכים לא נתנו יבול, שדות מושב קוממיות הניבו שפע חיטים משובחות.

אפלו המתים פרחו והסתלקו - חיזוק האמונה במכת הארבה

"ויהפוך ה' רוח ים חזק מאד וישא את הארבה ויתקעהו ימה סוף" (שמות י, ט)

באר האור החיים' הקדוש, וזו לשונו: "והוצרך ה' להראותם במעשה

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388
בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך?
זקוק לעזרה?

דמוקד לבני הישיבות מיוחד של אריון אוריון
הישיבה

מתחילה ניסה רבי אהרן שוב את כוחו, במתינות, בסבלנות ובחמלה רבה לנפש ישראל רחוקה ונמוכה עד מאוד, לרוממו מעט מן הדולר הבזוי, אך הגביר עדיין אינו קולט. משראה רבי אהרן שדבריו אינם נקלטים בנפש הגביר, הוא נתן דפיקה חזקה על גבי השולחן, ובחבטה עזה פסק בנחרצות: "דער תכלית איז לערנען תורה לשמה!!!!" - זו היא תכלית כל החיים ותכלית בריאת כל העולמות!!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על אור התורה החודר ללבבות

"וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֵתָם" (שמות י, כ"ג)

מפרש בספר הקדוש 'צדקת הצדיק' (אות קעד): "עיקר 'אור' הלא
הוא אור תורה הקדושה, כמה דאת אמר (משלי ו, כג): 'כי נר מצוה
ותורה אור'".

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, מקים עולה של תורה באמריקה, נודע
בגודל מסירות נפשו לביסוס עולם התורה והרבצתה בעולם, עוד
לפני השואה בהנהגת הישיבה הגדולה והמפורסמת בעיר 'קלצק'
שבפולין של מעלה, ואחר כך בעלותו אל מדבר השממה הרוחני
שבארצות הברית, בדור שלאחר החורבן.

הוא לא הסתפק בדברים קטנים, ובסידור ישיבה לעצמו למסור בה
שעורים לתלמידים... רק רצון שמים של מעלה, לאמיתה של תורה
לשמה, בער כאש בלבו להגדיל תורה ולהאדירה. בעמל מפרך טרח
והתייגע קשות, עד שזכה להקים ממלכה שלמה, ממלכת התורה
בעיר התורה "ליקווד" שבניו ג'רסי ארה"ב, וממגדל אור זה הזריח
אור תורה על פני תבל.

יתדות מוסדות תורה ענקיים שכאלו, בנויים ומושתתים על לב
נדיבים ונגידים יקרים, חבר נאמנים משלומי אמוני ישראל, שזכו
להאיר את לבם בהכרת הערך העליון של החזקת תורת השם
יתברך והפצתה בעולם, ומוזילים מכיסם הון עתק בסכומים אדירים,
הנצרכים להרמת קרן התורה.

להחזקת המפעל הענק של ישיבת לייקווד המפוארה, היו המנהלים
מביאים אל הישיבה מפעם לפעם אחד מן הגבירים התורמים
החשובים, כדי שיראו במו עיניהם במה דברים אמורים. בחורי
הישיבה ואברכי הרבים, כבר הורגלו לראות מדי פעם 'נגיד' אורח,
אחד מפרנסי הישיבה, המטייל בצוותא עם ראשי הישיבה ומנהליה
בין היכלות התורה הרבים, ומקבל הסבר מפורט על הבניינים הרבים
המתנוססים לשם ולתפארה בלייקווד.

בנייני המגורים של בני הישיבה, אוצר הספרים, חדרי השיעורים,
בתי המדרש, תלמוד תורה לתינוקות של בית רבן, חדרי האוכל
הענקיים, המשרדים, בתי החנוך לבנות, וכל שאר המבנים הנצרכים

לגדול ולהקמת דור חדש של תורה, מפארי צעירי הצאן, שמסלתה
ומשמנה של היהדות החרדית שבארצות הברית ובתפוצות נגולה,
לגדלם לתפארת התורה ויראת שמים.

הנדיבים נהנו מאוד מכל ביקור שכזה, מלבד הסיפוק והאושר הגדול
לראות בהצלחת השקעותיהם ועסקיהם הטובים ביותר מכל עולם
הביזנס - הם גם יצאו מאוד מחוזקים ברוחניות, ובהרגשת התעלות
וקרבת אלוקים, כשבעקבות הביקור התקרבו לבם אל התורה
הקדושה ואל חכמיה.

ברם, לאו כל הנגידיים שווים... פעמים רבות היו מגיעים אל הישיבה
גם גבירים הרחוקים מן התורה, וקשריהם עם היהדות רופפים. הם
הרימו תרומות נכבדות למטרות רבות של צדקה וחסד, אבל מחמת
בורותם וחוסר ידיעתם וריחוקם מן התורה, לא הבינו ולא ידעו
להעריך אל נכון גודל חשיבות החזקת התורה.

בביקורים שכאלה, ציפתה לו לראש הישיבה גדול הדור, רבי אהרן
זצ"ל, עבודה קשה יותר, כדי להנחיל מורשה ללב אותם העשירים,
ולהסבירם בטוב טעם ודעת גודל חשיבות התורה בעולם, ועד כמה
חשוב הוא חינוך בני הישיבות בדרך ישראל סבא, בדרכה של תורה
בשלמות, וללא פשרות. הוא עשה זאת בחכמה ובתבונה רבה, בכוח
ההסברה המיוחד שניחן בה מן השמים, עד שהיו הדברים מאירים

ומשמחים - ממש כפי שהיה רגיל בהרבעת השיעורים כסדרם בהיכל הישיבה, להאיר ולהזריח את אור התורה בלב ישראל, בנבכי הסוגיות הקשות ביותר שבש"ס, כידי ה' הטובה עליי.

ויהי היום, ואל הישיבה מופיע אורח רם מעלה, מיליארדר מן השורה הראשונה, איש עסקים אמריקאי, שהתרומות הקטנטנות שלו כלאחר יד החלו משלוש ספרות... שמעה של ישיבת לייקווד המפורסמת הגיע גם לאזניו, מנהלי הישיבה יצרו עמו קשר בבקשת סיוע, והסבירו לו שאין המדובר כאן בבניין ישיבה אחד קטן... אלא מעין עיר שלמה! תעשיית ענק של תורה! הנצרכת לסכומים אדירים מדי שנה בשנה. הם הזמינוהו בכבוד לביקור בהיכלות הישיבה.

העשיר הגדול נענה לבקשתם, ופינה לעצמו יום מסוים, בו יוכל לעזוב מעט את עסקיו המסועפים, ולצאת לטיול נעים בלוויית בני משפחתו, אל העיר היפה והשקטה לייקווד, שבניו ג'רסי הרחוקה.

מטעם הישיבה הקדושה התכוננו לביקור זה בכל הרצינות, הם ידעו שאם הוא יצליח בסיעתא דשמיא, והגביר יפתח את לבו המוביל אל כיסו... הרי שהמדובר הוא בסכומים אדירים, שכן עשיר זה התפרסם כתורם גדול בסכומי עתק של מיליונים, בדבר שמצא חן בעיניו, והוקיר והעריך אותו באמת.

משהגיעה פמליית הגביר עם משפחתו ברכבם המפואר, התקבלו בכבוד ובחמימות רבה על ידי מנהלי הישיבה, שהראו להם את יופי והדר המקום. הם התענגו מעט על הנוף היפה והמדהים שלמרגלות הישיבה, והתקדמו באטיות אחר כבוד אל חדרו המיוחד של ראש הישיבה, הגאון הצדיק, שישב אותה עת רכון על ספריו הרבים, בהכנת ה'שיעור הכללי', שנצרך למסור בהיכל הישיבה, ובבניין נדבך של 'סימן' נוסף בסדרת הספרים המשובחים 'משנת רבי אהרן'...

משהביאו לפניו את הנגיד הדגול, הוכרח רבי אהרן ונאלץ להפסיק ממשנתו, כדי לקבל את פני האורחים רמי המעלה. הוא כבר הורגל בהפרעות שכאלה, אך אין בררה, ביטולה זהו קיומה!

הוא קיבל את פני העשיר ופמלייתו באהדה ובסבר פנים יפות, והציע להם להתלוות אליו לטיול בין משעוליה ושביליה של קריית הישיבה הקדושה: "כך תוכלו לראות ולהיווכח בעצמכם במה מדובר", אמר רבי אהרן, "ולא להתלות בשמועות בעלמא... הרי כאיש עסקים פיקח, בוודאי יודע אתה שלא לסגור 'עסק' לפני שבודקים את טיבו מקרוב... הבה ותראו בעיניכם איזה 'ביזנס' טוב ונעלה מאין כמוהו, מציע אני לפניכם כאן! זו הזדמנות פז, שלא כדאי להחמיץ"... חייך רבי אהרן.

הגביר נהנה מפקחותו השנונה של רבי אהרן... ונענה על אתר: "בביזנס אני מבין טוב, ברוך השם, נצא לדרך ונראה במה מדובר...". כך יצאו כולם יחדו אל הסיור הנעים במבואות עולם הישיבה, הם החלו בהיכל הישיבה הגדול, שהיה מלא בצורבים צעירים מפה לפה. הכול שוקק חיים של תורה, בחיות דקדושה ובהתלהבות נעורים מתוקה. התלמידים שקדו במרץ על תלמודם, ולא הפריעו לעצמם בגלל האורח ופמלייתו הבוחנים אותם בקפידה, הם כבר הורגלו למראות הללו, והמשיכו בעסק התורה בהתמדה.

משעמד הגביר דגן על מימדיה העצומים של התורה שיש כאן,

ובראותו מקרוב עדרים-עדרים של מאות תלמידים, שכולם יחדו יושבים והוגים בספרי תלמודם, לא הצליח להבין בשכלו הרחוק עד מאוד מעולמה של תורה, כל זאת למה? הוא שאל בתמימות את רבי אהרן: "מדוע צריכים כל כך הרבה בחורים שישבו רכונים על ספריהם... וכי מה התכלית בכל זה? אולי מספיק כמה רבנים בישראל שידעו לפסוק השאלות... וכל השאר שיצאו קצת לעולם הגדול, ויקדמו את עולם העסקים ואת המפעלים המשוכללים וכו'! בטוחני שעם הראש היהודי החזק ועם כשרונותיהם הברוכים, יצליחו עד מאוד בעסקים! הם יתקדמו וישגשגו ויעשו חיל!", תהה הגביר.

רבי אהרן, שכבר הורגל בשאלות מן הסוג הזה, פתח פיו בחכמה ובנעימות, וניסה להסביר לאיש ומשפחתו הרוממה, מראשית יסודות הבריאה, שבוודאי מבינים ומאמינים שיש בורא לעולם, ויש תכנית ברורה לתקון העולם. בריבוי המפעלים והפועלים שירוויחו ממנו רב... לא תתקיים תכלית העולם, לקרב יציר ליוצרו, ולהפוך חומר לצורה. "התכלית האמיתית של העולם", הסביר רבי אהרן, "הלא היא ערוכה ומסודרת בספר התוכנית של 'מפת העולם'... הלא היא תורתנו הקדושה, שרק על ידי ריבוי התורה בעולם, וגידול נפש ישראל בדבקות של אמת בתורה, ניתן להביא את העולם לתיקונו, ולהביא לב ישראל ונשמתם לשלמות הנכונה!".

האורחים כולם נהנו מן ההרצאה הקצרה והמאלפת הזו, שנאמרה כך בצדי בית המדרש ההומה, שהראה להם במוחש ובפועל, כיצד מתקיימת הרצאה זו הלכה למעשה!

לאחר שבחנו מקרוב את מראה ההיכל הגדול, יצאה הפמליה להמשך הסיור, הם חשו התרוממות הרוח נוכח בנייני מוסדות התורה הענקיים והמהודרים, חדרי הפנימיות, אולמות האוכל והמטבחים המשוכללים, הנצרכים להחזקת גופם של אלפי תלמידי הישיבה, משם המשיכו אל ספריית הענק, שם זנו עיניהם באלפי ספרים שעולם התורה יצר במשך דורות רבים.

התחנה האחרונה בסיור, הייתה בהיכל כולל האברכים הגדול שעל יד בית מדרש גבוה דלייקווד, שעלות הוצאות החזקת אברכים הללו מגיעה מדי חודש בחדשו להון עתק... רבי אהרן נכנס עמם אל הכולל והראה להם בסיפוק רב, שורות שורות לגיונו של מלך, תלמידי חכמים מפוארים מטובי בניה ובונה של תורה, הממיתים עצמם באהלה של תורה: "אלו הם הגדולים המבורכים של ישיבתנו הקדושה!", פוצח רבי אהרן בהסברו, "לא ביום ולא ביומיים הם צמחו וגדלו תלמידי חכמים וגאונים שכאלה, השקיעו בהם שנים של עבודה רבה [הארעואניע!] בכדי להעמידם על במתי התורה ולחנכם אל נכון בדרכה של תורה ובנתיבותיה".

אבל משום מה, הגביר אינו קולט... בבערותו וריחוקו העצום מן התורה וקדושתה, לא הצליח להבין, על מה ההתפעלות הגדולה כאן, היכן רואים כאן את ההצלחה הגדולה? הוא שאל את רבי אהרן שוב את אותה שאלה: "מה כאן התכלית? איפה כאן הביזנס? מה נרוויח בזה... ומה יצא לנו מכל זה? אברכים שישבו כל ימיהם באהלה של תורה?"

גבאי ביהמ"ד שהבחין בין המתפללים בפנים ירושלמיות חדשות, ניגש על אתר לכבדו בעלייה לתורה. "יעמוד... מנחם בן טוביה...". "מה!? העודך חי?!", גבאי ביהמ"ד צנח ארצה מתעלף...

גאב"ד 'חרדים', הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א, בעניין 'עשיית מצוות בתיאבון'

"וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדֶךָ... לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ" (שמות י"ג, ט')

לשון הכתוב מעוררת פליאה כפולה: ראשית, הרי לכאורה הווי ליה לומר 'למען תהיה תורת ד' בלבבך' או 'בראשך' מדוע כתוב 'בפיך'? מה עניין פה לקיום התורה? עוד צ"ב עצם דברי הפסוק: מאי עניין רישא דקרא לסיפא, איך תהיה תורת ד' בפה על ידי שיניח תפילין על זרועו ועינו?

בית המדרש בבורו פארק.

גבאי ביהמ"ד שהבחין בין המתפללים בפנים ירושלמיות חדשות, ניגש על אתר לכבדו בעלייה לתורה. "יעמוד... מנחם בן טוביה...". "מה!? העודך חי?!", גבאי ביהמ"ד צנח ארצה מתעלף... עשרים שנה לפני, שנת תש"ג, באחד ממחנות הכפייה הידועים לשמצה.

גם באותו היום נהג כרגיל: בשעת ההפסקה ברח למסתורו, הניח תפילין ועצם את עיניו, ולפתע צעקה מקפיאת דם הפרה את הדממה... מפקד הפלוגה עומד על ידו בנשק דרוך, מוכן ומזומן לבצע את עונשו של המפר חוק. תאוות הרצח בלטה מעיניו ובערה בו בכל ישותו, ועוד רגע יקויים בו "ועלה בסערה השמימה"...

מרום אימה תפס מנחם את מה שמצא בסמוך לו - כף חפירה שהשתמש בה לחפור סביב העצים, ובלא לחשוב פעמיים קיים כדבעי את ה'השכם להורגו', והנחיתה בהלומה על ראשו של הרשע, שנפל חבול ורצוץ מתבוסס בדמו ארצה. אך, למזלו הרע צפו במתרחש חיילים נוספים, שמיד קפצו אל החזית, העניקו טיפול ראשוני למפקד הפצוע, ואת היהודי זרקו לצינוק מעופש, עד להעמדתו לדין למחרת השכם בבוקר, כאשר גזר הדין מוכן ומזומן מראש - לתליה, ה"י.

כשאך שמע גדליה, רואה החשבון של המחנה, על גזר הדין המרחף על ראשו של מנחם, נכנס לפעולה זריזה, חישב את צעדיו, נשא תפילה ו...ניגש לקצין העליון של המחנה.

הקצין הופתע מאוד לראות את היהודי החשבונאי בפתח חדרו באישון ליל, ועוד טרם הספיק לברר את סיבת בואו, הודיע לו גדליה נחרצות: "הן ביני ובינך הסוד גלוי, כי אתה גנב שפל, גונב כספים למכביר מכספי הצבא, והרשימות שבידי יזכחו ה'לקיחות והנטילות ידיים' התדירות שלך. אך דע, כי לא ירחק היום כשישאלוני חברי המפקדה הנאצית אשר בברלין על דבר החשבונות, אצטרך לומר את כל האמת, ואז מרה תהי אחריתך..."

המפקד הנאצי הארוך סיים זה עתה להקריא את התקנות והגזירות המחייבות את כל אסירי המחנה, שהצד השווה שבהם: עבודה רצופה עד כלות הנפש, ללא הפסק כלשהו בכל מצב שהוא קור וכפור, קיץ וחורף, גשם או שלג. והמפר אחת מכל אלו - אחת דינו. מנחם נחרד לגמרי, את צער העמל - יספוג. על לחם צר ומים - ישתוק. אך ללא התפילין - איך ישרוד? הרי בין החוקים הנבזים נאסר כל פעולת דת ומצווה, ומעתה איך יניח את התפילין אותן הסתיר עד כה בעוצמת נפש? אילו רק יכול היה להגיע כל יום לחורשה בהפסקת השומרים - היה אז מסתתר תחת אחד העצים ומניח את התפילין, אך דא עקא שהמרחק רב, ועד שיגיע לשם תחלוף ההפסקה, ומה יעשה הבן החפץ לקיים מצוות בוראו?...

עד שהביק הרעיון במוחו: אתנדב לעבודה בחטיבת העצים עבור מסילות הרכבת, שם אהיה בקרבת מקום ליד חורשת היער, ובהפסקה הקצרה אספיק להסתתר ולהניח תפילין. וממחשבה למעשה, תיכף הלך והציע את עצמו לעבודה זו, לשמחת הנאצים שהתמודדו שם עם מחסור בכח אדם, מחמת קושי העבודה ההיא, וקיבלוהו בזרועות פתוחות.

כבר למחרת החל לעבוד באותה פלוגה. הזיע ועמל בגבורה עילאית, אך אלו היו בעיניו ככלום, לעומת הזכייה בהנחת תפילין. ואכן חפץ ה' הצליח בידו, ויום יום חמק עבר תחת אחד השיחים, והיו התפילין לאות על ידו ולטוטפות בין עיניו על אפם ועל חמתם... קרא קר"ש בכוונה, הזדרו לקפלן והשיבן לחיקו מוסתרים מעין כל, עד יום המחרת, וחזר לעמלו המפרך.

משכך, עשרים שנה אחרי התעלף הגבאי הבורו-פארקי, הלוא הוא גדליה מיודענו, בשומעו את השם 'מנחם בן טוביה', כשרואה פתאום מולו לא אחר ממנחם ידידו. "קמת לתחייה?!", תמה

אני, הותירו בחיים. "חסדי ד' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו".

תפילין שבראש

סיפור זה יש בו בכדי לתת אור חדש עה"פ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" אותו דרשו חז"ל על התפילין שבראש. וניתן לומר בצחות, "וראו כל עמי הארץ" - הרשעים הארורים - כי שם ה' נקרא עליך" - עם התפילין אשר בראשך, אך עכ"ז יניחו אותך לנפשך, בעבור "ויראו ממך" - לבל יאבדו את משרתם ועבודתם ולבל תתגלה גניבתם...

אמנם כאשר נעיין בפנימיות מעשה רב זה, נגלה כי מלבד עצם הנס המופלא בכל השתלשלות העניינים, יש כאן בראש ובראשונה עוצמה של גבורה יהודית מופלאה, לקיים המצוות במסירות נפש בתוך לוע הארי כפשוטו. כי המצוות הן מזון וצידה לנפשנו כמו הלחם לגופנו. וכשם שיתן האדם כל אשר לו להחיות גופו - כך יעשה להחיות נפשו - 'משפט אחד להם' כי לחמנו הם, "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (דברים ח ג).

התורה והמצוות הם מזון הנפש - דבר שהנשמה תלויה בו, וללא מזון הרי הוא בסכנת נפש, כאדם המוטל ללא רוח חיים! וכמובא בישמח ישראל (בפרשת ויגש אות ג), שהעובר על רצון הבורא הרי הוא כמת, ואע"פ שהוא אוכל ושותה כבהמה, עכ"ז מת הוא, ה"י, ע"כ. היינו שיכול האדם ללכת על שתיים, חושב הוא בתמימותו שהוא חי, ולא סתם חי, אלא הוא אפילו 'א שיינער בעלעבוס' המפרנס עצמו בכבוד, יש לו בית, רכב ופרשים מאובזרים היטב בכלים טכנולוגיים הכי מעודכנים, אך מת הוא, ר"ל. וכפי שאחז"ל (ברכות יח:): 'רשעים בחייהם קרויים מתים'.

אך, אם "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם" רק אז - "וחי בהם" (ויקרא יח ה).

"זאת עשה וחי", ממשיך גדליה בעוז, "נסגור עתה עסקה בינינו - אתה תחון את מנחם ידי, ואני אטיח את החשבונות כדבעי, שלא יידעו הללו מהנעשה והנשמע, והכל יבוא על מקומו בשלום. מסכים?! אם לא - תוכל לירות בי עתה, אבל דע לך כי סידרתי הכל, כך שעוד יום-יומיים הם יעלו עליך ואתה תבוא על עונשך, ראה הוזהרת!".

הקצין, רתח מזעם, אך יותר מכך רעד כעלה נידף, הוא נתפס בקלקלתו והבין שכלתה אליו הרעה... הוא חייב לשתף פעולה עם גדליה.

אך מאידך גם מהצד השני הוא מסובך, הרי אם יחון את היהודי ללא אמתלא נכונה, יועמד הוא עצמו לדין על עלבונו של המפקד המוכה. הוא נעשה קרח מכאן ומכאן, אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי... גם על כך חשב ראשו היהודי של גדליה. הוא יעץ לקצין כדת מה לעשות, ואכן הלה הורה להזעיק בדחיפות את המפקד החבול צולע על ירכו, והודיע לו: "אמנם מחר בבוקר אמור היהודי להגיע על עונשו הראוי, אך לפני כן, מחובתי להבהירך, שד בבד עם היהודי - תצטרך גם אתה לקבל את עונשך ותוכרח לרדת מדרגתך ולהפוך ממפקד לחייל פשוט, יען הוכחת לעין כל אשר לא כשיר אתה לתפקידך, שהרי אפי' להתגונן מפני יהודי נבל לא יכולת, וכדי ביזיון וקצף... הדברים פעלו כמתוכנן. המפקד נבהל לגמרי 'כאבן אחר הנופל', לא רק שנפצע קשות מהמכה האדירה אלא גם יודח בגין כך מתפקידו, הייתכן כזאת?! הוא החל לגמגם ולכחכח ואז 'פתאום' נזכר ב'סיפור האמיתי'... והחל להתגונן בזעקות שווא אשר זו סתם עלילה שפילה, והוא כלל לא נחבט ע"י היהודי, כך לא היה המעשה, מה פתאום, וכי מפקד בכיר כמוהו לא יתגבר על יהודי נבזה?! לא יקום ולא יהיה. אלא מאי? בדיוק אז הוא נתקל בסלע, מעד ונפל ומוזה נחבל קשות, אך מעולם לא הותקף ע"י יהודי..."

עיני גדליה וקצין המחנה אורו משמחה, לגרסה מושלמת יותר מזו לא יכלו לצפות, הודאה מפורשת מהמפקד המוכה בכבודו ובעצמו. בכך בא הכל על מקומו בשלום. המפקד המוכה נותר על כנו. קצין המחנה לא הורשע על גניבתו. ו... מנחם זוכה לגמרי וללא שום עוון בכפו, וליהודים הייתה אורה ושמחה ויקר אלו תפילין...

אך, לפטור את מנחם ללא כלום אי אפשר, ובכדי 'להשקיט את הפרשייה' הוכרח מנחם לעבור מחנה, ואכן למחרת הועבר מנחם למקום אחר. אך מה גדול היה שבר הלב, כאשר בהמשך הגיעה השמועה המרה כי השיירה בה נסע מנחם הותקפה וכולם נהרגו. ומאן גדליה להתנחם על מנחם ידידו... כי רחם ממנו מנחם משיב נפשו.

משכך, עשרים שנה אחרי התעלף הגבאי הבורו-פארקי, הלוא הוא גדליה מיודענו, בשומעו את השם 'מנחם בן טוביה', כשרואה פתאום מולו לא אחר ממנחם ידידו. "קמת לתחייה?!", תמה.

אחר התפילה כשלבבות המתפללים הומים וגועשים באיחולי 'לחיים' על כוסות י"ש שהביאו על אתר, סיפר מנחם למצילו גדליה, באזני כל הקהל הקדוש, כי אכן השיירה הותקפה, אך התוקפים היו פרטיזנים שהרגו באנשי הרשע הנאצים, אך את השבויים וביניהם

עשויים מעורר בהמה, כך גם הפרשיות כתובות על גבי עור - קלף, והם הלכה למשה מסיני. ולכאור' הלא יפלא הדבר, שאות המלך יכתב וירשם על דבר גשמי נבזה שכזה שאין בו חפץ - עור מבהמה, אך להאמור, אדרבה, הוא זה מהות המצווה, להפוך את החומר לצורה לשעבד הגשמי לרוחני, לכן היא הנותנת שתיעשה דווקא מבהמה, ללמדנו קדושת התפילין - עד היכן שהוא מהפך את הבזוי הגשמי לטהור ורוחני, ואין לך חשוב יותר מחומרי הנהפך לרוחני.

השתא יובן הפסוק על מקומו כראוי: "והיו לאות על ירך ולזיכרון בין עיניך" - דא למה - "למען תהיה תורת ד' בפיך" - כדי שעל ידן תזכה שתהא התורה והמצוות עבורך כמזון אשר בפיך.

אך למותר לציין שהא תליא מילתא, כי לפי כמה אשר ישקיע האדם במצווה זו של הנחת תפילין, מתוך חיות ותיאבון, ולא כמי שכפאו שד לכרוך הרצועות כנחש כרוך על זרועו, כך זה לעומת זה יפחתו תאוותיו לדברים אחרים, וממילא יעשו שאר המצוות בהנאה רבה. שיהא נכספה וכלתה נפשו לקיים מצוות אלוקיו, אז יתחיל להרגיש שכרוך הוא בחיבור אמיתי לה' אלוקיו.

ולסיומא דמילתא יש לציין דבר פלא, שמובא בשם המהרי"ל דיסקין זצ"ל (אוצר התפילות הושענות ד"ה כהושעת אליהם): בפסח מצרים אחרי שגמרו לצלות את פסחיהם - אמר להם משה רבינו פרשת "קדש לי כל בכור", בה הזהיר אותם על מצוות תפילין, ומרוב חשק והתלהבות לקיים מצוות תפילין - הלכו תיכף ועשו להם תפילין מעורות של קרבן פסח וגידיהם, בבחינת מצווה גוררת מצווה, ובהם קידשו עצמם בתורת ה'.

(מתוך שיחת גאב"ד 'חרדים')

אם כן, יש לומר שזה מה שבא הכתוב להשמיענו "למען תהיה תורת ה' בפיך" - היינו שתורת ד' צריכה להיות כמאכל אשר בפיך - כדבר שהנשמה תלויה בה, אין מספיק שתהיה תורת ד' בלב או בראש, אלא כאותו מאכל אשר בפיך, שבלעדי - חיינו אינם חיים.

ובצחות יש להוסיף, שבא זה הכתוב לומר שתורה ומצוות צריכים להיעשות באותו תיאבון אשר אתה מכניס את המאכל בפיך, ובאותה הנאה אשר ייאלל. שיהיו "מתוקים מדבש ונופת צופים". ככה מקיימים את תורת ה' תמימה, שיתאווה להם כמאכל בתיאבון, כנופת דבש וצופים.

וכי יפלא מלך הדבר, 'קרוץ מחומר מה מועיל לו', שיוכל להשיג ולהגיע לדרגה שכזו לעשות המצוות לתיאבון, להבין כי היא חיינו ואורך ימינו וכל מהותנו? תשובה לדבר: התפילין.

כמבואר בדברי רבותינו (רמב"ן, הכוזרי, הרמב"ם הל' תפילין פ"ד, רבני בחיי, רבינו יונה, החינוך, והרשב"א ברכות ו, הרמח"ל דר"ה ח"ד פ"ו א"ו) כי בכח התפילין לשעבד תאוות ומחשבות האדם לעבודתו יתברך שמו, ואשר לכן צייתה לנו התורה להניחו על ידינו נגד לבנו, ובין עינינו על מוחנו, כדי לשעבד בהם תאוות ומחשבות לבנו והחושים שבמוחנו, שיהיו משועבדים כולם לעבודתו ית"ש. (וכנוסח - ה'לשם ייחוד' קודם הנחת תפילין). נמצא אשר ע"י התפילין נעשה האדם מקושר הדק היטב להשי"ת ככריכות רצועות התפילין סביב זרוע ידו, ועל זה אומר שלמה המלך (שה"ש חו) "שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך" אז תראה "כי עזה כמוות" אהבת ה'.

וביסוד זה יש לפרש מה שמצינו במצוות התפילין, שיהיו הבתים

רוצה להרגיש טעם בלימוד? יש לנו בשורה בשבילך!

מוקד 'גישמאק בלימוד' -
במיוחד עבורך
צוות אברכים תלמידי חכמים,
ישתדלו יחד איתך למצוא
את הדרך שגם אתה
תוכל להתענג על נועם צוף
מתיקות התורה הקדושה!

התקשר כבר היום
מוקד 'גישמאק'

17-18-20-800-1 (השיחה חינם)

וישועה קרובה לבוא

המוקד פעיל בימים א-ה, בין השעות 22:30-19:30

שמעתי מהגאון רבי משה שלפוברסקי שליט"א, על אביו הגאון רבי מיכל זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת צבי', כי פעם אירע ביום בהיר שקרא אביו זצ"ל לאחד הנכדים ושאלו: "אמרת היום על הנסים?". הנכד לא הבין את פשר השאלה, מה רוצה הסבא מחייו, הן לא חנוכה היום ולא פורים...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

נתכוון בעניינה הודה בחידוש העולם והשגחתו... והאמין בכל פינות התורה". עלינו להיווכח כמה כח גלום בזו אחד, כאשר משתמשים בו לצרכים נכונים בכוונה נכונה!

הזו היחיד והמועט הזה, אם היתה בו כוונה ראויה, הרי שהוא בעל ערך עצום - על ידו נהפך האדם למאמין בכל פינות התורה! הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעל 'משמר הלוי', תאר פעם באחד משעוריו כיצד רבו הגדול, מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', הרגיש במזווה כמניע ומזרז בעבודת השם יתברך. בכל פעם שהיה יוצא מביתו, היה רבי יחזקאל מצמיד בהתרגשות רבה את אצבעות ידו אל המזווה 'ומתכוון בעניינה', ואומר: "רבונו של עולם! אני יוצא כעת מביתי בריא ושלם, מבקש אני מלפניך בתחינה, שאזכה לחזור לכאן בריא ושלם..."

הרושם שהשפיע הדבר על הרואים היה עצום ונשגב! שגורים היו על לשונו של רבי יחזקאל דברי הרמב"ם הנודעים (הלכות מזווה ו, ג): "חייב אדם להיזהר במזווה מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שייכנס ויצא יפגע בייחוד השם - שמו של הקדוש ברוך הוא, ויזכר אהבתו ויעור משנתו ושגינותיו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר עומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור עולמים, ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים".

בכל פעם היה רבי יחזקאל משנן את דברי הרמב"ם הללו בבכי נרגש, כשלאחריהם תרגם את הדברים במלים שלו: "אתם שומעים? אדם עובר בפתחי ביתו עשרות פעמים ביום. בכל פעם שנכנס ויוצא ורואה את המזווה, הוא מוכרח להזכר שאין דבר העומד לעולם

דברי הרמב"ן בסוף פרשת בא, הם ללא ספק דברים יסודיים ונעלים ביותר, הראויים לכל בן תורה ללמדם, לדעתם, לשננם ולהפנימם היטב. עליהם מבוססים יסודות האמונה, ובהם גלומים כל עיקריה ושורשיה.

הגאון הצדיק רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניב'ו, התבטא פעם: "היה שווה להגיע לעולם רק כדי להכיר את דברי הרמב"ן הללו!".

בדברינו כעת נתמקד בחלק מדבריו, ונוסיף להאיר אותם מעט באור יקרות:

"...ובעבור כי הקדוש ברוך הוא לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצווה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון.... והצריך שנכתב כל מה שנראה אלינו באותות ובמופתים על ידינו ועל בין עינינו, ולכתוב אותו עוד על פתחי הבתים במזוזות, ושנזכיר זה בפינו בבוקר ובערב... וכן כל כיוצא בהן מצוות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלוקים".

"כי הקונה מזווה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בעניינה, כבר הודה בחידוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו וגם בנבואה, והאמין בכל פינות התורה. מלבד שהודה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבודת לחרות, וכבוד גדול ליזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו.

"ולפיכך אמרו (אבות ב, א): 'הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה', שכולן חמודות וחביבות מאד. שבכל שעה אדם מודה בהן לאלוקיו. וכוונת כל המצוות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה. שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין לאל עליון חפץ בתחתונים, מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו..."

המשגיח, הגאון הצדיק רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל, היה אומר כי היות והרמב"ן היה שלם בתכלית השלימות בשלושה תחומים שונים: גאונות, חקירת השכל וקבלה, הרי שאם הוא אומר כי אין טעם אחר ביצירה הראשונה, מלבד שנדע את השם ונודה לו שבראנו, בהכרח שלא יתכן שיהיה טעם אחר! מלבד מטרה זו בלבד "שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו!"

מלשונו של הרמב"ן שכתב: "כי הקונה מזווה בזו אחד", משמע כי עצם קניין המזווה, אפילו עוד קודם שקבעה בפתחו, כבר: "אם

ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם! כמה התעוררות יש בזה! כמה זה מחייב אותנו לחיות את הרבנו של עולם!"

דבר נפלא שמעתי מהגאון רבי אריה הכהן פרידמן שליט"א, ששמע מהגאון הצדיק רבי יצחק גרינברג זצ"ל, ששימש כמשגיח בישיבות 'כנסת חזקיהו' ולומז'ה בפתח-תקוה, ומבכירי וותיקי תלמידי ישיבת חברון:

לעת זקנותו של הגאון הצדיק רבי לייב חסמן זצ"ל, משגיח ישיבת חברון ובעל ה'אור יהל', ליווה אותו פעם רבי יצחק בדרכו מביתו לכיוון הישיבה. לפתע, באמצע הדרך נעצר רבי לייב ואמר: "אוי! שכחתי דבר מה...", סב על עקבותיו, והחל לשוב לכיוון הבית.

בתחילה ניסה רבי יצחק להניא אותו מכוונתו ואמר לו: "רבי! אנא אל תטרחו. אם שכחתם דבר מה אני יכול לחזור ולהביאו עבורכם". אולם רבי לייב סרב, בהטעימו: "אני מוכרח ללכת בעצמי, כי זו מצווה שבגופו!". רבי יצחק היה סקרן לדעת איזו מצווה שכח רבו לקיים, שבגינה טורח לשוב לביתו בגיל לא צעיר, ופסע מאחוריו בעדינות. מה מאד נדהם רבי יצחק לראות את רבו - רבי לייב - מגיע לפתח ביתו, נעמד מול המזוזה, מתבונן בה דקה מועטת, "התכוון בעניינה" - כלשון הרמב"ן, ושם שוב את צעדיו לכיוון הישיבה... נפלא!

"עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים"

בקטע האחרון מסיים הרמב"ן בדברים תמציתיים ותכליתיים ביותר, שלדבריו זהו יסוד כל התורה כולה:

"ומן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה! שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים. אין בהם טבע ומנהגו של עולם!..."

הרמב"ן מבאר, כי עיקר מטרת האמונה הוא להחדיר בנו, שגם השיגרה הרגילה שלנו, הפעולות והתנועות הבסיסיות שהאדם עושה, הכל הם תוצאה של השגחת אלוקים. כל הניסים והנפלאות שנעשו במצרים - היו הם בבחינת 'בנין אב', להוכיח לנו כי כל מה שנעשה בבריאה הוא נס. כל דברינו ומקרינו כולם נסים. אין בהם טבע ומנהגו של עולם. גם מה שנדמה לנו כשגרה הוא נס גלוי. אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזין עליו מלמעלה.

שמעתי מהגאון רבי משה שלפוברסקי שליט"א, על אביו הגאון רבי מיכל זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת צבי', כי פעם אירע ביום בהיר שקרא אביו זצ"ל לאחד הנכדים ושאלו: "אמרת היום על הניסים?". הנכד לא הבין את פשר השאלה, מה רוצה הסבא מחייו, הן לא חנוכה היום ולא פורים...

סיפר הנכד לאביו בפליאה את אשר אירע לו עם סבא, ורמז בעדינות כי הוא חושש שמא צלילות דעתו של הסבא נחלשה מעט, עקב גילו המתבגר.

מאוחר יותר כשנשאל רבי מיכל למה כיוון בשאלתו, אמר:

"בני יקירי, דע לך כי לא מיניה ולא מקצתיה, ברוך השם דעתי צלולה לחלוטין. הנכד לא ירד לסוף דעתי. התכוונתי לעוררו על נקודה

מסויימת הטעונה חיזוק אצל כל יהודי ויהודי:

"הרי כל יום אנו אומרים בברכת מודים: 'נודה לך ונספר תהלתך, על חיינו המסורים בידך, ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל ניסך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובוקר וצהרים'. הרי שכל העת אנו מתקיימים בנסים. כל חיינו הם שרשרת נסים ארוכה. בשביל להתקיים אנו זקוקים לרחמינו וחסדיו של הקדוש ברוך הוא כל העת. אין כאן טבע ומנהגו של עולם..."

"רציתי לעורר את ההכרה הזאת אצל הנכד, שיחוש מעט בנסים השגרתיים העוטפים אותו כל העת. הרי יש לו ברוך השם חיים טובים, משפחה טובה, בריאות, פרנסה, שכל וכישורים - אלו הם חסדים תמידיים גלויים ונסתרים, שמעניק לנו השם יתברך. רציתי שהוא ישים לב לכל זה. לא מעבר לכך".

נפלא!

המטרה העיקרית של מופתי מצרים הייתה להעיר אותנו ולפקוח את עינינו, לדעת ולהבין כי כל דברינו ומקרינו, פעולותינו ומעשינו - כולם נסים. כל מערכת החיים שלנו מתנהלת בהשגחה גמורה תחת עיניו הפקוחות של בורא עולם. כל מקרה שקורה בעולם יש להאמין ולדעת, כי הקדוש ברוך הוא השגיח עליו, ושלא את האירוע העצוב או המשמח למטרה מסויימת. לא משנה מה היקפו וגודלו, וכן אם הוא לצורך עונש או שכר, דבר אחד אמור להיות ברור ומוסכם כי לא קורה לאדם בעולם כלום במקרה!

אדם יכול להיות בן תורה מופלא, אברך בן עליה, צורב צעיר העוסק בתורת השם כל היום, ולא לשים לב לדברים הפשוטים והיסודיים הללו. הרי זה פחד פחדים! אם הוא תולה את הצלחתו, יהבו או כשלונו בגורמים שונים, הרי כבר מגדירו הרמב"ן כמי ש'אין לו חלק בתורת משה'!

מעשה נפלא בעל מסר חשוב ונוקב ביותר, שמעתי על הגאון הצדיק רבי יונה מרצבך זצ"ל, גברא רבא בתורה ויראה. קודם המלחמה שימש כרבה של העיר דרמשטט בגרמניה, ונמנה בין דמויות ההוד של שרידי רבני אשכנז. לאחר המלחמה, כשעלה לארץ הקודש, שימש עשרות שנים כאחד מראשי הישיבה בישיבת 'קול תורה' המעטירה.

באחד הימים החורפיים, כשסיים רבי יונה למסור את שיעורו בישיבה בשעות הצהריים, הוא עזב את הישיבה ושם את פעמיו לעבר התחנה הקרובה בדרכו הביתה. לפתע החל לרדת גשם חזק, והיות ובבוקר היה מזג האוויר נעים ונינוח יותר, הוא לא הצטייד כראוי באמצעי התגוננות מפני הגשם, עם מטריה ומעיל.

והנה, מיד כשיצא מרחבת הישיבה, עצרה מכונית סמוך אליו, והנהג בידי אברך בלתי מוכר. הנהג הציע לרבי יונה להיכנס למכוניתו, וכי ישמח להסיעו לאן שיחפוץ. רבי יונה נענה לבקשתו.

בדרך סיפר הנהג לרבי יונה, כי למעשה לא הייתה כלל כוונתו להיכנס לרחוב הפסגה, [הרחוב בו ממוקמת הישיבה], ורק בגלל סיבה בלתי מתוכננת מראש, נכנס אליו בכל זאת. "הא! תראו איזו

הוא יצא לרחוב עצר מונית, ואמר לנהג: "סע!". נהג המונית שואלו "לאן?".
עונה לו הרב זילבר: "לא יודע, סע!". מגיעים לצומת סנהדריה, שואל הנהג
"ועכשיו לאן לפנות?". עונה לו הרב זילבר: "אם לא יודעים להיכן לפנות,
אז כל פניותיו של אדם יהיו לימין, פְּנֵה ימינה לכיוון רמות"...

'כח הבחירה' - ההוכחה הניצחת לאמונה!

הרב בנימין בירנצוויג

"וַיִּקְרָא פְּרַעְיָה לְיִלְהָ... וַתְּהִי צַעֲקָה גְדֹלָה בְּמִצְרַיִם" (שמות י"ב, ל')

ביום הכי דרמטי לאומה המצרית, אחרי תשע מכות שהביא עליהם
הקב"ה, ושכולן התקיימו בדיוקנות מופלאה - ברגע שנאמר לפרעה
שתבא מכה - היא הגיע בתזמון מפליא! הנה... מגיעה המכה הכי
נוראה מכת בכורות, מכה שקשורה לכל בית מצרי, וגם ביתו של
פרעה, הוא בכור ובנו בכור. היה מתבקש שפרעה שראה את התזמון
המדויק של כל המכות, שבלילה הזו יהיה בחרדה נוראה, ישב עם
הקבינט הבטחוני שלו כל הלילה, לראות כיצד מקדמים פני הרעה...
אבל... "ויקם פרעה לילה", פרעה הלך לישון כבכל לילה, כאילו אין
סכנת מוות מוחשית מרחפת על ראשו וראש בנו. היתכן?!

מבאר הרב דסלר זצ"ל יסוד גדול: הקב"ה ברא בעולמו את 'כח
הבחירה' - שהאדם לא מודרך רק מדרכי הטבע, בשונה מהחיות
שהטבע מדריך אותן, ואפילו גדי בן יומו ייסוג מהתהום ויברח מאש,
ואילו האדם הוא היצור היחיד שמסוגל להתעלם מסכנות הטבע,
מידיעות ברורות על סכנה מתקרבת, ולמה?! כי הקב"ה נטע בו את
'כח הבחירה' שהוא הקובע, הוא המחליט, ולא הטבע ולא המקרה!
'כח הבחירה' הוא ההוכחה הניצחת לאמונה! כי יש בורא לעולם
שהטביע טבע לחיות, וכח בחירה לאדם!

פרעה הלך לישון בלילה הכי דרמטי ומסוכן בחייו! כי כח הבחירה
שבאדם סותם בפניו את כל אוהרות הטבע, תחליט אתה לטוב
ולמוטב, ובזה תקבל שכר על החלטתך לבחור בטוב ולהיפך בבחירת
הרע.

וסוף דבר היה, שבעקבות זה בטלו את עונשו החמור. כביכול מצאו
את הסיבה לרצח, הנער לא היה יכול שלא לרצוח, שהרי הוא בא
מבית שבור. אמר הרב הוטנר: "זוהי כפירה מוחלטת ב'כח הבחירה'
שניתן לאדם, שבידו לראות סכנה ולהתעלם!"

גם מרן הגר"א קוטלר זצ"ל היה אומר, כי הפסיכולוגיה מצאה דרך
לרפוי, לחפש בקורות חייו של האדם היכן הוא נפל, והנה כשמצאו
- אז מנסים לרפואותו באותו דבר שמצאו בו הנפילה, וזהו! וכי לא
היה באפשרות האדם לפעול אחרת... אבל הם מתעלמים מ'כח
הבחירה' שניתן לאדם, שבידו להחליט אחרת ממה שהוא רואה
וחווה, וממילא הטיפול בו הוא בהחדרת האמונה שבידו לשנות
בהחלטה שלו!

הגר"י גלינסקי זצ"ל סיפר והמחיש מה זה כח הבחירה: הוא מספר
שבהיותו בסיביר גזרו הרוסים את דינו למוות, ושמו אותו בכלא
בחדר עם שאר הנדונים למוות, ושהה שם במשך שלוש יממות.
"במשך שלושה ימים אליו", מספר הרב גלינסקי, "התנהגתי רגיל
בביטחון גדול בהקב"ה, שאר האסירים שקעו בדיכאון וחלקם בכו
ומיררו את מר גורלם, והנה אני המשכתי את סדר יומי הרגיל, עד
שכשביקשתי אוכל, התפלאו שאר הנדונים למוות שבחדרי, 'מי
יכול לאכול בכזו שעה, איך בכלל אפשר לבלוע אוכל?!'. וכשהייתי
נרדם בלילה גם חתרו אחרי: 'איך אתה מצליח להרדם?!'."

אמר ר' יעקב זצ"ל: "כן זה ההבדל בין מי שמרגיש ב'כח הבחירה'

המשך בעמוד 31

בספר 'אורחות מוסר' להגר"ד גולד הביא רעיון נפלא: המילים
'בחירה' הם גם אותיות 'בריחה' - לומר שכח הבחירה הוא כח ביד
האדם לברוח מהטבע, לברוח מכל מקרה הבא עליו, וזה כוחו לברוח
מן החטא ולבחור בטוב.

שם הביא מעשה שסיפר הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, על מעשה
שאייר בארה"ב בבחור שרצח והועמד למשפט, ואחרי כל חקירת
המעשה, הוברר שרצח בדם קר והוא נשפט למאסר עולם. בשעה
שהקריאו את גזר דינו, קם אחד הנוכחים מן הקהל וצעק לעבר
השופטים: "אבל הוא בא מבית שבור..."

מאות משתתפי תכנית 'דף הכולל' של דרשו מתחילים בלימוד מסכת ראש השנה

הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א מיוזמי ומייסדי תכנית דף הכולל: אברכים עושים חיל בלימודם בזכות תכנית ייחודית זו המעניקה אפשרות להספק תוך התחשבות בזמני לימוד הכוללים ומתכונתם • הנהלת דרשו העולמית הודיעה על אפשרות להצטרף למסלול הלימוד של דף הכולל לרגל תחילת לימוד מסכת ראש השנה

שנה תמימה כבר חלפה מאז יצאה לדרך התוכנית המיוחדת לאברכי הכוללים, במסגרתה לומדים אלפים רבים דף גמרא בכל יום מימות הלימוד בכולל, בקצב אחיד ובהספק מופלא, כפי שלא הורגלו מעולם.

לרגל הסיום המתקרב של לימוד מסכת שבת בתוכנית 'דף הכולל', ולקראת תחילת לימוד מסכת 'ראש השנה' ב"ג שבט בסייעתא דשמיא, התכנסו ראשי דרשו והעוסקים במלאכה בביתו של הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'ארחות תורה' וראש כולל 'נחלת משה' ו'הליכות משה', כדי לדון בדרכים להוספת ספסלים לבית המדרש והפצת הרעיון בשורה של כוללים נוספים. בכינוס השתתפו הרה"ג אביגדור ברנשטיין, מראשי 'דרשו' וראש ישיבת 'תורת חיים', ומנהלי התכנית ה"ה הרב אהרן אתרוג, הרב יואל ויסלובסקי, הרב חיים קרייזר והרב ברוך מרדכי קמפה.

הגר"ב דיסקין, שהיה ממייסדי התוכנית ושמפקח עליה מאז הקמתה ועוקב מקרוב אחר הצלחתה הגדולה בסייעתא דשמיא, פתח בדברי שבח לתוכנית המופלאה. "כשהתכנסנו לפני קצת יותר משנה", אומר ראש הישיבה שליט"א, "היתה זו תוכנית עתידית, קיוונו שהיא תצליח, לא ידענו איך היא תקבל בכוללים, ולא יכולנו לשער כמה זמן היא תחזיק מעמד. כיום, יותר משנה אחרי שהתוכנית כבר יצאה לדרך, זאת כבר לא תוכנית עתידית. זאת מהפכה שהוכיחה את עצמה. אנחנו רואים את הפירות שבסייעתא דשמיא כבר נשאה התוכנית, וזה רק מחזק אותנו ונותן לנו משנה כח ועיזו להמשיך הלאה בתנופה מחודשת.

"אני שומע מאברכים, מראשי כוללים, מרבני קהילות, אני שומע על ההתעלות המיוחדת של כל כך הרבה אברכים שמוצאים סיפוק אדיר בקצב הלימוד, שמצד אחד הוא מתחשב בסדר היום של אברך הכולל, ומתמקדת רק בימים בהם יש לימודים בכולל, ומצד שני שומרת על קצב של דף ליום, ומאפשרת לאברכים להגיע להספק מכובד מאוד של מסכת או שתי מסכתות בכל זמן, שאותן הם יודעים על בוריין".

ראש הישיבה מדגיש כי הוא מכיר לא מעט אברכים שלומדים, ובאופן כללי הם מחולקים לשתי קבוצות: "ישנם אברכים שבוחרים את 'דף הכולל' כלימוד המרכזי והעיקרי שלהם. הם לומדים את הדף הזה גם בבוקר וגם אחר הצהריים ובערב, בעיון נמרץ, עם ראשונים ואחרונים ואפילו עד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, כל אחד

לפי דרגתו ויכולותיו.

"ישנם לא מעט אברכים שממשיכים את הלימוד שלהם בעיון כרגיל, בשעות הבוקר, ואת סדר בקיאות, אחר הצהריים, הם מקדישים ללימוד לפי התוכנית 'דף הכולל', בלימוד של גמרא עם רש"י ותוס', אבל בלי לעיין בראשונים ובאחרונים, אלא אם כן הם הספיקו ללימוד את הדף כולו לחזור ולשנן ועוד נשאר להם קצת זמן פנוי בסופו שלהסדר, או בשעות הערב וכדו'.

"אלו וגם אלו עושים חיל בלימודם, והצד השווה שבהם", מסכם ראש הישיבה שליט"א, "שהם מלאים סיפוק והנאה. זה חוזר על עצמו בכל פעם שאני מדבר עם אברך שלומד במסגרת 'דף הכולל', הם פשוט מרוצים, שמחים ומאושרים, נהנים מהספק ומכמות הדפים שהם כבר צברו בתוך שנה אחת בלבד. חשוב מאוד שיבינו שמדובר בתוכנית שהושקע בה תכנון רב, והרעיון הבסיסי שלה הוא לקדם הספק בקצב מהיר יותר מהקצב הרגיל בכוללים מחד, ומאידך זה קצב שאפשר לעמוד בו בלי לפגוע באיכות הלימוד, ויש גם זמן מיוחד לחזרות והעמקה נוספת למי שחפץ בכך.

הנהלת דרשו הודיעה על אפשרות להצטרף לתכנית דף הכולל לרגל תחילת לימוד מסכת ראש השנה וכוללים המעוניינים להצטרף לתכנית הלימוד ולשמוע על פרטי התכנית יכולים לפנות להרב אהרון אתרוג 053313919 להרשמה לקבוצות לימוד חדשות או להרב קרייזר 0527179048 ליעוץ הכוונה והתאמה לקבוצות לימוד.

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 22

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 23/24

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 131

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 28

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

מי תיווך לשיבת סלבודקא את המגרש לבנין הישיבה? • והאם קיבל דמי תיווך? • מדוע לא הרשה רבי אייזיק שר לתלמידו לשהות בראש השנה בישיבה? • ועל מה חשב רבי אייזיק שר בלוויית אביו?

באייר תש"ז הקים בעצת מרן ה'חזון איש' זי"ע את הישיבה בבני ברק, שם כיהן כראש ישיבה גם חתנו הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל. ב"י בשבט תשי"ב הלך לעולמו ונטמן בבית החיים בבני ברק.

"וַיֵּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַ פִּי אֲנִי הַכְּבַדְתִּי אֶת לְבֹו וְאֵת לֵב עֲבָדָיו... לְמַעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנִי בְּנֶדְוּ וּבְנֶדְוּ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי

בְּמִצְרַיִם... וַיִּדְעֶתְם פִּי אֲנִי ה'": (שמות י', א', ב')

עיקרים וכללים גדולים באמונה, ויסודות התורה כולה, למד הגאון רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל מפסוקים אלו: הכלל הראשון הוא החילוק בין הצדיק והרשע, הנלמד מ'הכבדת הלב', וכביאור הרמב"ן (ג ז) שהכבדת לבו של פרעה, היתה כדי שלא יירתע מן המכות ולא יפחד מהעונשים, כי באמת בתוך לבו לא רצה כלל לשחרר את ישראל מעבודתם, והיה עושה כן רק מפחד המכות, לכן הכביד ה' את לבו שלא יחשוש מן המכות, עד שיחפוץ בליבו לשחררם, ולא רק מחרדת העונש.

וזה החילוק בין צדיק לרשע, אומר רבי אייזיק שר. כי הצדיק רואה את יד ה' אף בהסתר פנים, כאשר באים עליו ייסורים, ועוד יותר מתחזק באמונה, ומחפש על מה עשה ה' ככה ושב בתשובה.

לעומתו, הרשע, יאטום את לבו אף בשיא ההתגלות, וכשרואה שמרגיש חוזק בליבו לעמוד בצרות הבאות עליו, מתחזק בדרכו הרעה ומצטדק במעשיו. ופרעה שהאמין בכח העבודה זרה שלו,

הרב ישראל ליוש

ביום י' בשבט חל היא"צ של הגאון רבי חיים יצחק אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא בליטא, ומייסד הישיבה בארץ ישראל.

רבי אייזיק נולד בשנת תרל"ה בעיירה 'הלוסק' לאביו הר"ר יוסף חיים זצ"ל. כבר בצעירותו הצטרף לקבוצת הנערים שלמדו אצל הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ' זצ"ל בבית מדרש המקומי ב'הלוסק', ונפשו נקשרה בו ובתורתו.

לאחר מכן נסע רבי אייזיק ללמוד בישיבת 'וולוז'ין', וכשביקר פעם ב'סלוצק' נפגש עם ה'סבא מסלבודקא' הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הוא דבק בו, בדרכו ובשיטתו והחליט כי נשאר ללמוד בישיבת 'סלבודקא', ושמו יצא לתהילה כ'פאר הישיבה'.

ה'סבא' חיבבו וקירבו מאוד, עד שבשנת תרס"ג לקחו לחתן לבתו הצעירה מרת 'גוטל'. אחר נישואיו התגורר ב'קלם', שם טעם גם מדרכו של ה'סבא מקלם', ולאחר מכן עבר ל'מיר' ולמד לצד גיסו הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ולאחר כמה שנים חזר ל'סלבודקא'.

בערך בשנת תרע"א מינה אותו חותנו ה'סבא' לר"מ בישיבה, ובנוסף החל למסור בישיבה שיחות מוסר, וייצג בגאון את שיטתו של ה'סבא' שאין לימוד המוסר סתירה, חלילה, ללמדנות וידענות בתורה.

בפרוץ מלחמת העולם הראשונה נדד עם הישיבה ל'מינסק' ו'קרמנצ'וג', ושלוות נפשו הרגיעה את תלמידי הישיבה בתלאות הרבות שעברו עליהם.

בשנת תר"פ חזר עם ישיבתו ל'סלבודקא', ובשנת תרפ"א מונה לעמוד בראשות כולל 'בית ישראל' לבחירי האברכים חניכי 'סלבודקא'.

בשנת תרפ"ד עם עליית חלק הארי של תלמידי הישיבה, ובראשם ראש הישיבה הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל ל'חברון' שבארץ ישראל, הוכתר רשמית לראש הישיבה, וניהל אותה ביד רמה לצד ידידו הגאון רבי אברהם גרודזינסקי זצ"ל. מצבה הכספי של הישיבה אילץ אותו לנדוד לארצות הברית להחזקת הישיבה.

בשנת תרצ"ט, כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה, שהה לצורכי מרפא בשווייץ, וכך ניצל ממלתעות הנאצים ימ"ש, עד שבשנת תש"א, לאחר נדודים וקשיים רבים, עלה לארץ ישראל. בתחילה קבע את מושבו בירושלים, ורבים מבניה נשאבו בקסמו והאזינו לשיחותיו.

עיקר נוסף למד רבי אייזיק שר מפסוקים אלו: "למען תספר באזני בנך ובן בנך... וידעתם כי אני ה'", הסיפור מביא למספר ידיעה חדשה שלא היתה לו קודם לכן. הרי עם ישראל כבר האמינו בקב"ה מיד כאשר בא משה רבינו לבשר להם את בשורת הגאולה, כמ"ש "ויאמן העם", ובכל זאת אומר להם הקב"ה שכאשר יספרו זאת שוב לבניהם ובני בניהם, "וידעתם כי אני ה'" - תתווסף לכן ידיעה חדשה, משום שיש אמונה בדעת ובקבלה מדור לדור, ויש אמונה מוחשית, ואינו דומה המאמין רק מדעת, למאמין אף במוחש. לכן ציווה הקב"ה לספר את סיפור האמונה, כי מלבד שהיא תועיל לשומע לדעת את ה', תועיל יותר למספר עצמו להשריש בליבו את הידיעה ע"י הסיפור. ועל ידי קיום "ושננתם לבניך" מצליח האדם להגיע לכדי "ודברת במ".

רבי אייזיק קיים בנפשו את דבריו ולמד מתלמידיו, לא רק ענייני אמונה...

בצעירותו למד בעיר הולדתו 'הלוסק' אצל הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל. פעם שאלו אותו: "מה אתה מוצא ב'הלוסק'?" השיב: "אמרו חז"ל: 'הרבה למדתי מרבותי, ומחברי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולם', משמע שיש סוגי לימוד שונים, שכל אחד מהם הוא דרגה כשלעצמו. יש אדם המתעלה בלימוד מרבו, ויש שדיבוק חברים הוא אשר מעלהו, ויש שהוראה לתלמידיו מלמדו... ב'הלוסק' אני מוצא את כל המעלות, רב, חבר ותלמיד".

ואם עסקנו בעניין לימודו מתלמידיו, נספר אודות הקמת ישיבת 'סלבודקא' בארץ ישראל, משם ומישיבתו בגולה יצאה תורתו לתלמידיו ולמבקשי דרכו:

פעם שאל אותו מקרובו: "מדוע בחר להקים את ישיבת 'סלבודקא' דווקא ב'בני ברק', הרי כבר שוכנות שם ישיבות מפורסמות: 'פוניבז', 'בית יוסף', 'תפארת ציון' ו'יחל ישראל'...?" "ידוע בעולם המסחר - ענה לו רבי אייזיק - "שמי שרוצה להצליח במסחרו, פותח את בית העסק שלו בשוק, היכן שהקונים מצויים... כן הוא בתורה, מי שרוצה להצליח בתורה, יילך למקום תורה...". אמנם, רבי אייזיק לא עשה כן לפני שהתייעץ עם מרן ה'חזון איש' ז"ע, והוא אשר עודדו לפתוח את הישיבה במרומי גבעת רוקח בבני ברק.

ועל כך עדותו של הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, גאב"ד פוניבז: "בוקר אחד, באמצע ארוחת הבוקר, בא ה'חזון איש' למעוני שבגבעת הישיבה. הופתעתי לראותו טורח לבקרני וקמתי לקראתו. ביקשתי להפסיק את הארוחה ולדעת מה הביאו אלי, אך הוא גזר עלי להמשיך לאכול עד תום, 'אחרת', אמר, 'אעזוב מיד את הבית', ונשאר להמתין.

"כאשר סיימתי, סח לי שבא אליו רבי יצחק אייזיק שר, והוא חוכך בדעתו היכן להקים מחדש את ישיבת 'סלבודקא'. על ההצעה

עוד התחזק בזה יותר, ואמר 'הנה אלוהי מחזקני לעמוד מול המכות שעושה לי אלוקי ישראל'.

עפ"י הדברים האלה, מבאר רבי אייזיק את מה ששבו מצרים לרדוף אחר בני ישראל לאחר ששחררו ואמרו: "מה זאת עשינו כי שלחנו את בני ישראל מעבדנו", כי לכאורה זה תמוה, וכי שכחו מצרים את עשרת המכות ואת בכייתם "כולנו מתים"?

אלא שטענו בעבודה זרה שלהם, של בעל צפון, שלא נחרבה ביציאת מצרים, וסברו שהיה בכוח להציל את בכוריהם ממוות ולמנוע את שילוח בני ישראל.

וחילוק זה בין הצדיק לרשע, ובין ישראל למצרים, ראו אף על הים, שהרי בני ישראל כשהיו במיצר, מצרים אחריהם והים לפניהם, נכנסו לים בדבר ה', וכשהגיעו מים עד נפש, דווקא מתוך ההסתר פנים, זכו לנס גדול והלכו בתוך הים ביבשה, וראו בחוש שהטבע אינו עומד כנגדם, כי ישראל מעל הטבע.

המצרים לעומתם, דווקא בתוך הנס, כאשר ראו בחוש שהם הרי הולכים ביבשה בתוך הים, לא שבו מדרכם הרעה, אלא סברו שהנה הטבע למענם, עד שנטה משה את ידו והנס שטף עבר על ראשם, וירדו במצולות.

שיעור זה באמונה, והחילוק בין מבטו של הצדיק לרשע, היה פעם שיעור חי אצל רבי אייזיק שר. היה זה כאשר נוסד 'בית המוסר' בתל אביב, ופורסם ברחבי העיר שלרגל הפתיחה י"ש דברים הגאון רבי יצחק אייזיק שר, שהיה מגדולי מרביצי התורה והמוסר בגולה, והצליח בדרכים עקלקלות להגיע ארצה ולהינצל מציפורני הנאצים ימ"ש.

ההיכל היה מלא מפה לפה, רבנים וראשי ישיבות, פשוטי עם ועמלי תורה, כולם באו לשמוע את דבריו. ואכן הם היו חוצבי להבות. באותם ימים בדיוק נודע לרבי אייזיק, שבנו יחידו נעקד על קידוש ה' יחד עם בני עיירתו ובני ישיבת סלבודקא, והוא נשא דברי אמונה ובטחון בקב"ה דווקא בשעות קשות אלו, כאשר באירופה אחינו נעקדו ונטבחו על קדושת שמו ית'.

בפינת האולם ישב יהודי, שכנראה דבריו של רבי אייזיק היטב חרו לו, והוא קם ושאל את רבי אייזיק: "איך תוכל לומר שהקב"ה עמנו...? כיצד הוא יכול לראות את כל הזוועה שעמנו עובר ואינו עושה מאומה...?"

רבי אייזיק קם מלוא קומתו, מזועזע כולו מהשאלה המתריסה, והשיב: "ארויס... ארויס... [צא... צא...] איננו מדברים כאן לסתם אנשים... אנחנו מדברים כאן לאנשים שמבינים... מה אתה שואל? היכן הקב"ה היה כאשר הגויים עשו לנו את הצרות?! הרי הקב"ה בעצמו עשה זאת... הוא שהנהיג את הגויים במעשיהם...!"

הדברים נחרטו היטיב בליבותיהם של המשתתפים, והמשיכו להקשיב לדבריו הנלהבים חדורי אמונה...

את מצוות האהבה, ונאנח בשברון לב כשעליו לקיים את מצוות התוכחה. אך יש יהודי השש בכל הזדמנות של 'הוכח תוכיח', ונאנח וליבו נשבר כשעליו לקיים את מצוות אהבת ישראל".

ברוח דברים אלו פסק פעם לתלמיד יתום מאביו, שהתכוון להיות בראש השנה בישיבה: "יש לך אמא אלמנה, היא תבוא לבית הכנסת ותשלח מבטה מעזרת הנשים לעבר היכל התפילה, את בעלה היא לא תראה בין המתפללים, אם גם את בנה לא תראה שם, היא תצטער ולבה ייצבט... עליך לנסוע מיד הביתה, ולהתפלל באותו בית כנסת שאמך תתפלל..."

הבחור הסביר לרבי אייזיק, כי הוא רוצה להרגיש בראש השנה את האווירה הקדושה בישיבה, אמר לו רבי אייזיק: "לא מצאנו בשום מקום שחובה להרגיש אווירה של ישיבה, אבל יש פסוק מפורש 'ולב אלמנה ארנין'".

הגאון רבי זאב צ'צ'יק זצ"ל מספר, שאביו זצ"ל היה בישיבת סלבודקא באלול, ולאחר מכן היה פעם שניה מחשוון עד אמצע הזמן. כשנסע נתן לו רבי אייזיק שלושים לירות [סכום גדול מאוד בימים ההם]. שאל אותו אביו של רבי זאב: "מדוע הראש ישיבה נותן לי כל כך הרבה כסף?"

רבי אייזיק ענה לו: "כיון שלימודך ודיבורך בלימוד עם בני הישיבה, תרמו להם הרבה מאוד, לכן אני חייב לך סכום זה..."

נחתום את המאמר בדברים שכתב רבי אייזיק ברשימותיו (לקט שיחות מוסר ח"ג עמ' של"א), ויש בהם כדי ללמדנו רבות מהי 'ראת שמיים', ומהו 'מכבדו במותו':

"היום ה' לפ' בראשית כ"ז תשרי תש"י, בא אצלי הרה"ג מוהר"ר אשר סנדימירסקי נ"י (זצ"ל) מת"א. בתוך הדברים שנדברנו שנינו, סיפר לי מה מהעבר הרחוק, כשהייתי בעיר מולדתי 'הלוסק', אצל אבי ז"ל בימים האחרונים שלו, כשנפטר לגן עדן ב"ג סיון תרס"ה, ואבי ז"ל היה חולה אנוש בשבוע זה, וידידי הנ"ל בא אצלי לבית אבי ומצא אותי שאני מדבר עם אבי בענין גן עדן'.

"ואח"כ ביום ו' עש"ק כשנפטר לג"ע והלכתי ללוותו, הלך גם ידידי הנ"ל, וכשחזרנו מהלוויה, שמע ממני שאמרת לי אלי שאני מצטער, אילו חזר עתה אבי זכרוננו לברכה מהעולם העליון אלי לכאן, היה ודאי סוטר אותי על פני, כשנודע לו את מצבי הגרוע ברוחניות ששם נודע לו האמת.

"וכותב אני דברים אלו לזיכרון אצלי, כדי להיות נזכר שלא יבייש עוד אבי, ולתקן מה את מעשי, והעיקר את מחשבותי ורגשותי, שיהיו הורי בגן עדן, טובים ושבעים רצון ממני".

לבנותה בבני ברק, הגיב הרב שר שדבר זה תלוי בתגובתי, שכן אולי יש לחשוש מ'תחרות' בין 'פוניבו' ל'סלבודקא'. נזדרזתי והשבת ליחזון איש': 'ולוואי יבואו כל הישיבות לבני ברק ויעשוה מקום תורה... אדרבה ואדרבה'..."

מעשיה נאה מסופרת בספר 'מעשה איש', על סיפור תיווך המגרש עליו נבנתה הישיבה. החזון איש יחד עם הג"ר זליג שפירא זצ"ל תיווכו את המגרש לבניית הישיבה. כאשר הגיע רבי אייזיק שר לשלם דמי תיווך, נתן תחילה סכום מסוים לחזון איש', אך הוא חיך והחזיר לו מיד את הכסף ואמר: "אני לא צריך קבלה... ברצוני להיות התורם הראשון..."

אחר כך נתן דמי תיווך לר' זליג. אמר החזון איש' לר' זליג: "בכסף הזה תשיא את ילדיך, כי זהו הכסף הכשר ביותר שיש..."

את פעולותיו למען הישיבה באמריקה, ניצל לא רק לצרכי הישיבה בלבד, אלא גם מצבה הרוחני של היהדות שם עמד לנגד עיניו, ובשיחותיו הרבה לחזק ולהמריץ את יהודי הגולה לשמירת תורה ומצוות.

פעם הוזמן לדרוש בליל יום כיפור, לפני 'כל נדרי', לטובת הישיבה. הוא עלה לבימה והשמיע שיחת מוסר והתעוררות, בענייני תשובה ויראת שמיים. הוא דיבר בהתלהבות וניכר היה כי דבריו עשו רושם על לבבות השומעים, עד שמפינת בית המדרש נשמע קול בכי....

היתה זו שעת הכושר לדבר על לבות השומעים על מצבה העגום של הישיבה, אך רבי אייזיק לא עשה כן, הוא ירד מהבימה בלא להזכיר כלום מהעניין לשמו הוא בא...

לאחר התפילה פנה אליו רב בית הכנסת ושאל אותו: "מדוע לא דיבר הראש ישיבה על הישיבה? הרי האווירה היתה מחושמלת והיה אפשר לאסוף הרבה כסף?!"

"ראיתי אצל היהודים הרהורי תשובה" - ענה לו רבי אייזיק - "ליבי לא נתן לי להשתמש ברגעי קודש אלו לענייני כסף, אפילו למטרה קדושה כמו החזקת הישיבה..."

'אהבת ישראל' של רבי אייזיק היתה חלק מעבודת ה' שלו, הסיפור הבא מאפיין מאוד את דרכו בעניין זה:

בחור שנשא צלחת ובה ארוחה לחבר שחלה, ראה את רבי אייזיק מרחוק בא לקראתו. הבחור התבייש והסתיר את הצלחת תחת חולצתו. כשקרב אליו רבי אייזיק אמר לו: "מדוע אתה מתבייש...? הרי הצלחת שבידך אינה גרועה מלולב ואתרוג שמחזיק יהודי בדרכו לבית הכנסת בחג הסוכות...!"

תלמידו, הגאון רבי אלימלך בר-שאו זצ"ל, היה אומר בשמו: "מן התורה מחויב כל יהודי לקיים גם מצוות 'ואהבת לרעך כמוך', וגם מצוות 'הוכח תוכיח את עמיתך'. יש יהודי המקיים בשמחה

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לו: israel.layosh@gmail.com

הנערה נבהלה. סיפורה האישי אינו כה נדיר, זהו סיפורם של כל אחד מיושביו. מה מכאיב לרבי כל כך? מדוע עיניו זולגות דמעות? מה גרם לו להתחיל לבכות!?

מדוע פשט הרבי את הגרביים ברחוב?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

שובו בנים שובבים!

בכינוי מיוחד, נדיר ויוצא דופן, מכונים בני העם היהודי: בני מלכים. יהודי הוא בנו של מלך מלכי המלכים, כך הוא מרגיש, בתודעה הזו הוא חי, זה חלק מהמנגנון הפנימי הפועם בתוכו. כולנו נסיכים של ממש, בניו של המלך! הן בורא עולם, הקדוש ברוך הוא, הוא אבינו האוהב, ואנו בניו, אשרינו!

ובהתאם לכך, פעולות, מעשים והתנהגויות שלנו - מותאמים לאופיים של בני מלכים. אנו מבינים שאיננו בני אנוש רגילים, יש לנו מעלה מיוחדת, הצטיינות עילאית. אנחנו בניו של המלך, ומצופה מאיתנו לנהוג בהתאם, בכל הילוכינו ומעשינו. מהרגע בו יהודי קם בבוקר ועד הרגע בו הוא עוצם את עיניו באישון ליל, מהרגע בו הוא נולד אל אוויר העולם ועד הרגע בו ייִאסף אל עמיו - מלווה אותו התודעה הזו, מפעילה אותו, מכוונת את דרכיו ומעשיו כולם.

אחד הביטויים הבולטים ביותר אצל נסיכים - בני מלכים, הוא עניין הלבוש. אם מי מאיתנו ייצא פעם לרחובה של עיר באנגליה ויראה מי מנסיכי הממלכה או ממשמר המלכה, על אתר הוא יבחין כי זהו הנסיך. צורת הילוכו, עדינותו, אצילותו, וכמובן - לבושו. עדין, מהוקצע, מוקפד, מדויק, מותאם למעמד האישי. לא נוכל למצוא נסיך שכזה מהלך בבגדים מוזנחים, קרועים ומלוכלכים. לא נוכל למצוא נסיך בחוצות העיר לבוש בכפכפים או חמוש במצחיה מאולתרת...

כי עניין ההופעה החיצונית אינו עיסוק בשוליים. זה נכון שהלבוש אינו העיקר, אבל הוא מבטא משהו על העיקר שבתוכי מי שלובש את הלבוש הזה. כדי שיהודי יראה כנסיך אמיתי - בנו של המלך, הציב לנו המלך - בורא עולם, כללי לבוש ברורים ומוקפדים, מהם לא נסטה ואותם לא נשנה.

הכללים הללו מצילים אותנו. הם ששומרים על הזהות היהודית שלנו, הם שמטביעים בנו את החותם המזוהה ממרחקים, הם שמזכירים לנו בכל עת את מעמדנו הייחודי והעילאי. הבגדים הללו הופכים למאפיינים ומזוהים, מעניקים לנו את התחושה הייחודית של בני מלכים, ומזכירים לנו בכל עת שאנו מחוברים לבורא עולם. הבגדים הללו הם המדים שמזכירים לנו שאנו חיילים בצבא ה', שאנו קשורים לאבא שבשמים ושמחים לעמוד

לשרתו.

פרשיות השבוע הנקראות בשבתות אלו, עוסקות ביציאת בני ישראל ממצרים עד הגעתם לקבלת התורה ולבניית המשכן. מצרים היתה תחתית השפל האנושי, בירת הטומאה הבינלאומית באותם ימים. בני ישראל שהו בה, היו בתוכה, התגוררו במעמקיה 210 שנים, ובכל זאת הצליחו להיחלץ ממנה ולהתעלות לקבלת התורה.

רגע, איך זה יתכן? איך הצליחו בני ישראל לשמור על זהותם במצרים? כיצד הצליחו לשמר את טהרתם, את ייחודיותם, את עוצמתם הרוחנית? איך הם הצליחו לזכור בכלל שיש בורא לעולם, שיש להם היסטוריה, שנכון להם עתיד רוחני מרומם?! כיצד נשאר העם היהודי עם, שיש לו משמעות, יש לו דרגה, טמונה בו עוצמה!?

חז"ל מגלים לנו תגלית מדהימה, המעמיקה את המבט על דבר שנראה בעינינו כחיצוני, ומתברר שהוא שולט בעומק הפנימיות. חז"ל חושפים את הסוד, מגלים את הכור ממנו שאב העם היהודי עוצמה:

הלבוש! הביגוד! הם סימני ההיכר שליוו אותם, השכפ"ץ הייחודי שהגן עליהם. כן, דווקא הביגוד הצנוע, המוקפד, היהודי, העדין, האצילי - זה מה שהציל אותם, זה מה ששמר עליהם. בתוכי קהיר ואלכסנדריה, על גדות הנילוס ולצד הפירמידות, מוקפים במצרים שטופי טומאה ויצרים, בני ישראל שמרו על הבגדים הנכונים שלהם, והבגדים הללו השיבו להם בשמירה על זהותם,

על טהרתם, על עוצמתם הרוחנית הייחודית!

מתברר, שכאשר אדם לובש בגדים שמייחדים אותו, שמקנים לו מעמד, שמעניקים לו תחושה שהוא שונה ועילאי - זה מה שמגן עליו מפני הרוחות הסוערות הנושבות בחוץ, זה מה ששומר עליו לבל ייזק מהסביבה. כשאדם לובש בגד מוקפד, לפי כללי היהדות, לפי סימני ההיכר הייחודיים לעם היהודי - זה מזכיר לו שהוא שונה, שהוא מחובר לאבא שבשמים, ונותן לו להבין עד כמה המעמד שלו מחייב להתנהג ולהתנהל אחרת, וזה מה שבסופו של דבר שומר על זהותו!

לא בכדי, אלפי משפחות ששינו לחיוב את ההקפדה בצניעות בגדיהן, העידו כי הדבר העניק להן כוחות רוחניים, שידרג את הליכות ביתן, ואף הביא להן ישועות נכספות באופנים פלאיים ממש. מצוקות קשות נפתרו, שמחות נכספות הפכו למציאות, בעיות בריאות ופרנסה נעלמו כלעומת שבאו. כי כשיהודי או יהודיה מחזקים את תודעת הנסיך שבהם, כשהם מחדדים לעצמם שהם בני מלכים ומתלבשים בהתאם, גם אבא שבשמים מתקרב אליהם, ומעניק להם מאוצרו.

השבועות הללו, בהם אנו עוסקים בגאולה ממצרים והתייצבות לקבלת התורה - גילה האר"י הק' שהם מסוגלים לכל יהודי, בכל זמן ומצב, לצאת מכל מיצריו ומצוקותיו האישיים, ולהיגאל מהם. כמה כדאי לאמץ את השיטה שבזכותה נגאלנו ממצרים המקורית, את הדרך שעמדה לאבותינו ואימותינו במצרים, ולהעניק ללבושנו את המעמד הראוי לו, כדי שנקבל את אותה שמירה מובטחת והגנה נכספת, את אותו רגש יהודי עילאי הנלווה לשומרי הצניעות במיטבה.

ואם נזכה בשבועות הללו לעבור על המלחמה הביתית, כולנו - אנשים נשים וטף, ונסיר ממנה כל בגד שאינו צנוע בתכלית, כל בגד שהוא צעקני מדי, כל בגד שאינו בסגנון העדין של בני ובנות מלכים, אזי נזכה לנצל את השבועות הללו כדי להיגאל באמת, כדי להתעלות מכל המיצרים, להתקרב לאבא שבשמים ולצאת מכל צרה.

כשהמלך רואה שבניו מקפידים על מעמדם, מעריכים את הקשר עמו, חשים מחוייבים לקשר הזה - הוא מעניק להם את חלקו בקשר המשותף, ומעניק להם מאוצרותיו. ככל שנתחזק בצניעות הבגדים, ככל שנבטא שאנו מכירים את מעמדנו כבני מלכים ושומרים עליו בגבורה - כך נזכה שאבא שבשמים יראה את הצעדים שלנו להתקרב אליו, ויתקרב אלינו בחזרה, יושיט ידו לגאלנו ולעטרנו ברוב טובה וברכה!

זוג גרביים מרגש...

היה זה בחודש תמוז תשנ"ד, ימים ספורים לאחר שהעולם היהודי הוכה באבל כבד, עם היוודע דבר הסתלקותו של הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז ז"ע. בית האבלים המה אדם, רבבות יהודים מכל גווי הקשת הגיעו לנחם את צאצאיו של הרבי ולהתאבל על לכתו. ביום מן הימים נראתה בפתח הבית אשה מבוגרת למדי,

אם לא נרכוש כעת ביגוד מתאים, ייאלצו הילדים ללבוש בגדים שאינם צנועים מספיק ואינם הולמים את מידות גופם בצניעות מספקת, וזה הרבה יותר כואב לי...

שניכר שהגיע הנה במאמץ רב, בידה האחת היא נתמכת במקל הליכה, ובידה השניה הרוטטת בהתרגשות - מחזיקה זוג גרביים בלויים וישנות...

היא נכנסת אל הבית, ועם כניסתה לעזרת הנשים - מיד פינו עברה מקום ישיבה. חזותה העידה עליה כי המקום אינו מוכר לה, וכל רואיה ומביטיה הבחינו כי אכן כן - היא לא נמנית על נשות החצר החסידית המפורסמת. מה גורם לאשה מבוגרת להיטלטל בדרכים ולבוא לנחם? מדוע הטריחה את עצמה כל כך? ומה פשר זוג הגרביים אותן היא מחזיקה בידה בהתרגשות כה בולטת?

לפתע, כחכחה האשה בגרונה וסיפרה את סיפורה האישי, שהותיר חותם בל יימחה בלב כל שומעיו. וכך סיפרה האשה: כפי שגילה מוכיח עליה, האשה הזו עברה את גיא ההריגה במחנות הריכוז של הנאצים ימ"ש. היא שתתה את כוס התרעלה עד תומה, לא פעם ניצלו חייה בניסים גלויים, ואך בקושי שרדה את התופת - יחידה מעירה וממשפחתה. עם תום המלחמה שוכנה במחנה עקורים 'פורנוולד' שהוקם בגרמניה, בו שכנו באותה עת אלפי ניצולים שנראו כצל-אדם, תשושים, עייפים, חסרי חיוניות ונטולי כח. הם אמנם זכו בחיים מחדש, אך נראה שאינם יודעים מה לעשות עם החיים הללו, כה חסרי אונים היו... באותו מחנה שכן באותה עת גם האדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנז, ששתה גם הוא את כוס התרעלה עד תומה, איבד את כל משפחתו על מזבח קידוש ה', ונותר מיוסר וכאוב לבדו. למרות זאת, דמותו הרוחנית ואישיותו התמירה ניכרו גם מבעד לצער שאפף את המחנה, והוא נהג להסתובב במחנה ולחזק לבבות נשברים, להרעיף טל תחיה על נפשות מיוסרות ולעודדן. באחד הימים, תוך כדי הילוכו, הבחין הרבי בנערה יהודיה תשושה ובוכיה, שמשוהו במראה שלה נראה לא מושלם... הרבי ניגש אליה מיד, שאל אותה ברוך על חייה ומעשיה, היכן

קדושתה וטהרתה במלואן, כשרגליה עטופות בגרביים... את הסיפור המרגש הזה, סיפרה אותה אשה מבוגרת שהגיעה לנחם את צאצאי הרבי לאחר הסתלקותו, כשהיא מציגה בפניהם את הגרביים ההן של הרבי. 'ועד היום אני שומרת אותן אצלי, מזכרת מרגשת ועדות קיימות, עד כמה כאבה לאותו צדיק המחשבה שבת ישראל אינה צנועה די הצורך, עד כמה זלגו עיניו דמעות של צער לנוכח העובדה שלא היו לי גרביים, עד כמה הקדיש והקריב למעני - כדי שאשמור על מעמדי כנסיכה!

וכל ימיי אני זוכרת זאת, את הרגע המרגש בו קיבלתי את ערך הצניעות, בו הבנתי עד היכן היא מגעת. אז הבנתי שצניעות היא ערך עליון, שכדאי להקריב למענו הכל, ממש הכל, כדי לשמור עליו בכל מחיר. כי אם הרבי העניק לי את זוג הגרביים היחיד שהיה לו, והסכים ללכת יחף בחוצות המחנה - כנראה הצניעות היא ערך יקר ונעלה, ערך שאין לו אח ורע, ערך שמשדרג את ערכו של היהודי וקובע בו חותם לאורך ימים!

סיפור נורא הוד זה, המופיע בספר 'טיב המעשיות', מאיר בפנינו מסר בוחק: אשרינו שזכינו, בדורנו אנו איננו נדרשים לכזו מסירות, לכזו הקרבה. בגדים צנועים הינם בהישג ידיהם של כולנו, קרוב אלינו הדבר מאוד. נכון, ההתחזקות בצניעות דורשת לעתים מאמץ, אבל המאמץ הזה עוסק בעיקר העיקרים, בערך הנעלה ביותר, ששווה כל מחיר ומאמץ!

הבה נאמץ את המסר הזה לחיינו אנו. הבה נראה בעיני רוחנו זוג גרביים שחורות בלות, העוברות מידי של הרבי לידינו אנו, ובכנפיהן המסר על חשיבות הצניעות ומעלתה הייחודית. וככל שנאמץ את המסר הזה ונפנימו אל ליבנו - כך נחוש את הקשר עם בורא עולם הולך ומתעצם, מתחזק ומתגבר!

הדאגה האמיתית במלחמה...

היה זה ימים ספורים, לפני שהתרגשה על העם היושב בציון מלחמת תש"ח. רוחות המלחמה נשבו באופק, העיתונים בישרו מדי יום בכותרות אדומות וצעקניות על מלחמה שמתקרבת. היה ברור שהעם היושב בציון עומד בפני תקופה קשה, וכל אחד ביקש להיערך לתקופה זו ככל שיכל.

בבתי היהודים העניים שבירושלים, מקום בו מעולם לא היה שפע, הורגשה עוד יותר אווירת המתרחות. האנשים המסודרים כלכלית הרשו לעצמם להיערך מראש, לרכוש כמויות מזון משומר, לצייד את הבית במזון שיחזיק מעמד לאורך התקופה בפתחה הם עומדים. היהודים העניים השתדלו אף הם להיערך ככל יכולתם, ורכשו פת קיבר וקמח סובין ועוד כמה מצרכי מזון נחוצים, שישמשו אותם בימי המלחמה והמצור שתיכף יבואו.

באותה עת, התגורר בירושלים זקני הרה"ח ר' דוד בטלמן זצ"ל, מנכ"י הדעת שבירושלים. גם הוא ידע על המלחמה המתקרבת, גם הוא הבין כי יש להיערך לה. הפרוטה לא היתה מצויה בכיסו, אך גם הוא השתדל לחסוך מפת לחמו ככל שיכל, כדי לאפשר רכישת מוצרים שישמשו את בני הבית בימי המלחמה.

עברה את המלחמה וכיצד היא מבררת על שרידי משפחתה - אם נשארו כאלה. הנערה פרצה בבכי, שיתפה את הרבי בכאבי לב ובדאבון נפשה, והרבי הרעיף עליה טללי עידוד ונוחם. לפתע, הבחינה הנערה כי גם הרבי מתפרץ בבכי מר... הנערה נבהלה. סיפורה האישי אינו כה נדיר במחנה, זהו סיפורם של כל אחד מיושבינו. מה מכאיב לרבי כל כך? מדוע עיניו זולגות דמעות? מה גרם לו להתחיל לבכות?!

לפתע, פצה הרבי את פיו ואמר: 'ראי נא, עברנו כזו מלחמה קשה, מלחמה מייסרת. כולנו איבדנו הכל, הכל ממש. משפחה, קהילה, חברים, בתים, נכסים. לא נשאר לנו כלום - רק הדמות היהודית שלנו, רק הנשמה היהודית המפעמת בנו. והנשמה הזו, שהיא הנכס היחיד שנותר לנו, היא כה מתייסרת כשאינה לבושה בצניעות מיטבית, כה קשה לה להסתובב בחוצות ללא גרביים, שהיא נדבך חשוב בצניעותן של בנות ישראל...'

האמיני לי, - המשיך הרבי ודמעתו על לחיו, כשכאבו ניבט מכל אות היוצאת מפיו, 'אנחנו באמת מסתובבים כעקורים, כניצולים, כחסרי בית או מעמד. אבל הלא אנו יודעים ומאמינים כי אנו בניו של המלך, לאמיתו של דבר אנו נסיכים רמי מעלה. אינני יכול לחשוב על כך שתמשיכי להסתובב ללא גרביים בחוצות קריה, אין זה נאה לבתו של מלך מלכי המלכים!'

הרבי לקח נשימה ארוכה, והנערה השיבה לו: 'אמין לי הרבי, כי לו היו לי גרביים - הייתי גורבת אותם בשמחה. יודעת אני שזה תפקידי, שמעמדי מחייבני, שנסיכה לא יכולה ללכת ברחוב בצורה כזו. אך מה אעשה ולא נותרו לי כאלה, היה לי זוג אחד - והוא בלה ויצא מכלל שימוש לחלוטין. והרי לא ניתן להשיג גרביים במחנה...'

הרבי נותר כמוצא שלל רב, הניף את רגליו אל על בריקוד קליל, ושלף מעליהן את פוזמקאותיו בזו אחר זו. 'גם לי אין זוג גרביים נוסף, אבל את שלי אני יכול לתת לך, וזאת אעשה בשמחה!' - קרא הרבי, והניח לפניו את זוג הגרביים שלו. 'על פי ההלכה, הוסיף הרבי והסביר, 'גבר אינו חייב ללבוש גרביים, בעוד על אשה זו חובה גמורה. עדיף לי להסתובב בעצמי נטול גרביים, ולהעניק לך את היכולת להתלבש כבת ישראל כשרה, כנסיכה נאמנה של מלך מלכי המלכים...'

הנערה הביטה ברבי בעיניים מופתעות. לרגע שתקה במבוכה, ואח"כ פרצו מעיניה דמעות התרגשות. 'רבי, אני כבר אסתדר, אין זה ראוי שהרבי יסתובב בחוצות המחנה ללא גרביים!', ואילו הרבי בשלו, 'כואב לי לראות בת ישראל נטולת גרביים לרגליה, מוותר אני על הגרביים שלי למענך, כדי לאפשר לך לשמור על צניעותך!'

ומאותו היום ואילך, עד שגרביים הפכו למוצר בר השגה, היה הרבי מתהלך בחוצות המחנה ללא גרביים לרגליו. אמת, אין זה נאה שיהודי כה חשוב יסתובב כך, אך הרבה פחות נאה שבת ישראל תסתובב ללא גרביים. הרבי הקדוש העדיף להקריב את הגרביים שלו, כדי שבת ישראל, נסיכה של המלך, תשמור על

כך נזכה להעניק לילדינו חוויית צניעות חיובית, חוויה שתרום אותם, תוטמע בליבם לדורות עולם, וכך נזכה לרוות מהם רוב נחת דקדושה!

החלטת ילדות קטנות...

הסיפור הבא מתרחש בביתה של משפחה מאיזור המרכז, לפני חודשים ספורים. אחד הבנים כבר הגיע מזמן לפרק 'האיש מקדש', אך ישועתו לא נראתה באופק. הוא הולך ומתבגר, הצעות עולות ויורדות, אך הבשורה הטובה מבוששת לבוא...

אחת מבנות המשפחה, ילדה כבת 7, שוחחה ערב אחד עם אחותה התאומה, ולחשה לה בסוד: 'הן אנו רוצות שאחינו יתארס, כולנו מבקשות לראותו מתחתן בשעה טובה ומוצלחת. עלה ברעיוני, כי אם נתחזק כולנו בקבלה אחת טובה בנושא הצניעות, בורא עולם ברחמינו ישלח לנו את ישועתו!'

הבנות שיתפו את אימן ברעיון, וזו מחתה דמעת אושר על כוונותיהן הטהורות של בנותיה, ילדות כה צעירות, ועודדה אותן לקבל על עצמן קבלה טובה בנושא הצניעות לתקופה, לזכות הבחור - שיהפוך כבר לחתן. והנה, למרבה הפלא והשמחה, בתוך פחות מ-40 יום ממועד הקבלה - כבר ישבו כולם בשמחת האירוסין, כאשר בסייעתא דשמיא נמצאה הכלה המיוחלת!

סיפור זה, המוכר לנו ממקור ראשון, מאיר ומבהיר עד כמה קרוב ה' לכל קוראיו, לכל המתחזק בקבלה טובה בנושא צניעות. הבה נאמץ את הדרך, נעתיק את השיטה ונפתח לנו שערי שמים ושערי שמחה וישועה. בקבלה אחת טובה בנושא הצניעות - נזכה להרעיף עלינו שפע שמימי של ישועות ושמחות!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

ביום מן הימים, העירה לו סבתי - רעייתו ע"ה, כי המצב הולך ומחמיר, והגיעה העת לצאת לשוק, ולרכוש מוצרי מזון משומרים למען המשפחה והילדים, מוצרים שישמשו אותם בימי המלחמה. רבי דוד נענה והסביר לה כי בעצם הוא היה מסכים לדבריה, אך יש לו הסתייגות חשובה:

'לדעתי, חשוב יותר לקחת את מעט הכסף שחסכנו ולרכוש בו ביגוד. הן כתוצאה מהמלחמה, לבטח גם חנויות הבגדים יסגרו את שעריהן, בעוד ילדינו יוסיפו לגדול, ויצטרכו בגדים ארוכים יותר, רחבים יותר, צנועים בהתאם למידותיהם. אם לא נרכוש כעת ביגוד מתאים, יאלצו הילדים ללבוש בגדים שאינם צנועים מספיק ואינם הולמים את מידות גופם בצניעות מספקת, וזה הרבה יותר כואב לי...'

מזון לפי הטף, אל דאגה, הם לא ירעבו ללחם. אולי נצטרך להסתפק ממש במינימום, אבל בורא עולם לא ישאיר את ילדיו רעבים. מנגד, המזון לנשמה, ההתלבשות בצניעות, השמירה על ביגוד הולם לילדים הצדיקים שלנו - זה הלא זה המפתח לצדקותם וקדושתם של ילדינו, על כך לא נוכל להתפשר, עם סוגיא זו לא נוכל להתמודד בעת המלחמה!'

רבי דוד סיים את הסברו, והרבנית הנהנה בהסכמה. אכן כן, עניין הביגוד הצנוע לילדים הוא לא צורך רגיל, הוא קריטי. הלבוש הצנוע הוא המפתח לחינוך הילדים בדרך של קדושה וטהרה, הוא המפתח לזכות לראות ולרוות מהם נחת, ולכן הוא ביקש להקריב ולהתאמץ למען צניעות ילדיו!

סיפור זה, אותו שמעתי מבתו - סבתי הרבנית קובלסקי תליט"א, מחדד עד כמה חשוב להקריב למען הצניעות, עד כמה כדאי לייחד תשומת לב והשקעה לצניעות המשפחה והילדים, ולהיות מוכנים לשלם בגין הערך הזה כל מחיר. מאיתנו זה לא דורש מחיר שכוה, רק קצת מחשבה ותשומת לב, לוודא שאנו לבושים כבני מלכים.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

למסקנה שהיא צריכה לשנות את עצמה, והחליטה 'לקחת את עצמה בידים'..."

ארבה

בסוף מכת ארבה מבקש פרעה ממושה: "ויסר מעלי רק את המוות הזה" (שמות י', יז), וכתב בעל הטורים שהמילה "ויסר" מופיעה בתורה שלוש פעמים: האחת - בפסוקנו, השניה - "ויסר הצפרדעים", והשלישית - "ויסר מעלינו את הנחש". וזו לשונו: "מלמד שעם הצפרדעים ועם הארבה היו נחשים, והיו ממתים בהם, על כן אמר 'ויסר מעלי את המוות'".

וצ"ע, אם כן הרי היה משה צריך להתרות בפרעה גם בעניין זה של הנחשים, ולהודיע לפרעה על 'אורחים' שיצטרפו לצפרדעים. כיצד זה שמושה רבינו התעלם מכך והתרה בפרעה רק על הארבה? ויש לומר, מלכותא דשמיא כעין מלכותא דארעא, ומנהג השלטונות כאן בעולם הזה, שאם צריך לשלוח פקידים לגביית מס, שולחים עמהם שוטרים עם כלי זין, כדי לשמור על הפקידים, ומי שמפריע להם - מקבל טיפול מידי מהשוטרים.

וכך הוא הדבר גם במלכותא דשמיא: הקב"ה שלח את הצפרדעים להכות את מצרים, ויחד עמהן נשלחו נחשים בדמות 'שוטרים', ויתכן שהאנשים שניסו להפריע לצפרדעים למלא את תפקידן, הוכשו על ידי הנחשים. ולכן לא היה צורך להתרות בפרעה במיוחד גם על בואם של הנחשים, משום שעיקר המכה היה על ידי הארבה. הנחשים באו רק 'לאבטח' אותן.

וכאן נספר דבר מופלא שסיפרה לי הרבנית קנייבסקי ע"ה: לביתו של גיסי, הגאון רבי חיים, הגיע אדם צעיר שהיה נתון בסערת נפש גדולה, ואמר שברצונו לבקש מחילה מהגר"ח. כששאלוהו מה ארע, סיפר כדלהלן:

"בישיבה לבעלי תשובה בה אני לומד, הזדמן לנו ללמוד על חגבים. מגיד השיעור סיפר את הידוע מזה כבר, שכאשר הגר"ח קנייבסקי עסק בלימוד הלכות אלו, הגיע לפתע חגב אל החלון שלצידו ישב ולמד. הגר"ח צפה בסימני החגב, ועל פי מה שראה כתב את ההלכות בספרו".

הבחור המשיך לספר, שכאשר שמע את הדברים יוצאים מפי הר"מ שלו, הגיב ואמר: "אני לא מאמין לסיפור זה"...

"והנה כאשר חזרתי לאחר מכן לביתי, הזדעזעתי לגלות שהחדר שלי התמלא בחגבים! לא היה לכך שום הסבר טבעי, כי בחדרי הבית האחרים לא היה ולו חגב אחד, וגם בכל האזור לא הסתובבו חגבים. "הבנתי מיד שהדבר בא אלי כעונש מן השמים, על שזלזלתי בכבודו של הגר"ח, ולכן באתי עתה לבקש ממנו מחילה", אמר הבחור בקול מלא חרדה.

הרבנית קנייבסקי סיפרה לי, שבעלה הגר"ח שמע את הדברים, חיך בענווה מרובה, ואמר שכמוכן הוא מוחל. הנוכחים בחדר התרשמו שענוונותו היא כה גדולה, עד שאין הוא מתייחס לכך כלל.

לאחר מכן חזר הצעיר לביתו, ואז ארע הפלא השני: כל החגבים נעלמו והיו כלא היו.

(מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

המשך מעמוד 4 | מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

ההשתתפות במסיבת האירוסין, שנערכה מספר ימים לאחר מכן. ברם עתה, כאשר נין נוסף המקורב אליו מאוד, עמד לבוא בברית האירוסין, היה עליו להיות נוכח הן בטקס הווארט והן במסיבת האירוסין.

רבינו היה נתון במיצר, שהלא מצד אחד עלה בליבו החשש כי נינו, שהתארס זה לא מכבר, עלול לחוש כי נגרע חלקו בכך שזקנו לא טרח להשתתף במסיבת אירוסיו, והסתפק בהשתתפות בטקס הווארט בלבד, אך מאידך גיסא, מפני מה יפסיד הנין העומד עתה לבוא בברית אירוסין, שראוי הוא לכך שסבו ישתתף הן בטקס הווארט והן בחגיגת אירוסיו?!

לאחר שהוגיע את מוחו בדבר, עלה בדעת רבינו פתרון מניח את הדעת, שבעזרתו עלה בידיו להיחלץ מן הסבך אליו נקלע. מרן עשה את כל המאמצים האפשריים על מנת שהווארט והאירוסין יערכו יחדיו, וכך יוכל להשתתף באירוע אחד בלבד, בלא שיראה כי הוא מבכר נין אחד על פני רעהו, וכך הכל יחושו כי הוא נוטל חלק בשמחתם ראויה ושווה.

(מתוך הספר 'עמודי של עולם')

יתרה. באחד הימים נכנס הנכד לבית סבו, כשבאותה העת שהה בחדר נכד נוסף. באותו היום שינה רבינו ממנהגו, וקיבל את פני נכדו המסור בקצרה, כשהוא מברכו לשלום בניד ראש ותו לא.

רק לאחר שהנכד השני יצא מן החדר, קיבל רבינו את פני נכדו כהרגלו, ודרש בשלומו בחום ובלבביות. כל זאת למען לא ייפגע חלילה הנכד השני, כאשר יראה כיצד סבו מעניק לנכד אחר תשומת לב וקירבה יתירה, שהוא עצמו לא זכה לה.

כאשר אחד הנינים לו רחש מרן הכרת טובה, עמד לבוא בברית האירוסין, השתדל רבינו לטובב את הדברים כדי שטקס הווארט וחגיגת האירוסין יערכו כאחד.

בני הבית תמהו מפני מה רבינו טורד את מנוחתו בדבר, ומאי נפקא מינה לו האם שני האירועים יערכו יחדיו או כל אחד בפני עצמו. ברם כאשר פשר כוונתו העמוקה והמחושבת התחוורה לבני הבית, נוכחו הללו לראות, כיצד כל צעד מצעדיו נעשה מתוך שיקול דעת מעמיק וזהירות מרובה, כדי שלא לפגוע חלילה במאן דהו.

מספר חודשים קודם לכן, התארס נין נוסף של מרן, שלא נמנה על באי הבית הקבועים, ועקב כך הסתפק רבינו בכך שהשתתף בטקס הווארט שנערך בביתו, כשאינו מבטל את תלמודו לצורך

היה אכפת לי מזה ואני הולך אחר כך להגיד פרק תהילים, אז אחרי זה הייתי מרגיש הכי טוב בעולם כי עשיתי כל מה שאני יכול!
 "אם אני סתם שומע סיפור זה סתם מצער אותי. אבל אם אני מתייחס, וזה אכפת לי, ואני עושה משהו בשביל זה, אז אני מרגיש טוב עם עצמי... עשיתי משהו בשביל זה!
 "היום סיפרו לי סיפור, אשה ילדה בת, ושבע וחצי אחרי לידה היא עברה היום ניתוח של 12 שעות בגלל סכנת חיים. הייתי צריך להשתגע מזה. לשמוע כזה סיפור! איזה צער נורא!
 "אבל אמרתי שני פרקי תהילים יחד עם האבא שלה שצלצל אלי באמצע הניתוח, הרגשתי אני עושה משהו! הרגשתי כזה סיפוק... אני לא סתם שומע סיפורים והולך הלאה. כשאדם באמת מנצל את הדברים האלה בשביל לעשות משהו הוא מרגיש סיפוק, הוא מרגיש שהוא עשה משהו.
 "הרי גם אדם שעובד ב'הצלה', למה הוא נהנה מעבודתו? הוא הרי רואה יותר סיפורים מזעזעים ממני, אבל הוא מרגיש שהוא עושה שליחות! גם אתה יכול, כל יהודי יכול לעשות שליחות!!!
 "כל יהודי שומע צרה, כתוב בגמרא אם תלמיד חכם הוא צריך שיחלה עצמו עליו, ואם לא לפחות להגיד פרק תהילים או להצטער ולעשות משהו בשבילו. אם עושים משהו מרגישים סיפוק. אחרת אני באמת לא הייתי עומד בזה...
 "אדם צריך לדעת, אם הגיע אלי כזה סיפור, אז יש לי שייכות לזה, יש לי שייכות לזה, תעשה משהו, תגיד לפחות פרק תהילים אחד וזה ייתן לך הרגשה טובה".

לתוצאות, והם צריכים לחנך את הילדים שלהם לאותו הדבר בדיוק, להשקיע ולהשקיע, כי זה מה שחשוב ברוחניות, ההשקעה ותו לא.
 "אנחנו אומרים 'חפצים לעשות רצונך', לא בהכרח 'עושים רצונך', אלא 'חפצים', כי הרצון הוא העיקר. אני יוצא מהבית והלך, לאן אני הולך? אני יודע! מי אומר שהקב"ה יתן לי אפשרות להגיע לבית הכנסת? אבל אני רוצה להגיע לשם ואני עושה מאמץ להגיע לשם, אז אני את שלי עשיתי, והקב"ה ברחמיו ובחסדיו יחליט אם אני באמת אגיע או לא אגיע. זה כלל יסודי וחשוב מאוד בחינוך, ובכלל בכל תחומי החיים".

צרות של אחרים

מי שהיה פעם בבית הגר"ש גלאי שליט"א, בזמנים של קבלת קהל, יודע שהרב משתתף מכל לבו בצערן של ישראל. אנשים רבים משחרים לפתחו כשבפיהם מטענים אדירים של כאב, והרב מקשיב להם בכובד ראש, נאנח מכאב עמוק כשהוא שומע על צרתם, ובכל זאת, כל שיחה כזאת מסתיימת עם חיוך מעודד, ובאווירה של שמחה. ניצלנו את שעת הרצון הזאת, כשהרב מתרפק על זיכרונות הילדות, והרהבנו עוז לשאול את הרב כיצד יכולים שני המצבים הללו לדור בכפיפה אחת במעוננו, כשרגע אחת הוא דומע מצער וכאב על צרותיהם של אחרים, וברגע שלאחריו הוא מתמלא שמחה עצומה כאילו לא היה שקוע בצער כבד רק לפני זמן קצר.
 "אם שמעתי את המקרה המצער בתור סיפור מעניין, אכן כדבריהם שהכאב נשאר ואחר כך אי אפשר לשמוח", משיב הרב, "אבל אם

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

וברור. שאין עליו שום עוררין כשהוא מכריז בקול: "דער תכלית איז לערנען תורה לשמה!!!" - זו היא תכלית כל החיים ותכלית בריאת כל העולמות!!
 ויותר לא הוסיף מאומה בדברי הסבר. הוא שתק בחכמה, סיים את הביקור בברכה ונפרד מן הפמליה הנכבדה בהוקרה ובהערכה, חזרה לחדרו ואל בנין הסוגיא והכנת השיעור.
 דבריו האחרונים של רבי אהרן, שבקעו ועלו מעמקי לב גדול וענק של תורה, הדהדו היטב באזניהם ובלבם של האורחים. האמת שבצעקתו של ראש הישיבה: "דער תכלית איז לערנען תורה לשמה". חדרה היטב עמוק אל לבם, הקליפה הקשה נסדקה ונמוגה לנוכח קדושת התורה הטהורה, שיצאה מנהמת לבו של ענק התורה. בטרם צאתו השאיר אותו עשיר בישיבה, סכום אדיר ומפולפל, למעלה מן המשוער, להרמת קרן התורה הקדושה, ולקיום תכלית בריאת כל העולמות "לערנען תורה לשמה!".
 (מתוך 'טוב הקהילה' - שמות)

מתחילה ניסה רבי אהרן שוב את כוחו, במתינות, בסבלנות ובחמלה רבה לנפש ישראל רחוקה ונמוכה עד מאוד, לרוממו מעט מן הדולר הבזוי, ולהסבירו שאין סופה של תכלית תיקון העולם בקידום התעשייה והעסקים וריבוי המשרות, כדי שיהיה העולם מלא כסף ומומן ['מאני' בלע"ז]... אלא ישנם דברים מרוממים וחשובים הרבה יותר מן הכסף... "יש כאן עולם אחר לגמרי ממה שאתם מכירים בעולם העסקים", הסביר במתק לשונו, "אלו הם חיים אחרים ותענוגים שונים בתכלית, חיים של תורה, תורת חיים! זו היא מציאות שונה, כמו על כוכב אחר, שם נושמים וחשים כל העת 'חיי עולם נטע בתוכנו'...
 אך הגביר עדין אינו קולט ושואל שוב את שאלתו האווילית: "אבער וואס איז תכלית?"... [אבל מה התכלית...]
 משראה רבי אהרן שדבריו אינם נקלטים בנפש הגביר, הבין בחכמתו שצריך להחדיר את המסר אל תוך לבו! הוא נתן, אפוא, דפיקה חזקה על גבי השולחן, ובחבטה עזה פסק בנחרצות ובנוסח קשה

בהשגחה פרטית ורמת האמונה של האדם, נמדדות דווקא כאשר אין העניינים מסתדרים כפי רצונו. אז, אפוא, מטלת על האדם החובה לעבוד על עצמו, להעצים בנפשו את הידיעה והאמונה כי הכל נעשה ברצונו יתברך בהשגחה מדוקדקת, במידה ובמשורה.

התלונה נובעת מחוסר אמונה

כאשר האדם משתלם בידיעה ובהכרה הזאת, כי כל הנעשה בבריאה נעשה בהשגחה פרטית, וחי לאורה בכל ענייני החיים, במהלך הזמן הוא מצליח להתעלות אף למדרגה גבוהה יותר של אמונה. הוא מתחיל להפנים כי גם האירועים הקשים והמכאיבים, שנראים בעיני האדם כרעים, אף הם לטובה, ושכך רצתה ההשגחה האלוקית! אדם שידע כי הכל נעשה בגזרת עליון, אינו מתלונן, אינו מתאונן. הוא מקבל את הדין באהבה! זה ודאי אמנם מדרגה מסויימת, אבל היא אפשרית וברת השגה - עם עבודה על החדרת האמונה במורשי הלב. כי ההתלוננות מהווה סתירה ברורה לאמונה ולהכרה, כי כל מה שנעשה הוא בגזרת עליון!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

השגחה פרטית", הפטיר הנהג בהתפעלות, "כנראה רצו משמים שאגמול עמכם חסד. ממש השגחה פרטית!..."

רבי יונה שמע את הדברים והגיב בחיך: "נו! אתם ספרתם לי סיפור של השגחה פרטית, אף אני אספר לכם ספור של השגחה פרטית, מקרה שארע עמי בשבוע שעבר".

רבי יונה ספר לנהג כך: "לפני ימים אחדים יצאתי מהישיבה בדיוק בשעה הזאת, ומהרתי לאוטובוס הנוסע לעבר ביתי בשכונת רחביה. פתאום החל לרדת גשם זלעפות, וגם אז לא הייתי מצוייד בצורה מוגנת מספיק כנגד הגשם. בנוסף, כמה פסיעות לפני שבאתי לתחנה חלף האוטובוס על פני בעף... והיית שהאוטובוס בא רק פעם בשעה, נאלצתי ללכת רגלית מהישיבה בשכונת בית וגן ועד רחביה, וכך הגעתי הביתה רטוב עד לשד עצמותי..."

"נו!" - הפטיר רבי יונה - "הראיתם איזו השגחה פרטית מופלאה?... רבי יונה ביקש באמצעות ספורו זה להדגיש פרט חשוב מאוד באמונה: השגחה פרטית קיימת תמיד, בכל רגע ובכל פרט לטוב ולמוטב. אין ההשגחה הפרטית נמדדת ומצטיינת בציון לשבח, רק כאשר העניינים מסתדרים לשביעות רצונו של האדם. אדרבה, ההכרה

יוצאים כבר מירושלים לכיוון השפלה... נהג המונית פקעה סבלנותו, ואמר לרב זילבר: "תראה, חבל על הכסף שלך, אני עוצר לך כאן ליד גבעת זאב, תרד יש כאן תחנת אוטובוס, ותמשיך לנסוע יותר בזול להיכן שאתה רוצה". הרב זילבר ירד מהמונית, ומיד שאל את האדם הראשון שנקרא בדרכו: "תגיד, היכן גר איש פלוני?". ואותו אחד עונה לו: "הנה, ממש כאן מעבר לכביש בבית השני!!!".

סיפור שמימי, אבל סיפור אמיתי! כשאדם פועל לפי 'כח הבחירה' שהקב"ה נתן, ולא לפי מה שנראה, אלא שאם הקב"ה אומר אז עושים גם אם לא נראה, ואם אומר לא לעשות - אז לא עושה, גם כשנראה שמשתלם מאד לעשות! והיצר הרע מנגד מסמא את העיניים והלב עם כוח הבחירה, שלא לראות את הסכנה או את הנהגת ה', ועל האדם להפעיל את חושי הדקים לראות את הסכנה, ולברוח או לעשות לפי רצון הקב"ה גם כנגד מה שנראה מהטבע.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

לבין אלו שלא. ההם ראו את המוות לנגד עיניהם, ומצד הטבע זה מה שהולך לקרות, ואין בידינו לשנות את הטבע! אבל יהודי שמאמין ויודע שניתן לו 'כח הבחירה', שבכוחו להתעלם לחלוטין ממוחות הטבע, למסור כל טבעי ורצונותי בידי הקב"ה כפי שצויה!".

סיפור נפלא מסופר על הגר"י זילבר זצ"ל, מנהיגם של יהודי רוסיה, כשהגיע לארץ התעסק הרבה בענייני גיטין ועגונות שהצטברו על שולחנו והכאיבו את ליבו, ומסר נפשו לזה מאד. יום אחד היה צריך הרב זילבר למצוא איזה אדם בדחיפות, בשביל איזה גט שהיה עסוק בו. הבעיה היתה שהרב זילבר לא ידע את כתובתו של האדם, אבל חייבים אז עושים...

הוא יצא לרחוב, עצר מונית ואמר לנהג: "סע!". נהג המונית שואלו: "לאן?". עונה לו הרב זילבר: "לא יודע, סע!". מגיעים לצומת סנהדריה, שואל נהג המונית: "ועכשיו לאן לפנות?", עונה לו הרב זילבר: "אם לא יודעים להיכן לפנות, אז כל פניותיו של אדם יהיו לימין, פְּנֵה ימינה לכיוון רמות", וכך עוברים את כל שכונת רמות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

◆ **מה קרה בעקבות הריגתו של גדליה בן אחיקם?**
◆ **האם מותר לחולה לצום בשבעה עשר בתמוז?**
◆ **האם מותר לערוך סעודת נישואין בליל תענית ציבור?**

מהלכות תעניות ציבור

- הנביאים תיקנו לישראל ארבעה ימי צום: תשעה באב, שבעה עשר בתמוז, 'צום גדליה', ועשרה בטבת, מפני המאורעות הרעים שאירעו בימים אלו.
- בתשעה באב, אירעו חמשה מאורעות רעים לישראל: נחרבו שני בתי המקדש, הראשון והשני; נגזר על דור המדבר שלא יכנסו לארץ ישראל; נהרגו רבבות תושבי העיר ביתר; ונחרש מקום המקדש וסביבותיו.
- גדליה בן אחיקם, היה מנהיג הציבור שנותר בירושלים לאחר חורבן בית ראשון. בעקבות הריגתו, נהרגו אלפים מישראל, וגלו כל הנותרים, ו"כבתה גחלת ישראל", כלשון הרמב"ם.
- קטנים וקטנות, פטורים מלצום בתשעה באב, שבעה עשר בתמוז, צום גדליה, ועשרה בטבת. אולם, כשיש בהם דעת להתאבל עם הציבור - ראוי שלא יאכלו אלא מאכלים פשוטים, ורק כדי צורכם.
- נחלקו הפוסקים בנוגע לנער שנעשה בר מצוה ביום ראשון שחל בו צום 'נדחה', אם הוא חייב לצום, או שהוא פטור, מפני שחובת הצום חלה בשבת, והצום ביום ראשון בא רק כ'תשלומין'.
- חולה, אף שאין בו סכנה, אסור לו לצום בשבעה עשר בתמוז, צום גדליה, ועשרה בטבת, ויאכל רק מאכלים פשוטים, בכמות הנצרכת לו.
- רחיצה ושאר איסורי תשעה באב, מותרים בשבעה עשר בתמוז, צום גדליה, ועשרה בטבת; אך נהגו להימנע מרחיצת כל הגוף במים חמים, מלבד בעשרה בטבת שחל ביום שישי, מפני כבוד השבת.
- 'בעל נפש' שחש כי הוא יכול לעמוד בכך, ראוי לו לצום בכל תעניות הציבור משקיעת החמה בליל התענית, כמו בתשעה

באב; מלבד בתענית שחלה ביום ראשון, מפני סעודת 'מלוה מלכה'.

- בנוגע לעריכת סעודת נישואין בליל תענית ציבור - יש שהורה שאין לעשות זאת אלא בשעת הדחק, ויש שהתיר לכתחילה, ואף בליווי תזמורת.

מהלכות אבילות

- יום טוב מפסיק ומבטל בכניסתו את דיני האבילות של ה'שבעה' (למעט שמיני עצרת, כשמת לאחר כניסת חג הסוכות). ובנוסף - כשיום טוב מפסיק אבילות 'שבעה', נחשב הדבר כאילו עד לכניסת החג התאבל האָבֵל כבר שבעה ימים מתוך ימי ה'שלושים'.
- כשחל יום טוב בתוך ימי ה'שלושים' של האבילות, הריהו מפסיק את האבילות ומבטל את דיני ה'שלושים'. ויתרה מזו - מותר לאָבֵל להסתפר, לכבס את בגדיו, ולהתרחץ אף במים חמים, בערב החג, לכבוד החג; אך לדעת הרמ"א, ההיתר הוא רק בסמוך לשקיעת החמה. ואף כאשר חל היום השביעי לאבילות בערב יום טוב, נפסקת אבילות ה'שלושים' בכניסת יום טוב. ובערב פסח, מותר לאָבֵל בתוך 'שלושים' להסתפר לפני חצות היום אף לדעת הרמ"א, כיון שלאחר חצות היום אסור לכל אדם להסתפר.
- בערב יום טוב החל באחד מששת הימים הראשונים של שבעת ימי האבילות - התירו חכמינו ז"ל לאָבֵל לכבס את בגדיו, מפני שאינו יכול לכבסם ביום טוב; אבל אסור לו ללבושם עד לכניסת החג.
- השומע על מיתת קרובו לאחר קבורתו, בטרם חלפו שלושים יום ממיתתו, חלים עליו דיני אבילות 'שבעה' למשך שבעה ימים; ואם שמע זאת בשבת - חלים עליו דיני האבילות שבצינעה.

סיפורי צדיקים

גליון 449
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

עד כמה גדולה אימת המלכות

מסופר על רב בוסתנאי גאון נשיא ישראל, בהיותו בן טו"ב שנה, נקרא מאת המלך כוסדראי השני מלך פרס לשבת בארמונו. ובעמדו לפניו לא הניד שום אבר, ולא נשא עיניו להביט בהוד המלך ואשתו ובניו ושריו, שהיו יושבים לפניו מימין ומשמאל על כסאות זהב משבצים באבני חפץ, רק עמד כבול עץ ופניו למטה לארץ. והמלך שאלהו שאלות שונות, והוא השיב בקיצור מילים וקול נמוך ובהכנעה גדולה. ובאותה שעה בא זבוב גדול בעל עוקץ, והתעופף אל פני המלך ועבד המלך הבריחו במניפה שבידו שהיה עומד אחורי המלך. ויתעופף עוד על אשת המלך ועל בניו ועל שריו, וכלם דחפוהו בידיים. ויתעופף על פני בוסתנאי ויעמוד על מצחו, והוא לא נע ולא נד ממקומו, ולא הרים יד לגרשו, עד אשר מחץ הזבוב את מצחו בעוקצו, ויצוק דמי המכה על בגדיו. כל הנועדים באולם השתאו מאד על הדבר, וישאל המלך את בוסתנאי מדוע לא גרשת את הזבוב מעל פניך עד עקיצה וזוב דם? ויען בוסתנאי, אימת הוד מלכותך בטלה ממני רגש עקיצת הזבוב. וישמח המלך על תשובתו, ועל אימת המלכות התקועה כל כך בלבו, ויאמר לו המלך, עתה ידעתי כי ראוי אתה להיות נשיא בעמך. וכן היה, כי הורם לנשיא ישראל. וישלח לו המלך חותם עם תמונת זבוב לזכר המעשה למען לא יסיר מלבו אימת המלך. ואם לפני מלך בשו"ד כך, לפני מלך מה"מ הקב"ה עאכור"כ

(נחלת אבות)

פרשת השבוע

וימש חשך (י' - כ"א)

מסופר על הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א, שהוכיח פעם יהודי אחד שהסיג את גבול רעהו, ושכר את החכירה שלו מאת הפריץ. ענה מסיג הגבול: הלא אותו האיש הוא רשע ופושע ישראל, ומצוה גדולה היא לקבור אותו. השיב לו הרבי ה"דברי חיים", מי אמר לך שיש מצוה לקבור את הרשע? אני אביא לך ראיה מן התורה הקדושה שאין זו מצוה כלל. על מכת חושך שהביא הקב"ה על מצרים, אמרו במדרש, שלפיכך לקן בחושך, לפי שהיו הרבה רשעים בישראל, ומתו בשלושת ימי אפלה, כדי שישראל יקברו אותם בימי החושך, והמצרים לא יראו, ולא יאמרו שגם ישראל לוקים. מצינו איפוא שישראל קברו את הרשעים, ולסוף כתב רש"י על הפסוק "והיה לכם למשמרת" (י"ב ו') הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו, ולא היה בידם מצוות להתעסק בהן כדי שיגאלו, שנמר ואת ערום ועריה, ונתן להם שתי מצוות, דם פסח ומילה. ואם קבורת הרשעים היא מצוה, הלא כבר היו בידם הרבה מצוות, שקברו הרבה רשעים, על כורחנו נאמר שאין זו מצוה לקבור את הרשע. ועתה, סיים הרבי את דבריו, השב מהר את העסק לאותו יהודי, פן תנחם באחריתך.

החדש הזה לכם ראש חדשים י"ב ב' מסופר על הברון רבי שמעון זאב רוטשילד מפרנקפורט דמיין, שהיה מהדר מאד בהידורי מצוה. פעם בא אליו סופר סת"ם מרוסיה, והציע את עצמו לפניו שהוא סופר מומחה, והראה לו מכתב על ישרותו ומומחיותו מאחד מרבני רוסיה. הוא כתב לר' שמעון זאב כמה פרשיות תפילין, וכן חמש מגילות ומזויות לכל החדרים שלו בכתב מהודר. לפני שנפרדו שאל הברון אותו אם קיבל מעות מהמוכיר שלו בכל העת שהוא בביתו? ואמר כן, ולקח הסופר פנקס מכיסו ואמר, רשום אצלי חשבון המעות וקרא לפניו, שבעשרה לחדש מאי קיבל שלושים רובל מהמוכיר, ובעשרים לחדש יוני ארבעים רובל וכו'. אמר לו הברון דבר זה פלא הוא בעיני. האם גם לסופרי סת"ם ישנם עסקים גדולים כמו אצל רוטשילד? עד שהם מוכרחים לכתוב את חשבון חודשיהם בתאריכי הגויים, שאין זה נאות לסופר ירא שמים, הלא תהילה לה' יתברך יש לנו חמישה חומשי תורה, והיה לו לכתוב על סדר פרשיות התורה, כגון ביום ג' לפרשת בהר כך וכך, וביום ה' לפרשת נשא כך וכך, לכן הרשות בידך לקבל את כל הפרשיות והמזויות שכתבת עבורי לערי רוסיה. והמעות שקבלת ממני יהיו לך במתנה.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:44 ת"א: 5:45 ר"ת: 6:19

פרשת בא

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:29 ת"א: 4:43

הרש"ש בהליכתו לעבר שריד בית מקדשנו, הסכנה האורבת לו שם ממנו והלאה, אין הוא ירא משום אדם, בטחונו הוא שם בהקב"ה. כך בפשטות חמק מבית מדרשו והלך יחידי לכותל, דמותו כמלאך השרת בגלימה שיורדת על פי מידותיו ברוב הדרה, חולף הוא על פני בתי הישמעאלים, הוא חולץ את נעליו, לובש שק ומתפלש בעפר, אוי לי, אוי לי, זעקות אלו שיצאו מקירות ליבו והבכיה הגדולה שבכה פילחו את חלל האויר.

קולו זיעזע את קירות הבתים והיה בוקע ומרקיע שחקים, מבוהלים, מבולבלים והמומים קמו הישמעאלים ממטותיהם להשקיף מבעד החלון, ולראות מיהו האיש המשמיע את הקול האיום והנורא הזה שמפריע את שנתם. הציצו וראו פני יהודי שמעולם לא ראוהו, יושב ומשתטח על הרצפה, ראשו צמוד לקרקע שופך דמעות כמים, ומדי פעם פורצת מלבו אנחה עמוקה השוברת כל לב. לא ידעו ערלים אלו כי ניצב מול הכותל אחד מן השרפים הקדושים אשר ה' מעיד עליו, "אש אוכלת הוא". "סתום את פיך יהודי", הופנו אליו קולות הרשעים מבעד לחלונות, "ולא רע ומר יהיה סופך". רבינו הקדוש אינו כאן, כולו דבוק ושקוע בענייניו הקדושים, מרומם הוא מכל, מחשבותיו נתונות מעלה מעלה, מנותק הוא כרגע מהעולם הזה, כל תיבה וכל אות יודע רבינו לאן היא רומזת בעולמות עליונים, ושם עתה אחוזים שרעפיו ונתונות מחשבותיו. אחר שגמר את עבודתו בקודש, חזר אל היכלו בישיבת "בית א-ל" והדממה שבה אל רחבת הכותל.

אך מנוחת הערלים הללו לא שבה אליהם, אין הם מבינים כיצד הופרעה שנתם, ובכלל, איך יכול יהודי להעזי פניו ולעשות כדבר הזה? בודאי שאין לעבור על כך בשתיקה. כך החלה תסיסה בין הגויים נגד רבינו, ותאוות נקם בערה בם ואמרו שיש לחסלו מיד. על פי גזר דין זה התארגנו השכנים מבעוד יום, ושכרו קבוצת בריונים שכירי חרב חמושים בחרבות ובסכינים חדים לעשות נקמה ברבינו.

למחרת מעט קודם חצות מתעורר רבינו הרש"ש, טובל את גופו הטהור במקוה טהרה, מוסיף קדושה על קדושתו, ופניו מועדות לכותל המערבי. קל לנחש את אשר זוממים בריונים אלו, הם כבר משקיעת החמה אורבים לו. אוי, רק שיעבור היהודי הזה ונחסל אותו כמתוכנן ונלך לבתינו לישון בנחת כמו בימים שעברו, חשבו הבריונים, כל אחד מהם רוצה להיות הראשון שיתקע את החרב בבטנו של יהודי זה. הרגע הגיע, הבריונים עצרו נשימתם, ועוד רגע יתנפלו עליו, ישפכו את דמו ויבתרו אותו לגזרים כפי המתוכנן.

האם אתם מבטיחים שמהיום והלאה לא תרעו לשום יהודי בעולם?

(ליומא דהילולא של הרש"ש הקדוש י' שבט זיע"א)

סיפור זה קרא לפני כ-250 שנים. בעיר הקודש ירושלים השמש שקעה לה זמן, ועלטה גדולה ירדה על הארץ במבואות העיר הצרים שורר שקט החנויות סגורות ובעליהן כבר מזמן שקועים חכמי הקבלה שקמו עתה משנתם בזריזות לא מאבדים אף רגע אחד משעת רצון זו ופניהם לבית מדרש "בית א-ל" ואילו לגבי הישמעאלים יתרה מזו אלה הישנים על מטותיהם, מי זה ואיזה הוא אשר יעז להפריע את שנתם, הרי הוא מסכן את חייו, שאם יקצוף הישמעאלי על היהודי, מי ימנע בעדו מלהכותו מכת מוות? ובנוסף לכך יתבע אותו למשפט. כזה היה אז מצבם של יהודי ירושלים.

מעט קודם נקודת חצות לילה, שעה שהאפלה בתוקפה, מתעורר האדם ענק שבענקים המופרש מכל תענוגות חיי העולם הזה, איש המורם מעם אשר כל כולו שקוע בעולמות עליונים, קודש קודשים, ורק דאגה אתת מקננת בלבו, משיצא לאוויר העולם ועד יומו האחרון, מדוע משיח בן דוד לא בא? אנחה שוברת כל לב נאנח עתה רבינו הרה"ק רבי שלום שרעבי זיע"א, אוי אוי גלות השכינה אמא שלנו, השכינה בגלות, אוי אוי עוונותינו הטו אלה ופשעינו האריכו קצנו, אמא מושלכת בעפר ואין איש שם לב, אוי לי על צערו של משיח, אוי לי בכך שחרב מקדשנו ושמם היכלנו, אנחות אלו נשמעו מחדרו של רבינו בכל חצות לילה בשעה שקם ממטתו.

כך חכמי הקבלה היוודעים יותר מכל אדם אחר מהי השכינה הקדושה, מה ערכה ומה מצבה, ברגעים אלו קשה לתאר את גודל כאבם בהיכל הקודש "בית א-ל", בין כתלים אלו הספוגים קדושה עילאית, קדושי עליון אלו חולצים נעליהם, יושבים על הארץ לבושי שק ואפר, בוכים ומקוננים על גלות השכינה, בקול מר וכואב מתחילים את סדר תיקון חצות "על נהרות בבל" וכו' "אלוקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך". רבינו הקדוש אין הוא רוצה לומר את תקון חצות בין כתלי בית המדרש "בית א-ל", הוא רוצה לומר את התיקון ליד בית המקדש הגדול, בכותל המערבי שריד המקדש, שמשם לא זוה השכינה מאז חורבנו של הבית, כן, שם ראוי לערוך קינה גדולה היוצאת מעומק הלב.

יודע רבינו שאמירת תקון חצות כפי שהוא מתכוון לומר היא סכנת נפשות בעבורו, אוי מתי יבנה בית המקדש? ממלמל

משל ונמשל

במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד

משל למלך אחד היו שלושה בקבוקי יין ישן שקיבלם בירושה מאבות אבותיו ושמר עליהם מאד. והנה הוצרך המלך לנסוע למדינה רחוקה וקרא לשלושה ממכריו ואוהביו והפקיד בידם את הבקבוקים, ביד כל אחד נתן בקבוק והזהירם לבל יעזו לפתוח את הבקבוק. שלושה האנשים הסתקרנו לדעת מדוע המלך מצווים בל יפתחו את הבקבוק, אין זה אלא מחמת שטעם היין משובח עד מאד, ולכן רצו לפתוח ולטעום מהיין, ראובן פתח את הבקבוק שמה מעט מהיין, טעם היין ערב לו מאד, לא יכל להתגבר על תאוותו ושתה את כל היין שבבקבוק. שמעון אמנם רצה לפתוח, אך מחמת אהבתו למלך התגבר לא פתח כלל. לוי פתח את הבקבוק שמה מעט מהיין, ומאד התאוה לשתות עוד, אך מחמת אהבתו למלך התגבר ע עצמו סגר את הבקבוק כשפנים נשאר חצי מהכמות.

לאחר שהמלך חזר, קרא לשלוש האנשים לגעת מה עם בקבוקי היין. ראובן ששתה את כל היין, ציוה המלך לתלותו. שמעון שכלל לא נגע ביין, נתן לו המלך עשרת אלפים זהובים. לוי ששתה חצי מהכמות, נתן לו המלך עשרים אלף זהובים. כשראה שמעון כך, התפלא ואמר למלך: אדוני המלך! והרי אני לא שתיתי כלל ונתת לי רק עשרת אלפים, ומדוע ללוי ששתה חצי מהכמות נתת יותר ממני? והרי הוא עבר על דבריך, ולא די שהענשת אותו עוד נתת לו כפול ממני? השיב לו המלך: אתה לא טעמת מהיין, ויתכן מאד שאם היית טועם היית שותה את כל אשר בבקבוק, כי לא היית יכול להתגבר על תאוותך מחמת ערבות היין. אבל לוי שתה חלק מהיין וטעם את טעמו הערב והמשובח, ועם כל זה התגבר על עצמו ולא שתה את השאר, הרי ראייה שהוא מחבב אותי ולכן הכפלתי לו את הסכום.

והנמשל: הצדיק שלא עשה מעולם עוונות ולא טעם את טעמם, לא עמד בניסיון, כי התרגל מקטנותו לעשות רק מצוות ולא טעם את טעמם של העוונות, ועל כן אין הוא עומד כל כך בניסיון, מה שאין כן בבעל תשובה שטעם חלק גדול מחייו את טעמם של העוונות והתרגל אליהן, ובכל זאת התרחק מהן מחמת אהבתו לבורא יתברך, הרי הוא עומד בניסיון קשה כל ימי חייו, ועל כן מעלתו גדולה. ועליו אמרו חכמינו "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד"

(תורת הפרשה)

הרש"ש הקדוש מתקרב אליהם, לא מביט ימינה ולא שמאלה, כולו אחוז מחשבות עילאיות, עובר ביניהם ומגיע אל הכותל כביום אתמול, חולץ מנגעליו, יושב על הרצפה ומתחיל לקנן על גלות השכינה בצעקות נוראות ובבכיות כיום אתמול.

השכנים הזדעזעו מהרעש שעשה רבינו הרש"ש, והתפלאו, הרי הבריונים היו צריכים להרוג אותו, כיצד מעלו אלו בתפקידם. ישר עם בוקר רצו לחפש את הבריונים, כדי להענישם על שמעלו בתפקידם. ופתאום ראו את הבריונים עומדים בסמטה, כשידיהם מורמות למעלה, וכל אחד סכיניו בידו, והם עומדים דוממים כאבן וחיוורים כסיד, ואינם יכולים לזוז ממקומם, או להוציא מילה מפיהם. ידיעה זו התפשטה במהירות הבזק, ואנשי ירושלים מכל קצותיה, יהודים ולהבדיל ערבים התאספו לראות את המחזה המוזר הזה.

רק בני משפחותיהם וקרובי רשעים אלו, התרוצצו אנה ואנה לחפש ולמצוא את איש האלוקים הנורא הזה, אשר בגללו באה אליהם כל הרעה הזאת. היכן הוא היהודי הזה, היכן נמצא אותו ונשק את כפות ידיו ורגליו, לבקש סליחתו למען ישובו הבנים לקדמותם, עתה ידענו מי האיש אשר התנכלנו לו להמיתו. רבינו הרש"ש שהגיע לאוזניו השמועה על הבריונים, יצא אל מקום האירוע, ומיד נפלו קרובי הבריונים האלו, ונישקו את רגלי רבינו הרש"ש שסיטלם להם, הוא ניגש לבריונים ושאל באוזניהם: "האם אתם מבטיחים שמהיום והלאה לא תרעו לשום יהודי בעולם" ולמרבית הפלא לעיני ההמונים שעמדו שם, שבה אליהם רוחם והחלו מנענעים בראשם לאות הסכמה לדבריו.

נגש רבינו אל הכותל המערבי וכך התפלל: "אנא ברחמיך הרבים, עשה למענך אם לא למעננו, עשה עמי אות לטובה והראה לערלים האלו, כי אתה יחיד ושליט בעולמך, וכי שמך אדיר בכל הארץ" רבינו הניח עליהם את ידו וברך אותם לרפואה שלמה, ומיד חזרו לאיתנם. כך נתקדש שמו יתברך ושם ישראל על ידי רבי שלום שרעבי הקדוש.

צ'ין אדם לחברו

להוכיח מתוך אהבה

מסופר על הרה"ק רבי יוסף יצחק (הרי"צ) מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא י' שבט), שפעם נכנס אליו הרופא כדי להזריק לו זריקה. התבונן הרופא ברופא ובמעשיו. ולאחר מכן אמר, שלמד ממנו איך צריך יהודי לומר דברי תוכחה לחברו. תחילה יש לבדוק את נקיות המזרק והמחט. הרופא לובש חלוק לבן, יש לרחוץ את הידיים, צריך לבדוק גם את הציפורניים, אולי חבוי שם שמץ וזהמה. לאחר מכן מחטאים את הידיים בחומר חיטוי. ומחטאים גם את המקום שבו מתכוננים להזריק את הזריקה. ואז בדקירה עדינה מזריקים את התרופה. כך צריך יהודי להכין את עצמו קודם שהוא משמיע דברי תוכחה באוזני חברו, אמר הרבי. ואז התוכחה פועלת את פעולתה. יש לבוא בידיים נקיות לוודא שאין ציפורניים דוקרניות, לחטא את דברי התוכחה מכל מניע זה, ולעשות זאת בעדינות ובדקירה קלה בלבד. אם אין עושים הכנות אלה, לא זו בלבד שהתוכחה לא תצליח, היא אף עלולה ליצור זיהום מסוכן עוד יותר.

הגשת עזרה לזולת דוחה הכל פעם נתכנסה בביתו של רבה של עיה"ק ירושלים תובב"א הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, אסיפה כדי לדון בעניין ציבורי

חשוב. מקורבי הרב הזמינו לאסיפה זו גם את הד"ר הרב משה וואלך זצ"ל, מנהל בית החולים שערי צדק בירושלים, שהיה קשור בלב ונפש לרב זוננפלד וקיבל עליו את סמכותו בלא עוררין. כשנכנס הרב זוננפלד לחדר שבו הסבו הקרואים לאסיפה, קרא אליו את הד"ר וואלך ואמר לו, לדעתי אין מקומך באספה זו, כי אם בבית החולים שלך. וגם בעתיד אני מציע לך שלא ליטול בכינוסי עסקנים, אלא תקפיד להקדיש כל עיתותיך הפנויות לחולים הרבים המצפים לך בכל שעות היממה. הד"ר וואלך לא השיב דבר לרבו הנערץ, אלא נטל את מעילו לשוב לבית החולים.

וכאשר הושיט ידו להיפרד מרבו, אמר לו רבה של ירושלים, זכור לי משנות נעורי, שהגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א, קרא לביתו רופא אחד מבית החולים ביקור חולים, שנהג להאריך בלימוד תורה בכל יום אחרי תפילת שחרית, וכך אמר לו: בירושלים מצויים ב"ה לומדי תורה וקובעי עתים לתורה. לעומת זאת, קיים בה מחסור חמור ברופאים טובים ומומחים, מוטב אפוא, שתקדים לבוא בכל בוקר לבית החולים שלך, ותעסוק בריפוי החולים הזקוקים לעזרתך, קודם שאתה פונה לעסוק בדברי תורה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י' שבט

הגה"ק רבי מאיר קאצינעלבוין ב"ר יצחק (מהר"ם פדווא - שכ"ה)
הרה"ק רבי שלום מורחי דידיע שרעבי (סידור הרש"ש - תקמ"ב)
הרה"ק רבי יוסף יצחק הרי"צ מליובאוויטש ב"ר שלום דובער (תש"י)
יום ראשון י"א שבט
הרה"ק רבי יהודה לייב מדעסוי וברלין ב"ר דוד ("קרנן העדה" - תקט"ו)
הרה"ק רבי יהודה צבי יאלס מסמבור ב"ר אורי הכהן (תרע"ט)
יום שני י"ב שבט
הרה"ק רבי צבי הירש שור בעל "תורת חיים" (שצ"ה)
הרה"ק רבי יעקב קאפיליש מלובלין ב"ר שמואל (תצ"ט)
יום שלישי י"ג שבט
הרה"ק רבי יהודה יעקב שמשון שפירא מאסלאס ב"ר פינחס מקארין (תקס"ח)
הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש ב"ר נח (תק"ע)
הרה"ק רבי י"ט נעטיל מטשעכוב ב"ר מנחם (תקע"ז)
יום רביעי י"ד שבט
הגה"ק רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש אב"ד פפד"מ (פני יהושע - תקט"ז)
הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר ב"ר שרגא פייבל מגריצא (תרנ"ד)
יום חמישי ט"ו שבט
הרה"ק רבי שלמה יהושע דוד מראדזימין ב"ר יעקב אריה (תרס"ג)
הרה"ק רבי חיים מרדכי מרגליות ("שערי תשובה" - תקפ"ג)
יום שישי ט"ז שבט
הגה"ק רבי שלום מרדכי הכהן שוואדראן ב"ר משה (המהרש"ם מברעז'אן-תרע"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נגליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף הדר"ס על הפערים.

תיכף לנטילה ברכה (ה')

א) פעם אחת אירע כאב לחכם אחד בכתיפו, ואמר לו האריז"ל שהפסיק בלימוד משנה בין מים אחרונים לברכת המזון, ועבר על "תיכף" לנטילה ברכה, ולכן בא לו כאב ב"כתף" ["כתף" אותיות "תכף"]. (שלחן הטהור לבעל ה"שומר אמונים" זיע"א, סדר השלחן, דף ר"ל ע"ב)

ב) משעה שנטל ידיו למים אחרונים, אסור לו לאכול ולשתות, ואפילו נטילתו היתה בטעות, (כגון שהיה סבור שנגמר האוכל, ונתברר שעדיין לא נגמר, או שהיה סבור ללכת, ומיהר כדי לצאת לדרכו, ולבסוף נתברר שאינו צריך ללכת). (חיי אדם, כלל נ"ט, סעיף ח')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נתקבלה תרומה לזכות

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פני עין חמד

יוצא לאור 7" בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת בֵּא - בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ

"וַיְדַבֵּר לֹא רְאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו" (שמות י, כג)

לחמץ אפילו באלף. הרב דינר הקשה: "אבל אני נכנס לכאן כל שנה בערב פסח. מעולם לא ראיתי את הרב נוהג בחומרה זו. מה קרה עכשיו?"

מִן הָרֶב שְׁטִינְמָן נִיסָה לְהַתְחַמֵּק. אולם הרב דינר אמר למִרְן: "תורה היא וללמוד אני צריך".

הרב דינר הפציר במִרְן עד שלבסוף מִרְן נענה לו ואמר: "באמת תמיד הייתי נוהג את אותה חומרה. רק שפעם אחת הרבנית השתמשה בטעות במים מהברז".

"כשהבחינה בטעות שעשתה, היא נבהלה כל כך וקראה בקול רם: 'הכנסתי חמץ הביתה'. ניסיתי להרגיע אותה ולומר לה כי מדובר בחומרה בלבד".

"אך חשתי שאין די בכך. הרבנית הרגישה שאני אומר זאת רק כדי להפיס את דעתה, לכן הפסקתי את החומרה הזו כליל, כדי להוכיח לה שאכן מדובר רק בחומרה ולא בהלכה מעיקר הדין".

כעת, הבין הרב דינר גם את מה שלא נאמר, "אין צורך בכך, משום שהשנה נפטרה הרבנית. שוב אין היא זקוקה להוכחה מוחצת זו".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

פסוק זה מלמד אותנו כי נדרשת על היהודי עבודה תמידית במצוות שבין אדם לחבירו.

לא פעם אנשים סובלים מבעיות ומצרות שונות. כיהודים מאמינים הם מפשפשים במעשיהם ועושים חשבון נפש.

הם מגלים עד כמה זלזלו וחסאו בעניינים שבין אדם לחבירו. כשהם מתחזקים בכך, הם זוכים להסיר את מידת הדין המתוחה עליהם.

פעמים רבות אנשים בוחרים לתקן דווקא את אותם העניינים שבין אדם למקום: מחזקים את שמירת השבת שלהם, מחליפים תפילין-לתפילין מהודרות יותר, מקפידים להגיע בזמן לתפילה בציבור וכיו"ב. אבל את המצוות של בין אדם לחבירו הם שוכחים ומזניחים.

זה מה שנרמז בפסוק: "וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו" (שמות י, כג). מדוע לא הצליחו לקום? משום ש"לֹא רְאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו" (שמות י, כג).

כאשר אדם אינו רואה את אחיו ואינו מתחשב בו, הרי הוא עלול להביא על עצמו חלילה צרות ויסורים.

עד כמה נזהרו גדולי ישראל בעניינים של בין אדם לחבירו, נוכל ללמוד מן המעשה הבא: הרב דינר סיפר כי לפני פסח הגיע לביתו של מִרְן הרב אהרון יהודה לייב שטינמן זצ"ל. הוא הבחין בחבית מים מלאה עד גדותיה.

"מה פשר החבית הזו?" התעניין. מִרְן שטינמן השיב כי יש חומרה שלא להשתמש במים מן הברז בפסח, מכיוון שבחג עצמו אין ביטול

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנב בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

זמני לכת

7"ד	כנסת לכת 3 אר לכת	זמני לכת
18:15	17:42	16:30
18:11	17:39	16:46
18:11	17:39	16:46
18:15	17:42	16:49

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה – ט"ו בְּשֶׁבֶט

האם יש בישולי גויים בביצים מפוסטרות? מה דין חלב שתהליך הפסטור שלו נעשה על ידי גוי?

שאלה: ?

תשובה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

יום ט"ו בשבט הוא יום ראש השנה לאילנות. המנהג ברוב תפוצות ישראל בליל ט"ו בשבט לעטר את השולחן בכל פירות האילן ובמיוחד מפירות שבעת המינים, שהשתבחה בהם ארץ ישראל. לעניין הפירות: מלבד הבדיקה של תולעים יש לקנות מחנויות הנושאות 'תעודת כשרות'. היות שיום זה הוא יום שמח, אין להתענות בו. בבית הכנסת אין אומרים בו וידוי ונפילת אפיים.

פירות, שהשתבחה בהם ארץ ישראל, הם שבעה מינים, ככתוב: "אַרְצָה חֲטָה וְשֹׁעֲרָה וְגִפְן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן, אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבֶשׂ" (דברים ה, ח). (ופירוש "דבש": תמרים). פירות שבעת המינים קודמים לברכה לכל שאר מיני פירות העץ. כגון שנמצאים לפני תפוחים ותמרים או שקדים וצימוקים, יברך תחילה על אותו מין משבעת המינים, ויאכל ממנו, ולאחר מכן יאכל על מה שירצה. כתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שאף אם אותו המין, שאינו משבעת המינים, חביב עליו יותר, כגון שחביבים עליו התפוחים יותר מן התמרים, או השקדים יותר מן הצימוקים, לעולם שבעת המינים קודמים, לברך עליהם תחילה.

וכל הקודם בפסוק בשבעת המינים עצמם, קודם לחברו. לדוגמא: התאנה קודמת לענבים, שכן בפסוק היא מוזכרת ראשונה, ותמרים קודמים לענבים, כי התמרים נכתבו שניים אחרי מילת "ארץ" שבפסוק (ארץ זית שמן ודבש), ואילו הגפן נכתב שלישי למילת 'ארץ' הראשונה שבפסוק (ארץ חיטה ושעורה וגפן), ולכן התמרים קודמים גם לתאנה ולרימון.

נמצא משפט הקדימה בברכות שבעת המינים, כך הוא: ברכת 'המוציא לחם מן הארץ' קודמת לכל דבר. (לכן מכסים את החלות לפני הקידוש בין בשבת ויום טוב, להראות כאילו אין כאן פת לפנינו בכדי להקדימו). כל דיני הקדימה הם דווקא כששני המינים נמצאים לפניו והוא רוצה לאכול משניהם. אבל אם שני המינים אינם לפניו, אינו צריך להמתין, עד שיביאו לפניו המין שמוקדם לברכה. לאחר מכן ברכת 'בורא מיני מזונות'. לחם או עוגה שעשויים מקמח חיטה, קודמים ללחם או לעוגה שעשויים מקמח שעורים, שהרי חיטה נכתבה בפסוק לפני שעורה. לאחר מכן בסדר הבא: זיתים, תמרים, ענבים, תאנים רימונים, ולאחר מכן שאר מיני פירות העץ. ברכה אחת שמברך 'בורא פרי העץ' פוטרת כל סוגי פירות העץ שבדעתו לאכול כעת.

אם טעה והקדים פרי עץ המאוחר בפסוק לחברו, כגון שבירך 'בורא פרי העץ' על רימון, ויש לפניו תאנים, או אפילו בירך על פרי שאינו משבעת המינים, כגון תפוח, ויש לפניו משבעת המינים, יצא ידי חובת הברכה ואינו חוזר לברך שוב. שאין משפט הקדימה של שבעת המינים כסדרן, אלא לעניין לכתחילה ולא לעכב בדיעבד.

הצֵלָה מִפְּלָאָה

הגאון הצדיק ר' אורי אבריצר זצ"ל הקפיד מאוד לקיים את מצוות סעודה רביעית במקום המקובל כציונו של דוד המלך ע"ה בהר ציון בירושלים בהשתתפות בקהל רב ובהמון חוגג. הוא טרח לקבץ בכל פעם בחורי ישיבה, והיה משכנע אותם להצטרף לסעודה. כמו כן היה מביא נגנים, שינגנו לכבודו של דוד המלך ע"ה. באחת הפעמים נשאל על ידי תלמיד חכם גדול: "מדוע בגילו המבוגר מוסר הוא את עצמו לקיים סעודה רביעית דווקא באיזור זה ולא עושה זאת בביתו?". סיפר רבינו: "כאן זכיתי וראיתי את דוד המלך, שבא מעולם העליון להציל אותי וכיצד אוכל לערוך את סעודתו שלא לידו?".

לשאלה מתי זכה לראות את דוד המלך ע"ה סיפר: "לפני שנים בתקופת מלחמת העצמאות בשנת ה'תש"ח, הקפדתי לאסוף קהל ולערוך סעודה זו בציונו של דוד המלך ע"ה בעל הסעודה. באחד השבועות שרר מתח גדול, ואנשים נמנעו מלהגיע לסעודה. נמלכתי בדעתי, עד שהחלטתי, שהמצב אינו כה מסוכן, וכך הלכתי לציון של דוד המלך וסעדתי במקום".

"לאחר שסיימתי, עמדתי ליד הציון ואמרתי תהילים. לפתע שמעתי קריאה בערבית: 'להרוג את כל היהודים!'. הבטתי וראיתי מעבר לחלון שני ערבים וסכינים בידיהם. החלונות בחדרי הציון היו עשויים מסורגי ברזל עבים, וכדי להגיע אלי, היה עליהם להקיף כמה בניינים, כך שהיה לי מספר דקות לנסות ולהימלט".

"ברחתי לעבר הבניין הסמוך, שבצידו היו מדרגות לחצר העליונה. לאחר מספר רגעים שמעתי את צעדיהם, כשהם מחפשים אותי. הבנתי שהם עולים במדרגות למקום שבו שהיתי ושאתי נמצא כפסע מן המוות. החלטתי לומר וידוי והכנתי את עצמי לגרוע מכל. לפתע ראיתי למולי את דוד המלך בבגדי מלכות וכתר זהב על ראשו. הוא פנה אלי ואמר: "ר' אורי, אל תפחד. עצום את עיניך!". עצמתי את עיני, ולאחר שניה מצאתי את עצמי ליד טחנת הרוח בשכונת ימין משה מול הר ציון. (אמונה שלימה)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב דניאל פריש זצ"ל

המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל - נולד ב-ז' שבת ה'תרצ"ה (1935) בעיירה נאנאש שבהונגריה. בגיל שלוש, נפטרה אמו, ואביו נישא בשנית למרת פראדל. בהיותו כבן תשע שנים, פרצה השואה, ואביו נלקח בעל כורחו לשרת בשדה הקרב. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד ובעוד שחבריו יצאו לשחק, רבינו העדיף ללמוד משניות והתפלל בהשתפכות הנפש. בזמן השואה האיומה וגם הוא נלקח למחנות מאוטהאוזן ואושוויץ ללא אף אחד מבני משפחתו. שם התרחשו עימו ניסים עצומים ממש, בגדר שלמעלה מדרך הטבע, כאשר לא פעם כבר נחשב בין המתים.

לאחר השואה נשאר באירופה ולמד בישיבת ערלו. בשנת ה'תשי"א (1952) עלה לארץ ישראל. עוד מימי צעירותו התעמק בנגלה ובנסתר. בשנת ה'תשט"ו (1955) לימד במרתף ומאז סבל מדלקת פרקים. בהיותו כבן עשרים ושבע שנים כבר רשם במחברותיו פירוש לספר היצירה. כנגד כל ספר קודש, שהכניס בליבו הוסיף על עצמו גדרים וסייגים להתרחק מהמידות הרעות המפסידות את הדבקות. את הכל קיים בהצנע לכת אלא שנתפס 'בקלקלתו', בעת שקיים בעצמו פעם אחת כשעשה גלגולי שלג.

רוב שעות היממה עסק בתורת הזוהר הקדוש. הפרעות רבות היו מנת חלקו בעת שעסק בחיבורו 'מתוק מדבש' (22 כרכים על הזוהר הקדוש): תאונת דרכים, התמוטטות, חולשות קשות. כל אלו לא מנעו ממנו להמשיך ולכתוב. מסר שיעורים בביהמ"ד למקובלים של מוסדות משכן בנימין 'אנשי מעמד', בישיבת המקובלים 'שער השמיים' ובכולל 'אוצרות חיים' שהקים ללימוד תורת האריז"ל. שימש כמשפיע בחסידות 'תולדות אהרון'. בשנת ה'תשנ"ז (1996) בעקבות פטירת האדמו"ר ר' אברהם יצחק קאהן, פוצלה החסידות ורבינו עבר לחסידות 'תולדות אברהם יצחק', שם שימש כמשפיע. **האיר פנים לכל אדם. גאון בנגלה ובנסתר. ביתו היה פתוח לאורחים ורבים אכלו על שולחנו מדי שבת. כשביקשו לדעת מתי יש לרב זמן פנוי, השיב תמיד: "עכשיו!". הוא ישב, קיבל פתקים ועזר לרבים. בעל רוח-הקודש.** נפטר ב-י"ד שבט ה'תשס"ה (2005). חי 70 שנים בדיוק מיום הברית. ציונו בהר-הזיתים בירושלים בחלקת הגה"צ ר' אהרון ראטה.

אביו: ר' נפתלי הירצקא. **אימו:** מרת שרה. **מרבותיו:** הגאונים ר' יוחנן סופר (האדמו"ר מערלו), ר' אברהם יצחק קאהן (האדמו"ר מ'תולדות אהרון'). **חברותו:** הגאונים המקובלים ר' שלמה ברנסדורפר, ר' יעקב הילל, ר' דוד בצרי ור' יוסף ליברמן. **מתלמידיו:** חתנו, ר' יצחק כהן. **מספריו:** **מתוק מדבש** - פירוש על ספר הזוהר, אוצרות חיים, שער הגלגולים, שער הכוונות והגדה של פסח **ימי הבחרות** - כניסה לחיי תורה ומצוות **יום החופה לחתן** - הנהגות על פי הסוד והחסידות **יום החופה לכלה** - הדרכה לחתונה ולחיי הנישואין **וספרתם לכם** - ספירת העומר **קדושה וצניעות** - הדרכה לזוגות **שמירת המחשבה** - עצות וסגולות לשמירת המחשבה **ישערי זוהר** - הדרכה הבאים לתורת הנסתר **בעל מתוק מדבש** - סיפור חייו של רבינו.

בבית קטן בעיר נאנאש שבהונגריה, התגורר הצדיק ר' דניאל פאלאטשעק זצ"ל. בוקר אחד, קרא לאשת נכדו ר' נפתלי הירצקא, ואמר לה משהו בסוד ונפרד ממנה. הנכדה שבה לביתה ולא הסכימה לגלות לאיש, מה לחש לה הסב. לא עברו ימים מרובים, והסבא הסתלק מהעולם. העיירה נאנאש התאבלה קשות על האיש שעבד את קונו מאז ומעולם.

אחר ההלוויה פתחה הנכדה את סגור ליבה ושחה לבני משפחתה את הסוד הנורא: אותו בוקר קרא לי הסבא ואמר לי כדברים הללו: "חיי עלי אדמות עומדים לקראת סיומם. בעוד מספר חודשים אאלץ להיפרד מכם וללכת בדרך כל האדם. באותו פרק תלדי בן בעל נשמה גבוהה שיאיר את עיניהם וליבם של ישראל! בקשתי ממך, שתעניקי לבנך את שמי 'דניאל' ויהיה זה עבורו טובה גדולה!". "לא רציתי להאמין לדברי הסבא, שכן היה בריא", סיימה בקול בוכים, "ולכן לא רציתי לגלות את דבריו. אבל הנה עיניכם רואות כי התקיימה נבואתו הראשונה. עתה נמתין לנבואתו האחרונה..."

האדמו"ר ר' אברהם יצחק קאהן מ'תולדות אהרון' סיפר כי בכל עת ששאל את רבינו על מקומה של איזה גמרא, היה שולף את המקור כלאחר יד, בציון הדף והעמוד בדיוקנות. כאשר שאל אותו האדמו"ר: "הרי אתה מתעסק בקבלה, כיצד אתה בקי גם בנגלה?", השיב: "לעיסוק בקבלה קדמו שנים רבות של לימוד בנגלה מתוך צער, יסורים וחיי דוחק לאין שיעור. לימודים כאלה לא נשכחים במהרה!". וכן העיד המקובל ר' יעקב הילל: "למדתי עם רבינו במשך שנים-עשרה שנים, ומעולם לא קרה שנחסר מזכרונו מאמר כלשהו בש"ס".

בספר 'קול רוחות הצדיקים' מביא בשל ר' אהרון חגאני שהיה מבאי ביתו של הרב עובדות כי הצדיק ניחן ברוח-הקודש: בפעם הראשונה כשהכרתי את הצדיק, נכנסתי אליו והוא שאל לשמי. עניתי לו, ששמי אהרון. אבל הצדיק אמר שזה לא שמי. השבתי, כי אכן כשנולדתי קראו לי בשם מרדכי ובעקבות בעיה מסוימת התייעצתי עם רבנים והם יעצו לי להחליף את השם לאהרון. הרב שאל אותי: "האם עלית לתורה כדי לשנות את השם?" - עניתי שלא. אז השיב לי כי כל זמן שלא אעשה את שינוי השם בעליה לתורה, אין בכך כלום. (כמובן במקרה של עקירת השם לגמרי יש גם צורך בהתערבות מקובל גדול, שיועד לטפל במקרים כאלו בנוסף לעלייה לתורה).

עוד מספר ר' אהרון חגאני: באחד הבקרים נסעתי אל הרב עם עוד שני חברים שלי. נכנסתי לצדיק, כאשר שני החברים המתינו מחוץ לבית כאשר אין כל אפשרות לראות מי בחוץ. ברגע שדרכתי על מפתן הדלת, אמר הצדיק: "שגם שני החברים, שבאו איתך יכנסו!". במקרה אחר נכנסתי עם חברי ר' יצחק מספי בערב. כשיצאנו, הוסיף רבינו מספר פסוקים לשמירה וליווה אותנו. הדבר היה מוזר, שכן מעולם לא אמר לנו כדברים הללו. בהמשך כשנסענו ברכב ניצלנו מתאונת דרכים. (מעובד מתוך 'קול רוחות הצדיקים')

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת בא

- א למען תזכור - זכירת יציאת מצרים להזכיר ולהשריש האמונה בהשגחה פרטית.....
- ו בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך - הבטחון הוא ה'שמירה' המעולה ביותר.....
- ח אין ייאוש בעולם - לעולם לא יתיימש מעצמו ומגאולתו.....
- יא אור זרוע לצדיק - מעלת השומר על קדושתו, וגודר גדר לעמוד בפרץ.....
- יג הנאהבים והנעימים - הזהירות בבין אדם לחברו בסור מרע ועשה טוב.....

פרשת בא

למען תזכור – זכירת יציאת מצרים להזכיר ולהשריש האמונה בהשגחה פרטית
 שכל מהות 'גלות מצרים' הוא חוסר האמונה בהשגחה פרטית ח"ו, וכמו שאמר פרעה הרשע שורש הקליפה 'מי ה' אשר אשמע בקולו' (ה ב), ולתכלית זו הפלה הקב"ה באותות ובמופתים נוראים בכל עשרת המכות שכל תכליתם היא 'זכר ליציאת מצרים'. ומצינו בספ"ק

א. שמעתי מידיד נאמן איש צדיק וחסיד שאמו שבקה חל"ח לפני כשבוע והיא בת צ"ב שנים, וכה היה מעשה הצלתה מ'המלחמה', בהיותה כבת שש החלה אמה לחוש את ריח המלחמה בעיירתם קעלן שבדייטשלאנד (והיה זה כמה שנים קודם תחילת המלחמה, אך שונאי ישראל הרימו ראשם והצרו מאוד לבני"י שהתגוררו בדייטשלאנד), מיד ברחו והבריחה עמה יחד את שתי בנותיה (המנוחה ועוד אחת) לצרפת, אלא ששם נתפסו והניחו אותן בגטו - מחנה מיוחד סגור על מסגר ובריח יחד עם מאות ואלפים מבני ישראל (רק האנשים יצאו לעבודה בכל יום, ואילו הנשים נשארו שם תמיד). באחד הימים תוך כדי משחק עם בנות גילה שברה הילדה את רגלה וגברו ייסוריה, מיד מיהרה האם יחד עם שתי בנותיה לצאת משערי המחנה אל 'בית החולים' בכדי לטפל בשבר אשר נשבר, אלא ששומר הפתח לא רצה לתת לאחותה לעבור את השער, בטענה שאכן הילדה 'צריכה לאמה' אבל לא לאחותה, מה עשתה האם, החלה להסביר לשומר ברמיזת ידים וקריצת עיניים, שהיא איננה מבינה את שפת המקום, רק בתה השניה - אחות המנוחה, היא מכרת ושולטת בשפת המקום, אחר תחנונים נעתר השומר ושחרר אותה ללכת עם שתי הבנות לבית החולים, וכאן אירע נס הצלתן, כי למחרת היום בעוד שלושתן שוהות בבית החולים, פשטו הרשעים וגרשו את כל היהודים השוהים במחנה לאושוויץ ה"י ועלתה נשמתם בסערה השמימה הי"ד, ובשובם למחנה מצאו תושבי המחנה רק שלושתן נשארו בחיים, ונמצא, שבזכות רגל שבורה זאת ניצולו, ובזכות אותה רגל זכתה היא ואחותה להקים משפחה עניפה עם מאות נכדים.

אחר עלותם לארץ הקודש, כאשר רבים הגישו בקשות לקבלת פיצויים מהרשעים ימ"ש, היה בידה להגיש בקשה להוסיף תשלומי פיצויים על התשלומים הרגילים - מלבד היותה 'אסירה' גם על שבירת הרגל כי רגלה זו נשארה ב'שברונה' עד יום פטירתה מן העולם, אבל היא אמרה אז בעוז ותעצמות, 'רגל' זו, לא אתננה לא לרשעים ולא בעד כסף, רגל זו שלי היא...

וללמדך, כי מתחילה היה נראה המצב קשה מנשוא, והיו יכולות לחשוב, לא די שמפני חטאנו גלינו מביתנו ומולדתנו, גם כלואים אנו במחנה... חיים מלחם צר ומים לחץ, פחודים מכל צרות ממחרפנו ומלוחצנו, הננו חוששים חשש אמת על חיינו, והנה נוסף על זה 'שבר על שבר' - שבירת הרגל באופן קשה כל כך... וקוב"ה אומר, בזה הנני מכין הצלתך - דמך ודם זרעיותייך, דם אמך ואחותך וכל יוצאי חלציה, מה לך כי תליני, אדרבה מכאן תצמח ישועתך וישועת כל הדורות העתידיים לצאת ממך וממנה.

כענין הזה מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פ' החדש תרל"א), דהנה איתא בגמרא (שבת קמז:): רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם אימשיך בתרייהו איעקר תלמודיה כי הדר אתא קם למיקרי בספרא בעא למיקרא החדש הזה לכם אמר החרש היה לבם בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודו. וז"ל, כי כל התחדשות כשיש הסתר מקודם, וע"י שמקודם חרש היה לבם נעשה אח"כ החודש הזה לכם, שהרי לכך ירדו למצרים שיבואו לאור הגאולה שבא לאחר הגלות שהוא ההתחדשות, ע"כ. כלומר שכל הקושי וההסתרה אינם אלא הכנה לגאולה וישועה.

עוד סיפר, שהמנוחה הייתה משננת כל ימיה, עברתי את מאורעות המלחמה הנוראה באופן קל וללא כל דאגה, ואם תשאלו כיצד, כי הייתי ילדה קטנה בת שש, צמודה לאמי בכל תחנוני הבריחה, ובכל עת סמכתי על אמי, בידיעה שאני עמה והיא עמי, היא דואגת ומסדרת הכל, ומה לי לחשוש ולפחד. וללמדנו, המהלך בעולם הזה, עם הרגשה כזאת, אב לי בשמים ובארץ, הכל בידו והוא כל יכול, אז אפילו אם יעברו עליו מאורעות וכו', לא ידאג ולא יחשוש, בידיעה אני עם אבי ואבי עמי, הוא מסדר וממלא כל הצטרכויותיי בכל עת ושעה, מה לי לחשוש ולפחד.

וכך ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"ג כב) בדרך משל לאדם הנוסע בדרך ארוכה, ועל אם הדרך שואלים אותו מפעם לפעם 'איה מע"כ שוהה בזו העת' הרי הוא עונה במקום פלוני אני עומד, לאחמ"כ יענה

באר הפרשה - פרשת בא

וכנגד זה מצווים אנו לזכור יציאת מצרים לדורות עולם - 'למען נדע כי אני ה' בקרב הארץ'. וכדבריו הנודעים של הרמב"ן (בסוף הפרשה) וז"ל. ולכן יאמר הכתוב במופתים למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ... ואמר בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ - להורות על היכולת, שהוא שליט בכל, אין מעכב בידו... א"כ האותות והמופתים הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא ובתורה כולה... ומן הנסים הגדולים

המפורסמים (כציאת מצרים וקריעת ים סוף בהם שידד הקב"ה מערכות שמים וארץ) אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם'.

ויאמר במקום פלוני... עתה הנני לצד עיר פלונית, ועתה אני בפרשת דרכים זאת וזאת. משא"כ אם ישאלו על ה'תינוק' הצריך לאמו ויושב בחיקה - יענו בכל עת ה'תינוק נמצא כעת בחיק אמו' - היכן שרק תעמוד מרכבתם. כיו"ב לגבי המאמין בה' ושם כל מבטחו ומשענתו בה' הרי הוא כמי שנמצא תמיד בחיק אביו שבשמים. וכבר הביא בדברי אליהו (תהלים קלא ב), שאלו לרבינו הגר"א - איך יהיה הבטחון בה'. ואמר, כבר פירש לנו דהמע"ה 'אם לא שיויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי', פירוש, כמו שהתינוק אינו דואג 'מה יאכל' בידעו שבכל עת תאכילנו אמו כדי שבעו, וכן בכל ענייניו סמוך לבו ובטוח שאמו תמלא כל מחסורו. אף לדידן, עלינו להסיר כל דאגה וחשש מלבנו שלא לדאוג כלל דאגת המחר, רק לסמוך לגמרי על אבינו שבשמים, שיחיש לנו את כל הצטרכויותינו.

עוד רמזו (נפש שמשון להגרש"ד פינקוס זצ"ל, תהלים שם) בפסוק זה, כי מטבע העולם, שבעוד התינוק קטן תמהר אמו לקראתו על כל בכי שיבכה לראות מה אירע עמו ומה צרכיו בזה הרגע, משגדל התינוק מעט, אין אמו בהולה לקראתו אלא כשהוא נחבט ומקבל 'מכה' על בשרו. כעבור שנה ושנתיים אין אמו ניגשת אליו אלא כשהוא נופל ונחבט קשה יותר... סיבת הדבר הוא, כי ככל שהתינוק קטן יותר, יותר הוא תלוי ברחמי וחסדי אמו כי אין בידו לעזור ולהועיל לעצמו מבלי עזרת האם, וככל שיגדל התינוק ויתרבה כוחו לסייע לעצמו כך גם תרגיש האם פחות 'אחריות' עליו... כיו"ב בדרך משל, הסומך על ה' מתוך הכרה כי 'חסר ישע' הוא בכוחות עצמו, ואינו תולה את תקוותו אלא בבורא העולם לבדו, יחיש הקב"ה לישועתו בעגלא ובזמן קריב על צד היותר טוב.

ב. ועיקר הכוונה העליונה היה להשריש בבני ישראל תוקף האמונה הטהורה והשלימה, וכמו שהביא הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (וארא ד"ה וגם) מה שהקשה זקנו מרנא הבעש"ט הק' זי"ע כי לכאורה תמוה מאוד שישדד הקב"ה מערכות הטבע ביד חזקה ובזרוע נטויה עבור המצריים שידעו כי אני ה', ומבאר ה'דגל מחנה אפרים' וז"ל, 'שבאמת קאי על ישראל, אותם שהם בבחי' מצרים, שעושים מעשה מצרים' (עיי"ש שמאריך בזה), והיינו שרצה הקב"ה שכל בני ישראל אפילו הרחוקים ביותר אף הם ישכילו לזכור 'כי אני ה'', הוא אדון הכל והוא מנהיג את כל. ויש לומר עפ"ז גם כל חד בדיליה - כשנפל ממדרגתו (בבחי' מצרים), גם בעת נפילתך זכור שאני ה' - גם אז 'כי אתך אני'.

ג. ידוע שהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע היה מזהיר את חסידיו שבכל יום ויום ילמדו את דברי הרמב"ן הללו. ואכן, אין די בזכירת יציאת מצרים אחת בשנה - בחג הפסח, אלא נצטוונו 'למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך' (דברים טז ג), ובטעם הדבר, כי כן הוא בכל ענייני רפואה, יש רפואות שמספיק לקחתם אחת לתקופה ארוכה, ויש שנצרך לו מידי יום ביומו, כי ה'חיזוק' לגוף האדם ב'וייטאמין' (ויטמין) וכדו' די בפעם אחת לכמה ימים - כל חד וחד לפי עניינו, לאידך, ה'לחם' נצרך לאדם מדי יום ביומו, ולענייננו, מועדי השנה הם כדוגמת 'וייטאמינים' שהשפעתם מיום המועד אל כל השנה, מיום הקדוש שואב האדם טהרה לנפשו לכל השנה, וכן ימי חג הסוכות או חג הפסח השפעתם נמשכת עד אחרית שנה, אך מצוות 'זכירת יציאת מצרים' על האדם לקיים בתמידיות, כי ה'אמונה' היא לחם חוקו של כל יהודי באשר הוא, ומבלעדיה חיו אינם חיים.

ועל כך נאמר (חבקוק ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה', שלא כתיב 'באמונתו יאכל', כי במידי ד'אכילה' מספיק לאדם שיאכל כמה פעמים משך היום, אבל ב'אוויר לנשימה' אוי לו לאדם שיפסיק נשימתו אף לכמה רגעים כי מיד ישיב נשמתו ליוצרו, ומטעם זה השוו את ה'אמונה' לחיי האדם כלומר לעצם החיים ונשימת האויר שאדם נצרך לכך בכל עת ובכל רגע, ואוי לו למי שמאבד מסברו בבוראו אפילו לרגע אחד.

היתה מה שהאמינו במקריות, שפרעה היה המושל, והיה מכחיש שהעולם מתנהג על פי השגחתו יתברך - הכל במשפט וצדק, והיה אומר שהעולם (ה') כמנהגו נוהג על פי דרך הטבע, ולהיות שישראל היו נתונים אז תחת ממשלתו כמעט שנשקעו בזה וכו'.

ובאמת עדיין לא נטהרנו מכתם זה ככל הצורך, ועדיין מרקד בינינו היצר הרע, שמכניס הרהורים אלו בלבנו להאמין על דרך העברה במקריות. ובכרי לצאת ממבוכה זאת אנו מחויבים להזכיר את 'ציאת מצרים' בכל יום, ולהאמין באמונה שלימה שהכל מאתו

ד. נודע ביאורו של הגרי"ז מבריסק זצוק"ל בהאמור בפרשתו כשהזהיר משה על מכת בכורות, 'ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים (יא ד), וברש"י, אמר משה 'כחצות הלילה' ולא 'בחצות הלילה' - שמא יטעו אצטגניני פרעה ויאמר, משה בדאי הוא. והדברים מבהילים, כי עומדים הם ב'מכת בכורות' שם נאמר (שם ו) 'והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים, אשר כמוהו לא נהייתה וכמוהו לא תוסיף', וראו הכל את יד ה' המכה בהם בכל תשעת המכות שקדמו, ודבר אחד מדברו לא חזר ריקם עד עתה, ואעפ"כ חשש משה רבינו שמא ידקדקו ב'שעה' ויאמרו אין זה מכוחו של מקום חלילה, כי הדבר לא היה מזויק ברגעים כפי מורה השעות שבידם...

ללמדנו על כוחו של היצר הרע לטשטש האמונה בתירוצים שונים ומשונים... עד שמי שאינו מאמין לא יראה אף את הנגלה לנגד עיניו, בעוד שזה האוחז בפלך האמונה רואה את יד הבורא אף בנסתר מעיניו.

ה. וכבר אמרו למי שהיה מדקדק וחושש שמא אין התפילין של ראש מונחים במקומם הנכון 'בין עיניך' ממש, והיה מסדרם ומזיזם לכאן ולשם, ולאחמ"כ היה שואל את ארבעת שכיניו האם התפילין מכוונים בדיוק ממש - אכן כיוונת היטב את התפילין לראש, עתה תכוון את ה'ראש' לתפילין... שהרי כל מהותם הוא שיש בהם יחודו ואחדותו ית"ש בעולם, ושנזכור ניסים ונפלאות שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, והכנס לראשך ולליבך את הדברים האלה... ואין די שיהיו מונחים על הראש אלא בתוך הראש...

הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע נשא משלו לעשיר אחד שהיה לו ארמון מלא בכל טוב, חיכו ממתקים וכולו מחמדים, כמו כן היה לו ציפור חכמה ביותר שהיתה מזמרת בנעימה וזמרה, והעשיר היה שומר עליה מכל משמר, והיה משתעשע עמה בכל יום. לימים הוצרך אותו גביר לצאת למסע ארוך ברחבי תבל לצורך עסקיו, והעמיד את אחד ממשרתיו לעמוד על המשמר על שלמות הבית וכל חפציו, העשיר העלה על גבי הכתב את כל הנצרך לשמירת חפצי וענייני הבית - למען ידע ויזכור המשרת את המעשה אשר יעשה מדי יום ביומו, ואחרון חביב כתב לו את כל עניני ציפורו יקירתו - היאך סדר מאכלה וכו', ולחיזוק הדבר צוה עליו שיקרא את ה'פיתקא' דבר יום ביומו למען לא ישכח ח"ו את כל אשר מוטל עליו. כשחזר העשיר ממסעו חשכו עיניו בראותו את הבית כולו כמהפכת סדום ועמורה, וביותר גבר צערו על הציפור שמתה - 'חבל על דאבדין ולא משתכחין', ויקרא האדון למשרתו ויגער בו על שהזניח את הבית, ובפרט על מה שלא האכיל את הציפור החיה עד שמתה ברעב. נענה המשרת לאמר לא עלי תלונותיכם כי 'עשיתי ככל אשר ציוויתני', ובכל בוקרו של יום תיכף לאחר אמירת 'מודה אני' טרם אפנה לאיזה דבר אחר קראתי בעיון רב בהבעת התיבות בדקדוק רב את כל הנכתב בהאי פיתקא...

ובל נדמה לאותו משרת כסיל, לקרוא בכל יום מפסוקי התורה בזכירת יציאת מצרים, ולחשוב שבכך יצאנו ידי חובה... אלא העיקר הוא שיהיה 'שימה כנגד הלב', לעורר את הלב לאמונתו השלימה.

והלא כה הם דבריו כאשר של הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פרשת וארא) על הפסוק (וארא ו יב) 'הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה', ידוע (ילקוט השע תקי"ט) הגאולה תלוי באמונה, בזכות אמונה נאלו ובזכות אמונה עתידיים ליגאל, זהו שאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי להאמין ואיך ישמעני פרעה, כלומר אם אין אמונה איך תהיה הגאולה שישמעני פרעה לשלחם, ופירש"י זה אחד מקל וחומר שבתורה, פי' אמונה הוא 'קל וחומר', שנראה כדבר קל שעם מי שמדברים שגור בפיו 'אמונה', אין לך אדם שבעולם שיאמר אין לו אמונה ח"ו, ובאמת הוא חומרא שבחומרות, כי אם באמת הוא מאמין למה הוא דואג, צריך להיות שמח באמונה ובטחון שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

ואכן, בכתבי הקודש (שער הפסוקים פר' וישב ד"ה להיות, ובשאר ספה"ק) נתבאר שלא סגי ב'דיעה' בעלמא באמונת ה', כי 'פרעה' אותיות 'הערף', כלומר, שמקום אחיזתו הוא בעורף, וכל טומאתו להקים 'חציצה ומחיצה' בין המוח ללב (ב'עורף'). שידיעת האמונה הברורה בבורא ובהנהגתו, לא תכנס לתוככי לבו, ולא תתערב האמונה בתמצית דמו. וזוהי 'יציאת מצרים' - שנצא מקליפת 'הערף' זו לחרות עולם, וכל ידיעתנו באמונה תכנס היטב ללבנו להיות כל הנהגתנו על פי אמונת אומן.

באר הפרשה - פרשת בא

פעם שאל אחד הרופאים את הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע, ילמדנו רבינו - מה הם עיסוקיו של הרבי, ענהו ה'דברי חיים' הנני מתעסק בבניית 'גשר', ומשתמה הרופא לפשר דבריו, ביאר לו הד"ח שהוא בונה גשר ממוחו אל ליבו (מעל העורף) - לחבר את כל הידיעות אשר במוחו אל תוככי לבו, שאף הוא יהא משועבד לעבודתו ית"ש. דוגמא לדבר הוא מהמתחולל בשנה האחרונה, מעת פרוץ הנגף, אשר כל מי שיש לו מח בקדקדו יודה על האמת ויאמר כי מאת ה' היתה זאת, ורק הכסילים יתלו בדרך המקרה ויאמרו זה נדבק כי לא הקפיד כל צרכו על ה'הוראות', וזה נלקח לבית עולמו כי כבר הגיע יומו בהיותו זקן ושבע ימים, וכאשר תקצר בינתם (המועטת...) להסביר מה אירע ל'פלוני' אזי יצטדקו לומר כי מחלה משונה זו ואין בה כללים מסודרים... ופשיטא כי הקב"ה מדבר אלינו מתוך הסערה בקול ה' בכח לפשפש במעשינו ולשוב אליו, אמנם במה אנו עסוקים... ואין זאת אלא לגודל כוחו של היצר המטיל 'מסיכה' (מאסק) בין המח ללב, שאף אם יודעים אנו מה עלינו לעשות, אך הלב אטום ואינו מרגיש בחובת ההתעוררות, ושומה עלינו לגרש אותו שמץ 'פרעה' הסוכן בלבבנו, ולצאת כליל מ'מצרים', עד שנזכה להטות לבבנו אליו, ולעבדו בלבב שלם.

כיוצא בדבר ייאמר גם לגבי יראת שמים, שעיקר העבודה הוא להשרישה ולהחדירה בתוך הלב. וכאותו מעשה, שפעם התארח הרה"ק מקאברין זי"ע אצל חסידו הרה"ח רבי איטשע עפרון ז"ל שהיה חותנו של בעל ה'בית הלוי', ורצה רבי איטשע מאוד להפגיש בין חתנו לרבו, על כן הניח את אמתחתו של הרה"ק בתוך חדר לימודו של הבית הלוי, וכשרצה הרה"ק מקאברין לצאת לדרך נאלץ להיכנס אל אותו חדר, וראה את הבית הלוי כשהוא שוקד על תלמודו, ושאלו במה הינו עוסק, והשיב בלימוד שו"ע או"ח, חזר הרבי ושאל האם למדתם גם את הסעיף הראשון, נענה הבית הלוי שאכן למד אותו, אך לא זכה להבין מה שכתב שם הרמ"א בזה"ל, שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים וכו', כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר (ירמיה כג כד) 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'', מיד יגיע אליו היראה וההכנעה ופחד ה' יתברך ובשתו ממנו תמיד, עכ"ל, ונתקשה בדבר, שהרי כבר התבונן בדבר ולא זכה שמיד יגיע אליו היראה... החזיר לו הרה"ק, אכן לא כתיב כשיחשוב האדם, אלא כשישים האדם אל לבו... ואם אכן ישימם ללבו אזי מיד תגיע אליו היראה...

וכך ביאר הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נועם אלימלך ד"ה ויאמר) בלשון הכתוב בריש פרשתן 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו', וידוע מה שהקשו בזה"ק על אומרו בא אל פרעה ולא לך אל פרעה, גם קשה מהו הנתינת טעם לדבריו 'כי אני הכבדתי את לבו', ואדרבה זו סיבה שלא לילך אל פרעה. ומבאר, כי הרשע אף כשהוא רואה נפלאות ה' או כשהצדיק מדבר אליו דברי מוסר אינו מתעורר אלא לפי שעה, ואינו מתקיים בקרבו לזמן רב אלא הוא ככלב שב אל קיאו, על כן אמר הקב"ה בא אל פרעה - 'בקביעות יום אחר יום', והיינו טעמא כי אני הכבדתי את לבו, וממילא אין די בהתעוררות יום אחד... אלא צריך לעוררו באופן תדיר, ומשום כך לא נאמר לך אל פרעה, כי 'לך' הוא לשון עראי, ואילו 'בא' משמעו בקביעות. ומדבריו נלמד עד כמה צריך האדם לעורר את עצמו ולחזור ולעורר עד שיפתח הלב ויתעורר באמת...

1. ומביא בשם הרב המוכיח ז"ל אשר שיחתו צריכה לימוד, לומר על דרך הלצה, בפסוק (שמואל א' כ כו) 'מקרה הוא בלתי טהור הוא', פירוש שכאשר מאמין ח"ו במקריות סימן הוא שודאי בלתי טהור הוא... וכבר המליצו קמאי שמקרה הוא אותיות רק - מה'.

2. וכמו שכתב הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (ח"ד פ"ג, וכן הוא בשם משמואל הגש"פ ד"ה ואפילו כולנו חכמים) שכשם שלכל מצווה מתרי"ג המצוות יש סגולה מיוחדת, וכגון מצוות ציצית - ולא תתורו אחרי לבבכם, כך סגולת מצוות סיפור יציאת מצרים והלימוד בה להביא את האדם לחיזוק באמונתו.

אלא שאין די ב'אמירה' בעלמא בביטוי שפתיים לחוד, אלא יתבונן ויעמיק בניסי יציאת מצרים עד ש'יחיה' אותם. הא למה הדבר דומה לאדם שחש בגרונו, ונתן לו הרופא 'כדור' למצוץ, ועי"ז יעלמו מכאוביו, אולם הלה בלע את הכדור מבלי למצוץ - פשיטא שלא הועיל לו מאומה, והכי נמי צריך 'למצוץ' את סיפור ה'מכות' האותות והמופתים, וכל המאריך להתבונן בסיפור יציאת מצרים הרי זה משובח.

סיפור משמשו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שפעם בליל שב"ק וארא לפנות בוקר ישב החפץ חיים והעביר הסדרא שניים מקרא ואחד תרגום, לפתע שמע המשמש שהוא שוחק שחוק גדול בקול ממש וזועק 'א דזאבע' (צפרדע), אחר מעשה הסביר ה'חפץ חיים' כי בהגיעו לפסוק (ח ב) 'ותעל הצפרדע' ונזכר בפירושו של רש"י 'צפרדע

את לב פרעה ועבדיו ועשה בהם שפטים, שהיה הכל למען ישחו בני ישראל בנפלאותיו וידעו כי ה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, וכל העולם מתנהל בהשגחה פרטית ומדוקדקת. 'והנה באמת רחוק מרשעים, ויפג לבם להאמין השגחה פרטית כזו שאין אדם נוקף אצבעו, ואין שום עשב יבש ונעקר, ואין שום אבן נזרק, כי אם בזמן ומקום הראוי לו', ואין שום תנועה גדולה וקטנה מן הצמצום הראשון עד שפל המדרגות שבארץ ותחת לארץ, הכל מאתו יתברך' כפי חכמתו בשמו ולכבודו לגלות אלקותו וחכמתו ומדתו יתברך', עכ"ל.

יתברך ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה וכו', ומה' מצעדי גבר כוננו, כל פסיעה ופסיעה בכונה מכוונת לנסתרות שלה' אלוקינו. ...וע"פ דבריו ז"ל ביארתי דברי רז"ל (שבת לא.) 'אמונת זה סדר זרעים' - כי האמונה הוא סוד הזריעה להיות צומחת על ידה כל המידות טובות לאדם, ומתקיימין אצלו, כי לולא האמונה כל המדות טובות שבאדם אפי' מצד טבעו נכמשין ולא יעמדו ימים רבים. עכ"ל.

וכך איתא מהרה"ק רמ"מ מוויטעבסק זי"ע (פרי הארץ בפרשתן) בבואו לבאר הטעם מדוע הכביר הקב"ה

אחת היתה, והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים' - לא יכול לעצור את צחוקו כי רב בתארו לנפשו את הנחילים הניתזים לכל עבר. רבות יש לנו ללמוד מעובדא זו, היאך עלינו לעסוק בסיפור יציאת מצרים בחיות ממש. וכמאמרו של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע על הכתוב בפרשתן (יג ה) 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים' ומתרגם אונקלוס ותחוי לבנך, היינו שתראה לבנך, כי עלינו 'לחיות' את הדברים הללו עד שיהיו מוחשים כמו שמתרחשים לעינינו ממש, ונוכל 'להראותם' לדורות הבאים (עי' הגדת חסדי דוד מנכדו הרה"ק רבי דוד מסאכטשוב זי"ע במעשה ברבי אליעזר).

ח. ודע, כי כל 'נקיפת אצבע' וכל צער אינה אלא לטובתו של האדם, והכל מדוד ושקול, ואין אפילו 'טיפה' אחת של צער שהולכת לאבדון... וכך ביאר ה'סבא מקעלעם' הטעם שזכו 'הבכורות' להתקדש בקדושת הבכורה, כי לעת שהיכה ה' כל בכור בארץ מצרים היה להם פחד וצער שמא ימותו אף הם, וכנגד עגמת נפש זו זכו אח"כ לקדושת הבכורה. ובאמת, כאשר תתבונן תבין שלא רק הבכורות היו שרויים בפחד, אלא כל יחיד ויחיד מבני ישראל היה שרוי בפחד בשאר המכות, ואף הם זכו לקדושה, וכדכתיב (ירמיה ב ג) 'קודש ישראל לה', מ"מ מכיוון שלבכורות היה תוספת צער על כן זכו לתוספת קדושה.

ט. פעם ישב הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע עם תלמידיו הק' ודיבר מענין השגחה פרטית ובתוך דבריו אמר, כל כך רבה ההשגחה הפרטית, עד שאפילו שעה שפרה מהלכת ברחובה של עיר ומטילה גללים, יש השגחה מדוקדקת באיזה מקום תטיל את הגלל. אחד התלמידים ששמע את הדברים לא הבין היאך שייך שאף דבר מאוס ופעוט כזה מושגח מלעילא, ואינו אלא מקרה בעלמא.

כעבור כמה ימים התהלך אותו תלמיד באישון ליל בחוצות העיר והתבוסס בשלג ובכפור שהיה על פני הקרקע, ולפתע דרך מבלי משים במקום מדרון והחל להתגלגל במורד הר בדרכו לתהום נשיה. תוך כדי נפילתו נתקע רגלו בדבר נוקשה ועי"ז נעצר מנפילתו וחייו ניצלו. בדק התלמיד מהו החפץ שעצר בעדו מליפול למיתה, וראה שאין זה כי אם גלל של בהמה שקפא בקור. עתה הבין התלמיד כמה מדקדק הקב"ה אף עם גלל בהמה שיגיע למקומו הראוי. מיהר התלמיד לבית רבו הקדוש, מיד בהכנסו, נענה הרה"ק ואמר לו, נו, עתה כבר הראית לדעת 'השגחה פרטית' עד היכן היא.

י. ואין הדברים אמורים רק לגבי 'דומם' שהוא נע ונד רק בהשגחה פרטית, אלא גם כלפי 'בעל בחירה', כי עלינו להאמין שאם קם עליך רודף ושונא - אין זה אלא בהשגחה פרטית, כי ה' אמר לו קלל. וכמו שאמרו צדיקים (חלק מהדברים בהרחבה באור יחזקאל ח"ג) בהאמור בפרשתן (יב ב-ג) 'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים', והפליאה רבה ומכופלת, הן מאות בשנים שהמצריים שונאים את בני ישראל עד ש'קצו בחייהם' (א ו וברש"י), רודים בהם בפרך, והנה עתה אוהבים אותם והם נושאים חן בעיניהם... עד שנותנים להם את בגדיהם, כלי כסף וכלי זהב... ומה עוד, כי הנה המצריים ספגו בכל אותה שנה תשע מכות גדולות ונאמנות, ומדרך העולם היה להם להאשים את בני ישראל שמחמתם סבלו כל כך ולהוסיף שנאה על שנאתם, מעתה תמוה, כיצד נתהפכו כל סדרי עולם... גם עלינו להתבונן לשם מה סיבב הקב"ה

באר הפרשה - פרשת בא

בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך - הבטחון הוא ה'שמירה' שהאמין בהקב"ה אמונה שלמה ותלה בו בטחונו ולא חשש לאימת פרעה וגורתו, זוכה בפרהסיא תועבת מצרים (כי הלא לפסח הקריבו את אליליהם של המצרים) ונתן מדה הפסח על המזוזות ועל המשקוף, הרי זה צדיק ולא מניעתו מביא הנגף. אבל לימדך הכתוב, כי מי

שהמצריים יתנו לבני ישראל את כליהם, וכי לא היה יכול לצוות שיקחו זאת בני ישראל ביד חזקה, בלא שיחרצו המצריים את לשונם...

אלא, כי רצה הקב"ה ללמד את בני ישראל פרק נאמן בהלכות האמונה, שאין אדם שונא או אוהב את השני אם לא בגזירת עליון, ולא שנאו מצרים את בני ישראל מעצמם אלא כי כך רצה הקב"ה, והוא שהכניס את השנאה בליבם, וכאותו מקרא מפורש (תהילים קה כה) 'הפך לבם לשנוא עמו', ולזאת סיבב הקב"ה שישאלו בני ישראל כלי כסף וכלי זהב מהמצריים ונתן ה' את חן העם בעיניהם, להורות שה'חן' והאהבה אינם בסיבה טבעית אלא הכל כפי הכוונה העליונה...

וכן איתא במדרש גבי יוסף הצדיק ואחיו שבטי קה (בר"ר וישב פד יח) 'כשרצית נתת בלבם לאהוב וכשרצית נתת בלבם לשנא'. כי ה'אוהב' אינו אוהב מעצמו אלא הקב"ה נותן בלבו לאהוב, וגם ה'שונא' אינו עושה זאת אלא כי כן גזר המלך ב"ה.

דבר נפלא אמר הגרי"ז מבריסק זי"ע (חי' הגרי"ז עה"ת) לבאר במאמר בעל ההגדה 'ברוך המקום ברוך הוא וכו' שהקב"ה חישוב את הקץ לעשות', ולכאורה מה השבח הגדול בכך שהקב"ה חישוב את הקץ עד שראוי להללו במיוחד על כך. אלא, כי מתחילה נגזרה הגזירה שיהיו בני ישראל במצרים 'ארבע מאות שנה ועבדום ועינו אותם', וכשם שנגזר על מניין השנים כך נגזר על מידת העינוי והסבל ועד כמה יעבידו אותם וישעבדו בהם. ואחר כך המתיק הקב"ה את הגזירה לחשב מניין ארבע מאות שנה מיום לידת יצחק, ולא היו במצרים אלא מאתיים ועשר שנים, ונמצא שבאותם ר"י שנים עליהם לסבול את כל שיעור העינוי אשר נגזר להיות במשך ארבע מאות שנה... ובכל שנה ושנה נוסף גם שיעור השעבוד של המאה ותשעים שנים החסרות, ורק הקב"ה הוא היכול לכוון את שיעור השעבוד והתוספת בדיוק נמרץ, ומן הנמנע לבר אנוש לחשב חשבון מדויק כזה. ועל כך אנו משבחים להקב"ה אשר חישוב את הקץ לעשות, שאותה עבודה שהיו צריכים לעבוד משך ד' מאות שנה, הוסיף על עבודתם במשך ר"י שנה במידה נכונה ומדויקת.

והרי שכל מכה ומכה אשר היכו המצריים את ישראל, כל שעבוד ועינוי הכל היה בחשבון מדוד ושקול כפי שנקבע מלעילא, כי אין אדם יכול להכות ולצער את השני בלא שיכריזו כן מן השמים.

מעשה היה עם ה'שרף מנובהרדוק' הגאון רבי דוד בודניק זצ"ל (אדם גדול ורם בענקים היה ה'שרף', והיו מחשבותיו משוטטות וגועשות כל היום במחשבות 'אלוקותו' יתב"ש. ומטעם זה ציוה הסבא מנובהרדוק שישמרו תמיד להשקותו ביי"ש - להשקיט את סערת מחשבותיו), שהלך להתבודד - כדרכם של תלמידי נובהרדוק ביערות שסביבות העיר מעזריטש. לפתע פגע בו כלב גדול ורעב, והיה המחזה איום ונורא, לראות את שיני הכלב משחרות לטרף, ואת רשפי עינו הנוצצות באש בוערת בתאוות רציחה, ואכן... הכלב נשך אותו, ומיד התעלף ר' דוד...

לאחר שהקיצוהו, שאלוהו התלמידים בני נובהרדוק, מדוע התעלף מע"כ, וכי כך למדנו ב'נובהרדוק' להיבהל עד אימה מכלב הנובח, ויען ר' דוד ויאמר - אינני יודע מה אתם סחים, לא כלב ראיתי כאן, ראיתי את דבר ה' אשר בשיניה ובפיה של החיה - לך נגוס את 'דוד בן חיה'. ומה שהתעלפתי, אבאר לכם, ברגע שראיתי את האש הבוערת מתוך עינו ושיניו של הכלב, ועל כולנה כשהרגשתי בעת הנשיכה את החום וההבל היוצא מפיו המשחר לטרף, ראיתי בזה לאיזה מדריגת חום והתלהבות אפשר ליצורי עולם לבוא בעשיית רצון קונם וחפץ צורם, נתמלאתי בושא בעצמי, ואמרת, דוד, דוד, האם מימיך קראת קריאת שמע בהתלהבות כזאת, וכי מימיך הנחת תפילין באש קודש כזו... על כן נפלתי מיד ארצה בחלשות - מרוב בושא ועלבון (הובא בספרי קורות הימים של בית נובהרדוק - כדוגמת 'לפיד אש נובהרדקאי' עמו' 198). ולדידן ייאמר, לאו דווקא ב'כלב' המהלך על ארבע עסקינן... אלא גם כאשר מגיע 'כלב המהלך על שניים' ונוגס ונושך - אין זה 'כלב' אלא דבר ה' בפיו ובשיניו (ובידיו) של אותו 'חיה' לך נגוס את פלוני בן פלוני...

שכן אמרו במדרש תהלים (כב) 'אליך זעקו ונמלטו', וכל כך למה 'בך בטחו ולא בושו' הכל בזכות הבטחון, ומפני שמדת הבטחון עיקר גדול מעיקרי התורה" לכך מצינו שהתורה מיוסדת עליה ונקראת בטחון - על שם מדת 'בטחון' הוא שכתוב (משלי כא כב) 'עיר גבורים עלה חכם (זה משה רבינו) ויורד עוז מבטחה (זו התורה)'.¹

נראות מצינו בדברי המדרש (שמ"ר ז ד) על גודל מעלת הבטחון, וכך איתא שם, ועתידה גן עדן להיות צועקת ואומרת תן לי צדיקים אין לי עסק ברשעים, שנאמר (תהלים לא ז) 'שנאתי השומרים הבלי שוא', ולמי אני מבקשת לאותן שהיו בטוחים על שמך שנאמר (שם) 'ואני אל ה' בטחתי'. ועתידה גיהנום להיות צועקת ואומרת אין לי עסק בצדיקים ולמי אני מבקשת לרשעים לאותן פועלי השוא, והקב"ה אומר תנו לזה צדיקים ולזה רשעים, עכ"ל המדרש. והרי ש'צדיק' הוא הבוטח בשם ה', ואותו מבקשת הגן עדן לחלקה, והקב"ה מסכים...

והמשחית"². ומכאן נלמד, שהבוטח בה' ומקיים רצונו מבלי להתחשב בפגעי הזמן, הרי בעצם הבטחון נעשה ראוי שיגן הקב"ה בעדו, ישמרהו ה' ויצילהו מכל רע.

וכך איתא ב'כד הקמה' לרבינו בחיי (ערך בטחון) בזה"ל, כל מי שבוטח בהש"ת מדת החסד המפרנסת את העולם מקיפתו מכל צד שנאמר (תהלים לב י) 'והבוטח בה' חסד יסובבנו'³. והוא הממציא לו סבות שיתפרנס בהם כי אין הסיבות נבצרות ממנו ית', כמו שידוע הענין באליהו שבאה לו פרנסתו ע"י העורבים, והנביאים חמשים חמשים במערה ע"י עובדיה, וכן כתוב (שם לד י"א) 'ראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו, כפירים רשו ורעבו והורשי ה' לא יחסרו כל טוב'. ביאור הכתוב, כי הוא יתעלה מפרנס ונותן טרף לכל הדברים החלושים כענין העובר בבטן האשה והאפרוח בתוך הביצה שאין שם מקום מפולש שיעבור המזון לשם ומפרנס העוף באויר והדגים בים והנמלה הפחותה והחלושה שברמשים... ובזכות הבטחון נגאלו ישראל ממצרים

יא. וכן כתב ה'ספורנו' בפרשתו (יב יא) 'וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים...' וז"ל. מתניכם חגורים - מזומנים לדרך, כענין 'וישנס מתניו' (מלכים א' יח מז). להורות על ביטחון בלתי מסופק בקל יתברך, בהיותם מכינים עצמם לדרך בעודם בבית כלא, עכ"ל. והרי שציווה עליהם השי"ת לאכול במותניים חגורים להורות על בטחונם הגמור בו כדי שיזכו באמת לצאת לגאולת עולם.

וכדברים הללו פירש הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע את הציווי לאכול את הפסח כש'מקלכם בידיכם', וכלשונו 'יסמוך וישען על אלוקים' ונרמז ב'מקל' שהוא ר"ת מעולם קיוינו לך (הובא באורות החת"ס).

יב. וכמו שאמרו במדרש (שוח"ט תהלים קמו) על הפסוק 'אשרי שא-ל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו עושה שמים וארץ...', ומה ענין 'עושה שמים וארץ' לכאן, אלא אתם יודעים במי אתם בוטחים - במי שעשה שמים וארץ, משמתחתי את השמים והרקעתי את הארץ שמא זוו ממקומם, כך מי שהוא בוטח בי אין שכרו פוסק לעולם.

יג. בפרשתו (יג ח), 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר' רמז בה הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע - שיש ללמד את הבנים שלא ידאו דאגת מחר, אלא יראו כאילו רק היום הוא עומד לפניהם (ליקוטי אמרי חיים). וכלומר, להשריש בהם את מידת הבטחון בה', אשר הוא אבינו אב הרחמן הדואג לכל צרכינו ומחסורינו, ואין שום צורך בדאגה על יום המחרת... ואכן זה הבוטח בה' תמיד שרוי בשמחה.

ואגב גררא, כתיב בפרשתו (י ב), 'את אשר התעללתי במצרים', וברש"י, שחקתי. רמזו בה צדיקים (עיי' 'תולדות אדם' להרה"ק רבי יהושע מאוסטרובה זי"ע) שאין הקב"ה גואל ומושיע את העם השקועים ושרויים בעצבות, על כן, הוכרח להשפיע על העולם ועל בני ישראל בפרט - את מידת השמחה - ע"י המכות ש'התעלל' ושיחק במצרים, כדי שבני ישראל יהיו בשחוק ובשמחה, ואז כבר יהיו יכולים לקבל החסד של הגאולה.

אחד מחסידי הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע, פנה אל רבו, בבקשת ישועה, כי כבר עברו כמה וכמה שנים מעת נישואיו ועדיין לא נפקד בזש"ק, אמר לו הרבי - זיי בשמחה - היה בשמחה, כששמע המדריך (משפיע) של האברך נכנס אל הרבי, ובתחנונים אמר לרבי, מידת השמחה רחוקה עד מאד מלשכון אצל האברך הנ"ל, מאחר שעוברים עליו זמנים קשים מאד, והוא כבר עומד על סף ייאוש ל"ע, ענהו הרבי, 'וואס זאל איך טוהן אז אין הימעל האט מען ליב שמחה' (מה אעשה שבשמים אוהבים שמחה), האברך התגבר על עצמו, שמע בקול הרבי, מילא נפשו בשמחה ומיד נושע בזש"ק.

יד. וכן הוכיח הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (מקץ תרע"ה, ועוד) מהלשון אשר תיקנו אנשי כנסת הגדולה לברך בכל יום בתפילת שחרית (בברכת 'אהבת עולם'), 'אבינו מלכנו בעבור שמך הגדול ובעבור אבותינו שבטחו בך', והרי שעיקר זכות האבות הקדושים שאנו נתלים בה ומעוררים רחמים בגינה הוא בזכות שבטחו בך...

באר הפרשה - פרשת בא

שוכו בני שובבים חוץ מאחר' (חגיגה טו.), מכל מקום אם היה 'אחר' בא לשוב היו מקבלים אותו (וכן כתב המהרש"א ח"א ד"ה יצתה) ד'אין לך דבר העומד בפני התשובה'.¹ וכן נרמז בגמרא (פסחים פו:) 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא', רומז על הקב"ה שהוא 'בעל הבית' על העולם כולו, ועלינו לשמוע בקולו, חוץ מבשעה שדוחה את האדם מלשוב בתשובה ואומר צא ממחיצתי, כי זה חשקו של בעה"ב, אלא שמטעה אותך [לשון ראשית חכמה שער הקדושה אות כא].

עפ"ז מבאר החיד"א את המשך הכתובים 'למען תספר באזני בנך וכן בנך', 'לומר דגם זה עיקר גדול לספר מה שהפליא הקב"ה לעשות בהבחירה תהיה ביד האדם ואם יזכה יכול להתגבר על יצרו'. ומעתה ילמד האדם ק"ו בן בנו של ק"ו, אם היתה הבחירה ביד פרעה לעשות הטוב בעיני ה' הרי בודאי יש בכוחו של כל יהודי להתעורר בתשובה שלימה אפילו מתוך מצב ירוד ושפל ביותר,² כי בוודאי עדיין לא הגיע לשפלותו של פרעה הרשע.³

ונודע מה שאמרו חז"ל (מדרש תהלים לב יב) 'והבוטח בה' חסד יסובבנו - ר' אלעזר בשם רבי אבא אמר אפילו רשע בוטח בה' חסד יסובבנו, וממילא אין לך אדם מישראל שבירדו לומר עדיין אינני במדרגה הראויה להיכנס בשערי מידת הביטחון כראוי.⁴

אין יאוש בעולם - לעולם לא יתיאש מעצמו ומגאולתו בריש פרשתן (י א), 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו', ולכאורה תמוה, וכי הכבדת לבו היא סיבה ומעם לבוא אל פרעה, אדרבה היא הנותנת שלא ילך אליו שהרי כבר לבו ולא ישמע בקול משה להוציא את בני מצרים.

ומביא הגה"ק החיד"א זי"ע (נחל קדומים) שמצא בכת"י רבינו שלמה אסתרוק (בן דורו של הריטב"א והר"ן) שאפשר לפרש 'כי' שהוא מלשון אעפ"י⁵, כלומר 'בא אל פרעה אף על פי שהכבדתי את לבו'. כי אפילו פרעה הרשע יכול לחזור בתשובה. וכך איתא בשו"ת מהרימ"ט (או"ח סי' ח), שאף ש'יצאה בת קול ואמרה

טו. הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע מביא שהגה"ק רבי אליהו (הגר"א) זי"ע אמר לו על הכתוב (תהלים לד כג) 'ולא יאשמו כל החוסים בו', לא אליהו ולא חיים רק כל החוסים בו, היינו שלא רק ליחידי סגולה שייך לחסות בה', אלא לכל בר ישראל באשר הוא - 'כל' החוסים בו (בספרו של תלמידו 'אמרי יעקב' הובא בספר הבוטח עמ' קל"ג).

טז. וכמו שמצינו שאמר דוד (תהלים מא ה) 'רפאה נפשי כי חטאתי לך', וצ"ב, האם 'כי חטאתי' הוא סיבה וטעם ל'רפאה נפשי'. אלא הכוונה, 'אפילו שחטאתי לך'. שביקש מהבורא שירפא נפשו על אף שחטא ואינו ראוי.

יז. ולחזק את הלבבות אמר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, הנה מצינו בבלעם שאמר בתחילה 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' אלוקי' (במדבר כב יח), אכן בסוף הפרשה אמר בלעם 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' (כד יג), ולא אמר ה' אלוקי כבתחילה, ופירש רש"י, 'כאן לא נאמר אלוקי כמו שנאמר בראשונה, לפי שידע שנבאש בהקב"ה ונטרד', וכלומר שבלעם סבר שמאחר שנבאש מהקב"ה שוב אינו אלוקי... כי זו דרכה של הסט"א להתייאש ולסוג אחורנית, לחשוב - אם נתרחקתי מה' בוודאי כבר 'נסתם הגולל' עלי ועל עבודתי, שוב אינו 'אלוקי' ואין דרך לחזור, ומה גרמה לו מחשבה רעה זו - לפרוק עול לגמרי ולהחטיא את ישראל (ושעל כן נהרג אף הוא)... אמנם לא זו דרך הקדושה, אלא בכל מצב אפילו הגרוע ביותר, עדיין ה' הוא 'אלוקי'... וחפץ בקרבנות, ומעולם לא נסגרו השערים... (הובא באוסף מכתבים ח"ב עמ' קפה).

יח. ידוע קושיית הזוה"ק מדוע נאמר בא אל פרעה ולא 'לך' אל פרעה, ותירצו ב'קאצק', כי אילו היה נאמר 'לך אל פרעה' לא היתה הפרשה נקראת בשם המתחיל באות ב', ושוב לא היינו זוכים ל'שובבי"ם'... [שראשי תיבות של הפרשיות הללו היו עולים ל'שולבי"ם]. והיה אומר הרה"ק הבית ישראל זי"ע שאף כי נראה שהדברים נאמרו בבדיחותא ובדרך צחות, באמת עומק רב גנוז בהם, כי כל יסוד התשובה הוא מתוך קירבת ה' לבניו שאינו עוזבם ומניחם לנפשם אלא הוא 'השוכן איתם', וזהו הרמז באומרו 'בא אל פרעה' שהכוונה שיבוא עמו ביחד ולא שילך לבדו.

יט. חיזוק נפלא יש ללמוד בדברי הסמ"ג ב'ספר המצוות' (מ"ע ג, הלכות עבודת הבורא) 'עוד זאת דרשתי להם, כי יותר חפץ הקב"ה באדם רשע שיניח תפילין מאדם צדיק, ועיקר תפילין נצטוו להיות זכרון לרשעים ולישרים דרך טובה, ויותר הם צריכין 'זְכָר' וחיזוק מאותם שגדלו ביראת שמים כל ימיהם, והבאתי ראיה גדולה וחזקה, כי בתפילין יש ארבע פרשיות ובכל אחת כתוב 'לטוטפות', חוץ מאחת ששינה בה הכתוב וכתוב בה (שמות יג ט) 'ולזכרון', ללמד שעיקר חיוב תפילין לאותם שצריכין יותר זְכָר'.

יסוד גדול רמזו בה הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"א ועוד), כי הדבר מצוי ברבים הניגשים לעבודת ה', שמיד יצוצו כנגדם פועלי און - היצר וחילולתיו, למנעו מכל דבר טוב, לייאשו מלהתחיל בעבודה, לזה אמר ה' - בא אל פרעה, אל תבהל נפשך מכל אלו המונעים אותך מהתקרב אלי ואל הקדושה, כי אני הכבדתי את

לבו - כל אלו אין בהם כח כלל רק 'אני הכבדתי' - אנכי העמדתי אותם נגדך לרומם ולנשא אותך למדרגות נפלאות² ולמען הרבות שברך וטובתך³, ומה לך נבהל מהם, אפילו אם נפלת ח"ו על ידם, אל תשת לבך לכל זה, כי מה רב טוב הצפון לאלו המתרוממים מתוך הנפילה, ואינם נותנים לייאוש לשלוט עליהם²²...

כ. הנה נאמר בתפילת 'אנא בכח' - שגבנו טהרנו נורא, וידוע שראשי התיבות של ג' תיבות הללו עולים לתיבת 'שטן', ולכאורה הרי זה תרתי דסתרי, מה לשטן ול'שגבנו טהרנו נורא'... והרי כל ג' מידות הללו הנם היפך הגמור ממהותו של שטן הבא להחליש ולטמא את ישראל, אלא כי באמת תכלית כל הנסיונות שהיצר הרע הוא השטן מעמיד לנגדנו אינם אלא בכדי שנתגבר עליהם, ודייקא מכוחם ניתן להגיע ל'שגבנו טהרנו נורא', כי אי אפשר להתעלות כי אם על ידי התנגדות לפיתוי היצר והעמידה בגבורה בנסיונות קשים ומרים.

כא. הנה כתיב בפרשתן (יב ב) 'החודש הזה לכם', וברש"י, נתקשה משה על מולד הלבנה וכו' והראה לו באצבע וכו' וכיצד הראהו, והלא לא היה מדבר עמו אלא ביום וכו' אלא סמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, והראהו עם חשכה. ביאור נפלא מבאר ה'מענה שמחה' זצ"ל (אב"ד מאטעסדארף) נתקשה משה במולד הלבנה - כי בני ישראל נמשלו ללבנה, וראה משה בנבואתו שהדורות מתמעטים והולכים, ויהיו בני ישראל ערומים ויחפים בלי תורה ומצוות, היה קשה בעיניו איך 'תתקדש הלבנה' היינו איך יתקדשו כנסת ישראל במצב כזה, לזה 'הראהו עם חשיכה', היינו, שאף בדור חושך ואפלה יראה לעיניים את מעלת ישראל שיראי ה' וחושבי שמו הם דבקים בה' יתברך ובתורתו ויהיו שומרים לאור הבוקר, ותוחלתם לאור ה' כי בא יבא לא נכבה, ומצד זה המה ראויים להתקדש ולהתברך עליהם, וזהו 'הראהו עם חשיכה' שהראה הקב"ה עם אצבעו כי בשביל זה לבד ראויים לקדשם ולשבחם (הובא בחתן סופר מקנה וקנינים בהקדמה).

ולדין ייאמר, הן כשנחשוב שהדור (בכלליות) שרוי בחשיכה, וכן כל איש (בפרטיות) בדידיה, השרוי בחשיכה, הסתר והעלם, ידע כי דייקא משם תבוא 'קידוש החודש' שלו, להאיר מצבו ומעמדו בקרוב כאותה לבנה המתקדשת בתחילת החודש, ומאז והלאה תתגדל ויתרבה אורה...

אמנם, בעודו בעת ההסתר והקושי, ידע כי דייקא עתה עבודתו חשובה למעלה פי כמה וכמה, וכך רמזו בפסוק בפרשתן, דכתיב (יב מא) ויהי מקץ שלושים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים, והרואה יתמה מאד שהרי אין 'ויהי' אלא לשון צער, ומדוע כפל לומר ויהי, והרי שמחה גדולה היא שיצאו בני מארץ מצרים. אלא ביאורו, כי הקב"ה נהנה מעבודת בני ישראל בעת הקושי ובעת הגלות יותר מעבודתם בעת גאולתם, לכן כתיב כאן 'ויהי' לשון צער, אחרי גאולתם של ישראל וכבר אינם צריכים להתייגע כ"כ בעבודתם.

כב. הבט וראה מה שפירש הרא"ש בפרשתן (י כב) מדוע לא מתו דתן ואבירם בשלשת ימי האפילה במכת חושך כדרך שמתו כל רשעי בני ישראל בג' ימים הללו - כי אעפ"י שהיו רשעים לא נתיאשו מן הגאולה, הרי שאף רשע כדתן ואבירם אם אינו מתייאש מגאולתו (יציאת מצרים הפרטית בגלות הנפש) לבסוף יבוא לידי תיקונו השלם, מפני ש'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' (סנהדרין מד.). וכך יש ללמוד ממה שנאמר (ישעיה ט א) 'העם ההולכים בחושך ראו אור גדול', שאלו ההולכים בחושך ובהסתר בקושי העבודה ואינם מתרפים מובטח להם שעוד יראו אור גדול... וחלילה מלומר הנה אנכי מת ב'שלושת ימי אפילה' בתוככי מצרים הפרטי שלי, שהרי כבר ניסיתי זה כמה וכמה פעמים ולא יכולתי, מן הנראה שכבר אשאר לעולמים ב'מצרים' שלי...

וכך אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח חיוו ופעלו עמו' תתיא) וכתוב בתחילת מעשה בראשית (בראשית א ב) 'והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ויאמר א-להים יהי אור ויהי אור', לומר לך כי מראשית הבריאה למד אותנו הבורא כי כן הוא בטבע הבריאה, גם כשיהיה לאדם מצב של 'תהו ובהו' - 'חושך', תמיד בכל עת ובכל שעה עדיין 'ורוח א' מרחפת ע"פ המים' - הקב"ה חופף מעליו ובוודאי יגיע בקרוב ש'ויאמר א-להים יהי אור ויהי אור', למה יתייאש אם ממילא בקרוב יתיישבו ההדורים, יתבטלו התהו ובהו, והחושך יואר באור יקריות.

נוראות מצינו בגודל ותוקף האהבה שאוהב הקב"ה את כל איש ואיש מישראל^י. וכדאיתא במדרש (שמו"ר יט ה) 'קרא ה' לְמוֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ לֵךְ וּמַהוּל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְהִרְבֵּה מֵהֵן לֹא הָיוּ מִקְבָּלִים עֲלֵיהֶם לְמוֹל, אָמַר הַקַּב"ה לְמוֹשֶׁה שִׁיעֵשָׂה הַפֶּסַח, וְכִיוּן שֶׁעָשָׂה מוֹשֶׁה אֶת הַפֶּסַח גִּזַּר הַקַּב"ה לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְהֵם פִּיזְרוּ בְּאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ אֶת רִיחַ 'בָּשָׂר צְלִי' שֶׁהָיָה נוֹדֵף מִקֶּרְבֵּן הַפֶּסַח, שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ד טו) 'עוֹרֵי צַפּוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן', וְהָיָה רִיחוֹ הַהוֹלֵךְ כְּדֵי מִרְחָק מֵהַלֵךְ אַרְבַּעִים יוֹם. וְכִיוּן שֶׁנִּתְאַוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֹכֹל מִבָּשָׂר הַפֶּסַח נִתְכַנְסוּ אֶצֶל מוֹשֶׁה, וְאָמְרוּ לוֹ בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ הַאֲכִילֵנוּ מִפֶּסַחְךָ, אָמַר לָהֶם - אִם אֵין אַתֶּם נִימּוֹלִין אֵין אַתֶּם אוֹכְלִין, מִיָּד נִתְּנוּ עֲצֻמָּן וּמְלוֹ, וְנִתְעַרְבַּ דָּם הַפֶּסַח בְּדָם הַמִּיֻּלָּה, וְהַקַּב"ה עוֹבֵר וְנוֹמֵל בַּל אֶחָד וְאֶחָד וְנוֹשְׁקוּ וּמִבְּרַכּוּ,

וכבר כתב הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע (רוח חיים על אבות ב ב) וז"ל, והנה, האדם הוא תמיד עולה ויורד, ובעת ירידתו נדמה לו כי כל מה שעושה עכשיו מן התורה ומן העבודה אינו כלל בלב שלם ואין מצליח לו, והיה רוצה לנוח ולהתגרות בשינה עד יעבור אותו הזמן, וישוב לזריזותו, וזה ידוע הרבה להולך בדרך התורה. אבל באמת אינו כן, כי האדם בנקל יוכל לעלות למדרגתו אם הוא עוסק אפילו ע"י התרשלות, משלא יעסוק כלל, כי יתרחק מן התורה ויותר יקשה לו להזדרז עוד. וע"ז אמר הכתוב (קהלת י ד) 'אם רוח המושל תעלה עליך', כלומר, היצה"ר הזקן וכסיל ויחפוץ להתגבר עליך, מ"מ 'מקומך אל תנח'.

על כן יאמרו המושלים, 'מעשה' בשני אחים שהיו מומחים גדולים בחכמת הנגינה, ויודעים להלחין ניגונים ערבים מרגשים ומשמחים, ואף ידעו להעלות אותם ב'תווים' (נאטי"ן) על גבי הכתב, ויהי היום ואירע פיצוץ על יד חדר עבודתם שם היו יושבים, ואיבדו את חוש שמיעתם ל"ע, ויאמר האחד לעצמו, מה לי להמשיך לייצר ניגונים כשאני יכול להנות מהם, וגמר בנפשו לתור אחר מקור פרנסה אחרת ופנה לעסוק בנדל"ן, אמנם השני רוח אחרת הייתה עמו, והמשיך בעבודתו כמימים ימימה, ישב יומם ולילה וחיבר במוחו מנגינות לרוב וכתב את סימני הנגינה, והיה רואה את המון העם מתענג על נועם זמירותיו, עברו שנים הרבה בהם נתרבו חידושים הרבה בחכמת הרפואה והצליחו הרופאים להחזיר לו את חוש השמיעה על ידי מכשירים משוכללים מאוד, ואז בא על שכרו, כי באותה שעה שב להקשיב ולהאזין לעשרות ומאות הניגונים שהשקיע בהם רבות בשנים 'בשות' הללו, ורווה מלוא חפניים נחת ותענוג מפרי עמלו, ולמפרע מצא טעם בכל השנים שעבד 'בלא טעם'...

והנמשל מובן ופשוט, כל מי שאינו מוצא 'טעם' בתורתו ותפילתו ובכל ענייני עבודת ה', ידע בבירור שעוד 'בוא יום ו'יחזור' לו הטעם, אז יראה כמה פעל גדולות ונצורות באותם הזמנים שעבד בלא טעם... הוסיף בה הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א מהמציאות הנעשית בימינו, אשר רבים איבדו את חוש הטעם לכמה ימים עקב ה'זוירוס', ופשיטא ואין צריך לומר, שאותם אנשים לא חדלו מלאכול... כי הגוף זקוק למזונו ואי אפשר לאדם לחיות בלא מאכל ומשתה. כך על דרך זה ייאמר גם למי שאיבד את חוש הטעם הרוחני, ואינו מוצא טעם וחשק בתורה ועבודה - חלילה לו מלחדול לעסוק בתורה ועבודה, אלא ימשיך בעבודת הקודש 'בלא טעם', כי הנשמה צריכה את מזונה בשביל חיותה... ובעזהש"י לא יארכו הימים ויקבל 'אישור מחלים'... הטעם והחיות יחזרו כבראשונה וביתר שאת ועוז, כולם ישבעו ויתענגו מטובך.

כג. ידוע שהבעש"ט זי"ע היה אומר, הלוואי שאזכה לאהוב את הצדיק הגדול ביותר לכה"פ כאהבה שאוהב הקב"ה את הרשע הגדול ביותר.

בא וראה עד כמה גדלה חיבתן של ישראל אצל אביהם שבשמים, וכמו שמפרש הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש ד"ה ויאמר ה) האמור בריש פרשתן (י א-ב) 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו וגו', ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים', כי הנה משה רבינו לא רצה להיכנס לבית פרעה לגודל הטומאה שהיתה שם, ולזה אמר לו הקב"ה בא אל פרעה, 'כביכול שאומר לחבירו בא עמי', כי הקב"ה בכבודו ובעצמו גם כן היה שם, מרוב האהבה שיש לו ית' כלפי בניו חביביו. וכדאיתא במדרש (שמו"ר טו ה) בפרשתן 'אמר רבי שמעון, גדולה חיבתן של ישראל שנגלה הקב"ה במקום עבודת כוכבים ובמקום טינופת ובמקום טומאה בשביל לגאלן'. והביא לו ראיה שהוא שוכן שם, כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, 'נמצא שאני כביכול שוכן שם ומכביד ליבם'. והוסיף הקב"ה לומר למשה למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים, והיינו כי 'התעללתי' הוא מלשון עולל ויונק ותינוק קטן, וכלומר, שהקב"ה הקטין עצמו כביכול 'וירדתי לקטנות כזו שאין שיעור וערך לצרכיכם'.

שנאמר (יחזקאל טו ו) 'ואעבור עליך מתבוססת בדמיך' חיי בדם פסה, חיי בדם מילה'. עתה, בינו נא בדברי המדרש הללו שהרי כל אותן שבאו אל משה לא באו (מאחר שהיה ברצונם הטוב למול עצמם) אלא מאחר שהריחו ריח הבשר ונתאוו לו, ואעפ"כ שמח בהם הקב"ה כ"כ עד שנשלח לכל אחד ואחד ונושקו בחיבה יתירה, מכאן נראה עד כמה מצפה הקב"ה לכל בר ישראל באשר הוא - אם ישוב מיד יקבלו בזרועות פתוחות.

שיתעסקו בם כדי שיגאלו, שנאמר (שם ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך'. ואכן, בני ישראל פתחו פתח קטן ע"י דם פסח ודם מילה, ואותו 'משהו' שפתחו בני ישראל היה חביב לפני הקב"ה וחמל על זה הפתח והרחיב והגדיל זו הנקודה... ובאמת זה בא ללמד על הכלל כולו אפילו בכל אדם בפרט, כשהוא פותח פתח אפילו 'משהו', אם הוא אצלו בחומה יכול לבוא מזה לידי גאולה השלימה (ממצרים שלו), ויצא מ'שעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול'.

אור זרוע לצדיק - מעלת השומר על קדושתו, וגודר גדר לעמוד בפרץ

בפרשתן (י כב-כג), 'ויהי חושך אפלה בכל ארץ מצרים שלושת ימים וכו', ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, וביאר בזה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קעד) כי מכת חושך היתה כידוע המכה התשיעית, ומכוון כנגד מידת היסוד - מידת הקדושה (שהיא הספירה התשיעית), וזה כלל גדול כי 'אור זרוע לצדיק' (תהלים צו יא) - מי שהוא נוהג במידת הקדושה²¹ הנקראת 'צדיק יסוד עולם' הוא יש לו 'אור' בכל ענייניו²², לעומת זאת אלו המפקירים את עצמם רח"ל הרי הם שרויים בחושך, על כן היה חושך ואפילה

ודע, כי אין הקב"ה מבקש מהאדם אלא שיפתח פתח כ'חודו של מחט', ועל ידי זה יתעלה מדרגה לדרגה²³. וכך גם הייתה גאולתן של ישראל ממצרים, וכדמצינו בפרשתן (יב כג) 'ופסח ה' על הפתח', וברש"י 'וחמל... ודילג'. וכתב הרה"ק הישפת אמת' זי"ע (שבת הגדול תרס"א) דהנה איתא במדרש בפרשתן (מכילתא בא ה) היה רבי מתיא בן חרש אומר, 'ואעבור ואראך והנה עתך עת דודים' (יחזקאל טו ה) הגיע שבועתו שנשבע הקב"ה לאברהם שיגאל את בניו, ולא היה בידם מצות שיעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם ז) 'שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה וגו'', ערום מכל מצות. נתן להם הקב"ה שתי מצות, דם פסח ודם מילה

כד. כה כתב הרה"ק הדברי יחזקאל' זי"ע משינאווא על הפסוק בפרשתן (יג ד) 'היום אתם יוצאים בחדש האביב', וברש"י, בחדש שהוא כשר לצאת לא חמה ולא צנה (וזהו 'מוציא אסירים בכושרות', תהלים סח ז), וז"ל, פי' לא חמה' - איני מבקש מכם עבודה בחמימות יתירה, אך 'לא בצנה' - שלא תעשו עבודתי בצנון הגוף, היינו שלא תעלו במעלות בבת אחת להיות שורף בעבודתי בהתלהבות יתירה, רק תלכו ממדרגה למדרגה, והעיקר הוא שלא תעשו בקרירות.

ומעניין לעניין באותו עניין, נוראות מצינו בתורתנו של הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (צדקת הצדיק קמג), אין לך תפילה שלא תיענה מן השמים, אלא שהתפילה הבאה באופן של 'מלומדה' גם ענייתה תיעשה באותו אופן... כלומר, שלא יראה ולא ירגיש את ענייתה מן השמים. מעתה תבין כי עיקר תפקידו של אדם להכניס בכל פעולה ובכל תפילה לכה"פ מעט חמימות 'ובזה יענוך מן שמים'.

כה. הרה"ק רבי בונם מאטוואצק זי"ע עלה בערוב ימיו לארה"ק, צדיק זה היה ידוע כמקפיד ביותר בעניין הנשגב של שמירת העיניים, עד שבלכתו ברחובה של עיר בירושלים העתיקה, היו המשמשים בקודש הולכים לפניו ומפנים לו את הדרך מראיות אסורות. ביום מן הימים ניצב הגאון הגדול רבי פנחס עפשטיין זצוק"ל בהיותו אברך צעיר לימים בקרן זוית, וראה את המשמשים מפנים את הדרך לצדיק ההולך ובא בעיניים עצומות, ובלבו חישב, מה לו לאותו צדיק שיש להתרחק כל כך מראיות אלה... בעודו עומד ומהרהר ניגש אליו הרה"ק רבי בונם שתפס את מחשבותיו ואמר לו, יונגערמאן, החכם מכל אדם אומר (משלי ג ז) 'אל תהיה חכם בעיניך' - בלא שום נפקא מינה באיזה גיל, תמיד הננו מצווים ועומדים על כך...

כו. ולא עוד אלא שב'כפיית היצר' יזכה לקבל שכרו משלם בעולם הזה. וכך כתב ה'תבואות שור' (בכור שור ב"ב דף ט:ו) שמה שאמרו 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' אינו אלא בקיום המצוות, אבל בדבר שנדרש ממנו 'לכוף את יצרו' ולהמנע מדבר איסור הרי הוא מקבל שכרו בעולם הזה, וההסבר כי במצות עשה אם אינו מקיימה אינו נענש

באר הפרשה - פרשת בא

עד כמה משפיע הוא ברכה והצלחה לו ולכל העולמות העליונים, שהרי מידה טובה מרובה, ואפילו מלאכים 'מתברכים' מכה מעשיו והנהגותיהם...

בכל ארץ מצרים 'ערוות הארץ', אך לבני ישראל שעליהם נאמר ועמך כולם צדיקים' היה אור במושבותם¹.

פוק חזי דברים נפלאים שכתב האר"י הק' ז"ע אודות המקדש את עצמו, ואם כי אין לנו עסק בנסתרות, אך די בזה להרעיד את הלבבות, וכך איתא בספר 'מאמרי רשב"י' (פרשת תרומה, דף כ:), אחר שמביא מדברי הוזה"ק (ח"ג ריג:) 'רבי יצחק אמר, כל בר נש דאית ליה חולקא בצדיק ירית להאי ארץ, כמה דאת אמר (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, וכתב בהאי לישנא קדישא (בשינוי קצת), ביאור הדבר הוא, כי כל הנוהר שלא לחלל בריתו ולקדש עצמו יש לו חלק בברית העליון, ונעשה מרכבה אליו כיוסף לבוא על ידו שפע לארץ העליונה וכו'. ודקדק באומרו דאית ליה חולקא בצדיק ולא אמר דאחיד בצדיק, להורות כי כל מי שנוהר באיזה דבר הנוגע למידת הקדושה ויש לו בו קצת חלק בין רב בין מעט יורש הארץ, כי עב"פ בא שפע על ידו לארץ העליונה כפי שיעור זהירותו וקדושתו בו, אם מעט יבא שפע מעט, ואם רב - רב. וזהו מה שאמר 'כל' בר נש דאית ליה

בדרך זה ביאר הרה"ק מראדזימין זי"ע (בימורי אביב ד"ה במדרש) הא דאיתא במדרש (שמו"ר יד א) 'אמר הקב"ה למלאכים, המצריים ראויין ללקות בחושך, מיד הסכימו כולן כאחת, וצריך ביאור מדוע הודיע הקב"ה למלאכים, ומה נשתנה מכה זו יותר משאר עשרת המכות שלא הודיע אותם קודם המכה. אלא, שכאמור מכה זו באה על מצריים על שפגמו בדרכיהם, והנה על ידי שמירת מידת הקדושה כראוי נשפע כל ההשפעות הטובות (וזה"ק ח"ג סו:), ואשר על כן היו במצרים תחילה שבע שני השבע בזכות יוסף הצדיק, אך מאחר שנהנו שלא בקדושה בא עליהם הרעב, ומוסיף עוד, שכשם שההשפעות בעולם הזה תלויים במידה זו 'בן גם המלאכים נשפעים מספירה זו', נמצא שהיה הפסד גם למלאכים מחטאי המצריים, על כן הודיע להם דייקא במכת חושך שעומד הוא להכות את מצרים שהם גרמו חסרון ההשפעה בעולמות העליונים, ואכן הסכימו המלאכים כולם. ומדבריו נלמד על האיש המתקדש

בעוה"ז (מנחות מא.), ממילא אף השכר על קיומה לא יבוא בעוה"ז, אבל ב'לאו' שעונשו בא בעוה"ז אם הוא עובר את העבירה הרי ממילא גם השכר על הזהירות והבריחה מעבור העבירה בא יבוא שכרה כבר בעוה"ז. ולפי"ז מבאר ה'לב אריה' (על מס' חולין קמב.) מדוע נתן הקב"ה במצריים דווקא שתי מצוות אלו מצות פסח ומצות מילה ולא נתן להם מצוות אחרות כגון ציצית ותפילין, כי רצה הקב"ה לזכות את ישראל בעת ההיא שיהיו ראויין להגאל, ובשאר המצוות הרי אין מקבלין שום שכר בעוה"ז, וא"כ לא יזכו בשכר קיומן להגאל, אבל במצוות פסח ומילה שהן מצוות שיש בהן כרת, א"כ, מכיון שיש בהן עונש כרת בעוה"ז בביטולן, ממילא גם בקיומן יש להם שכר בעוה"ז דייקא. ולכך נתן להם הקב"ה דווקא שתי מצוות אלו שבהם מקבלין שכר גם בעוה"ז, וע"י יהיו ראויים להגאל ממצרים.

כז. וכבר שאלו אחד מגדולי הדור אודות דברי האלשי"ך הנודעים על הפסוק (כה ה) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' - 'בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד', כיצד יתכן שישכון הקב"ה בקרב בן אנוש, השיב לו אותו גדול בדברי הב"ח (או"ח סי' מז) שעל ידי עסק התורה מתוך כוונה 'כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה' ניתן להגיע להיות 'מרכבה והיכל לשכינתו יתברך', חזרו ושאלו, היאך ניתן להגיע למדרגה כזו, השיב להם בקוצר אמרים 'נאך שובב"ם' (אחרי שובב"ם)... והיתה כוונתו לומר להם, כי פסוק זה בו נאמר 'ושכנתי בתוכם' נכתב בתורה בפרשת תרומה - אחרי פרשיות שובב"ם, ואחרי שמטהר ומקדש עצמו בתקופה זו אכן יכול לזכות למדרגה נשגבה זו, שיהיה קדוש שוכן בקרבם.

כח. ובפרט בימי השובב"ם, כי בזמנים הללו הרי כל התחזקות וכל מעט התגברות וכפיית היצר מתקבלת באהבה וחיבה בשמים ממעל כי 'הזמן גרמא', ועל דרך שאמר ה'מגיד' לה'בית יוסף' (מגיד מישרים פרשת תרומה, והיא משמעות דבריו), שתשובה ותענית הנעשית בימי השובב"ם מתקבלת אף באופן שאילו היה עושה כן בשאר ימות השנה אזי לא היה נחשב כל כך (עיי"ש), וכלשונו 'הנה עיתך עת דודים' ולכן הכל מתקבל באהבה לרצון לפני אדון כל.

והשמירה הוא על 'תורה שבעל פה' - הם הם הסייגים והגדרים [המתחדשים על ידי חכמי הדורות] הנחוצים לקיום הדת. ועל פי זה מבואר הטעם שהרבנות התורה בסייגים ובחומרות בחמץ ובעניין אכילת הפסח, כי רק על ידי עשיית הגדרים זכינו להיגאל ממצרים. ועל כך נאמר 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', שכל זמן שלא הגיע 'הבוקר' - הגאולה המקווה והעתידה עלינו להיזהר ולהישמר 'שלא לצאת מפתח הבית' אלא להיות מקושר לשורש קדושת עם ישראל על ידי הגדרים והסייגים^ל.

הנאהבים והנעימים - הזהירות בכין אדם לחברו בסוד מרע ועשה טוב

בפרשתן (יא ז), 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו', הרה"ק מרוזין זי"ע (עירן קדישין) ביאר את הכתוב בדרך רמז, שבא ללמד שלא ינהג האדם בחריפות בלשון חדה ומשוננת כנגד הבריות, אלא תמיד ידבר בשפה ברורה ונעימה ובמענה רך המשיב חמה, וזהו שאמר הכתוב לא יחרץ - אל יהא 'שארף און

'חולקא' בצדיק וכו', וזהו מה שאמר לעולם ירשו ארץ אם מעטיט ואם הרבה. עכל"ק.

ומעיקרי העבודה בהשגת מידת הקדושה הוא על ידי עשית גדרים וסייגים להרחיק את האדם מן העבירה, וכך ביאר ב'משך חכמה' (ד"ה ואתם) בדרך הרמז את מה שנאמר בפרשתן (יב כג) 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', כשהוא מקדים להוכיח שעיקר קיום בני ישראל בעת הגלות הוא רק על ידי העמידה בגדרים וסייגים, ורק על ידיהם תבוא הגאולה, וכמו במצרים שנגאלו בזכות שלא שינו שמם לשונם ולבושם, אמנם לאחר שיזרח אור הגאולה העתידה העיקר יהיה השמירה על גופי תורה. ובוה מבאר מה דאיתא במדרש (תנחומא כי תשא לו) על הא דכתיב גבי משה רבינו שהיה בשמים ארבעים יום וארבעים לילה 'מנין היה יודע משה אימתי יום, אלא כשהקב"ה היה מלמדו תורה שבכתב היה יודע שהוא יום, וכשהיה מלמדו על פה משנה ותלמוד היה יודע שהוא לילה', והיינו שבעת שתזרח השמש ויהיה 'יום' - העיקר הוא תורה שבכתב, אכן בעת החושך והלילה - עיקר העסק

כט. וכבר רמזו בלישנא דקרא (שה"ש ד ט) 'לִבְתִּינִי [פירש רש"י, משכת את לבי אליך] באחת מעיניך', אפילו בשמירת עיניים אחת - כי אי אפשר להשיג אפילו במקצת את הנחת רוח שיש לאבינו שבשמים, וגודל הקירבה והאהבה המתעוררת מפעם אחת של כפיית היצר...

לעומת זאת ידוע מה שאמר ה'גר"א זי"ע כי אי אפשר ליהודי הנמצא בעולם הזה לשער כמה שמחה יש ל'נשמה' בהיותה בשמים ממעל אם יורידו מ'חשבונה' הרהור עבירה אחד בלבד...

על כן חלילה מלהסתפק בשמירת עיניים אחת... אלא על האדם להרבות את קדושתו, להתקדש ברמ"ח אבריו ובשס"ה גידיו. וכבר אמרו כי טעות הוא לומר שכדי לזכות לשם 'הקדוש' על האדם למות על קידוש השם ורק אז ייקרא 'הבחור או האברך הקדוש הי"ד', הלא חשוב פי כמה במרומים הוא אם יוכלו לכתוב על אחד ולהכריז עליו במרומים 'הבחור והאברך הקדוש שליט"א', ולזאת יזכה על ידי שיכניס את עצמו למצב של שליטה... על ידי שיהיה שליט על יצרו ושליט על תאוות לבו, לקדש את כל כולו ואת מחשבותיו קודש לה'.

ל. יסוד גדול בגדרי הקדושה הוא השמירה על בני הבית לבל יתחברו עם חברים שאינם הגונים, ושלא יהיה להם 'נגיעה' להשפעה רעה וזרה. וכך פירש הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בהא דכתיב בפרשתן (יב ג) 'שה לבית אבות שה לבית', כי 'שה' רומז לילדי ישראל (עי' בירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב אם אין גדיים אין תיישים), ואם רוצים שיהיה 'שה לבית אבות' - שהילדים ילכו בדרכי אבותיהם אזי 'שה לבית' - לשמור עליהם שיהיו בבית ולא יטיילו בחוצות (אמרי חיים ליקוטים).

כיו"ב דקדק הגרי"ט ווייס שליט"א גאב"ד ירושלים בפסוק בפרשתן (יב ד) 'ולקח הוא ושכנו הקרוב אל ביתו במכסת נפשות', ולכאורה יש כאן כפל לשון, שהרי 'שכנו' הוא הקרוב אל ביתו. ומבאר, כי הרבה יש להורים להיזהר ולשמור על בני ביתם לראות עם מי הם מתחברים, לכן אמרה תורה, שימנה על השה דייקא עם ה'שכן' שהוא גם 'קרוב אל ביתו' בהלך ילך, ברוחו ובהנהגתו... כלומר שמעשיו וחינוכו הם קרובים לזה של ביתו, דאל"כ, מסוכן הדבר שח"ו תשפיע שלא לטובה התנהגות השכן שהוא 'רחוק מביתו' עליו ועל אנשי ביתו בעת שיתחברו יחדיו (הובא בספר 'רבינו הגדול אמרו' עמ' רפג).

באר הפרשה - פרשת בא

ואדרבה 'ולכל בני ישראל היה אור במושבותם', כי על כל אחד להיטיב לזולתו ולתרבות באהבתו לרעהו (עיי' בח"ח בשער התבונה פ"ה), וכמו שעל עצמו ועל חסרונותיו ימצא תמיד לימוד זכות ומליצה ישרה - להסביר מדוע אין צדיק כמוהו בכל הארץ, כך יתרץ חסרונותיו של חברו, לקיים מה שנאמר 'אהבת לרעך כמוך', כמוך ממש לה.

ועוד עליו להחשיב את זולתו כדכתב הרה"ק רבי פינחס מקאריין זי"ע (אמ"פ השלם, בהעלותך שט) כי

שפיצינ' (חריץ מלשון חורץ חריצים, כלומר חד וחריף), אלא ב-לב, כמו הלב בן יהא לשוננו.

בפרשתו נאמר במכת חושך (י כג) 'לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו', וביאר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקושי הרי"ם) כי החושך הכי גדול - כשלא ראו איש את אחיו - כשאיש אינו מתבונן בחבירו להיטיב לו¹ מתוך אהדות וטוב לבב, או לעזור בעת צרה². ולא עוד אלא שזולא קמו איש מתחתיו - אף לעצמם מאבדים תקומתם ל"ע³.

לא. בשנות 'גלותו' של הגה"ק ה'שאגת אריה' זי"ע היה כל מאכלו מעט גריסין אשר היה לוקח עמו תדיר בצקלונו, ובכל מקום בואו היה מבקש שיבשלו לו את הגריסין (מפני חשש 'חדש', שהיו מי שהקילו בזה ב'תבואת עכו"ם', ולא אבה לסמוך בזה על איש). באחד הימים איקלע לחתונה, נכנס להיכל השמחה והתיישב יחד עם כל העניים, אך לא הכניס דבר מאכל לפיו, והמתין ש'בעל השמחה' ישאלהו מדוע אינו אוכל, אז יבקש מאתו שיבשלו עבורו מעט מהגריסין שבצקלונו. אמנם, במשך כל הסעודה לא שאלהו ולא מידי. משנגמרה הסעודה בדקו ומצאו שחסר אחד מכלי הכסף, מיד נפל החשד על אותו הילך, באומרם, מדוע ישב כל הסעודה ולא הכניס דבר מאכל לפיו, מן הנראה בגין שהיה עסוק בגניבתו, תפסוהו והכוחו שיודה על הגניבה, באותה שעה ביאר ה'שאגת אריה' את הכתוב (תהלים לא יג) 'נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד', כי הנה נשכחתי כמת מלב מתחילה 'שכחו' ממני לגמרי, ואפילו אחד לא שאל בשלומי, האם אכלתי ומדוע לא אכלתי, אמנם מתי הייתי - מתי נהייתי לאיש שהחלו להכיר ולראות שיש כאן איזה 'אדם', כאשר ככלי אובד - בעת שנאבד הכלי.

לב. הנה איתא במדרש (יל"ש) 'כמה עביו של אותו החושך, רבותינו אמרו עבה כדינר', וידוע לפרש בדרך מליצה, שהרבה 'חושך' נגרם על ידי אותו 'דינר' שבכיס, שלרוב חמדת הממון אדם אוטם אזניו מלשמוע צעקת הדל ומשים עצמו כמי שאינו רואה... ומה מאוד יש להיזהר מאותה 'מכת חושך'...

לג. הגה"צ רבי שריה דבליצקי זצ"ל סיפר מאי דבדידיה הוי מעשה, בימי חורפו היה צריך להתיר איזה נדר ולצורך כך עלה לביתו של הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, באותו זמן ישב בביתו של החזון"א עוד יהודי שפלפל עמו בתורה. מששמע החזון איש את רצונו נענה, הנה אני ותלמיד חכם זה שניים אנו, עתה צא נא החוצה והבא יהודי נוסף בכדי שנוכל להתיר לך את נדרך בבית דין של שלשה. רבי שריה יצא חוצה והכניס עמו הלך שלא היה חכם וצדיק... תיכף משנכנס החל החזון איש לברר את הפתח שיש לו להתיר את הנדר, לאחר מכן התיישב ועשה התרת נדרים כדת וכדין בכל פרטיה ודקדוקיה, ושלושתם ענו בקול רם 'מותר לך, מותר לך, מותר לך'. משיצא אותו אחד נענה החזון איש לרבי שריה ואמר, הנה יהודי זה אין לו כל שיג ושיח בהלכה ולא הבין כלל מה שאמר עתה, לכן אין כאן כל 'התרת' נדרים, לך שוב והבא יהודי בר אוריין ונתיר לך את נדרך. מעובדא זו נראה כמה יש להיזהר בכבוד הבריות, שהחזון"א הטריח עצמו לעשות עצמו כאילו הוא 'מתיר נדר' עם כל הסדר המקובל להתרה זאת. והכל בכדי שיהודי זה לא יכלם חלילה. הרבה יש לנו ללמוד ממעשה זה, ויש לנו להעמיק בעובדא זו דהחזון איש לא פחות מאשר בפסקיו בחושן משפט.

לד. וכך אמרו 'בעלי הרמז' בלשון רש"י (דברים ג כד) על הפסוק בו נאמר 'אתה החילות להראות את עבדך את גדלך', ופירש רש"י 'את גדלך - זו מדת טובך', כי ה'גדלות' של האדם נמדדת כפי 'מידת טובו'...

לה. הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע היה אומר אין בידי לתת עצה כיצד קונים 'יראת שמים' אך אתן לכם עצה ל'אהבת שמים', והיא, על ידי 'אהבת ישראל', כי על ידי שאדם מתמיד באהבת ישראל יבוא לאהוב את בוראו. וכבר נודע מידת 'אהבת ישראל' של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, עד שלא היה מסוגל לראות כל רע על שום אחד מישראל, והיה אומר שכל יהודי 'קדוש' ונעלה הוא, ואין שייך אצלו כל רע כלל וכלל, ומה שלפעמים רואים שהוא מתנהג שלא כשורה, אין זה אלא מחמת חלק ה'גוי' שבו.

הוא ה'כלב', שנאמר בו (יא ז) 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו', וקיבל שכרו שלדורות עולם אנו מצווים להשליך לכלבים כל בשר נבילה ומריפה (מכילתא משפטים פרשה כ' ד"ה לכלב). ולכאורה צ"ב מדוע נתקפת שבר הצפרדעים שכל שכרם אינו אלא לשעה שלא מתו בגמר 'מכת צפרדע', לעומתם קיבל הכלבים שכרם - פרנסה לדורי דורות. וביותר תגדל התמיהה, דהרי הצפרדעים מסרו נפשם יותר מן הכלבים שהם נכנסו אל תוך התנורים הבוערים באש, ואילו כל מסירות נפשם של הכלבים היה שלא חרצו לשונם לנבוח בקול, ומבאר הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע - מכאן ראייה שלנצור את הלשון שלא לנבוח ולא לפנוע איש ברעהו נדרש יותר מסירות נפש מאשר נדרש עבור קפיצה לתוך האש, על כן נחשבת מסירות נפשם של הכלבים גדולה יותר מהצפרדע.

בכל אחד מישראל יש קדושה ודבר יקר, מה שאינו כן באחר זולתו.

וכך רמזו צדיקים בקרא (יג טז) 'כי בחווק יד הוציאנו ה' ממצרים', שע"י שהחזיקו איש באחיו - יד ביד, לסעדו ולתמכו, זכו לצאת ממצרים. וכדאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פכ"ג) על יוצאי מצרים 'שנתקבצו וישבו עד שהיו כולם באגודה אחת וזכרתו ברית שיעשו גמילות חסדים זה עם זה'.

והנה בפרשיות אלו (וארא בא) מצינו כמה 'בעלי חיים' שקיבלו שכרם על מעשיהם הטובים. ראשנה הם ה'צפרדעים', על שמסרו הצפרדעים נפשם ונכנסו לתנורי המצרים לעשות רצון קונם, זכו שלא נשרפו אלא נשארו בחייהם ואף האריכו ימים יתר משאר הצפרדעים שמתו ככלות מכת צפרדע (כדאיתא בילקוט שמעוני, קפב). השני

מסופר על הרה"ק ר' דוד, שעשה את דרכו באחת השנים בערוב חג הפסח אל עבר בית רבו הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע בליז'ענסק, כשבאמתחתו היה שמור עמו גביע מכובד להביאו כמנחה לרבו הקדוש. בהיותו בלב יער איבד את דרכו ולא ידע אנה יפנה, מכיוון שכך נעמד הרר"ד והחל לבכות אל בוראו בדמעות שליש בבקשה שיחלצו מן המיצר, לא עברו כמה רגעים והנה פגש הרר"ד לזקן אחד אשר הדריכו את הדרך ילך בה לצאת מן סבך היער אל עבר ליז'ענסק. כאשר הגיעו אל אם הדרך, בטרם נפרדו לשלום נענה הזקן ואמר לרר"ד שני דברים מן הראוי לאדם לזכור תמיד, ואלו הם.

א. כאשר רוצים לחבר שני עצים אחד לחברו, ובאחד מהם יש 'בליטה' הבולטת אל מחוץ לקרש, העצה היעוצה לחורר 'שקיעה' בקרש השני, וכך יוכלו להתחבר שני העצים אחד אל אחד והיו לאחדים, ובא לרמזו לכל אחד באשר הוא שכשברצונו להתחבר עם ידידיו וחבריו באהבה, אחווה, שלום ורעות, עצתו שיעשה שקיעה בעצמו, ויותר משלו לצורך רעהו, ועל ידי כך יזכו לאחדות השלימה והראויה.

ב. תחת אשר תעמוד ותפשפש במעשי רעך, בדוק וחקור במעשי עצמך, ואז תמצא 'דברים הרבה' שעליך לתקנם, וממילא כבר ייחשב רעך לצדיק גמור בעיניך. מיד אחר הדברים האלה פרח לו האיש, ונתברר כי הנה הוא אליהו זכור לטוב.

פעם ניצב יהודי עני ודל לפני הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפרוס חג הפסח, ותינה בפניו על כי זה זמן רב לא בא דבר מאכל לפיו, מיד לקח הרה"ק את המצות השמורות שהיו מונחים לו במקום מיוחד, והכין מהם מטעמים לאותו עני שאכל וחי לבו. בינתיים שבה הרבנית מחוצות והבחינה בנעשה, הדבר היצר לה מאד ותשאל את הרבי, מדוע קיבל העני את המצות השמורות עליהם עמל הרבי ביגיעה עצומה. נענה הרה"ק ואמר לה, היכן כתיב בתורה ענין 'מצות שמורות' בפסוק בפרשתן (יב ז) 'ושמרתם את המצות' (פסחים לח:), והרי מאותו הפסוק למדו ג"כ 'מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה' (מכילתא בא), על כן קיימתי דרשת חז"ל זאת ולא החמצתי את המצווה אלא מיהרתי לתת את המצות לפי האביון. נמצאנו למדים עבודת המידות והטבה לזולת מהי... לתת איש לרעהו את כל השמור עבורנו... לו. וכך ביארו צדיקים (ילקוט אוהב ישראל, עירין קדישין השלם בשם הרה"ק מרוזין זי"ע) בפסוק בפרשתן (יג ב) 'קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל, באדם ובבהמה לי הוא, וכה ביאורו, קדש לי - הרוצה להתקדש, ידע שכל בכור - כל יהודי חשוב ממנו, ולכן פטר כל - תחילת דבר יקיים בנפשו רחם - לרחם בבני ישראל, שמא תאמר באדם ובבהמה שאינו אדם אלא כבהמה, תשובתך לי הוא - אין זה מעניינו של אדם אם פלוני אדם או עושה מעשה בהמה - כי אם מעסקיו של הקב"ה.

באר הפרשה - פרשת בא

עבודת ישראל, קול אליהו להגור"א) את הפסוק האמור בפרשתן (יא ב) 'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב', וכפשוטו הכוונה שישאלו בני ישראל מן המצריים, אכן תימה רבתי יש כאן, וכי היו המצריים 'ידידים' של בני ישראל עד שניתן לאמור עליהם 'רעהו' [ומה עוד שהלא מצינו בש"ס ש'רעהו' ממעט נכרי], אלא כך הוא ביאור הכתוב 'וישאלו איש מאת רעהו' היינו שישאלו כל אחד מ'רעהו' הישראלי, ועל ידי שינהגו הם ב'עין טובה' וברחמנות אחד כלפי השני יתעורר עליהם רחמים שגם המצריים ישאלו להם כלי כסף וזהב.

א-ל מוציאנו ממצרים ויציאנו ויציילנו בזמן הזה לט כבימים ההם מכל מיצר, מכל צרה ועקתא, ויחיש לגאלנו גאולת עולם בעגלא ובזמן קריב, ונאמר אמן.

אף אנו נוסף ונאמר שמצינו עוד ב' מיני בעלי חיים שקבלו שכרם - והם, ה'חמור', שבעבור שנשא את משאות בני ישראל בצאתם ממצרים זכה שמקיימים בו מצוות 'פדיון פטר חמור' (בכורות ה:). וללמדנו עד כמה גדלה מעלת הנושא בעול עם חבירו, שאפילו חמור שהוא מין בהמה טמאה עלה ונתעלה להיות קודש משום שעזר לישראל לשאת משאם. ולעומת זאת ה'כינים' לא קבלו שכר אף שגם הם עשו רצון הבורא, כי הנוגס בבשר רעהו לעולם לא יקבל שכר על זה אף אם עשה בזה רצון ה'.

והמרחם על הבריות זוכה שמרחמים עליו מן השמים (שבת קנא.)^{לח}, וממילא האיש הנצרך לרחמים אזי הדרך פתוחה בפניו להרבות ברחמים על אחרים ועי"ז יתעורר עליו מלעילא רחמים גדולים. וכך ביארו צדיקים (תורת המגיד מזאטשוב, תפארת שלמה - אבות, ילקוט

לז. כה כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קעה) 'צריך להיזהר מלגרום צער לשום בריה אפילו לצורך מצוה וכו' ועל זה נענשים גם כשהוא לצורך מצוה, והוכיח זאת מהא דאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פכ"ד) שאבן שבה סקלו מי שהיה מחויב על פי בית דין למות בסקילה, וכן העץ שנתלה עליו - עתידים ליתן את הדין. ומבאר כי מהאי טעמא היו הסנהדרין מתענים ביום שהרגו את הנפש (כדאיתא בסנהדרין סג.) כדי לכפר על נפשותיהם, ואע"פ שמצוה יש לב"ד לדון ולהרוג מי שמחויב בדבר, אך סוף סוף ציערו נפש מישראל...

לח. הנה מצינו במכת בכורות שהוצרכו בני ישראל לתת אות על הבתים למשמרת, וכן הוזהרו 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', והטעם הוא כי בשעה שניתנה רשות למשחית אינו מבדיל בין צדיק לרשע, וממילא היה אפשר שגם בני ישראל ינזקו ויהרגו ח"ו על ידי המשחית על כן נצרכו לשמירה מלעילא. הקשה הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע, אם כן מדוע לא מתו כל המצריים במכת בכורות - אף אלו שאינם בכורים, כי הגם שלא נגזרה הגזירה אלא על הבכורות, מכל מקום אין המשחית מבדיל ביניהם. ותיירץ, שזכות גדולה עמדה להם למצריים, שהרי השאלו את בני ישראל כלי כסף וכלי זהב, זכות זו של וותרנות בממונם ועשיית חסד עמדה להם כתריס בפני הפורענות. מכאן נראה, שאפילו רשע גמור כאותם המצריים ניצול ממוות לחיים ע"י החסד והוותרנות.

לט. טללי תחיה מצינו בספה"ק 'שפת אמת' זי"ע (בא תרמ"ח) כי הקב"ה הקדים לנו גלות מצרים וגאלנו משם להיות הסיפור ביציאת מצרים במקום היסורין שעל האדם לעבור, וכשם שאמרו חז"ל (מנחות קי:) 'כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה' כן הוא בפרשיות סיפורי יציאת מצרים שהעוסק בהם כאילו עבר עליו הגלות. וכן ייאמר לדורות עולם עד לדורנו אנו כהיום, בראות אדם מישראל שצרה באה עליו, יקרא ויתבונן באלו הפרשיות, וממילא יחשב כאילו כבר עבר את הגלות, ויפטר מן הצרה ומן הצער. וביאור הדבר, מכיוון שפרשיות אלו נוטעים בלבנו אמונה, והרי בכח אמונה שפיר להמתיק את חיי האדם בהאי עלמא.

לעילוי נשמת
הרה"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: ימי השובבי"ם

פרשת בא

בס"ד | גיליון מס' 315

מה חשוב יותר מלראות בן לאחר 20 שנות נתק?

שובו בנים שובבים!

מדהים! פתחנו בשאלה הזו, כיצד ניתן למנוע מהיצר להתגררות בנו ולגרות אותנו, כיצד ניתן לנצחו במהלומה אחת עוד לפני תחילת המלחמה. הראב"ד מפנה אותנו ישר לנקודה: העיניים. כן, ככל שאדם שומר על עיניו - כך הוא מוגן. ככל שהוא מונע מכל ללכוך, מראה אסור, פיתוי או נסיון לחדור מבעד לאשמורות עפעפיו - כך הוא מנצח, מראש!

בימים אלה, בימי השובבי"ם המיועדים לקדושה והיטהרות, נושבת ממעל רוח טהרה, ניתנת הזדמנות להתעלות ולהתרומם, לנצח ולהתגבר. אלו ימים בהם כדאי להישיר מבט אל העיניים ואופן שמירתם, ולעשות מעשה שיבצר את החומה של הנשמה היהודית, שישמור אותה בטהרתה, שיוודא שכל נזק או לכוך לא יתקרב אליה חלילה!

זה אפשרי, וזה בידינו, גם בתקופה זו, גם בעידן כה רווי נסיונות. נכון, כלי הטכנולוגיה השונים אורבים לכולנו בכל פינה, איש לפי מעשיו ואומנותו, ובתוככי כל צג מרצד או מכשיר אלקטרוני ניד אורב וניצב לו היצר. יש מי שחושב שזה לא נורא, שאסור להגזים מדי, שהחיים בעידן הנוכחי מחייבים זאת, וכל שאר התירוצים הנאמרים מגרוננו של היצר הרע כדי להפיל אותנו, לסכן אותנו, להעמיד אותנו ואת ילדינו בפני מלחמות ונסיונות קשים ומרים.

זה הזמן לפקוח עין על הסכנה, ובכך לסגור את העין מפניה. לדעת שלפתוח דלת למכשיר טכנולוגי בעייתי, להבטה אסורה, לקריאה בעיתון לא ראוי - זה מסוכן מאוד. העיניים רואות, מצלמות, מפעילות את היצר, ומעמידות אותנו במלחמה נוראית, אותנו וגם את ילדינו.

כמה כדאי החליט בהחלטה אמיצה, לסגור את העיניים כשצריך, לא להכניס לידים מכשיר שאינו ראוי, להתנתק מכל מכשול ולהתנתק מכל נסיון - ואז נזכה לייבש את היצר, לנתק את מקור החמצן שלו, לנצח אותו בענק ולגדל את עצמנו ואת ילדינו לחיים טהורים וזכים, נעלים ונפלאים, כשאיפתנו הטהורה!

אנו חיים בעידן שקשה לתאר את גודל ועומק המלחמה הקשה המתחוללת בו, בכל הקשור לשמירה על טוהר הנפש היהודית, על זוך הנשמה. היצר הרע מתחדש בנסיונות הולכים וגוברים ומעמיד את כולנו - צעירים כמבוגרים, בפני אתגרים והתמודדויות קשים ומייסרים, שבדורות קודמים לא ידעו ולא חלמו עליהם. כל מי שמגדל ילדים בדורנו, מודאג מאוד מהמתחולל מסביב. בעצם, לא רק מי שיש לו ילדים, אלא כל מי שחי בדורנו - מוטרד מסבך הנסיונות האופפים מכל עבר.

איך מתמגנים מכל זה? איך משמרים את החומה הבצורה? איך מונעים מהיצר וגייסותיו לפרוץ לתוך הלב שלנו, להשתלט עלינו, לגרום לנו לעשות מעשים שלא ייעשו? איך מתגברים על כל הנסיונות הממתינים לנו מדי יום ומדי שעה? איך כורתים ליצר את צינור החמצן ממנו הוא חי, ומתנתקים ממנו, נפרדים ממנו, שוכחים ממנו, מונעים ממנו לפעול בתוככי נפשנו?!

התגלית היא שזה תלוי בנו. היצר הרע אינו פועל עצמאית, הוא זקוק למזון, לחמצן, למשהו שמפעיל אותו, נותן בו את הכח והעוז לפעול. היצר הרע שלנו, הגורם הנוראי הזה שמכלה כל חלקה טובה ואורב לנו בדורנו יום יום ושעה שעה, ניזון ממה שהוא, יש דבר שנותן לו את הכח והעוצמה, יש מה שמטעיף אותו בדלק לפעול נגדנו. ואת הדלק הזה צריך לעצור - - -

הדלק של היצר, אלו שני חלונות קטנים בקדמת הפנים, ושמה 'עיניים'. כן, העיניים, אותו איבר רגיש וייחודי, בעל האישון הקטן והעפעף הנע, הוא צינור החמצן של היצר, הוא מה שמטעיף אותו ונותן לו כח לפעול. תחילתה של תאוה, יסודה של מלחמה, נקודת המוצא של נסיון ומסלול ההמראה של ההתמודדות - הם שם! בתוככי האישון הקטן, בעיניים.

העיניים - הן פתח הכניסה ללב שלנו. מה שאדם רואה - אותו הוא מצלם, עליו הוא חושב, זה מה שתופס אותו, ואותו לבו חומד. העיניים הן המטען של היצר, הן נותנות לו את הרעיונות, את המחשבות, את ההרהורים, את הרצונות. כשאדם פותח את עיניו לכל מה שעובר מולו, מביט בחופשיות בכל מה שמתחולל סביבו, נותן דרוור למבטו - הוא פותח ת לבו, פורץ את חומת לבו, מנפץ את גדר נשמתו, ומעתה - יש ליצר עבודה קלה למדי להעמיד בפניו נסיונות.

תגלית זו, המופיעה רבות בדברי חז"ל והראשונים, מנוסחת בחדות נוקבת בדברי הראב"ד בשער הקדושה בספרו 'בעלי הנפש', וכך הוא כותב: 'הראש לכל הגדרים, הוא לשמור את עיניו. כי השומר עיניו - אין היצר מתגרה בו!'

6 שעות נוספות, משתלמות!

שעת צהריים נאה, בבית החולים 'אסותא' שבתל אביב. זקני, הגה"ח רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, עבר באותו יום צנור מורכב בלבו, ולאחריו נותר להשגחה בבית החולים. עקב מורכבות הצנור, הורו הרופאים כי עליו לשכב 6 שעות ללא תזונה, ובכדי להנעים לו את השעות הארוכות - מיקמו מעל ראשו מסך מעניין ומרתק...

אולם זקני, לא העלה על דעתו ולו לרגע להביט במסך שלפניו. תמונות נעו בו אילך ואילך, תמונות מסוככות לעיניים קדושות, תמונות שיש בהן כדי לסכן את קדושת העיניים והלב. לפיכך, הוא הסיט את מבטו הצידה ועצם עיניו בגבורה...

שש השעות חלפו תוך מלחמה עיקשת, והרופא בא לבדוק מה מצבו. אז התברר כי תוך כדי הסתת העיניים - נע גם הראש, ובעקבותיו - יש לתקן משהו, ולשוב ולשכב שש שעות ללא תזונה... הרופא חש שהמאושף יהיה מתוסכל מההודעה כי עליו לשכב ללא תנועה שש שעות נוספות. אולם זקני - פניו קרנו, הוא היה מאושר:

'ומה בכך אם אצטרך לשכב שש שעות נוספות? - הלא עשיתי זאת כדי לשמור על עיניי, זה חשוב ויקר לי פי כמה וכמה! טוב בעיני לשכב כך עוד שש או ששים שעות, ובלבד שיעיני לא ישזפו ולו לשניה אחת מחזה אסור!' - אמר לבנו, 'בלחט"א דודי הרה"ח רבי משה קובלסקי שליט"א, שסיפר את הסיפור שהיה עד לו...

ללמדנו: השמירה על העיניים כרוכה במאמץ לא קל, דורשת גבורה וכח. אבל הכל שווה כשמבינים את הערך העילאי של המלחמה הזו, את הסכנה האורבת כשהעיניים פותחות וצופות לכל עבר. הבה נשמור את עינינו בקפידה, זו הדרך להבטיח את עתידנו הרוחני היקר לנו מכל!

20 שנה, ואף לא מבט אחד!

היה זה בערב ראש השנה תשפ"א, העולם היהודי התבשר כי אחד האסירים היהודים המפורסמים אשר נכלא בארצות הברית למאסר ממושך ורווי סבל, הוא הרה"ח ר' מרדכי יצחק סאמעט הי"ו, שוחרר מהכלא בשעה טובה. הוא נשפט כשני עשורים קודם לכן, נגזרו עליו 27 שנות מאסר בתנאים קשים, עד כדי שאף ברוב התונות ילדיו

לעילוי נשמת

הרבנית חנה ע"ה בת הרב מנשה ז"ל עמבר
נלב"ע י"ז חשון תשפ"א

לעילוי נשמת

הרב דוד ז"ל בן הרב אליהו ז"ל עמבר
נלב"ע י"ד טבת תשפ"א

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

לכבוד שמחת הולדת הבן לידינו
הר"ר שמואל וייץ הי"ו

יזכה להכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו
ולגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים

לזכות

ידידנו הר"ר זלמן גרינפלד הי"ו ומשפ'
להצלחה בכל העיניים

חלום כפול, סכנה גדולה!

הסיפור הבא נוטל אותנו בגלגלי הזמן כמאה שנים לאחור, אל תקופת שבת הרה"ק בעל האהבת ישראל מו"ז'ניץ ז"ע על כס מלכותו בעיר גרויסוורדיין שברומניה, ושמו נפוץ בקרב כל הארץ. קבוצת בחורים נהגו לנסוע אליו מעת לעת, אחד מהם הוא הגה"ח רבי נפתלי הלפרט זצ"ל שכיהן אחר כך כאב"ד סאטמאר, שסיפר את הסיפור.

על קבוצת הבחורים הזו נמנה גם בחור אחד, שהתגורר בעיירה בורשא. הבחורים נהגו לעבור דרך העיירה ולצרפו למסעם אל הרבי, אולם בתקופה מסוימת חדל הבחור מלהצטרף אליהם, כשבכל פעם הוא מוצא תירוץ אחר. הדבר היה מוזר בעיניהם, ולפיכך, באחת הפעמים החליט הרב הלפרט כי לא יוותר לו בקלות. כשהגיעו לבורשא ושוב ניסה הבחור לחמוק מלהצטרף למסע, התווכח עמו הרב הלפרט ולא הניח לו, עד שהלה נכנע ועלה על העגלה.

הרב הלפרט הבין כי יש כאן משהו, ולכן - כשאותו בחור נכנס אל חדרו של הרבי, החליט הרב הלפרט להמתין בחוץ, לראות ולבחון מה יקרה. כאשר צפה כן היה, הבחור התעקב בחדרו של הרבי שעה ארוכה, פי כמה וכמה מהמקובל, ובצאתו - היו פניו חיוורות כשלג, הוא רטט ודמע לסירוגין, נראה נסער ונרגש.

הרב הלפרט קרב אליו, הציע לו להשיח בפניו את לבו, על שום מה הוא כה נרעש ונסער. הבחור לא נענה על נקלה, אולם כשהבין כי הרב הלפרט באמת חרד לשלמו ודואג לו, נענה והסביר:

תקופה ארוכה קודם לכן, התגלגל לידי ספר כלשהו. ספר, זה הכל. בספר של אותם ימים - לא היו תמונות כבימינו, אלא 'רק' תוכן הנוגד את דרך היהדות הצרופה. אותו בחור קרא בספר ובלע בשקיקה את הכתוב בשורותיו, והדברים נכנסו אל לבו כארס, קיררו אותו, ציננו את להט הנשמה היהודית שבערה בו, עד שהוא החל להידרדר ...

כלפי חוץ עדיין לא היה הדבר ניכר, שכן הבחור שמר על עצמו ושיחק את המשחק' כאילו הוא בחור חסידי לכל דבר. אבל במציאות - הוא הפסיק להתפלל, עברו עליו ימים שלא הניח תפילין, ממש ככה. לבו היהודי ניזוק, נשמתו היהודית התלכלכה, מחשבותיו והרהוריו כבר לא היו כמקדם, מבפנים הוא הלך ונרקב...

בלילה מן הלילות, כשהבחור נם את שנתו בשלווה, לפתע הוא רואה את הרבי - האהבת ישראל מו"ז'ניץ, ניצב מולו בחלומו, נזף בו: 'עזוב את הספר הזה, האינך רואה מה הוא עושה לגשמתך? הפסק לקרוא בו, חדל!'; הזהיר הרבי, אולם הבחור, כשהתעורר שטוף זיעה קרה ורועד מאימה, מיהר להרגיע את עצמו במחשבה ש'חלומות שוויו ידברון' ...

אולם, בלילה שלמחרת, שב המחזה ונשנה. הבחור ישן על מיטתו, ושוב הרבי ניצב כנגדו בחלומו, מזיהר ומעורר: 'הספר שאתה קורא בו הוא מסוכן! הפסק לקרוא בו! השלכותיו הרסניות, תוכנו מסוכן! זרוק את הספר מידיך!' - שב הרבי והזהיר, ושוב התעורר הבחור מבוהל ומבולבל, והפעם החליט כי ליתר ביטחון יימנע מלנסוע לרבי מעתה ואילך...

לא חלפו אלא כמה שעות, והנה הרב הלפרט ניצב בביתו וקורא לו להצטרף למסע אל הרבי. הוא הבין שמשוהו קורה כאן, שני חלומות, לילה אחר לילה, ולאחר מכן הזמנה אל הרבי - יש דברים בגו. הוא התלבט, ניסה להתחמק, ביקש לוותר על זה - אולם נכנע ללחץ והצטרף. וכשהגיע אל הרבי ונכנס אליו, זעק הרבי לעברו:

'הלא פעמיים באתי להזהירך מפני הספר. מדוע אתה מוסיף לקרוא בו?!' - שאל אותו הרבי בכאב נורא, 'הלא הספר הזה הוא מסוכן, הוא מחולל שמות בנפשך הטהורה. עזוב אותו כבר, עזוב. אל תבטי בספרים שאתה לא אמור להבטי בהם!' - ביקש הרבי וגם התחנן, ועוד שעה ארוכה הזהיר את הבחור מההשלכות הנוראיות של הקריאה בספר, וגם הורה בפניו דרך תשובה לשוב בתשובה שלימה בעקבות הקריאה בספר הזה...

את הסיפור סיפר הרב הלפרט לחתנו הרב משה טירר הי"ו, שסיפר את הסיפור כדי ללמדנו: הסכנה אורבת לנו בכל פינה, בספרים, בעיתונים, במסכים, בשלטי פרסום, בכל מקום. ליצר יש מטרה אחת, ומגוון כלים להוביל אליה. קריאת תוכן שאינו מבוקר כראוי, מבט בעיתון או בספר לא כשר, הבטה אל שלט או מסך מרצד - כל אלה הם מדרון חלקלק שאחריתו מי ישרונו.

אחים יקרים, למעננו, למען ילדינו, למען הבריאות הרוחנית שלנו ולמען התעלותנו - הבה נקפיד לפקוח עין על מה שעובר את שערי עינינו, הבה נבחן היטב מה אנו קוראים, להיכן אנו מביטים, לאן עינינו מועדות. הנסיונות אורבים בכל פינה, בדמות תמונה, סרטון, טקסט או שלט, וכל מבט לא ראוי הוא מסוכן מאוד, מסכן חיים רוחניים ועתיד מרוםם.

וככל שנישמר ונקפיד על מה שרואות וקוראות עינינו, ככל שנוודא ונבטיח שהעיניים שלנו מוגנות ושמורות היטב - כך נזכה שהמוח היהודי יישאר צלול, שהנשמה היהודית תישאר זכה, שהלב היהודי יישאר טהור, וכך נזכה לגדול ולגדל מתוך יראת שמים, קשר קרוב עם בורא עולם, והתעלות רוחנית כל הימים!

לא השתתף. כאשר שוחרר, היתה זו בשורה משמחת ומרגשת, שכל לב יהודי נרגש ממנה, ועל אחת כמה וכמה בני משפחתו, רעייתו, ילדיו, הוריו - - -

נקל לשער את ההתרגשות ששררה בבית משפחת אביו, הרה"ח ר' יעקב צבי סאמעט זצ"ל. ר' יעקב צבי, מזקני ירושלים של מעלה, כבר לא אדם צעיר, כבן 84 היה. נקל לשער כי קיווה שיזכה לפגוש את בנו בימי חייו, אף שנותרו עוד 7 שנות מאסר שנגזרו עליו, והנה כי כן הנס הגדול קרה, ובנו שוחרר מוקדם מהצפוי, הוא עוד חי ויוכל לפגוש את בנו, כמה מרגש!

אלא שזה לא פשוט. ר' מרדכי יצחק, כאשר משוחרר, מוטלות עליו הגבלות שונות - כמו העובדה שאינו יכול לצאת עדיין מארה"ב. מנגד, אביו - ר' יעקב צבי, הוא כבר יהודי קשיש, ואין בכוחו לטוס לארה"ב. ניתן להמתין עד שהגבלת הטיסה תוסר מעל ר' מרדכי יצחק, אולם מי יודע אם אביו עוד יהיה בעולמינו...

חשב מי שחשב, ביצע מי שביצע, והתוכנית יצאה לפועל: מסך גדול ומצלמה משוכללת הובאו לבית משפחת סאמעט בירושלים, וציוד דומה הובא גם לבית משפחת סאמעט בניו יורק. קווי תקשורת נמתחו מקצה העולם ועד קצהו, תוכנת ה'זום' הותקנה, וכל התשתית הטכנולוגית הוכנה היטב. עתה יוכל האב לשוחח עם בנו לא רק בטלפון, אלא כשהוא רואה אותו באיכות מקסימלית, כמעט יכול לגעת בו ממש!

הרגע הגדול הגיע. את בית המשפחה אפפה אוירה חגיגית. תיכף ייכנס האב הקשיש, ר' יעקב צבי, לחדר בו הותקנה המערכת, ויוכל לשוחח עם בנו ממרחק טרנס-אטלנטי, כשהוא רואה אותו בעיניו!

ר' יעקב צבי נכנס לחדר, מסתכל על הציוד, ומבין כי מדובר במסך, בשימוש בכלים טכנולוגיים מהם נזהר ומפניהם נשמר באדיקות מנעוריו. הוא לא מהרהר ולו לרגע, לא מעיף מבט בודד. הוא עוצם את עיניו מיד ולוחש לבני משפחתו:

'תודה, תודה על כל המאמץ, אבל אני לא משתמש בכלים כאלה. נער הייתי וגם זקנתי, לא נוגע, לא מתקרב, לא מביט ולא מצטלם, לא עושה כל שימוש בכלים טכנולוגיים מסוכנים, ויהי מה!' - הוא קובע מיד, ומתקשר לבנו בטלפון, משוחח עמו בנעימות ובאהבה...

מסך? טכנולוגיה? אלו כלים מסוכנים, הוא לא העז להיעזר בהם מעולם, הוא לא מוכן להשתמש בהם גם עכשיו! הוא יכול לשוחח עם בנו בטלפון, לראות את תמונותיו. אבל מסך זה מסוכן, 'זום' הוא זיהום, טכנולוגיה היא מדרון חלקלק. הוא לא מתקרב לאיזור הסכנה, נמלט מהרעיון הזה כמטווחי קשת, הנפש היהודית הטהורה שלו - יקרה לו מכל!

מדהים ומעורר השתאות! ר' יעקב צבי, ממרומי גילו המתקדם, כשהוא בביתו עם בני משפחתו, כשלכאורה כל סכנה רוחנית לא אורבת לו, ומנגד - זו ההזדמנות שלו לשוחח עם בנו תוך כדי שהוא רואה אותו לאחר שני עשורים בבית הכלא, ובכל זאת הוא נאחז בגבורה בעקרונותיו, שומר על עיניו מכל משמר, מסרב להיכנע לפיתוי הקידמה. מוותר הוא על המפגש הטכנולוגי עם בנו, כי הכלי בו מתקיים המפגש הוא אסור, הוא שורף, הוא עלול להיות מסוכן מאוד!

ר' יעקב צבי לא זכה לפגוש את בנו. הוא נפטר לפני כשלושה שבועות, בליל שב"ק פרשת 'ויח' החזיר את נשמתו הטהורה ליוצרה, במלוא טהרתה, בזוך יפעתה, בלי שנכנע ולו פעם אחת לפיתוי הטכנולוגיה, ללא שאור נשמתו הועם ולו בטיפת חושך קטנטנה דרך שימוש ברשת הממוחשבת. יהיה סיפור זה והחזיקו שבעקבותיו לעילוי נשמתו, וממנו נלמד:

איננו בעלי הוראה לקבוע לכל אחד את המותר והאסור לו, לפי מצבו, פרנסתו, צרכיו וענייניו. כל בר דעת שואל מורה הוראה, מתייעץ היטב, חושב אלף פעמים לפני שימוש בכלים הטכנולוגיים הנפוצים בימינו. אולם המסר של סיפורו מאיר וקורן: טכנולוגיה, מסך, חיבור לרשת - כל אלה הם מכשולות, נסיונות, אתגרים לא קלים ובה בעת - מאוד מאוד מסוכנים!

אם יש לנו רגע של התלבטות - הבה נראה את דמותו של ר' יעקב צבי מסיט את המבט, עוצם את העיניים, מוותר על השימוש במכשיר טכנולוגי לצורך מפגש עם בנו אשר נפשו יוצאת בכמהיה וגעגועים אליו, והוא מקריב את הגעגוע הזה כדי לשמור על הטהור, על הזוף, על הקדושה, על כך שלא משתמשים במכשירים כאלה ויהי מה. ולו נזכה לאחוז במקצת בדרגה זו, ולוותר על שימוש כזה גם אם הוא נוח, גם אם הוא מיקל, גם אם הוא קוסם, גם אם הוא מגרה - - -

כי הנפש שלנו יקרה יותר. ובכלי הטכנולוגיה טמון זרע משחית, מונחים אינספור נסיונות, אורבת סכנת נפשות רוחנית. הדרך למנוע מהיצר להיכנס לליבנו ולגדל ילדים טובים כשאיפתנו - כרוכה בסגירת העיניים, במניעת שימוש בכלים כאלה, בחסימתם ככל האפשר, בצמצום השימוש בהם להכרח בלבד. כך נזכה לשמור על הנשמה היהודית בטהרתה, כך נזכה לגדל דורות של ילדים ונכדים יראי שמים, טהורים וזכים, עושי נחת רוח לבורא יתברך שמו!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בא תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וראייתי שהרב מפרשבורג לא הבין אותי, ולא נחה דעתו. רציני בכל זאת להפיס דעתו, ושאלתי אותו אם הנו רוצה לשמוע ממני מה שחידש האדמו"ר בש"ק בסעודה שלישית, אחרי הסכמתו מסרתי לו, שהאדמו"ר דקדק בפ' השבוע פ' בא, עה"פ "ולמען תספר באזני בנך וכו' וידעתם כי אני ה'" התחיל בלשון יחיד: ולמען תספר באזני בנך, וסיים בלשון רבים: "וידעתם כי אני ה'?" ותיירץ, דהנה לכאורה הלא מצות סיפור יציאת מצרים והגדת לבנך חלה על בני ישראל מיד בשנה הראשונה, כשיצאו ממצרים, ומי מכל ישראל יכול ה' לקיים מצוה זו? אז הלא כולם היו שם, וכולם יצאו ממצרים, נמצא שנשאר רק משה רבנו היחידי שאשתו ובניו היו אז מחוץ, הוא ה' יכול לספר לבניו ולקיים "והגדת לבנך" גם בשנה הראשונה, ומכיון שבנשמת משה רבנו נכללו נשמות כל כלל ישראל, הוציא הוא את כל ישראל במצוה זה.

וימתק מאד לפי זה, "ולמען תספר" - אתה דוקא "באזני בנך", ועיי"ז "וידעתם" - כולכם "כי אני ה'" כי הוא יוציא בזה את כל ישראל. "כשגמרת" מספר רבנו, "פנה הרב מפרשבורג ואמר למשמשו: "לך מיד תזמין כרכרה, אנו נוסעים אל האדמו"ר מבעלזא"

(שאלו בחירי ה')

ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאנו ובקברנו נלך כי חג ה' לנו (י, ט) אפשר לבאר פסוק זה, בהקדם פירוש נפלא הנמצא ב"בית הלוי" (כת"י), עה"פ בתהילים (קוב, א ב) "הללויה אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד: גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך", ובגמ' ע"ז (י, ב) איתא: "במצותיו חפץ מאוד ולא בשכר מצוותיו". ומה הכוונה בדרש זה? וביאר, ידידע שמידות טובות עוברות בירושה מאב לבן, אמנם לפעמים יתכן שיהיה אחד שדבוק בתורה או אוהב מצוות, ואעפ"כ לא יהיה ניכר בזרעו אחריו. הטעם לזה, מפני שהאב עשה את המצווה לשם כבוד או ממון, כך שמוריש לבנו במידות ותכונות נפשו את החיבה לממון או לכבוד, והן אמנם שהאב בחר להגיע לדברים אלו ע"י התורה, אבל בחירתו זו, לא עוברת בירושה, רק החיבה לממון או לכבוד זה מה שמוריש לבנו. ויותר מזה, שאם האדם עושה את המצווה כיוון שהגיע למסקנה שההשקעה הטובה והמשתלמת ביותר היא עמל התורה, שכן שכרה היא נצחי, הרי, שעיקר הסיבה שלכן בחר בתורה היא משום ה"ריווחיות" שבדבר, זאת אומרת, שהוא "סוחר" טוב, אמנם בנו, אכן יירש ממנו את התכונה להיות "סוחר", אבל לא בהכרח שיעגיע לאותה מסקנה אמיתית שלהשקיע בתורה זהו ההשקעה הטובה ביותר, ואולי בעיניו ייטב להשקיע בנדל"ן...

אמנם, באם מקיים את המצוות אך ורק לשם שמים ולא לשום תכלית אחרת הרי יומשך דבר זה לזרעו אחריו.

בזה יתבאר הפסוק הנ"ל: "אשרי איש ירא את ה' ובמצוותיו חפץ מאד" ובגמ' "במצותיו - ולא בשכר מצוותיו", לאיש כזה מובטח לו: "גבור בארץ יהיה זרעו" כגבור הכובש את יצרו, ו"דור ישרים יבורך".

וזה מה שאמר משה רבנו, מתי נזכה ש"בנערינו ובזקנינו נלך" "בבנינו ובבנותינו" - דהיינו שיהיו זרענו יראי ד', - "כי חג ה' לנו" זהו רק כשכל שמחתנו מלשון "חג", שכל השמחה והמטרה בעבודת השי"ת - "ד' לנו". רק לשם השם ולא לשום כוונה אחרת.

(צינוני תורה)

וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את ה' אלקינו ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה (י, כה)

כתב המלבי"ם עפ"י דברי הגמ' (עירובין ק, ב) "אמר רבי יוחנן אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרנגול", והוא ע"ד הכתוב (איוב לה, יא) מלפנו מבהמות ארץ, שהבהמות מאלפות אותנו דרך ארץ. וזה שאמר משה רבינו לפרעה, גם מקננו ילך עמנו, כי "ממנו נקח לעבד אלוקינו", שנלמד מהבהמות הדרך הארך להתנהג, ואם תשאל מדוע נזקקים אנו ללמוד מהבהמות, מפני

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותתי אלה בקרבנו: ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' (א, ב) המפרשים תמידים, מהיכן ידע משה לומר לפרעה על מכת ארבה, והרי הקב"ה לא אמר לו כלום על המכה. נביא כאן תירוצים אחדים:

כדעת זקנים לבעלי התוספות כתבו, שהיו חקוקות על המטה דצ"ך עד"ש באח"ב וראה שכעת מגיע מכה המתחילה עם א'. ומקשה על זה, שא"כ במכות האחרונות אמאי הוצרך שוב להודיעו? לכן נ"ל דהבין משה המכה מדאמר לו הקב"ה למשה "ולמען תספר" ודרך הוא לספר על מכת הארבה, שהרי גם במכת הארבה דיאל כתוב עליה "לבניכם ספרו". ובי"רבי יוסף בכור שור, וכן הוא ב"הגדת המהר"ל ועוד, הרחיבו בזה שבכל המכות עד עתה היו מעל הטבע, ולכן שוב אין מקרה שבו ידברו מהמכה. אבל מכת ארבה הרי שכחה בכל הזמנים, ודרך האנשים שמשווים תמיד את מה שעייניהם רואות, למקרים הקודמים. לכן מובן שכשאמר הקב"ה למשה שבמכה זו יתקיים "ולמען תספר" הבין שזו מכה שתמשיך להגיע וכל פעם יאמרו שזה לא כמו שהיה במצרים, וזה דווקא במכת ארבה.

(דעת זקנים)

בחידושי הרד"ל (על מדרש רבה), הוסיף על רעיון זה, [כפי שמובא במדרש: "ולמען תספר באזני בנך גלה הקב"ה למשה מה מכה יביא עליהן וכתב משה ברמז ולמען תספר באזני בנך זו מכת ארבה כמה דתימא (ויאל א) עליה לבניכם ספרו"] לפי מאמר הכתוב "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים" והתעללתי הוא לשון שחוק, והנה בגמ' שבת ספ"ט איתא ש"מצינעין את החגב לקטן לשחוק בו", הרי שדרך הקטנים לשחק עם חגבים, ולכן דרך הבנים לספר ממכת ארבה ביותר. (חידושי הרד"ל על מדרש רבה)

בשם הגאון רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע אומרים (ומובא בחת"ס עה"ת), שהנה ידוע כי אותיות "בומף" (אותיות השפתיים) ואותיות "אהחע" (הגרוניות) מתחלפות זו בזו, לפי שמוצא המבטא הוא אחד. ואם נחליף את ה"פ" של "פרעה" ל"ב", ואת ע' ל"א" יצא האותיות "ארבה", וזה רמז הקב"ה "בא" אל "פרעה" הכנס את המלה "בא" לתוך "פרעה". ובזה מבאר ההמשך "ולמען שתי אותתי אלה בקרבנו" תשית את האותיות הללו של "בא" במקום שתי אותיות אצל 'פרעה' ויצא לך "ארבה", כי היא המכה שעליך להכות עתה מצרים.

(הגה"ק ר"ש מאוסטרופולי זי"ע)

ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' (י, ב)

בספר "שאלו בחירי ה'" - תולדותיו של הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זצ"ל (ונכתב ע"י תלמידו הרה"ח ר' ישראל ארליך ז"ל) מספר כך: האדמו"ר האמצעי מבעלזא (כ"ק מהר"י) נתבקש לשייבה של מעלה בשנת תרנ"ד ביום כ"ג בשבט, בהתגבר חליו, נסע לוינא לדרוש ברופאים, ונתקבל שם בבית החולים. וכפי שידוע נסתלק בווינא והובילוהו לבעלזא. רבנו (הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זצ"ל) שמע שהאדמו"ר מבעלזא נמצא בווינא, נסע ממאגנדארף [שם כיהן כרב] לשב"ק 'פרשת בא' אל האדמו"ר מבעלזא.

רבנו ה' רגיל לספר הרבה מביקורו אצל כ"ק האדמו"ר מבעלזא אז בווינא, בין היתר סיפר: "ביום ראשון נודע לי שהגאון מפרשבורג בעל השבט סופר זצ"ל נמצא ג"כ בווינא לדרוש ברופאים, הלכתי לבקר את הרב מפרשבורג, הוא שאלני על מעשי בווינא, עניתי לו שכ"ק האדמו"ר מבעלזא נמצא כאן, ובאתי אליו על ש"ק. על זה שאלני הרב: האם מניחים ת"ת דרבים ונוסעים אל רבי? רבינו הוסיף שהרב מפרשבורג ידע שבמאגנדארף למדו בהתמדה גדולה, וע"כ תמה ושאלני כן.

ממשיך הגה"ק מקאשוי וכתב: "אמרתי להרב מפרשבורג 'הגמרא אומרת (עירובין יג) אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריו, אני זכיתי והסתכלתי אל פני האדמו"ר מבעלזא". התבוננתי

אילו הקב"ה היה מוריד מפרעה את קושי הלב במכת חושך - הרי שכבר אז היה פרעה מוציא את בני"!!

ויש להביא ראיה לזה, שהסיבה שהוציא רפעה את בני" במכת בכורות היתה מפני שהסיר ה' את כבודות הלב ממנו, דהנה לאחר שיצאו בני ישראל ממצרים נאמר: "ויהפך ללב פרעה" (שמות יד, ה), כלומר: שלאחר

מכת בכורות סר ממנו חיזוק הלב - ועתה נהפך ללבבו ושב ונתחזק ליבו. וכן כתוב: "וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם" (שם ד) הרי דהיה ה' צריך לחזק מחדש את לבו של פרעה על מנת שיוכל להניקם מהמצרים. הרי לנו שאף אחר שראו והרגישו את מכת בכורות, וכנענו ושלחו את ישראל - מ"מ אחר שחזק ה' את לב פרעה חזר לרדוף אחריהם!!

כי מכת בכורות כשלעצמה לא הועילה כנגד הקשיות שהקשה ה' את לב פרעה, אלא שה' הסיר מפרעה במכת בכורות את חוזק הלב - ולפיכך שילח את ישראל!!

ומפני זה כששב חוזק הלב - לא נודע כי באו אל קירבם של מצרים כל המכות, הם יצאו לרדוף אחרי בני", ולא זו בלבד - אלא שאף כשראו את הים נפער לפניהם - נכנסו לתוכו...

והרי הם ממש כמו חסר דעת שרואה את לוע הארי פתוח למולו - ומכניס את ראשו לתוכו...

כך נכנסו המצרים לים שלפניהם, נכנסו - וטבעו בו...

כי ה' ניהג את לב פרעה וכל מצרים כזכוכית ביד הזוג, ברצותו מניח את כובד הלב - וברצותו מסירו...

נמצא שהרי זה ממש כמו שאם תשים על האש זמן רב סיר מהודק היטב (הנקרא סיר לחץ) ולפתע תסיר הפקק - הכל יעוף בין רגע, כך נהג ה' עם פרעה...

ה' הכביד את לבו ולא הניח לו להכנע בכל המכות, וע"כ כאשר הסיר את כובד לבבו במכת בכורות - היה זה כמסיר מכסה הסיר, שלא רק את מכת בכורות הרגישו פרעה ועבדיו - אלא שאז הרגיש ולפתע את כל המכות יחד... פתאום צפו ועלו כל מכאוביהם ממעמקי לבם...

כעת הרגישו המצרים כאילו הוכו בבת אחת בדם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך, ובכורות... וממילא הצעקה שהיתה שם אף היא לא היתה צעקת מכת בכורות בלבד - אלא צעקת דם, וצפרדע וכו' - כל עשרת המכות כאחד!!

ומעתה אין כל קושי בטעם הזכרת הצעקה שבמכת בכורות, שכן צעקה זו לא היתה כצעקת שאר המכות, אלא צעקה של כל המכות כולן!! לקיים מה שנאמר: "היתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסיף"!!

(לב שלום)

והיה הדם לכם לאות על הבתים (יב, יג)

כתב בשו"ת הרשב"א חלק ד סימן קפז, וזה לשונו הקדוש:

ללמד את בני יהודה, להשיב אמרים אמרי אמת וכתוב ישר, ישר בעיני לכתוב לפניכם, על כי אמר באזני אחד נכבד עבר עליכם עתה מקרוב. כי דבר בתוך העדה ביום הקהל אחד מחכמי האומות ישמעלים ומלא אזנים בדבריו. ואמרתם לאמר לכם תשובה על דבריו. על כן ראיתי לכתוב בספר את אשר נתווכח עמי אחד מחכמיהן באותן הדברים ויותר מהמה בדומה מה ששמעתם.

[כותב באריכות את כל הויכוח, ובהמשך כתב:] חזר ובא עלי מצד אחר ואמר, הנה הכתוב אומר שאין בית אחר הבית השני, שכן כתוב (חגי ב, ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. הנה שקראו אחרון, ואם יש אחר לאחריו לא יקרא זה אחרון:

אמרת, לא קראו אחרון אלא בהצטרף אל הראשון. וכמוהו (בראשית לג, ב) "וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים". הנה קראה ללאה וילדיה אחרונים אע"פ שרחל ויוסף אחרונים להם, אלא שקראם אחרונים בהצטרף אל השפחות וילדיהן:

אמר, זה בדיבור בני אדם שאינם יודעים ולא בידם האיחור. אבל בדברי הנביא שיועד האמת לא יבא: אמרת, יבא אפילו במה שיאמר לנביא מפי הגבורה. שכן כתוב במה שאמר הוא יתעלה למשה (שמות ד, ח-ט) "והיה אם לא יאמינו ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון. והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה, ולקחת (גם) ממימי היאור" ויהפך לדם. הנה שקרא לאות השני אחרון אע"פ שבא אות המים - הדם.

על פי זה יודע לפרש הפסוק: "והיה הדם לכם לאות על הבתים" והיה הדם - מה שנאמר למשה לעשות את המצרים את עם הדם אם לא ישמעו לאות ה'אחרון - "לאות על הבתים" - אות על בניית בתי המקדש השלישי אחרי ה'אחרון' דהיינו הבית השני.

(ספרים)

(ארץ חמדה להמלבי"ם)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב)

המפרשים שואלים שאלה. בפסוק כתוב (ג כב) "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלות" מה, בגדים של גויים? כל ילד יודע כי זכות שלא שינו את שמם, לבושם ולשונם - נגאלו ממצרים, ואיך אומרת התורה שהם שאלו מהשכנים הגויים ביגוד, אתמהה?! אך אם תביטו שוב בפסוק, חייך הרב גלינסקי ואמר:

בפסוק כתוב "ושאלה אשה וכו' כלי כסף וכלי זהב ושמלות ושממתם - על בניכם ועל בנותיכם". בגד של אשה מצרית קצר, ואכן, אשה יהודית משליכה אותו לפח, אלא שלא הן עצמן לבשו את הבגדים, הן הלבישו את הילדים בבגדים של המבוגרים "ושמתם על בניכם ועל בנותיכם" להם, לילדים הקטנים, היה הבגד ארוך... "ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים".

(להגיד)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב)

נשאלת השאלה - מה פירוש "רעהו ... רעותה" - הרי המצרים לא היו רעים של עם ישראל?!

אומר הגאון מוילנא - זו היתה הבקשה שבקש משה: "וישאלו איש מאת רעהו", שיהיו בני ישראל משאילים אחד לשני, שיהיו עצמם עוסקים ביניהם בגמילות חסדים (שם) יתפעלו בני ישראל את מידת החסד למטה - הקב"ה יתפעל אותה גם למעלה - ובכך יגאלו!; שכן תיבת רעהו מוסבת על רע מבני ישראל {"רעהו ולא של נכרי" - בבא קמא לז} ולפיכך נאמר: "דבר נא באזני העם" אין נא' אלא בקשה. שכן כדי שיהיו שואלים אצל המצרים לא היה צריך לבקשם ביותר. הבקשה היתה, שהם עצמם יהיו גומלים חסדים ביניהם, ואז ובגלל כך - {שם ג} ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים. וזאת מעיר רש"י: משום ששמעו בני ישראל למשה "וישאלו איש מאת רעהו", גמלו להם - "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות".

(ברוך שאמר)

"והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תסוף" (יא, ו) "והיה צעקה גדולה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת" (יב, ל)

אין ספק שגם אם לא היתה צעקה גדולה בכל המכות הראשונות, מ"מ שקט גדול לא היה במצרים מזה שנה שלימה בזמן המכות...

די לנו בדמיון קל כדי להבין שכשצפרדע קטנה מזנקת לתוך הפה, או שבשעשה שעקרת הבית מסיטה את החלון ובין רגע נשאבים על פניה נחילים של מעופפים במכת ארבה - שקט גדול לא שרר שם... וכן בכל המכות.

הן אמת שבמכת בכורות היתה צעקה גדולה יותר, והטעם: "כי אין בית אשר אין שם מת" (יב, ל), אך אם זהו הטעם - תמוה ההפרש הגדול בין מכת בכורות לשאר המכות, שלא מצינו שהזכירה התורה את ענין הצעקה אלא במכת בכורות!

וביותר, שהרי לא תיארה התורה כלל את פרטי הכאב בכל שאר המכות, האיך התנהגו המצרים וכיצד הגיבו על המכות, ומדוע נשתנה בזה מכת בכורות בה הזכיר שתהיה "צעקה גדולה במצרים"?

הדבר יבואר בע"ה בהקדמת שאלה נוספת.

הרי לאחר חמש מכות שבהן לא נכנע פרעה ולא שילח את בני" - הכביד ה' את לבו לבל ישלח. וא"כ צריך להבין איך הצליחה מכת בכורות להקהות את קושי הלב שנעשה משמים?

ואם נפשך לומר שמכת בכורות היתה קשה יותר משאר המכות במה ש"אין בית אשר אין שם מת" - הנה לנו במדרש שגם בשאר מכות היו מתים בהן המצרים, ולא רק בכור הבית - אלא אפי" כמה מבית אחד!!

שכן כך מתארים לנו חז"ל במדרש: "שלח בהן ערוב- אריות זאבים נמרים ודובים ונשרים. היה למצרי חמשה בנים והיה נותן לישראל להוציאן לשוק בידו. בא ארי- נוטל אחד, זאב - נוטל אחד, דוב - אחד, נמר - אחד, נשר - אחד. היה נכנס לתוך ביתו של מצרי לבדו. אומר לו: היכן בני? הוא אומר לו: אעשה חשבון, בא הארי- נוטל אחד, והזאב - אחד, הדוב - אחד, ונמר - אחד, ונשר - אחד" (תנחומא בא פ"ד)

הרי לנו שלא היה במכת בכורות בעצמה קושי הרבה יותר גדול משאר המכות, וא"כ איפוא שוב חוזרת השאלה: כיצד הקהתה מכת בכורות את קושי הלב שמשמים?

אלא שהשינוי והחידוש שבמכת בכורות היה שבמכה זו רצה ה' שיגיע הקץ, ולפיכך הסיר מפרעה את כבודות הלב - כדי שישלח ויוציא את בני" בפועל!!

שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג לה: מצות יאכל את שבעת הימים (יג, ו ז)

דייק הגר"א זצ"ל בפסוק זה: מדוע נכפלה מצות אכילת מצה שבעת ימים? ועוד מפני מה בתחילת הפסוק כתוב "תאכל" ובסופו כתוב "יאכל", ועוד מדוע בפסוק ראשון כתוב "מצת" (בלא ו) ובפסוק השני כתוב מצות (מלא)?

ופירש, שהפסוק בא לרמז על המנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח, וא"כ י"ל שהפסוק הראשון הוא ציווי על אכילת מצה בפסח וז"ש הכתוב "שבעת ימים תאכל מצת", דהיינו כל אחד לעצמו יאכל מצות שבעת ימים, ומלבד זאת אתה מחוייב להשתדל שמצות "יאכל" (בצירי) היינו שיאכל ע"י אחרים כלומר שידאג שיהיה לעניים מצות ועפ"ז מובן שלגבי האדם שיש עליו חיוב אכילת מצה כתוב "מצת" שלעצמו רשאי לדקדק ולצמצם אכילתו עד קזית וכביצה, ולכן כתוב חסר. משא"כ כאשר מדובר לתת לעניים אינו רשאי לצמצם ולכן כתוב "מצות" מלא דהיינו שיתן להם כדי שביעה ממש כמש"כ "ואכלו בשערך ושבעו".

(הגר"א)

וכל בכור אדם בבנין (יג, יג)

הרמ"א פסק (י"ד סימן שה סעיף י) "ואין האב יכול לפדות על ידי שליח. וגם אין ב"ד פודין אותו בלא האב (ריב"ש סי' קל"א)". המפרשים מתקשים (ראה ש"ך וט"ז שם), מה הטעם שא"א לפדות ע"י שליח. מאי שנא מכל המצוות כמילה וכדומ' שאפשר ע"י שליח?

בשו"ת חת"ס (יור"ד רצד) כתב שהוא לפי שבמכת בכורות היה "אני ולא אחר" זכר לזה, האב בעצמו יש לו לפדות את בנו.

כעין זה כתב בשו"ת דברי יציב (יור"ד סימן קצט) ובתוספת נופך: "אך יותר נראה להרמ"א שבא הכתוב למעט "וכל בכור בנין תפדה" בעצמך ולא ע"י שליח ויבואר בטוב טעם בהמשך הכתוב "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת" כלומר מה נשחנה מצוה זו דלא מהני ע"י שליח, "ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים" בכבודו ובעצמו לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח כיון שרצה לפסוח על בכורי ישראל, ומשניתן רשות למשחיה אינו מבחין בין טוב לרע ולזכר לזה גם בפדיית הבכורים אנכי מצוך לעשות בעצמך ולא ע"י שליח".

בספר ברכת יצחק כתב לפ"ד הרבינו בחיי הטעם של פדיון הבן הוא על מכירת יוסף שנמכר בעשרים שקלים שהם ה' סלעים, וכיון ששם עשו בעצמם המכירה ועשו חרם שלא לשתף אחרים, לכן גם הפדיון מוכרח האב בעצמו בלי לשתף אחרים.

בספר ציוני תורה כתב לבאר עפ"י דברי המדרש, "למכה מצרים בבכוריהם. בשעה ששלח הקב"ה מכת בכורות, א"ל, כחצות הלילה ומת כל בכור. נכנסו כל הבכורות אצל אבותיהם, ואמרו להם, כל מה שאמר משה הביא עלינו, אין אתם מבקשים שנחיה? בואו והוציאו את העברים האלו מבנינו, ואם לאו אנו מתים. השיבו להם ואמרו, אפילו כל המצרים מתים אינן יוצאים מכאן. מה עשו, נכנסו כל הבכורות אצל פרעה והיו מצווחין לפרעה ואומרים, בבקשה ממך הוציא את העם הזה שבשבילם רעה תבוא עלינו ועליך. אמר לעבדיו, צאו וקפחו שוקיהם של אלו. מה עשו הבכורות, מיד יצאו ונטלו כל אחד חרבו והרג את אביו, שנאמר, למכה מצרים בבכוריהם. למכה בכורי מצרים אין כתיב כאן, אלא למכה מצרים בבכוריהם. ששים רבוא הרגו הבכורות באבותיהם. חזינן שמתו גם האבות במצרים.

והנה בספר בזהרי חמה למהר"א גאלאנטי (על הזוה"ק דף יד) כתב: אפשר הטעם משום שהקב"ה הרג בכורי מצרים נשאר לו לס"מ משטמה עם ישראל, ולכן צריך שהפדיון יהיה ה' סלעים וכו' כי בחמש סלעים שהאדם פודה בהם ממש פודה מהמות וכו' עיי"ש וא"כ היה תביעה לשטן אף על האבות, וכדי לתקן את חלק זה, קבעו שדייקא האב יפדהו ולא אחר.

(ציוני תורה)

מאוצרות המגידים

למען תספר באזני בנך את אשר התעללתי במצרים'

כתב הר"ש תאומים בספרו אור התורה, בן אחיו של הפרי מגדים, תלמיד תלמידי המגיד, על מה שבפ' בא כתוב 'למען תספר באזני בנך את אשר התעללתי במצרים', פרש"י התעללתי - שחקתי, פשוט עשו מהם צחוק. לכאורה כשמכים אחד את העצמות שלו זה לא נקרא צחוק, חזיק לשון בחזק יד, וצריך להראות איזה שחוק בכל מכה. לדוגמה מכת דם, כתוב [ז, יז] 'הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם'. מהו 'ונהפכו'? מר נהפך למתוק, רע נהפך לטוב, מה שיך לומר על השתנות להתהפכות, האם מים ודם הם הפוכים זה מזה כמר ומתוק, מהו לשון ונהפכו? הרי אי אפשר לומר 'ונהפכו לצפרדעים' כי מים הם לא הפוך מצפרדע, גם שם במדרש כתוב שבכל מקום שהיה טיפת דם במצרים נעשה מזה צפרדע, למה כאן כתוב לשון הפיכה. היאור היה נראה להם כמים, כשגששו אליו לקחת מים נהפך לדם, וחזרו חלילה.

וכתב שהגוי היה קם בבוקר והלך ליאור לשאוב מים, היה בא ורואה מים ביאור, לא דם, כיון שהגיע אל היאור ראה שזה דם, כשהלך משם והסתכל עוד פעם ראה שזה מים, חזר אל היאור, והוא שוב דם. הסתובב שוב וראה שזה

מים, וכך היה נעשה הנס מליארדים פעמים כל יום, ממש השתגעו מרוב תמהון לבב. הוא כבר התבייש מעצמו אחר חמש דקות הוא חוזר, והוא צמא, רץ אל היאור וראה שזה מים, ושאל את החבר האם גם אתה משוגע כמוני, זה לקח כמה שעות עד שהבינו שהשגוען תפס את כולם, עד שחשב אולי זה לא דם וזה באמת מים, וא"כ יכולים לשתות, אך היה סרחון כזה, וזהו 'ונלאו מצרים לשתות מים מן היאור', היו מתעייפים מלשתות מים? כי עשו שם הרבה ריצות הלך חזור עד לאחר כמה שעות חזר הביתה ונפל באפיסת כוחות מרוב שגוען, נרגע קצת ונצמא שוב למים, וחזר כמשוגע אל היאור.

ובזה פ"י לשון רש"י 'ונלאו לבקש רפואה למי היאור שיהיו ראויים לשתיה', כי ראו שצריך איזה רפואה, אם היה דם היה פשוט שזה דם, ואי אפשר לרפאות. אך כשראו לרגע שזה מים, זה היה קללה בפני עצמה ונהפכו לדם' שהיה להט החרב המתהפכת דם מים דם דם מים מים דם, עד שנשתוללו אבירי לב כולם היו צריכים בית חולים לעצבים, אלא שלא התאבדו כדי לזכותם בעוד תשעה מכות.

גם לאחר מכת דם, מרוב תסכול וטראומה לא שתו מהיאור מים לעולם וזהו דיוק הכתוב 'כי לא יכלו לשתות ממימי היאור', והקשה האור החיים הק' מהו 'ממימי היאור' והלא הכל היה דם. ועוד למה חפרו השוטים סביבות היאור, הרי הרקיקה שלהם היה דם, מה להם לחפור עוד ועוד. ופ"י שזה לא לשבוע של מכת דם, אלא לאחר השבוע של מכת דם, הרי אם אכניס לך לזכר כמה דגים מתים עם זבובים מתים, ואח"כ נוציא את הדגים המתים, האם תוכלו לשתות מהכוס הזה. הם הוכו פסיכולוגית כמה חדשים שנכנס להם רושם ברעיונם שביאור הזה היה סרחון כזה, דגים מתים, לכן גם לאחר מכת דם לא היה יכול לשתות מזה. היו חולים פסיכולוגית מזה. ולכן חפרו כל מצרים סביבות היאור מים לשתות, כי לא יכלו לשתות ממימי היאור גם כשהיה מים, זה היה עד יציאת מצרים. וזהו התעללתי נורא, שיחקתי הן בשעת המכה והן לאחר המכה, שחוק נורא ונפלא.

א"י במדרש רבה ובמכילתא מחלוקת, לרבי יהודה היה התראה בכל מכה כ"ד ימים ובשבוע אחרון של החודש היה המכה. דעת רבי נחמיה הפוך, שבועה ימים התרה בהם וג' שבועות היה המכה. והוכיחו כשיטת רבי יהודה שנאמר וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור. וצ"ע איך ירש רבי נחמיה זה הפסוק. ועוד הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים ואיך שניהם אמת, שבע או ג' שבועות?

והסתייפלער כתב בברכת פרץ וכן כתבו הקדמונים, כמה היה הגוי משלם בשביל כוס מים? היהודי לא היה אומר מחיר, הגוי היה משלם מאה דולר ונשאר דם, והיה מוסיף עוד ועוד עד שנהפכו הדם למים, כל גוי לפי רשעותו היה משלם ביוקר, כי כל המכות מדה כנגד מדה, גם בקריעות ים סוף נאמר כקש כאבן בעופרת, כל רשע סבל לפי רשעותו, כך העבירו את ישראל באופן מרושע מאד, כל אחד לפי ערכו שילם מחיר אחר.

אך הר"ש תאומים פ"י שהשבוע האחרון של החודש היה מכה שבוע אחת לכלל מצרים, כי הרשע הקטן היה לו עדיין מים מן היאור עד כ"ד לחודש, המצרי השני קיבל את המכה קודם לדם, עד השבוע האחרון היה לכלל מצרים דם. ונמצא שכל אחד שילם לפי מה שהוא, היה גוי שהיה צריך לקנות שבוע אחד מים והיה גוי שהיה צריך לקנות ג' שבועות דם. וכן היה מכת שחין, הרשע הגדול היה שבוע אחד התראה וג' שבועות מכה. ומשה רבינו היה ממשיך להתרות, מי שאין לו שחין עדיין יקבלנו עד כ"ד לחודש... כל אחד לפי הרשעות והאכזריות שלו, מדה כנגד מדה.

לגבי חושך למדנו לפני שנתיים מהדברי יואל זצוק"ל שלא היה שייך במכת חושך להאריך, שהרי הדיבור של החודש הזה לכם היה לפני מכת חושך כמ"ש הרמב"ן, מכת חודש היה ו' ימים לפני יציאת מצרים, כשאנו מדליקין אור לי"ד נר לחפש, אז חיפשו ישראל בבתי מצרים, ושבת הגדול היה הפסקה בין חושך לחושך.

גם בשאר המכות הרוויחו בני ישראל ממון רב במכת ערוב נכנסו חיות רעות, ביקש המצרי תעמוד לפני להגן עלי מהאריה, אמר לו היהודי תשלם ואני יעמוד, אם לא שילם זה לא עבד. כמו במכת דם לא עזר שהיהודי נותן בחינם לפני ששילם לא נהפך למים, וכך עשו כסף גם במכת ערוב. וכן בכל שאר המכות עשו הרבה כסף קל.

וזהו שנאמר והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב, אפי' למצרים כששילמו ביוקר. אין לך התעללתי גדול מזה, שאותו רשע שהיה מענה אותו כל השנים, עומד ורועד מהדובים והתנינים, והוא עומד לצדו ומקבל שלושים ושש אלף דולר לשעה. למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים.

(הגרמ"י רייזמן)

לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבם (י, כג)

הגאון הקדוש רבי מרדכי בנעט זצוק"ל. היה לו בביתו חדר ששימש כבית מדרש. שם למד עם התלמידים וענה תשובות.

כל יום שישי, לפני שבת, היתה הרעבעצין מכינה בחדר של בית המדרש נרות גדולים שיאירו שם בחדר כל הלילה. הנרות עליהם בירכה דלקו בחדר בו אכלו, ובבית המדרש היו נרות נוספים, אותם הדליק השמש.

אחד מן הספורים המופלאים שנתרו לעדות מאותם ימים, הוא ספורה של משפחה חרדית בעלת ילדים קטנים, אשר אביה התעקש בכל כוחו להמנע מחלול שבת בכל מחיר.

מדי שבוע נאלץ לחפש עבודה חדשה, עד שהצליח למצוא עבודה שלא תדרוש ממנו לחלל את השבת - והפך לשומר בנין. מתוקף תפקידו זכה לקבל את חדרון השמירה למגורים, ועובדה זו סיעה לחסוך כמה פרוטות נוספות, משום שהוא הביא את כל משפחתו להתגורר ביחד אתו, ולא נאלץ לשלם מדי חודש סכום גדול כדמי שכירות. אולם אליה וקוץ בה - בחדר הקטן הזה היו, בנוסף למשפחה ולכל הילדים, גם הפחמים שנועדו לחמום ולהסקה, ואט אט החל עורם של הילדים להתלכלך והם נצבעו בשחור.

באחד הימים עבר יהודי ברחוב, והנה הוא רואה תופעה מדהימה: שני ילדים כושים מדברים ביניהם ב...אידיש. אידיש אצל כושים? - סימן שאלה גדול הצטייר מול עיניו, וגרם לו לשוב על עקבותיו ולבחון שוב את המראה הבלתי שגרתי. לבסוף החליט לגשת אל הילדים ולברר את הענין מקרוב, הוא פתח בשיחה עם הילדים, והופתע לשמוע שהם כלל אינם כושים, אלא ילדים יהודים המתגוררים בלית ברירה במחסן פחמים. לבו הרוחם של אותו יהודי התכווץ למראה המצוקה הכלכלית הקשה שבה הם שרויים, והוא בקש מהם לקרוא לאחד מן ההורים. כשהגיעה האם הוא הוציא מכיסו חמשה שטרות בני מאה דולרים כל אחד: "קחי ומצאי לכם דירה אחרת", אמר בנדבנות, כשהסכום העצום, שהיה בו כדי מחיה לחודשים רבים, מתנפנף בידיו.

עיניה המתעגלות מהפתעה היו בעיני התודה הגדולה ביותר, אולם האם לא הסתפקה בכך, אלא החלה להמטיר על ראשו צרור ברכות על המחווה המיוחדת.

רגע לפני שנטלה את הכסף, בקשה לברר ענין נוסף: "האם אתה שומר שבת?". היהודי נענע ראשו לשלילה.

שבריר רגע של מבוכה עמד באויר, אולם לאחריו פסעה האם אחורנית, החזירה את ידה המושטת ואמרה: "אנחנו כאן, משום שאנחנו שומרי שבת, ואיני רוצה לקחת כסף מיהודי שאינו שומר שבת".

הוא נד בראשו לסכלותה, ומבלי לומר מלה סב על עקבותיו והלך לו לביתו. "מה דעתך על הטפשה שפגשתי היום?" שאל את אשתו, מיד בכניסתו הביתה, וגולל באזניה את כל ספור המעשה.

הוא לא היה מוכן כלל לתגובתה הסוערת. "אנחנו כל כך נוראים, עד שאפילו הכסף שלנו אינו טוב", התקצפה "גויים לכל דבר... אוי לנו... הרי הבטחת לי, כשהתחלת לעבוד בשבת, שאתה עושה זאת רק עד שנתבסס מעט, והנה - כמה שנים חלפו! התבססנו היטב ואנחנו נחשבים לאנשים אמידים אפילו, אבל את העבודה בשבת מעולם לא הפסקת! אוי לנו... גויים שכמותנו!..."

וכתוצאה מאותו מעשה, קם לו האיש ושב בתשובה שלמה! מעשה מופלא נוסף מאותה תקופה:

בשכנותו של רבי משה פינשטיין זצ"ל התגוררו שתי משפחות ששמרו שבת במסירות נפש, ומדי יום ששי פוטרו האבות מעבודתם ונתרו ללא מקור מחיה, אך בעוד שבמשפחה אחת יצאו כל הילדים שומרי תורה ומצוות, במשפחה השנייה - פרקו כולם את עול המצוות והפכו לחלוניים גמורים.

אביהם בא לפני רבי משה ושטח לפניו את כאבו: "כיצד יתכן שכך ארע לי? הלא שמרתי שבת במסירות נפש, ממש כמו שכני... מדוע הוא זכה שכל ילדיו ימשיכו את דרכו, ואני נותרתי כך?..."

נענה רבי משה ואמר לו: "שכנך בא הביתה מדי יום ששי שמח ומאושר ואמר: 'ילדים, ברוך ה', גם השבת זכינו למסור את נפשנו! הבה נעשה קדוש בשמחה ונודה לבוא עולם, על שהסכים לקחת מאתנו את הקרבן שהקרבנו לו!"

נקל לשער את התרוממות הרוח שאותה חשו בני הבית למשמע הדברים, הם חשו כי השבת אינה אלא זכות עצומה, וכדאי להם לשמרה בדקדוק רב, אף מתוך מסירות נפש והקרבה עצמית.

אבל אתה לעומת זאת חזרת הבית השבור ורצוץ, כתפיך שחוחות, ובשפל קול הודעת לילדיך: "מי יודע מה יהיה אתנו? בגלל שבת שוב אני מפוטר! אין לנו פרנסה... אין לנו אוכל..."

ילדיך אשר הבינו כי השבת היא מקור הבעיה, הרהרו בינם לבין עצמם: "מי צריך את השבת הזו?... אבא המסכן חונך כך, אבל אנחנו, למה שלא נותר על הכל?...". ואכן, בהזדמנות הראשונה השליכו אחרי גיוסם את כל התורה כולה, והפכו למחללי שבת ר"ל. הם העדיפו חיים קלים על פני קשי העבודה בקיום התורה והמצוות.

הרי לנו ששמחה בעבודת ה' והתיחסות לעול תורה ומצוות כאל "חג" היא הבסיס לחינוך הדורות הבאים על אדני התורה והמצוות!

(ומתוק האור)

המצוה, ושכרה.

פעם בליל שבת ישב רבי ברוך עם משפחתו לסעודת שבת. כשנגמרה הסעודה נכנס לחדר ללמוד. כעבור מספר שניות יצא משם וקרא: "רעבעצין, שכחנו להדליק נרות בבית המדרש!" צרה שכזו! חושך!

"כיצד יתכן הדבר", תממה הרבנית, "והלא אני במיוחד נכנסתי לפני שבת לחדר וראיתי שיש בו נרות מוכנים להדלקה והכל בסדר. איך יכול להיות שחושך?"

היא נכנסת פנימה ורואה שהחדר מואר. בכל ארבעת הצדדים יש נר! נבהלה הרבנית: "מה קורה פה? למה הרב אומר שאין אור? הלא החדר מואר כולו!"

"היכן יש אור?" שאל הרב, והרבנית משיבה לעומתו: "בא תראה". הוא נכנס שוב לחדר ושואל: "היכן האור? הרי חושך מצרים כאן, לא רואים כלום!"

פחד גדול אחז ברבנית: שמא בעלה התעוורר. אבל הרי הוא ישב בשולחן והכל היה בסדר... נכנסה להיסטריה.

ראה הרב שהיא כל כך מבוהלת, פנה אליה ואמר: "רעבעצין הרגע, תכף נברר את הענין".

שאל את השמש: "מתי הדלקת את הנרות, בזמן או אחרי הזמן?" השמש הודה על האמת: "באמת אחרתי, אבל היה זה זמן שמותר עדיין להדליק. בטוח שעוד היה יום".

אמר הרב בנעט: "דע לך שכשהדלקת את הנרות היה זה מאוחר מידי, וצריך הנך כפרה על חילול השבת. וזו הסיבה שאיני רואה את האור, כי כל דבר שנעשה שלא על פי דין - אינני רואה!"

ללמדנו כי אפשר שלאחד יהיה אור ולשני חושך. הכל תלוי במדרגתו!

(יחי ראובן)

ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו... כי חג ה' לנו (י ט) במלים אלו משיב משה על הצעתו של פרעה: "לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים" (שם יא), אשר הוצגה קודם לכן: "לכו עבדו את ה' אלקיכם מי ומי ההלכים" (שם ח).

היכווח בין משה לפרעה - אומר הרב שלמה זאיד - לא היה ויכוח בעלמא, כי אם ויכוח עקרוני, שבו טען פרעה את טענותיו והציג את עמדתו, ומשה הסביר לו מהי עמדת היהדות בעניינים הללו ובמה שונה היא מכל דת אחרת.

פרעה מתייחס לעבודת ה' יתברך כאל עבודה ומשימה שיש בה קושי, ממש כמו הבן הרשע מההגדה של פסח ששואל "מה העבודה הזאת לכם".

פעם בשבוע יש יום חופש - טוען הבן הרשע - מדוע אי אפשר להנות ממנו אלא צריכים לקום להתפלל בבית הנכנסת?

אחת לכמה חדשים יש חג - הוא ממשיך בטענותיו - וכמה עבודת הכנה הוא דורש מכם? כמה צריך להתאמץ כדי לחג אותו כהלכתו: בפסח - בהכשרת הבית לפסח ובאפית מצות, בסוכות, בבניית סכה וקניית ארבעה מינים - לשם מה כל העבודה הזו?

משום כך, טוען פרעה: "לכו נא הגברים ועבדו את ה'", עבודה קשה כזאת מתאימה לגברים ולא לנשים וילדים, ולכן אין טעם שתוציאו את כלם ממצרים!

לעומתו טוען משה רבנו: "בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו". כלומר, את מה שאתה רואה כעבודה, עול ומשא כבד - אנחנו רואים כחג, ומאחר ששמחה גדולה היא לנו, גם נשים, גם ילדים וגם זקנים חוגגים ושותפים בשמחה.

הוכחה לכך הביא הרב מרדכי חילו מהמשך הפסוקים:

פרעה 'נכנע' לבקשת משה והסכים לשלוח את הנשים והטף, אולם עדין מתקשה לשלוח את הצאן, ומודע למשה: "רק צאנם ובקרכם יצג" (י, כד).

משה משיב לו: "גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת" (שם כה), ומנמק את הסיבה לכך: "ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה", ומפרש רש"י: "כמה תכבד העבודה".

האם יעלה על הדעת שעבודת ה' היא ענין כבד, אשר משה מתבטא עליו "תכבד העבודה"? - מקשה הרב מרדכי חילו, ומתרץ כי כל זאת נאמר רק בהתאמה לעמדת פרעה, ותו לא, לשיטתו של פרעה עבודת ה' היא ענין כבד, ולכן השתמש משה בביטוי הזה.

כדי לדאוג שעבודת ה' תהפך להיות משהו שמח ולא כבד, נדרשת מכל אחד ואחד מאתנו עבודה אישית, שתגרום לנו להתייחס לכל מאמץ באופן חיובי ולא לראות בו עול כבד.

כאשר יש בבית לחץ עבודה לקראת החג, עלול הדבר לגרום להתפרצות רגשות, אשר ממנו יכולים הילדים להבין שקשה לנו עם העבודה ועם העול.

בשנות העשרים של המאה הקודמת, עם הגירת היהודים מאירופה לחופי ארצות הברית, הם נאלצו להתמודד עם נסיון קשה בשמירת שבת, כשבכל עבודה שמצאו הם חויבו לעבוד גם ביום השבת, ואם לא עשו כך מצאו את עצמם ביום שני בבוקר מפוטרם וחסרי מקור פרנסה.

רבים מהם לא הצליחו לעמוד בנסיון, המצוקה הכלכלית היתה בלתי נסבלת והם נאלצו לחלל את השבת, ומכאן קצרה היתה הדרך להתדרדרות רוחנית חמורה ביותר.

"בראשון [היינו כחודש ניסן, הראשון לחדשי השנה (שמות יב, ב)] בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות" (שמות יב, יח). הכתוב קבעו חובה (פסחים פב ע"א). וכן פסק הרמב"ם (הלכות מצה פ"י ה"א): "מצות עשה מן התורה לאכל מצה לבילי חמשה עשר, שנאמר: בערב תאכלו מצות, ומשאכל כזית יצא ידי חובתו".

ספר לי הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ראש ישיבת "מחנה אברהם" ורב חוג חתם סופר בבני ברק: יום אחד הופיע אצלו אחד מבני הקהילה, נרעש כולו. היה בפיו סיפור מרעיש, אבל רקעו התרחש כשלושים שנה לפני כן, במחנה המוות אושוויץ.

יהודי הונגריה הגיעו לאושוויץ בשלהי מלחמת העולם. ממש בשנה+ האחרונה. כשהצוריים נחלו מפלה אחרי מפלה בשדה הקרב וממשלת הונגריה בקשה לפרוק על הגרמנים שהפכו לבת חסותם, השתלטו הגרמנים על הונגריה, תחמו את הגטאות ותוך כחודשים ימים שלחו כמיליון יהודים להשמדה. ה' יקום דמם. אותו יהודי היה ביניהם. הפרידו בינו לבין אשתו ואת ילדיו שלחו למשפחות. הטביעו מספר כחול על זרועו וחייו נתנו לו לשלל תמורת עבודת פרך. התקיים על פרוסת לחם ופנכת מרק ליום. שכנו לדרגש היה 'בנן של קדושים' צאצא לגזע צדיקים, שושלת מפוארת עתירת יחס. חזקו בלא הרף באמונה ובטחון, ונצל כל שעת פנאי ללמוד תורה ואמרות צדיקים. יום אחד פנה אליו בהתרגשות עצורה: חג הפסח מתקרב, 'מרור' יש בשפע, אובעור או נעמט מען א' כזית' מצה, מאין ישיגו ולו כזית מצה?!

וברוך השם, אין מעצור לה' מהושיע, ברב או במעט. בעלות הברית הפציצו ממגורת מזון. היו שם שקי תבואה מבוקעים, אוצר בלום במחנה הריכוז, אבל מי שינסה לשים בכליו מתחביב בנפשו. ספר לחברו, שהמריצו למסור נפשו. החביא במקום מסתור כמה גרגרים. בהפסקה הקצרה שהיתה להם מדי יום שייף שתי אבנים וטחן באמצעותן את הגרגרים. לבן פיסת מתכת, ערב את הקמח במעט מים, נקב במסמר ואפה על טס המתכת המלובן. יצא ריקק עבה ונוקשה, גדלו כפיסת יד. מחמת עביו היו בו שני 'כזיתים', אחד עברו ואחד עבור חברו. עכשיו צריך להגניבו למחנה. אם יתפס, אחת דתו - הניח את הרקיק בין כותנתו לבשרו, הצמיד זרועו לגופו. עבר את הביקורת בשער המחנה, והמשיך אל הבלוק. בפתח הביתן עמד שומר גרמני שהבחין בתנוחה המאולצת של ידו. "מה אתה מחביא שם", נבח. משך את ידו, והרקיק נפל -

דרך עליו בעקב מגפו בחמת זעם, ואלו הצלפות הצליף בפרגולו! היהודי נפל מעורף, והזקיף מצא בנתיים קרבן חדש. בשארית כוחותיו אסף היהודי את הפרורים שסביבו, שעבורם מסר נפשו. גרר עצמו לדרגשו, והתעלף. חברו עוררו, רחץ פניו במים, הגיר מעט לגרונו, השיב נפשו, פתח ידו, והראה לחברו את האוצר. אלו היה בכף ידו חופן יהלומים, לא היה החבר מתרגש יותר. אח, הייליגע מצה, מצה קדושה בעמק הבכא, בגיא צלמות, קרן אור בחשכה! אבל, כמה חבל, בכל הפרורים, אין יותר מכזית אחד!

התחנן החבר: "בבקשה ממך, תן לי את ה'כזית', מימי לא עבר עלי ליל סדר בלי 'כזית' מצה!" ענהו: "מה פתאום, ה'כזית' שלי הוא. מסרתי עליו את נפשי, הוכיח עליו מכות נמרצות, לא אותך עליו!" והלה מתחנן: "אנא ממך, אני אקריא לך את ההגדה - אני יודע אותה בעל פה - מ"הא לחמא עניא" עד "חד גדיא". גם את "שיר השירים" אומר, תאמר אחרי מילה במילה. רק את ה'כזית' תתן".

והשני מסרב. "את כל חלקי לעולם הבא אתן עבור ה'כזית'! ראה", התייפה, "את משפחתי אבדתי, כל מה שהיה לי אבד. מה נשאר לי?! לפחות, 'כזית' מצה!" וחברו מתייפח לעומתו: "הלא כמוני כמון, והמצה שלי היא!" סוף דבר, אכל עמד בהפצרות והגיעו לפשרה: חברו יאמר את ההגדה, ויזכה בשכרו למצה. אבל שכר המצוה - לפום שכר אגרא, וכמה היתכן והצטער בגינה, שייך לו. וכל שיהי. בערב לחש לו חברו את ההגדה, יחדו בכו ב"השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין", שוררו את ההלל וקראו "לשנה הבאה בירושלים". את המצה, אכל החבר.

למחרת יצאו לעבודה. החבר התפלל בלחש, זמזם ב"הקל בתעצומות, עצם עיניו בקריאת שמע, גחן בכריעות תפילת העמידה, ובהגיעו להלל לא עצר כו להבליג. הזדקף ושאג את הברכה, ובאותו רגע השיגו כדור המרצחים ונפל שדוד. השם יקום דמו.

חברו שרד, והגיע ליום השחרור. עלה ארצה ובנה את חייו מחדש. הקים משפחה לתפארת ונמנה על בני קהלת "חוג חתם סופר" בבני ברק. כל זה סיפר בבואו, כהקדמה - כי הלילה הופע החבר בחלומו.

עטוי בגדי לבן, פניו מאירות כזהר הרקיע, ובקשה בפיו: "הזוכר אתה שנתת לי את המצוה, בתנאי שאתה תקבל את שכר המצוה?" זכר, ודאי זכר. "אז באתי לבקשך. אנא, ותר לי על שכר המצוה - כל המצוות עשיתי, קבלתי עליהן שכר. חוץ ממצוה זו. המעשה היחיד, עליו לא קבלתי שכר. אנא בטובך, הענק לי גם את שכר המעשה!"

נדהם לבקשה. לעיוות שבה. הזכיר לחברו: "הלא המצה שלי היתה. אני סכנתי נפשי בלקיחת הגרגרים, בטחינתם ואפיתם, ובהגנתם למחנה. אני הוכיחתי

עבורם, כמעט שלמתי בחיי. התחננת, בכית, ויתרתי על המצוה, לפחות, אזכה בשכר!" והחבר ידע והסכים, אבל הזכיר שהוא זה ששמר חשבון הלוח וסיפר שהלילה ליל החג, והוא זה שזרז להשיג המצה, והוא שהקריא את ההגדה, ומבקש בתמורה את שכר המצוה. עברו, ירד מהעולם העליון. עברו התגלה, זה חשוב עברו כל כך -

והחבר טרב. פני חברו הקדוש התכרכמו בפחי נפש, באכזבה עמוקה, ונעלם. קם, והנה חלום. התפעמה רוחו. לא ידע האם טוב עשה. מצד אחד, "חייך קודמים". ואין שום הצדקה, ממש עזות מצדו. מצד שני, בכל זאת. אין מתגרים בנשמה קדושה, ובקשתו של נפטר... "הוגיע אלי", סיפר הרב אונגר. "ביקש אישור לסרובו, או הוראה ליתור. אמרתי לו שאין זו שאלה עבור רב, זה ענין עבור רבי. שלחתי אותו לרבי ממכונבקה, ובקשתי שיחזור ויספר מה אמר לו".

"ומה אמר", הסתקרנתי. "הוא חזר למחרת", סיפר הרב אונגר, "ובפיו סיפור מופלא" - בקוצר רוח חכה לערב, לשעות קבלת הקהל של הרבי. נכנס אל הקודש פנימה, וספר את ספורו.

שמע הרבי, והפטיר: על פי יושר, עליך לוותר... התקומם: על פי יושר?! על פי יושר ודאי אינו צריך לוותר! כל שאלתו, האם לנהוג לפני משורת הדין! הסביר הרבי: "הלא תבין, חברך נפטר. מה שיש לו, יש לו. המצוות שסיגל עומדות לזכותו. יותר מהן, אינו יכול להשיג. מצוה אחת קים ולא קבל עליה שכר, והיא חסרה לו - אבל אתה חז'!"

אתה מניח תפילין, מתעטף בטלית, מתפלל שלוש תפילות ומברך מאה ברכות ליום. ושבתות, וחגים, ומצוות לאין ספור! ובנים לך, ואתה מחנכם למצוות, וכל מצוה שהם מקיימים נוקפת גם לזכותך, לזכות החינוך שהענקת - האיך זה מן היושר, שתוותר למענו על שכר מצוה אחת?!" "טוב, אם הרבי אומר, אוותר" -

"לא כך. לותר צריך בלב שלם", פסק הרבי. הוציא מכיסו צרור מפתחות. "הכנס לבית המדרש הסמוך" אין שם איש עתה. תפתח את הדלת במפתח הזה. תדליק את האורות, ותפתח את ארון הקודש, במפתח הזה. תכניס את הראש לארון הקודש, ותשפוך לבך לפני הקדוש ברוך הוא. תספר על הכרותכם, על האחוה הנפלאה ששררה ביניכם, על החיזוק שקבלת ממנו. על ההמרצה שהמריץ אותך לאפות את המצה. על ליל הסדר ההוא, בעלטה, על הדרגש. תחיה את הלילה ההוא, הלילה האחרון לחייו, ואז תאמר שאתה מותר לו בלב שלם על שכר המצוה, לעשות נחת רוח לנשמתו בעולם העליון -

אחר כך, תחזור אלי..." עשה כן, והמראות והמאורעות שבו והציפוהו, הכל חי מחדש, והמעמד סחט ממנו את כל כוחותיו. בקושי גרר רגליו משם. סגר את ארון הקודש ונשק לפרוכת, כיבה את האור ונעל את בית הכנסת. החזיר את המפתחות לגבאי, לא היה לו כח להכנס אל הרבי. בקש מהגבאי להודיע שיבוא למחרת. התנהל באפס כח לביתו, וקירס למיטתו.

וחברו הופיע בחלומו. פניו מאירות וזוהרות, בא להודות על היענותו לבקשתו. בבוקר הלך להתפלל במיניו של הרבי. לאחר התפילה סיפר על ההתגלות השנייה. הרבי לא הופתע, אבל פתח ואמר: "ראה נא - חברך היה בן של קדושים, גדל בבית מלא תורה ויראה. אין ספק, שסיגל מצוות ומעשים טובים לאין שיעור. וזכה ומת על קידוש השם, ואם היו עליו תביעות ונמחקו בכך כליל. מצוות כה רבות ואפס עברות - וחז"ל העידו בהרוגים אלו שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם בגן העדן העליון - וכדאי היה לו לעזוב את העידון הנפלא, ההנאה העילאית מזיו השכינה, ולרדת לכאן, כדי להתחנן ולהעתיר, ממש לפשוט יד, כדי לזכות בשכר מצוה אחת - ואנו - כמה מצוות מתגלגלות למרגלותינו, ואין אנו גוחנים לאספן! כל פרשה בתורה, כל משנה, כל עמוד גמרא. בכל שיעור תורה, כה הרבה מצוות. ובאיזו קלות ראש אנו מבזבזים את השעות! כל עזרה לזולת, כל עידוד ומחמאה. וכמה אנו אטומים, כמה מתעלמים - איזה שיעור מוסר הוא!" "ואת כל זה" - סיים הרב אונגר זצ"ל - "חזר היהודי הוותרן לספר..." אכן, איזה שיעור מוסר!

(והגדת)

כח המעשה

בפרשתנו נאמר דיני קרבן הפסח, ובספר "חינוך" כתב בענינם כדרכו את שרשי המצוות וטעמן: "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש" (שמות יב, ט), לפי שכך דרך בני מלכים ושרים לאכול בשר צלי, לפי שהוא מאכל טוב ומוטעם, אבל שאר העם אינם יכולים לאכול מעט בשר שתשיג ידם כי אם מבושל, כדי למלא בטנם. ואנו, שאוכלים הפסח לזכרון שיצאנו לחרות להיות ממלכת כהנים ועם קדוש, ודאי ראוי לנו להתנהג באכילתו דרך חרות ושרות (מצוה ז).

"ולא תותירו ממנו עד בקר" (שמות יב, י). הענין הוא כדרך מלכים ושרים, שאינם צריכים להותיר תבשילים מיום אל יום, על כן נאמר, שאם יותר ממנו, שישרף כדבר שאין חפץ בו, כדרך מלכים. וכל ה לזכור ולקבוע בלב שבאותו זמן גאלנו ה' יתברך מעבדות ונעשינו בני חורין וזכינו למלכות ולגדולה (מצוה ח).

"לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה" (שמות יב, מו). מפני שנעשינו אדונים באה המצוה שיהא הפסח נאכל במקום החבורה ולא נוציאנו לחוץ, כדרך מלכים שכל המוכן להם נאכל בהיכלם ברוב עם שלהם. ודלת העם בעת שיכינו סעודה גדולה ישלחו ממנה מנות לחוץ לרעייהם, לפי שהיא חידוש אצלם (מצוה טו).

"ועצם לא תשברו בו" (שמות יב, מו). שאין כבוד לבני מלכים לגרר העצמות ולשברם ככלבים. לא יאות לעשות כן אלא לעניי העם הרעבים. על כן, בתחילת בואנו להיות סגולה כל העמים, ממלכת כהנים ועם קדוש, ובכל שנה ושנה באותו הזמן, ראוי לנו לעשות מעשים המראים לבנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה. ומתוך המעשה והדימוי שאנו עושים, נקבע בנפשותינו הדבר לעולם (מצוה טז).

והמשיך וכתב: ואל תחשוב בני לתפוש על דברי ולומר ולמה יצוה ואתנו השם יתברך לעשות כל אלה לזכרון אדוני, הלא בזכרון אחד יעלה הדבר במחשבתנו ולא ישכח מפי זרענו. דע, כי לא מחכמה תתפשני על זה, ומחשבת הנוער ישיאך לדבר כן. ועתה בני, בינה ושמעה זאת, והטה אזנך ושמע, אלמדך להועיל בתורה ובמצוות.

דע, כי האדם נפעל כפי פעולותיו, ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע.

ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצוות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות.

ואפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים, חפץ בתורה ובמצוות, אם יעסוק תמיד בדברים של דופי, כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומינהו באמונות רעה, באמת אם כל עסקו תמיד כל היום באותה אמונת, ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור. כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו, כמו שאמרנו.

ועל כן אמרו חכמים ז"ל (מכות כג ע"ב) "רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", כדי להתפיס בהן כל הפעולות הטובות אנחנו נפעלים להיות טובים וזוכים לחיי עד. ורמזו ז"ל על זה, באמרם (מנחות מג ע"ב) "כל מי שיש לו מזוזה בפתחו וציצית בבגדו ותפילין בראשו, מובטח לו שלא יחסא", לפי שאלו מצוות תמידיות, ונפעל בהן תמיד.

לכן אתה ראה גם ראה מה מלאכתך ועסקך, כי אחריהם תמשך ואתה לא תמשכם. ואל יבטיחך יצרך לומר אחרי היות לבי שלם ותמים באמונת אלקים, מה הפסד יש כי אתענג לפעמים בתענוגי אנשים, לשבת בשווקים וברחובות, להתלוצץ עם הלצים ולדבר צחות, וכיוצא באלו הדברים שאין מביאין עליהן אשמות וחטאות. הלא גם לי לבב כמו הם, קטני עבה ממתניהם, ומדוע ימשכוני הם אחריהם. אל בני, השמר מפניהם, פן תלכד ברשתם. רבים שתו מתוך כך כוס תרעלתם, ואתה את נפשך תציל. ואחר ידיעתך דבר זה, אל יקשה עליך מעתה רבוי המצוות בענין זכירת נסי מצרים, שהם עמוד גדול בתורתנו. כי ברבות עסקינו בהם נתפעל אל הדבר, כמו שאמרנו.

עד כאן דברי ספר ה"חינוך" היסודיים כל כך.

נוסיף ונאמר, שהואיל וכל מטרת יציאת מצרים לקבלת התורה, ככתוב: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (שמות ג, יב), וכתב שם רש"י שאף על פי שאין בידם זכויות נגאלים הם הואיל ועתידיים לקבל התורה, וכך פתח הקדוש ברוך הוא במתן תורה: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ, ב). כדאיתא היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי (רש"י, מהמכילתא). ושמא יתמהו מדוע הרבה להם תורה ומצוות, לפיכך השמיים עובר ליציאה את כח המעשה ופעולתו.

רבנו ישראל סלאנטר זצ"ל למדנו את כח המעשה, במעשה שהיה.

פעם נסע מקובנה לויילנה, ובחר בקרון מעשנים. הצית סיגריה, וקפץ עליו רגזו של אברך צעיר שיש במולו. "חוצפה שכזו, להרעיל את כולם בעשן!"

מיהר לבקש סליחתו, וכיבה את הסיגריה.

רטן הלה: "מה הועיל, אם כבר הרעיל את האויר!"

קם ופתח את החלון, לאורר את הקרון.

"ולא אכפת לו שחודר קור מקפיא, וכולם יחלו בדלקת ראות", סינן האברך.

מיהר וסגר את החלון.

"וכולם יחנקו בעשן שהשאיר אחרינו", התרעם האברך. לא בלם פיו עד שהרכבת עצרה ברציף. ואז קם בהפגנותיו, ונמלט מהקרון ומנוסעו חסר ההתחשבות. ביקש לרדת מהרכבת, ונדהם. הרציף המה אדם. המוני יהודים התגודדו ונשאו עינים צופיות. המתח ניכר בעליל.

למי הם ממתנינים, תמה האברך.

התשובה היתה מיידית. אך נראתה דמותו של רבי ישראל, והכל נהרו לקבל פניו.

"מי הוא", חקר האברך את אחד הדחפים.

"אינך יודע? הצדיק הנערץ, רבי ישראל מסלאנט!"

הוא?! אותו ציער, הכעים והקניט כל הדרך?!

עיניו חשכו. ברר באיזו אכסניה מתגורר הצדיק, וחלץ נעליו לפני המפתן. בא לקבל נזיפה. להפתעתו, קיבל פניו כמכר ותיק. לבקש סליחה, על מה ולמה. אמנם נכשל, אבל מביע חרטה כנה, ואין אדם עומד על דברי תורה אל אם נכשל בהם (גיטין מג ע"א). ישב מר, מנין הוא, ומה מעשיו בעיר הגדולה.

סח הלה ששנות מזונותיו על שולחן חותנו כלו, ולמד מלאכת השחיטה לפרנס משפחתו. השיג משרה באחת העיירות, אך תנאי הציבו: שישג 'קבלה', הסמכה לשחיטה, מבית הדין בוילנה שנודע כסמכות הלכתית מקובלת, והרי הוא כאן....

נהרו פני רבי ישראל: מי יודע, אולי כל התקרית לא ארעה אלא לשם כך! חתנו הגאון רבי אליהו גרודזנסקי (חותן הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל), הוא אב בית הדין! מיד התעטף באדרתו והלך עמו לבית הדין. ביקש מחתנו שיתנה על קנקנו של האברך ויודיעו דבר.

שבו אליו בפנים נפולות: הכשלוך היה חרוץ!

"אך אשמתי היא", הגיב רבי ישראל. "עייף אתה מטורח הדרך, ודעתך פזורה מהכעס שכעסת. וכבר אמרו, שהכועס חכמתו מסתלקת (פסחים סו ע"ב). שב ותנוח כמה ימים ותזכר בתלמודך" -

האברך היה נבוך. קנה כרטיס הלוך ושוב, ולא הביא עמו מעות, חשב שביזים אחד, יבחן, יתעטר ב'קבלה' וישוב מיד -

"תנוח דעתך", השיבו רבי ישראל. "אורחי תהיה, על חשבוניי".

מיד הזמין לו חדר באכסניה, וארוחות כיד המלך.

רמז לו חתנו: זה לא יעזור, נעור וריק הוא, אינו יודע דברי!

הרגיעו רבי ישראל, כבר הביא זאת בחשבון. שאלו האם מכיר הוא אברך בקי בהלכה ובהוראתה, שיאות ללמוד עם האברך דנן מהתחלה, ושכרו עליו!

ישב האברך באכסניה, על חשבון רבי ישראל. אכל על חשבוןו ולמד על חשבוןו, ורבי ישראל עוקב אחר התקדמותו ומשנן עמו את ההלכות. עמד למבחן, והתעטר ב'קבלה' נלהבת. אלא שאליה וקוץ בה: חושש הוא שבייתים נתפסה המשרה המובטחת -

"איני, בררתי - לא היתה זו משרה הראויה למעלתו! העירה קטנה, והמשכורת זעומה. כבר השגתי עבורו משרה בישוב נכבד, המשכורת כפולה והדיור על חשבון הקהילה!"

האברך נבוך. אינו יודע, עליו להיוועץ באישו ובחותנו.

רבי ישראל הרגיעו: כבר הודיעם.

ושמחו?

ממתנינים הם לבואו!

ליוהו בכבוד לבית הנתיבות ונפרד בלבביות לשלום.

הקטר צפר והרכבת יצאה לדרכה. על הרציף עמדו רבי ישראל וחתנו, מנופפים לאברך המתרחק. רבי אליעזר פנה אל חותנו: "יודע מר, גבאי צדקה אני בעירי" -

חיוך הבליח בעיני רבי ישראל, וחתנו המשיך: "עד כה לא הטרדתך. חשבתי שאין לך כסף. אבל עתה, מבקש אני תרומה לעניי וילנה..."

החיוך התרחב: "מה תדבר, הן יודע אתה שאין לי פרוטה משלי! מסרתי עצמי לטובת הציבור, ויהודי עשיר התחייב לתת לי כל צרכי. איני נהנה מכספו אלא כדי חיי: לחם לאכול, ובגד ללבוש!"

"ולחזיק אברך זר באכסניה ברווחה, ולממן עבורו מורה פרטי" -

"יידעתי שלכך חותר אתה. הנני ואסביר לך" -

שנינו במשנה (בבא מציעא פ"ז מ"ד) שהמרמה את חברו פעמים שאין הקרבן זכאי לפיצוי, ואין לו עליו אלא תרעומת. וקשה, מה השמיעונו בכך. וכי לולא המשנה לא היה הלה מתרעם. ועוד, בכמה מקומות תמהה הגמרא: מה המקום לתרעומת, סבר וקיבל! (בבא מציעא עו ע"א) ומה השאלה, למרות הכל הפסיד, ומתרעם!

והתשובה, שעל פי דין אסור שתהא ליהודי תרעומת על חברו. שהרי נצטוינו באהבתו (ויקרא יט, יח), ושלא לשנאו (שם יז)! כדי שיתרעם זקוק הוא להיתר, ואז ורק אז זכותו להתרעם.

ואם הביע חרטה ובקש מחילה, ונפגע מחל, אזי סבר וקיבל. מחל על זכותו להתרעם, והתרעומת אסורה מצד הדין!

מבין מר, אותו אברך אכן פגע בי ברכבת. התנהגותו היתה מבישה, ועל פי דין מותר היה לי להתרעם. הכעיסני, וכעסתי. אבל בא ובקש מחילה, ומחלתי. ומשמחלתי, אבדתי את זכות התרעומת.

ומה אעשה אם עדין חש אני הקפדה בלבי?

אין בררה, חייב אני למחותה!

אך כיצד? -

הדרך אחת היא, מאמרם ז"ל (דרך ארץ זוטא, ב): "רצונך לדבק באהבת חברך, הרי נושא ונותן בטובתו!" -

כח המעשה!

לכן לא היתה לי כל ברירה. השתמשתי בכסף שניתן לי לצרכי, כי אכן היה זה הכרחי עבורי: לארחו, להתעניין בו, להיטיב עמו. ונסחפתי באהבתו, ובכך מחיתי מלבי כל שמץ טינה והקפדה!"

והגדת

אמרתיו: "לא אוכל להתעכב. אני מעורר חשד, ועוד מעט יגיע האוטובוס שאני חוזר איתו. אבל אם את רוצה הוכחה, דעי: כשתפרוץ מלחמה, אותו בחור מעין שמר יתגייס כדי להציל את אביך, והבחור הערבי יצחצח חרבו כדי לשחוט אותנו! חשבי על כך", והלכתי.

לא שערתי שבתוך חדשיים יסגור נאצר את מצרי טיראן ויגרש את חילי האו"ם מרצועת עזה, הארץ תכנס לתקופת ההמתנה הנודעת ומדינות ערב יערכו למלחמה כוללת. ואז, יום אחד, הגיע טנדר הירקות והנהג בישר בשמחה: "היא חזרה!"

בהתרגשות סיפר שהקאדי סרב להשיא אותה לפני שתשהה שם תקופה ותכיר את אורחות האיסלאם. וכשהחלה המתיחות שמעה את הבחור בו בחרה מצהיר שכבר הכין את השאבריה לשחוט את כל היהודים - נזכרה במה שאמר לה אותו רב אלמוני, ומימינה לעצמה את בחירי ליבה משסף את גרונו של אביה בעיניים בורקות. הבינה לאן נקלעה, וברחה!

והגדת

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל. ( )

יש כאן שתי בשורות: האח' בלילה הזה הכלבים לא ינבחו. והשני, תהיה הבדלה בין ישראל למצרים.

שואלים המפרשים - מה פירוש שתהיה הבדלה, הרי בכל מכות מצרים היתה הבדלה בין ישראל למצרים?

לפחות 10 - 15 תירוצים יש ברבותינו הראשונים, מהי 'הבשורה הגדולה' של לא יחרץ כלב לשנו. אבל הייתי רוצה להביא 2-3 תירוצים, וממה להיכנס לעומק הדברים:

אומרת הגמרא {מסכת ב"ק ס, ב} - ת"ר כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר. כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר.

אשתי תל אביבית במקור. שבת ראשונה לאחר החתונה, נסענו להתארח בתל אביב. הלכתי לישון בלילה, וכל שניה אני שומע מישהו אחר מתניע את הרכב; בבני ברק אם אתה שומע שמתניעים את הרכב, אתה יודע שזה יולדת - אמרתי לעצמי: "בן פורת יוסף, כמה יולדות יש כאן בלילה אחד!" ☺, ולא רק המכוניות, אלא גם הכלבים; בבני ברק עד היום מקוים הפסוק "לא יחרץ כלב לשנו", לעומת זאת שם בתל אביב, מכל בית נבח משהו אחר ☺

בבוקר הלכתי עם חמי לבית הכנסת, ואז הוא שואל אותי: "נו, איך ישנת בלילה ???"

"יחסית לא רע. אבל תדע לך, במוצ"ש יהיו כאן הרבה לוויית!"

"למה לוויית??"

"תשמע, כל הלילה נבחו כלבים, והגמרא הרי אומרת - כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר!"

אמר לי חמי: "לא לוויית... מלאך המוות פשוט גר במקום הזה - הכלבים כאן רגילים אליו" ☺

ויש לשאול - איך בכלל הגיע מלאך המוות למצרים, הרי על אותו הלילה נאמר "ועברתי בארץ מצרים - אני ולא מלאך. והכיתי כל בכור - אני ולא שרף. ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים - אני ולא שליח. אני ה' - אני הוא ולא אחר" - אם ככה, מה עשה שם מלאך המוות ?!

כותב הגאון, שר התורה ר' חיים קנייבסקי שליט"א {סידור תפילה למשה} - כל בכוריהם הרגת. "כל" לאתווי בכור בהמה (כדכתיב בתורה). ומה שבתפילת שחרית אין אומרים "בעברתי", (וכמו שבערבית אומרים 'המכה בעברתי'), כי המכה היתה בלילה והמיתה ביום, כמו שאמרנו בריש מסכת שמחות - אעפ"י שהכה אותם מכת מות בחצי הלילה, היתה נפשם מפרפרת בהם עד הבוקר וכו' כדי שיראו בני בשונאיהם", ורק ה"מכה" היתה בעברתו.

אם ככה, הקב"ה הוא שנתן את המכה - אח"כ הגיע מלאך המוות עם הטרכספורטר השחורה וילקח אותם' ☺

כותב תוספות השלם - לא יחרץ כלב לשנו. ותימא, מה רבותא היא הוא הרבה בני אדם הולכים ואין הכלבים חורצים לשונם, וי"ל דקאי אסיפיה דקרא 'ומקלכם בידכם' - ולעולם כשכלבים רואים אדם ומקלו בידו, נובחים.

משפחת ברקוביץ' חוגגת ליל הסדר בבית, עם המקלות ביד - מנגד, הכלבים נמצאים אצל מוסטפה השכן;

נשאלת השאלה - איך בדיוק ידעו הכלבים, שמשפחת ברקוביץ' מחזיקה מקלות בידים!?

התשובה היא - שגם ליהודים היו כלבים! - ומאיפה אנחנו יודעים ?

כותב המדרש ילקוט שמעוני, בשלח, רמז ר"מ} - וירא ישראל את מצרים מת - מה היו עושיין? היה כל אחד ואחד מיישראל נוטל את כלבו, והולך ונותן את רגלו על צוארו של מצרי, והיה אומר לכלבו: אכול מן היד הזו שנשתעבדה בי, אכול מן הזרעים הללו שלא חסו עלי. תדע לך שכן הוא, שכן כתיב: למען תמחץ ורגלך בדם לשון כלבין מאויבים מנהו. אמרו ישראל: עשית לנו כל הניסים האלו, אף אנו לא נהיה כפויי טובה.

ומה יש לנו לומר? שירות ותשבחות וכו' אז ישיר משה.

מכאן הייתי רוצה לעבור לידיעה חשובה' לבעלי כלבים: ☺

כותב הבן איש חי {שנה ראשונה, פר' צו אות ל"ט} - אין מכין את הכלבים בפסח ובפרט ביום א' וביום ב' וכו' כי בליל יציאת מצרים כתוב 'לא יחרץ כלב

ו"יאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח, כל בן נכר לא יאכל בו" (שמות יב, מג), שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, ואחד נכרי ואחד ישראל מומר במשמע (רש"י). עברין, מותר לאכול בו. "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד ע"א), והבן הרשע הוא אחד המסובין בליל הסדר, שלא נדע. אבל המומר והנכרי, כרותים ומובדלים. ואספר -

בשלהי החורף תשכ"ז הגיע הטנדר שהביא את הירקות לשיבתנו בחדרה. הבחנתי שפני הנהג חורים, ועיגולים כהים מכתרים את עיניו הטרוטות. נבהלתי. שאלתי לשלומו, ומעין הדמעות נפרץ: אוי לו ואבוי לו, חייו אינם חיים, טוב מותו מחייו.

מה קרה, מה ארע?

בתו ברחה עם צעיר ערבי לכפרו, בקא אל גרביא. מה יעשה, אנה ישא חרפתו! רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל, ראש הישיבה מסתכל עלי ואני משיב לו מבט, ואומר לנהג: "אסע לשם, ואדבר אתה".

"איך תסע, זה כפר עוין, יסקלו אותך באבנים", נבהל הנהג.

"איני פוחד מהם, אני פוחד רק מהשם", השבתי לו. נובהרדוקער או לא?!

בררתי מתי יוצא משם האוטובוס חזור, לכוון חדרה. והלך? שנת תשכ"ז היתה השנה הראשונה שלאחר השמיטה. ירקות קנינו מאותו נהג. אבל בפרות נהגה עדין קדושת שביעית וקנינו מערבי שהביא מהמטע שלו, מאזור המשולש. כשהגיע, אמרתי לו: "אני מצטרף אליך בדרך חזור".

"אין בעיה", ענה ברוחב לב. "לאן?"

"לבקא אל גרביא", עניתי.

"לא, לשם לא! יהרגו אותך ויתנכלו גם לי!"

התחלתי להבין לאיזו סכנה אני מכניס את עצמי. "טוב, תוריד אותי לפני שתכנס אל הכפר". לכך, הסכים.

נסענו, ועצר. אמר: "מאחורי העיקול, נמצא הכפר".

ירדתי, והתחלתי ללכת, וכמו שאמר, מאחורי העיקול התעופפה האבן הראשונה. פניתי אל הנוער הזורק: "איפה גר כאן הקאדי", כהן הכפר המוסלמי. אה, אל הקאדי מועדות פני? מיד התלוה אלי להורותני, והסביר לכולם שאני אורח של הקאדי, אין לפגוע בי. הגיע לבית אחד, ואמר: "כאן".

הודיתי לו, ועליתי. התקבלתי בכבוד. כן, הוא דובר עברית. במה יוכל לעזור? אמרתי: "אני רב, אצל היהודים הרבנים הם מסדרי הקידושין. האם גם אצל הערבים כך?"

אישר. הוא מסדר הנשואין בכפר.

אמרתי: "אם יבוא לפני יהודי וירצה להנשא לנכריה, לא אסדר לו קידושין. עליה להתגיר גרות אמת כדי להנשא ליהודי. האם גם אצל הערבים כך?"

ענה: "גם האיסלאם אינו מכיר בנישואין מעורבים".

הזכרתי: "על הגרות להיות גרות אמת. אם חשקה נפשה ביהודי לא נגיירנה. התהליך אורך לפחות שנה!"

אמר: "אצלנו אין מדקדקים כל כך, אבל ברור שלא נשיא בלי המרת דת!"

"אני שמח לשמוע", אמרתי. אני מאחל לעצמי שמחות שמחות יותר. "יש כאן נערה יהודיה שחשקה בבחור ערבי. אני רוצה להודיעה שתבין, ששתי הדתות שוללות נשואין מעורבים. עליה להתאסלם לשם כך".

"בהחלט", שתף פעולה. סר אתי לחלון והראה לי את בית הבחור. השבאב שנקהל למטה ראנו ביחד, והצבעתי לעיניהם על הבית. "כן, זהו", אישר. נפרדנו בכבוד, ויצאתי. עיניהם ירקו משטמה, אבל לא פגעו בי לרעה. הקאדי עמד בחלון ולויה אותי במבטו.

התדפקתי על דלת הבית, ופתחה לי ערביה קשישה. לא איתה רציתי לדבר. אמרתי: "עברית" -

עברית? הביאו את הנערה שתהיה מתורגמנית. התפלאה לראות דמות רבנית בלוע הארי.

"דרישת שלום מאביך. אמללת אותו. הוא עומד למות בגללך", בשרתי לה.

התפרצה: "הוא עומד למות? על מה? במשך שנה היה לי חבר מעין שמר - קיבוץ השומר הצעיר - הסתובב בבית ואבי היה כה מרוצה. החבר הצהיר שאינו מאמין באלוקים, עפר לפיו, לא צם בכיפור, ולאבי לא היה אכפת. והבחור הזה בחור מאמין, למה שלא אנשא לו?! אתה רב, אתה תבין אותי. תסביר לו: מה עדיף: להנשא לכופר, או למאמין?"

הערביה עמדה בצד, חשדנית ועוקבת, מנסה להבין את הנאמר.

אמרתי: "בואי ואסביר לך מה ההבדל. אם היד נקטעת, רחמנא לצלן. כל זמן שהגידים מחבורים יש תקוה, אפשר לאחות. אמנם אינה מתפקדת, והיסורים אינתיים, אבל יש תקוה, היא חלק מהגוף. כשנקטעה כליל, אין לה תקנה! -

בחור יהודי, גם אם חילוני, אינו שומר מצוות, אף אינו מאמין חלילה, 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' (סנהדרין מד ע"א). שייך הוא לעם ישראל, והוא או צאצאיו עוד ישובו בתשובה. אבל ערבי, גם אם מאמין בבורא עולם, בן נכר הוא. והמצטרף אליו כורת עצמו מעם ישראל!"

לדעתי, אתה טועה", פסקה.

לשנו', ששמרו גזירתו יתברך באותו לילה דלכן אמרה תורה לכלב תשליכון אותו.

צריך לדעת שהבן איש חי, חי לפני כמה עשרות שנים. כיום כבר יש לכלבים עמותה שמגינה עליהם – ברגע שמכים אותם, הם יודעים לצלצל מיד ובאים להושיע אותם ☺

כותב הספר אגרא דכלה – ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו. תרין [מופיע פעמיים בתורה] – {שמות י, כג} ולכל בני ישראל היה אור במושבם, {יא, ז} ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו, נלמדין זה מזה; במכת בכורים בלילה ולכל בני ישראל היה אור, כמ"ש בזהר {ח"ב לח ע"א} שהלילה היתה מאירה להם כיום תקופת תמוז, ובזמן מכת חושך הנה הישראל חיפשו בבתי מצרים לראות כספם וזהבם וכליהם, כמו שאמרו רז"ל {שמו"ר פ"ד ג'}, והגויים לא ראו, והנה מדרך הגויים לגדל הכלבים, כי המה מרגישים גם באישון לילה וחושך בבוא אדם אל הבית ואז נובח ויודע הבעל הבית שבא איש אל הבית. הנה באה המסורה אשר גם במכת חושך – **ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו.**

ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיתכם חקת עולם (יב, יז)

עומד יהודי על פי התנור עם מקל המצות בידו. במקום זה, חובה למהר! נצרכת שם מהירות מיוחדת כיון שהתנור פולט חום. והוא, לא ממנה אלא נעמד לעצמו בדבקות גדולה, המצות בידו, והוא צועק בתפילה, מתנדנד ומאריך ביחודים: ל-ש-מ-צ-ת-מצוה....

איזה לשם? איזו מצה ואיזו מצוה? עד שיחדת יחודים המצה כבר הפכה לחמץ גמור!...

הוא מה שרמוזו כאן בפסוק וברש"י: "ושמרתם את המצות – רבי יאשיה אומר: אל תהי קורא 'את המצות' אלא את המצות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד", אין מחמיצין את המצוה. אין צורך בפעולה מיוחדת בשביל להחמיץ מצוה, כי כמו שמצות מחמיצות מאליהן כך מחמיצים מצוה בשב ואל תעשה, לא שומרים אותה והמצוה בורחת. מנמנמים וחלילה מאבדים זמן קריאת שמע וכדומה.

אני אוהב לספר סיפור שהיה, והלימוד מהמעשה הוא גיוואלדיג: יהודי נסע לארה"ב ונחת בשדה התעופה קנדי. ירד מהמטוס, המתין שתעבור מונית לקחתו למחוז חפצו. בדרך כלל נהגו המוניות הם שחורים [שלא תדעו, אבל אתם מכירים את הערבים פה? משהו כזה, הצד השוה בהם שדרכם להזיק ושמירתם עליך]. האיש עומד עם שתי מזודות וממתין, עד שעצרה מונית לידו. הוא ניגש. לא ידע היטב את השפה האנגלית, אבל עם מה שכן ידע – הצליח להסתדר. נשא ונתן' עם נהג המונית שנקב בתחילה במחיר מופקע. סוף סוף הגיעו לעמק השווה, לפתע אמר לו הנהג איזו קללה באנגלית וברח מהמקום, נסע ונעלם. "בריה משונה, מה הוא ברוח אחרי שסיכמנו? צריך עכשיו לעצור נהג שני" – חשב לעצמו.

בינתיים הוא הסתובב ובדק מה עם החבילות שלו, ו-אין חבילות! גזזו לו את המזודות. בהלה גדולה – שתי מזודות, טלית ותפילין! הארנק שהיה לו! התחיל לרוץ לכאן ולשם. בינתיים עבר שם יהודי, בעל חסד גדול. והאורח סיפר לו את צערו הרב ועל מה שקרה לו.

אמר לו היהודי האמריקני: "וכי אינך מודע לכך? זה היה מתוכנן מראש, כך מתנהגים השוודים הללו. הם שולחים נהג שיעמוד ויבלבל לך את המוח: מחיר גבוה, מחיר נמוך, בורו פארק, פלטבוש, לא מבין כן מבין... וכאשר אתה עסוק אתו, מגיע מאחור גזלן, נוטל את החבילות ובורח..."

את התפילין הוא מצא בסוף בדרך מעניינת, פלאי פלאים. בזכות שהוא מעולם לא דיבר דברים בטלים עם תפילין. ואכמ"ל, אבל המזודות נגנבו.

זו כוונת הכתוב: "ושמרתם את המצות" – את המצוות. אותה התכסיס, כי ממש אותה העצה יש ליצר הרע כיצד לגנב בערמה מהיהודי את המצוה: יהודי מתחיל לברך ברכת המזון ואומר: "ברוך אתה ה'" מיד מגיע ה"שווארצער" [- השחור - היצר הרע] ומכניס לו לראש: "לגמרי שכחת! אתה

צריך ללכת היום לאספה הדחופה!" מיד הוא חושב מה יהיה בפתח האספה, מה יאמרו בה, מה יגיד פלוני, באמצע 'ברכת המזון' חושב ומתכנן, ולפתע מוצא את עצמו ב"ובנה ירושלים"... הוא ממשיך לחשוב על האספה, עד שמסיים, ואז הוא אומר לעצמו - היכן ברכת המזון שלי? גנבו לי אותה! הגיע היצר הרע ובלבל אותי עם בורו פארק ופלטבוש, עם דולר וסנט, אסיפות ודרשות, ובינתיים כשאני חשבתי הוא חטף לי את הברכה.

"ושמרתם" - שימו לב, תשמרו שלא יגנבו אתכם! חז"ל אומרים: "העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשרות רעות" שנאמר "שומר מצוה לא ידע דבר רע".

מה הכוונה "כמאמרה"? - מה "שנאמר" - "שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע" אפשר להבין מה המשמעות של "כמאמרה".

מה הכוונה שומר מצוה? לכאורה היה לומר עושה מצוה. ונראה לפרש כמו "ואביו שמר את הדבר" - מלשון ממתין ומצפה (כדפרש רש"י שם) וגם כאן הכוונה שומר וממתין מתי תבוא כבר השבת, מתי תגיע המצוה לידי ואקיימנה? וזו דרגה גבוהה של חביבות למצוות, ולכן "אין מבשרין אותו בשרות רעות".

אבל ב"מסילת ישרים" מפרש את הפסוק כפשוטו: שומר מצוה - שומר שהיצר הרע לא יקלקל לו את המצוה! וכפי שאמרנו, שהוא נזהר מהגנב הכושף השחור שמסיח את דעתו, מקלקל לו את המצוה וגונב אותה. לדוגמא, יהודי מקיים מצוה רבתי, נתן צדקה בסכום גדול, מיד בא היצר הרע ומבקש לקלקל: פרסומת בכל העיר, ועוד עם תמונה, הורס לו את המצוה. ועוד כהנה וכהנה דוגמאות.

ר' איד, יש לך מצוה - שמור אותה! עשה את המצוה כמאמרה. תגן עליה שתשאר בשלמות.

כיון שדיברנו על שודדים נזכרתי במשל נאה ששמעתי בשנים קודמות מרבי יעקב לנדא זצ"ל:

יהודי הלך לו בדרכו ביערות פולין ובידו סכום כסף, ורכוש. התנפל עליו שודד ואקדח בידו: "תן את הכסף!" היהודי הזה בטבעו היה גבור גדול, בעל כח רב, אבל מה יעשה מול הנשק? אין ברירה. נתן את הכסף. ואז אמר היהודי לשודד: "אני מבקש ממך, תעשה עמי טובה גדולה. כיון שהכסף לא שלי, כאשר אבוא לבעל הבית ואספר לו שגנבו לי, הוא לא יאמין".

"אז מה אתה רוצה?" - זעם השודד.

"תעשה לי טובה. יש לך אקדח, תירה על החליפה שלי, כדי שבעל הבית יראה שבאמת ירו". היהודי הוריד מיד את החליפה והניח. והגוי יורה.

"תהיה ברוך! האם אפשר גם פה למעלה, תעשה לי טובה, עוד כדור נוסף גם בחלק העליון של החליפה, כדי שבעל הבית יאמין לי שנאבקתי עם השודד, אם יראה שבגדי מחוררים מרוב כדורים"

"אין לי, נגמרו לי הכדורים" - התנצל השודד. "אין לך? אם כן תן לי בחזרה את הכסף!" מהר ו'כיבד' אותו במכות רצח נאמנות. שבר לו ידים ורגליים, חטף את הכסף וברח.

צעק השודד המוכה: "יהודי שקרן, רמאי! היהודים הרמאים".... אתם מבינים, הוא הרמאי....

עד כאן המעשה היפה ששמעתי מהרב לנדא. הוא דיבר אז בדרשת מחאה על תעלולים של חילוניים במדינת ישראל, וסיים 'מסכנים הם היהודים החיים את חייהם בחושך - ללא תורה, בלי מצוות, בלי אמונת חכמים רובם דרובם תינוקות שנשבו, חלקם מרמים אותנו ועודים צרות רבות, ואם אנחנו מצליחים מעט להמלט מהם ולהחכים על מזימותיהם, מיד עולה צעקתם ונשמעת ברמה: החרדים מרמים, גונבים!...' הם עוברים על כל התורה כולה, כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש - ומאשימים אותנו שאנחנו מרמים אותם. הקב"ה ירחם עליהם ועלינו ובמהרה ישלח משיח צדקנו - גואל צדק ו'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' במהרה בימינו.

(יחי ראובן)

בדרך הדרוש

היה 'מונים' דייקא ממון כסף וזהב דיינו הרי טובה כפולה הוא שדנם במיתה ותשלומים כאחד.

(דברי מהר"א)

ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים (יב, כט)

במדרש: "ויהי בחצי הלילה מלמד שזרחה השמש כצהרים" וז"ל, ולתרוץ נקדים דאיתא בגמ' אין מוזכרין שם על הקללה דכתיב ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה ולא כתיב אלקים גבי לילה וזה הפשט במדרש והי בחצי הלילה וד' וכו' קשה הלא אין מוזכרין שם על הקללה ולזה מתרץ המדרש מלמד שזרחה השמש כצהרים ודו"ק: (מדרש יונתן)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב: (יא, ב)

ידוע מאז"ל (ברכות ז) על הפסוק (שמות י"א) דבר נא וכו' בבקשה וכו' שלא יאמר אותו צדיק וכו'. התמי

כפורסמת ת"ל משום לקיים בהטחתו שהבטיח ואח"כ יצאו ברכוש גדול. ובדרך אגב נבאר את מאמר בעל ההגדה "אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו ממונים דיינו". ונראה דהנה הקשה הפרשת דרכים הא קי"ל אין מת ומשלם אף כב"נ כמ"ש התוס' (ע"ז: ע"א וע"ב) ולמה דן הקב"ה את המצרים גם במיתה וגם כממוון ע"ש, ונ"ל דהא קי"ל, נמי דרק אם מיתה ותשלומין באין כאחת אמרינן קם ליה בדרבה מיניה לפרטו ממונות, וה"ל לפמ"ש הפרי"ד עצמו בביאור הספרי דהבטחת צאנו ברכוש גדול הי' על צאן ובקר, מדין הענקה, ולתי' הראב"ד בהלכות תשובה על

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

'בא אל פרעה' - ללא חשש מקטרוג

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתי אלה בקרב" (א')

לכאורה יש להבין, מה טעם הוא: "כי אני הכבדתי את לבו"? אדרבה, כבדות לבו של פרעה משמשת כסבה להפנע מלבוזו אליו, שהלא במצב שכזה אין כל סכני שישמע לדברי משה?

פרש המהר"ם שיק:

אדרבה, משה חשש ללכת לפרעה דוקא משום שהחשש פן ישמע בקול ה' וישוב בתשובה. שכן בכך יתעורר קטרוג על בני ישראל על שלא שמעו בקול ה' (ראה לעיל ו' יב). וכפי שהסבירו חכמים (ירושלמי סנהדרין יא ה) את הסבה שזינה הנביא סרב ללכת ולהוכיח את אנשי ניגוה כדבר ה' - מפני שהחשש שטמא חזרתם בתשובה מכת תוכחתו תעורר קטרוג על ישראל. להפיג חשש זה אמר הקדוש ברוך הוא למשה: "בא אל פרעה", ואל תחשש פן יעורר הדבר קטרוג על ישראל, "כי אני הכבדתי את לבו" לבל ישמע לדברי.

'מהר"ם שיק השלם' על התורה

'לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה'

"ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתי אשר שמתי כם וידעתם כי אני ה'" (ב')

דרש רבי שלמה זלמן פרידמן אב"ד טענקא:

ידוע מאמר חכמים (ב"מ פה א): "כל שהוה תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם וכן בנו תלמיד חכם, טוב אין התורה פוסקת מאזעו לעולם". אולם פרשו התוספות (ב"ב נט א ד"ה והויט) שהבטחה זו נאמרה רק באפן שהאב, הבן והנכד רואים זה את זה. רמז לדברים נתן למצא בפסוק שלפנינו: אם "תספר" בעצמך את דברי התורה "באזני בנך וכן בנך", אזי מבטח לך כי לא תפסק התורה מצאצאיה, "וידעתם" כלכם "כי אני ה'".

על כף אנו מבקשים בזמירות ליום השבת: "הרחמן הוא יברך את עמו... ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות" - שזנכה לראות זאת בעינינו, וכך מבטח לנו שלא תמוש התורה מפי זרענו לעולם.

חמד שלמה'

משנכנס ניסן מרבים באמונה

"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (יב ב')

דרש רבי חיים קניגסט ממוגי' ירושלים:

בעת יציאת מצרים נטרו ישראל מכל שמך עבודה זרה והתחזקה בלבם האמונה הטהורה בה'. מדי שנה, בעת שמתחדש עלינו חדש ניסן, מתעורר רשמה של אמונה זו בלבנו של כל יהודי, ויכול הוא לחזק ולבסס בלבו את האמונה בה' ובשליטתו המחלטת בכל. רמז לכך נתן למצא בלשון הפתוב: "ראשון הוא לכם" - סופי תבות 'אמן'.

'תורת מועדים' עמ' לו

זיירותו של משה מלשון המשתמעת כשקור

"והעתירו לה' אלוקים ויסר מעלי רק את המות הזה; ויצא מעם פרעה ויעתר אל ה'" (יז יח')

מעשה ופעם נפגש רבי אברהם יפה' ראש ישיבת נובהרדוק בשמחת שבע ברכות עם הרבי בעל דברי יואל' מסאטמר. ברצותו לתאר באזני הרבי את גדולתם של חכמי המוסר, שח בפניו מעשה שארע עם רבי זונדל מסלנט: פעם קבל מכתב מתלמידו שבו הוא מבקש ממנו שיתפלל על זוגתו החולנית. בקש רבי זונדל ממשמרו שיכתב לאותו תלמיד כי הוא מעתיר על זוגתו כבקשתו, אולם לאחר שכתב המשמש את המכתב סרב הרב לחתם עליו. לפליאת המשמש הסביר: "כתבת אנו מתפללים" - בלשון רבים, בעוד שרק אנכי מתפלל". הגה כי כן, אף על פי שהנהג היה לכתב בלשון רבים, חשש רבי זונדל לסטות מן האמת ולו כמלוא נימה.

לאחר ששמע הדברי יואל' את המעשה, השיב כי נכונה היתה ההנהגה של רבי זונדל, והוא כן בכף לדברי הרמב"ן האוסר למתפלל יחיד להשתמש בלשון רבים, וכותב שהעושה פן עוון שקור בידו.

לימים ספר רבי אברהם:

"במשך שנים רבות לאחר אותו מעשה נסיתי למצא את מקור דברי הרמב"ן הללו, ולא עלתה בידי לרב השנים התחלתי לחשב שטמא לא שמעתי היטב את דברי הרבי, אולם לבסוף האירי ה' את עיני ומצאתי

את דברי הרמב"ן על הפסוק שלפנינו המציין את העבדה שבעוד פרעה פונה אל משה ואהרן בלשון רבים: 'והעתירו, משה מקפיד כל העת להדגיש כי הוא לבדו עתיד להעתיר, כפתוב: 'והעתרתי אל ה' (ח כה); 'אפרש את כפי אל ה' (ט כט), ובאר: 'כי לא ידבר משה בזה לשון רבים, שלא יוציא שקר מפיו".

'עולמות שקרבי' עמ' נו

'על נסיון שבכל יום עמנו'

"והיה כי תבאו אל הארץ... והיה כי יאמרו אליכם בניכם... ויקד העם וישתחוו" (יב כה-כז)

"ויקד העם" - על בשורת הגאולה וביאת הארץ, ובשורת הבנים שיהיו להם (רש"י).

באר רבי חיים דב אלטוסקי מראשי ישיבת 'תורה אור':

מטבע האדם שאינו מבחין בנסיים הנסתרים המתחוללים עמו בכל רגע ורגע בהשגחה פרטית מפלאה, אף שלעתים הם גדולים ועצומים יותר מהנסיים הגלויים. בעת יציאת מצרים, כשזכחו ישראל לראות בנסיים הגלויים שיעשה עמם הקדוש ברוך הוא, התעוררו להכיר בנסיים הנסתרים, כדגמת לדת ילדים, ולהודות גם עליהם. על כן, כשומעם על הנסיים הגדולים שעתידי ה' לעשות עמם ב"בשורת הגאולה וביאת הארץ", התעוררו להודות אף על "בשורת הבנים".

ספור נפלא ספר המשגיח רבי זיידל אפשטיין משנות למודיו בישיבת מיר:

פעם לקה אחד הבחורים בסתימת מעים קשה, ובשל כך נאלצו להחישו בדחיפות לורשה הבינה כדי לנתחו. זמן מה לאחר נסיעתו הגיע לישיבה מברק בן שתי מלים: "הנחות הצליח", ושמחה גדולה פשטה בין חבריו. מששמע זאת המשגיח, רבי ירחם הלוי, אמר בהתעוררות: "אלו היינו משכילים להבין את עמק הגס הנעשה עמנו בכל יום בפעילות התקינה של מערכות גופנו, הלא כל ברכת אשר יצר' היתה נאמרת בפנינו בשמחה עצומה ובהתרגשות, לא פחות מזה ששרתה בעקבות אותו מברק בהול שנסלח אלינו מרשה והודיע שהנחות הצליח..."

'חדושי בתרא' מקרא עמ' יד [נפס בסוף 'חדושי בתרא' ברכות]; קצף 'בית הלל' כ' עמ' קטו

"רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שאני בשר ודם ואין בי כוח לכון פונת אמן ויהא שמה רבא, וברוך הוא וברוך שמו - פראוי. בכון יהי רצון מלפניך שתהא עולה פונת אמן, ויהא שמה רבא, וברוך הוא וברוך שמו, שאענה היום, עם אותם השרידים היודעים לכון ענגינם פראוי".

ברכות השחר: בקול בכונה בחבורתא.

ביום רביעי הבעל"ט י"ד בשבט, יחול יומא דהולקא של המקביל רבי דניאל פריש בעל המותק מדבש' על היהר הקדוש. בסדר 'מתק מדבש' הובא לומר מדי יום תפלה זו, כדי לתקן עגית אמן. הנאמרת שלא בכונה.

יהי רצון שאחר ברכת המעביר שנה' (א)

לפתח דף חדש בכל יום

העברת השנה מעינינו מסימת את יום האתמוול על כל מאורעותיו ומאפשרת לנו להתחיל יום חדש בכחות רעניים ומרדשים. בפתחת היום החדש עומדים אנו בפני פרשת דרכים; בדינו לבחור האם לנצל יום זה כדי להגשים את יעדנו, לעבד את בוראנו ולעסוק בתורתו הקדושה, או חלילה להשמע לעצת היצר ולהשגל בוסתאים ובעוונות.

כיון שהכל הולך אחר ההתחלה, מן הראוי שלאחר שברכנו על העברת השנה מעינינו, מיד נבקש ממנו יתברך שיסייע בדינו להגשים את שאיפותינו ולהתחיל את היום החדש בתורת טובה יותר מאתמול, מתוך דבקות אמתית בה' ובמצוותיו (פרוש ש"ח יצחק בסדור אשרי שירא).

הסבא מקלס באר כי בברכת המעביר שנה' אנו מודים על העברת השנה הרוחנית המפריעה לנו בלמוד התורה הקדושה ובקיום מצוותיה. לפיכך אנו מסיימים לה את פתח 'יהי רצון', כחלק בלתי נפרד מהברכה, ללמדנו על טיבה של ברכה זו כהודאה על פקיעת העינים הרוחנית המסייעת לאדם להרגיל עצמו בלמוד התורה (חכמה ומסר ח"א עמ' רה).

לשוב ולהתרגל בתורה

עם קומונו בבקר, טרם נתחיל בלמוד התורה, אנו מייחדים בקשה על למוד התורה - 'יהי רצון... שתרגילנו בתורתך'. משמעותה הפשוטה של בקשה זו היא בקשה שיהי דברי התורה מרגלים וישגורים בפנינו, וכמאמר חכמים (משלי ל א): "שאם ישאל לך אדם אל תמנעם ותאמר לו אלא אמר לו מיד" (שמעיה תפלתו עמ' מו).

אולם כתבו המפרשים כי בקשה זו אינה רק על זכרון הלמוד, כי אם אף על קביעות הלמוד שיהיה לנו כטבע. שהיה טבע ההרגל למשוך את האדם לפעולה מסיימת, אשר ככל שיתרגל בה, כך יקל עליו לזימה. ונמת יהודי שואפת עצמו בטבעה לשקע בלמוד התורה הקדושה, אלא שנגד גדול הוא כח הגוף הגשמי למוטבו אחר התאווה החמירות המפריקות אותו מן התורה.

ככל שהאדם מרגיל עצמו לדברים בטלים ולעניני העולם הזה, כך נוצרת בלבו תשוקה חזקה להמשיך בהם עוד ועוד, עד שלבסוף אינו מסוגל לעמד בפניהם, והוא סר מן התורה חלילה. כפי שאמרו חכמים (לקוטי שמעוני עקב תתענ): "אם יום מעונבני יומים אעזבך".

בבקשה זו אנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא שיעזר לנו לתקן את ההרגלים הרעים שחלנו לעצמנו ולשוב להיות מרגלים בתורה ובמצוות. שכן, ככל שנורגל עצמנו בעסק למוד התורה כך תמעט התענינותנו בהבלי העולם, ומתוך כך תתגשם שאיפתנו ונזכה לגדל בתורה (ש"ח יצחק ע"ס).

פהרגל אכילה ושתיה

פעם נשאל האדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' מגור: כיצד מבקשים אנו 'שתרגילנו בתורתך', הלא אמרו חכמים (תחומא פי תבא א): "בכל יום יהא התורה חביבה עליכם כאלו היום הזה קבלתם אותה מהר סיני"? והשיב: אין אנו מבקשים על רגילות המסמלת שגרה, כי אם על 'הרגל' כפאכילה ושתיה, שבכל פעם מחדש אדם מוצא בהם טעם (סדור 'שפת אמת - לקוטי יהודה' עמ' צו).

בספר 'עולת תמיד' (פרק ט) הוסיף שבמלים 'ותרגילנו בתורתך' אנו מבקשים אף שכל מעשינו והרגלנו יהיו על פי דרך התורה, כראוי ל'בו תורה'. וכעין מה שהורו חכמים (מס' דרך ארץ פ"ח): "תלמיד חכם צריך שיהא צנוע באכילה ובשתיה, ברחיצה ובסיכה, ובניעול הסנדל, בהליכתו ובעטיפתו, ובקולו ובקומו ובמעשיו והנביאים".

לקיים את המצוות בדבקות

עוד מבקשים אנו מהקדוש ברוך הוא: 'תדבקות במצותיך'. שלא נקים את המצוות כפעולה טכנית בעלמא ללא הבנה ורגש לתכנון, אלא נקיים מתוך דבקות הלב ורגשות קדש. שכן אמרו חכמים (לקוטי שמעוני שלח תשנ): "משל לאחד שיהיה משלף לתוך המים, והשיט לו הקברניט את החבל, אמר לו: 'תפס את החבל הזה בידך ואל תניחהו - אם ברוך הוא לישראל: כל זמן שהאדם מדבקין במצוות אדם חיים שבאמר (דברים ט: ד): 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום'" (הגאון התפלה עמ' כו). כאשר אדם מקיים את המצוות מתוך דבקות, נמשכת עליו אורה וקדשתה של המצווה, והיא מרוקמת ומקדשת אותו (ש"ח יצחק ע"ס).

לכאורה, ראוי היה לבקש להפסיק; שתרגילנו במצותיך ודבקנו בתורתך, שכן בתורה מתאימה הלשון 'דבקות' - שיהיה האדם דבוק בתורה, ובמצוות מתאימה הלשון 'הרגל' - שיתרגל האדם למצוות?

הסבא שאנו מבקשים בלשון זו היא: בלמוד התורה החובה המסתלת על האדם היא לעסוק ולהגות בדברי התורה בפעל במהלך היממה כלה, ומתוך כך הוא יגיע ממילא לתשוקה ודבקות בה, לכן די בבקשת: 'שתרגילנו בתורתך'. לעמת זאת במצוות יכול האדם להיות 'רגיל' בקיומו, אף כיון שהוא עושה אותן כמצות אנשים מלמדה, אין הוא דבק בהן בכל לבו, לפיכך מבקשים אנו: 'ודבקנו במצותיך' (שפת חיים, באורי תפלה עמ' טו).

יהי רצון מלפניך מבקשים אנו מלפניך שתתרגל לנו (סדור 'תפלה למשה') ה'אלקינו ואלקיאבותינו שתרגילנו בתורתך שנה' מרגלים בלמוד התורה ודבקנו במצותיך ונקיים את המצוות מתוך דבקות.

המחלה נעלמה לחלוטין

רבות כבר נכתב ונאמר על סגלתה הפיחדת של ברכת אשר יצר' לרפואה ול'שועה, סגלה שהובאה בשם קדמונים, ואף רבים מגדולי עולם המליצו עליה. יש לא מעט ספורים המוכיחים את יעילותה של סגלה מיחדת זו, כמו הספר המפלא שלפנינו שספר מכלי ראשון מפי בעל המעשה:

לרבים מאתנו המלה 'קוליטיס' אינה מוכרת במיחד. אף בעבור לא מעט אנשים היא מסמלת סיוט אים ונורא המאפיל על שלות חיינם. קוליטיס זו שמה של מחלת מעים דלקתית קשה וחסוכת מרפא, אשר גדולה הרפאים נלאו מלמצא לה תרופה יעילה, וטובי החוקרים לא אתרו ממצא ברור שיכול להסביר את הגורם לפעם אחת.

כמי שחוקר אי פעם הפעם מחלת מעים, רחמנא ליצלו, זוכר בנדאי את הסבל הרב שיהיה כרוך בה. אולם בעבור אלו המפריים על בשרם את הסימפטומים הקשים הנגרמים ממחלת הקוליטיס, וזוהו את הכאבים והיסורים הבאים בעקבותיה, וזוהו את המצב בלבד מעבירה צמרמרת בכל גופם.

מחלת הקוליטיס היא, כאמור, מחלה דלקתית הנגרמת כתוצאה מפעילות מופרזת של מערכת החסון, זו שאמורה להגן על גופנו. דלקת הקוליטיס פוגעת באופן קשה ברקמות המעי הגס, ומתוך כך גורמת לקשיים כאבים עזים המלוים בתופעות לואי שוות ביותר הפוגעות בתפקוד היום יומי של החולים. במקרים רבים עלולה התפרצות המחלה להוביל את החולה לאשפוז ממושך, ולעיתים אף מגיעה לידי צרף גננות קשה לכריתת המעי הגס.

כאשר החל ר' שמעיה, נשוא ספורנו, אכרף נכבד ותלמיד חכם שאזכה אף להרביץ תורה לרבים, לסבל מבעיות קשות במעים, הוא חשב כי מדבר בתופעה חולפת הנובעת ממזון מקלקל שאכל. אולם מושגפו המינים ונכבדו לא חל שפור, פנה להיעזר ברופאים.

ר' שמעיה תאר את מצבו באזני הרופא, והלה שלח אותו על אחר לסדרת בדיקות מקיפות, שתוצאותיהן הכריעו מעל לכל ספק כי הוא חלה בקוליטיס.

בהגיע התוצאות הסופיות נקרא רבי שמעיה על חדרו של הרופא, שם קבל הסברים מקיפים על הצרה הקשה שנקלע לתוכה בפתע פתאום. כאשר מבחינתו, הבטורה הגרושה מכלול היתה העבדה כי בדרך הטבע אין דרך להרפא איתה מחלת מחלה זו, ועל מי שחלה בה להתכונן להתמודדות הצפויה לו לאורך כל ימי חייו.

ר' שמעיה יצא מחדרו של הרופא כשהוא מסחרר ומבלבל. בהיותו נתון במדה רבה ומפלגת של אמונה ויראת שמים, לא היה בקביעותו הנחרצת של הרופא בדבר ההתמודדות הקשה הצפויה לו, כדי לערער את אמונתו. הוא לא חשב לרנוע לקבל את התחזית השחורה שהשמעו בפניו ולהנעו לתכתיבי הטבע, אולם עדין הבטורה היתה קשה לעכול.

את הדרך שזוהרה לו עד לביתו הוא נצל כדי לחזק בלבו את האמונה הפשוטה כי השם יתברך הוא הרופא הגדול ביותר, והתרופה לכל מחלה נתונה בידיו. עליו מוטל לתקן את הדברים הטעונים תשון ולהתחזק בדברים הטעונים חזק, ואם ירצה ה' אין כל מיגיעה מלפניו לשלח לו את עזרו ממעל ולרפאו רפואה שלמה.

מובן מאליו שלא נמנע ר' שמעיה מלקבל את המלצותיהם של הרופאים; הוא החל

לאחר שזוץ עם רבותיו החליט לאמץ את הסגלה הידועה שהובאה בקדמונים, ומיזם זה ואילף להתחזק בהודיה לה' בברכת אשר יצר' באמצעות אמירתה בכונה יתרה ומתוך הכתב.

גם כפובש פנים או פעמים - הוא לא נכנע, אלא המשיך לאחז בקבלתו ללא רפיון. אם לא די בכך הוא אף השתדל לחזק את כל סובכיו בהשיבותה של אמירת ברכה נשגבה זו בכונה. מיזם ליום הוא חש כיצד הוא מגלה רבדים נוספים בעמקה של ברכה מיחדת זו, ומתוך כך אף וגשות התודה לקדוש ברוך הוא הלכו וגאו בקרבו יותר ויותר.

תקופת מה חלפה ומידעו נגש לרופא לבצוע בדיקות שגרתיות. הכאבים והסימפטומים פלט הרופא קריאת הפתעה; סוף סוף, לאחר תקופה ארכה של החמרה החלו להראות סימנים מעודדים של הטבה במצב.

מכאן ואילף החל ר' שמעיה לחוש הקלה מתמשכת. הכאבים והסימפטומים הקשים החלו להפנות מגופו, וכעבר כמה חודשים פסקו לחלוטין.

הבדיקות שערך במועד הבא שנקבע לכה, הצביעו אמנם כי המחלה עדין מקננת בגופו, אף כיון שתופעותיה פסקו ממנו לחלוטין הוא הקריאה אותו עבדה זו יתר על המדה. הוא שב לתפקד כאחד האדם, ואט אט הלך וזכרון המחלה ונשכח ממנו.

שלוש עשרה השנים שחלפו מעת חליו הצליחו להקהות ממנו במעט את אותה נצלה שקבל בימי מחלתו. שוב מצא עצמו מברך את ברכת אשר יצר' בחפזו, כמו רבים אחרים, והתזכרת על כך - לא אחרה מלבוא.

המחלה שבה ותקפה אותו במלוא עצמתה, ויחד עמה שבו היסורים והכאבים האמיים. הפעם החליט לפנות למחקה הגדול בארץ, המשמש כמנהל מחלקה באחד מבתי החולים הנחשבים. אלא שהרבה מדי לא היה לו לחפש. אף הוא פקדומו הודיע לאברך כי אין כל תרופה למחלתו. נתן להקל במדת מה על הפאבים, אף אין דרך למנע מהם לשוב ולהפתיע.

לתזכרת חזקה מאז לא היה ר' שמעיה זקוק. גם הפעם החליט לא להכנע לתכתיבי הרופאים, כי אם לשוב ולהתחזק שנית באמירת ברכת אשר יצר' בכונה, וכתשובת המשקל קבל על עצמו להתחזק בנוסף באמירת ברכת רפאנו' בכונה.

הפעם הוא לא הפתע כאשר זמן מה לאחר מכן נעלמו הסימפטומים כלא היו. אם לא די בכך, בפדיקה החוזרת שבצע בהוראת אותו רופא בכיר, הפתעו שניהם גלולות כי המעים התרפאו לחלוטין.

המחלה פרחה ונעלמה מגופו בדרך בלתי מסבירת, דבר שאף בכירי הרופאים הסכימו כי הוא מגדר נכס של ממש.

הנה כי כן, סכס ר' שמעיה את ספורו, נוכחתי לראות כי הפת הגדול ביותר לרפוי מכאוביו נתון ביד האדם עצמו. אם רק יקבל על עצמו להתחזק ולתקן את השעמו תשון, הרי שישועתו במסכת לו מן המעים, מידיו של רופא כל קשר ומפליא לעשות.

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה	
18:21	17:43	16:29	ירושלים
18:18	17:44	16:44	תל אביב
18:12	17:36	16:29	חיפה
18:22	17:46	16:47	באר שבע

פרשת בא • י' שבט תשפ"א • גיליון 706

מאמר ראש הישיבה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
 פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

מהילדים שלו לטובתו.

אם את לא מרגישה את זה, אז אין לך את העיקר, אין לך את האור, אין לך סיכוי למצוא שום דבר. ולא רק שלא מוצאים, אלא גם החיים עצמם שחורים משחור. תארי לעצמך אדם שיש לו ארמון מפואר מעוצב ומאובזר אבל הכול חשוך ואין שם טיפת אור - האם הוא נהנה מכל היופי והפאר? משל מוכר נוסף הוא מתחום האוכל. אדם שאוכל ולא רואה את האוכל נהנה הרבה פחות, אם בכלל. זו הייתה עיקר תשובתי לאותה אישה.

המאיר לארץ ברחמים

לכן התפילות של אותה אישה ושל כל אחד ואחת צריכות להיות בעיקר על העיקר, כלומר על האור. צריכים לומר לה: "ריבונו של עולם, אני לא רוצה כלום. אני רק רוצה אותך. אני לא רוצה לחשוב עליך שום מחשבה של שקר, אני לא רוצה לחיות בשקר ובחושך, אני רוצה לחיות את האמת שאתה משגיח עלי ואוהב אותי ואתה אבא טוב ואתה רק רוצה להיטיב ולעשות אתי חסדים גדולים ועצומים לטובתי הנצחית".

ולא מדובר כאן באמונה אלא מדובר כאן בדעת, בידיעה. הידיעה שה' הוא אבא אוהב. וכי יש אבא שלא אוהב את הילדים שלו? וכי יש אבא שלא רוצה שלילדים שלו יהיה כל הטוב שבעולם? וכי יש אבא שלא מצטער כשהילדים שלו סובלים? וכי ה' נהנה לראות אותך סובלת ח"ו? לחשוב כך זה חוסר דעת. צריכים להתחנך ולבקש מהחונן לאדם דעת שייתן לנו דעת שנדע אותו באמת, שנדע כמה הוא אוהב אותנו וכמה הוא רוצה לעזור לנו. ואז כל מהלך החיים שלנו ובעיקר התפילות שלנו ייראו אחרת לגמרי.

כשאתה מבקש משהו מאבא שלך או אפילו מחבר שאוהב אותך ואתה יודע שהוא ישמח לעזור לך - אתה קודם כול נגיש אליו עם הדעת שאתה יודע שהוא אוהב אותך. זה מה שעומד תמיד ברקע. אבל כשאתה נגיש להתפלל בלי דעת, אתה פונה לה' בלי לדעת באמת

המשך בעמ' 3

תדליק את האור

מהי הפעולה הראשונה?

הרבנית שתחיה סיפרה לי שפנתה אליה אישה גרושה בבכי וסיפרה לה ששום דבר לא הולך לה בחיים: היא לא מצליחה למצוא שידוך חדש והיא לא מצליחה למצוא פרנסה; המצב הזה גורם לה לתנודות קשות במצבי הרוח ולהרגשת תסכול מתמדת.

היא מתפללת ומתפללת אבל היא לא רואה שום התקדמות, אפילו לא זיק קטן של אור, היא כבר מרגישה שה' לא שומע אותה, והיא שואלת איך אפשר להמשיך כך, היכן היא טועה, מה עליה לשפר, על מה עליה להתפלל, אולי יש משהו שמעכב אותה. בקיצור, מה לעשות?

אמרתי לרבנית שתיגיד לה כך: תגידי לי, אם את מחפשת את הארנק שלך בחדר ויש חושך בחדר - מה הדבר הראשון שאת עושה? את צריכה כמובן

להדליק את האור. אין שום טעם לגשש בַּאֲפֵלָה ללא שום רמז או כיוון, כשאפשר פשוט להדליק את האור ולראות את כל החדר בסקירה אחת. נכון?

זה בדיוק המצב שלך. את בחיפוש קדחתני, אבל לא הדלקת את האור; אז כל המאמצים שלך הם ממש

לשווא. אני ממליץ לך "להפסיק את החיפוש" הבלתי יעיל, ופשוט להדליק אור. כשהאור כבוי אין סיכוי לפתור שום בעיה, אבל כשהאור דולק - כבר עשית את רוב העבודה.

שלח אורך ואמיתך

ומה זה אומר להדליק אור?

'אור' זה אומר קשר עם ה' - "כי אשב בחושך ה' אור לי". את עצובה ואת מרגישה שה' לא שומע אותך - זה אומר שאת חיה בשקר. השקר הזה הוא חושך שעוטף אותך ולא נתן לך שום סיכוי להתקדם באמת. וגם כל התפילות שאת מתפללת להשיג את הדברים שאת רוצה הם בשקר. לכן תפסיקי את "החיפושים", כלומר אל תתפללי בכלל על הבעיות שלך.

ומה כן? **תתפללי על האמונה**, שתחיי את האמת.

זה נקרא "להדליק אור", כי האמת היא האור. עלייך לחיות את האמת שאת כל מה שאת צריכה את מקבלת מה', ובשביל לקבל מה' צריכים להיות מחוברים עם ה', וחייבור נקרא ידיעה. ומה היא הידיעה? מה צריכים לדעת? צריכים לדעת שה' הוא אבא אוהב שרוצה שיהיה רק טוב לילדים שלו והוא משגיח על כל אחד

'אור' זה אומר קשר עם ה' - "כי אשב בחושך ה' אור לי". את עצובה ואת מרגישה שה' לא שומע אותך - זה אומר שאת חיה בשקר. השקר הזה הוא חושך שעוטף אותך ולא נתן לך שום סיכוי להתקדם באמת.

קו האמונה
02-6444250

למרות הסגר - יש שיעורי תורה!
קו האמונה - תאזין | תרגיש בטוח
 אמונה אמונה כל יום כל היום

בדיחות הדעת

אישה לחברתה: "מה קיבלת מבעלך ליום הנישואין?" אישתו של קמצן: "את רואה את המרצעד החומה שחונה בחוץ? החברה: "בטח! וואוואוואו!!! אישתו של קמצן: "אז הוא קנה לי מטפחת בדיוק בצבע הזה"

העלון מוקדש להצלחה
מיכל שירה בת אודט
בן משה בן אילנה

להקדשת העלון: 02-5308000

בעקביות, לא עובדים ורק גורמים ריחוק ושנאה אצל הילד, שהרי העונש כה גדול עבור הילד שבאמת כבר לא נתתם לו סיבה לשנות התנהגות, שהרי בין כה וכה מבחינתו הוא כבר איבד הכל כתוצאה מהעונש. זיכרו תמיד, גם עונש, כמו כל דבר אחר בחיים, צריך להיות מחושב ובמידה מסוימת עם יושר חמלה והגנות.

דלי של התחזקות

ונסיים השבוע בנקודה חיובית. אחד הדברים שיגרמו לילד "אי רצון להשתנות" הוא חוסר אמונה בעצמו. כאשר הילד אינו מאמין שהוא יכול לשנות את מידותיו והתנהגותו, לא יהיה לו אפילו גרם אחד של מוטיבציה להשתנות. חובה עליו להפסיק להיות בצד של "הרעים" וביאיי הזעם שכל שיטות החינוך שלהם היא באיומים והבהרות "מה תהייה התוצאות למעשים הרעים", נזכור את דברי רבי נתן מברסלב, שאמר: "על כל כף של התעוררות (ביקורת) - צריך דלי של התחזקות" נזכור תמיד, לפרגן ולהעניק מחמאות ופרסים על התנהגות טובה. חינוך אינו רק ענישה (הוא אפילו בכלל לא), חשוב לשים לב גם להתנהגות טובה ולעודד אותה. אנחנו מרוצים כעת מהילד-חשוב לתרגם זאת למילים. נגיד לילד: "ראיתי איך וויתרת לאחייך. אני גאה בכך על כך שאתה חולק את עצצועיך עם אחריים", גישה זו תהיה בע"ה יעילה יותר מאשר להעניש את הילד על התנהגות הפוכה, ואל תשכחו לפרט כמה שיותר את המחמאה, וחשוב שהילד יבין על איזו התנהגות הוא קיבל אותה. בהצלחה!

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

סמכות הורית ומשמעת פרק יד'

כאשר היא מלווה באחד הילדים כאילו הוא אורח, ועשו ביחד "הצגה". כל הילדים נתבקשו לצאת מהסלון בזריזות ולפנות מקום לאמא ול"אורח", שכאמור היה אחד הילדים. הילדים מילאו את תפקידם במהירות שהרי אמא הודיעה: "מי שיהיה הכי זריז באיסוף המשחקים והעברתם לחדר הילדים, הוא יהיה האורח בפעם הבאה!" (ואיזה ילד לא ירצה להיות השחקן הראשי בהצגה?).

לאחר כמה "עשרות" תרגולים, הצגות, עידודים ופרסי הצטיינות למקיימי החוק בהצלחה, הילדים הפנימו את החוק, התרגלו אליו, וכבר ביצעו אותו במיומנות ובשמחה ללא תזכורת מיוחדת של ההורים. את אחד הילדים שהתקשה ביישום החוק (ותמיד יהיה את האחד הזה), לקחו ההורים כ"אתגר" ועבדו איתו באופן אישי. הרווח של ההורים היה עצום. בהשקעה קטנה אך עקבית, בשיטת חינוך ניעוה ואפילו משמחת, ללא כפייה, צעקות ומריבות, הצליחה האם לחנך את ילדיה להיות "שומרי חוק", וכך חסכה לעצמה התמודדויות אין סופיות עם בעיות המשמעת כאשר באים אורחים. ולכן, כחלק עיקרי בחינוך הילדים למשמעת, עליו לבסס את החינוך וההרגל "למערכת החוקים של הבית".

איומים וענישה

עקביות והתמדה בכל שלבי החינוך וההרגל, הם כמו החמצן של קיום החוק. קיימו כל הבטחה של פרס או עונש, אחרת תסכנו את סמכותכם בבית. ילדים חייבים להאמין שאתם מתכוונים לדברים שאתם אומרים, זה לא אומר שאתם לא תיתנו הזדמנות שנייה ואין מצב של "התחלה חדשה", אולם במרבית המצבים עליכם להתמיד עם הדברים שאמרתם. הימנעו מאיומים חסרי "שיניים" כמו: "אם לא תעלה בזמן, לא אתן לך לשחק בגינה יותר". זיכרו את המשל של "זאב, זאב" ודעו כי איומי סרק, מחלישים את כל האיומים האחרים גם כן. במידה ואיימתם: שהטיול יתבטל ומוישי יחזור הביתה אם הוא לא נרגע במושב האחורי של הרכב, אל תתבלבלו, חזרו הביתה, הפסד הטיול הוא לא נורא כמו הפסד האמינות והעמידה על עקרונות החינוך (רק תזהרו לא להשתמש בזה מיד). ודבר נוסף, עונשים קשים וגדולים, כמו לא לרדת לשחק למטה במשך שבוע וכדו' אפילו אם יהיו

הורים יקרים, עליו לדעת שכדי לחנך ילד להיות ממושמע בדרכים שכתבנו בשבוע שעבר, ישנם שני סוגי תהליכים. תהליך לטווח קצר ותהליך לטווח ארוך. התהליך לטווח קצר אומר: בבית שלנו אין חוקים מגודרים עד הסוף, ואנו מתמודדים עם כל בעיה בפני עצמה. זה אולי יותר נחמד, אבל זה ח"ו לא יגמר לעולם, כי זה פתרון זמני ואין יותר קבוע מזמני. לעומת זאת, התהליך לטווח ארוך אומר: אנחנו עובדים עם הילדים על מערכת חוקים מסודרת, ונותנים לכל חוק תשומת לב מרבית, אנחנו משקיעים את האנרגיה ב"לחנך שלא תהיה בעיה" ולא ב"לטפל לאחר שיש בעיה". אמנם, כשקובעים מסגרת בבית צריך לעבוד קצת קשה אבל אל דאגה זה רק בהתחלה, שהרי לאחר פרק זמן כשהילדים כבר מתרגלים למסגרת, זה נהפך להם לטבע שני, ועכשיו העבודה היא רק לשמור על "קיום המסגרת" כמו תרמוס השומר על החום לאחר הרתיחה.

הגיע הזמן לעבוד על חוקים

דוגמה לעבודה: למשפחת כהן ישנם 3 ילדים. ערב אחד לאחר ישיבה בסלון עם אורחים, כאשר הילדים לא מפסיקים לגשת לשולחן הכיבוד ו"להפריע", לשחק בין רגלי האורחים במשחקים שונים, כאשר ההורים כל הזמן צריכים לבקש: לכו שחקו בחדר וכו' (תודו שלא ממש נעים). החליטו ההורים שבמקום להתמודד בכל פעם מחדש עם הבעיה, הגיע הזמן לקבוע "חוק". וזה לשון החוק: "כאשר אורחים מגיעים לבית שלנו, הכניסה לסלון אסורה לכל הילדים". כמובן ההורים קוראים מידי שבוע את העלון של "חוקי חסד" ולכן הם ידעו את כל "כללי הפעלת חוקים בבית", הם טרחו לכתוב את ה"חוק" במקום בולט. לנכנס ולהסביר לילדים (לכל אחד ברמה שלו) מדוע החלטנו על החוק הזה, (חוסר דרך ארץ כלפי האורח וכדו') והתחילו לעשות "איומים" ליישום החוק, ולעבוד על רעיון ההרגל.

כרטיסים להצגה

מידי כמה ימים כאשר הילדים שיחקו בסלון כהרגלם (פשוט אין לנו חדר משחקים), נכנסה האימא לסלון

ליקוטי מוהר"ן המסר של הרב שלום ארוש:

רבי נאמן אחר הספרו של חוקי אר האנוש
והנני שרוב צמי ישיבה יגיע לנתיב הנכון של
יגיא נשח, כל מי שיקנה 10 ספרים יוביל אויב
יזכה ספרים ונשמח מאוד לנתיב
ורבני יגיע נתיב אר צמי ביום הדין
ואני יקין אגיא לם גבול רבני
שיגיב לו יושב ורגב ינתיב אמן
ברוכי היתר לם אוקי

להזמנות: 052-2240696

"כל מי שיקנה 10 ספרים יופיץ אותם
יזכה שיהיה לו ולמשפחתו שמירה והצלחה"

החל הרישום לתלמוד תורה ברסלב "שלום בנייך"

הורים אשר להם ילד שימלאו לו 3 שנים במהלך שנת הלימודים תשפ"ב,
מוזמנים לבוא לקבל את טפסי ההרשמה והתקנון במשרדי התי"ב

הרישום בין השעות 15:30-13:00
בין התאריכים ט"ו טבת לט"ו שבט
יש להצטייד בתעודת זהות של שני ההורים+סכפ מעודכן
*הקבלה מותנית באישור וועדת הקבלה

שבטי ישראל 56, ירושלים
טל: 02-5819573, פקס: 02-5816561

בנשיאות מו"ר
הרב שלום ארוש שליט"א

כיצד נמצא ספרי האבוד?

הזמן אזל, נהיה מאוחר, עוד מעט תיסגר הספרייה וחבל...

שלום, שמי מ. אני בת עשר ומתגוררת באלעד.

היה זה רגע שבו חשתי כי הייאוש כמעט אוחז בי, נזכרתי ב'חוק התודה' של הרב ארוש שליט"א. אמי, אחותי ואני התחלנו לומר תודה לה' על הספר שהיה ואבד ועל כך שאנו לא מוצאים אותו כלל. כך במשך כמה דקות אמרנו תודה לה' שוב ושוב.

יש לי תחביב מיוחד של קריאת ספרים, אני אוהבת לקרוא ספרים ומסיימת אותם די מהר, נרשמתי לספריה השכונתית ומשם אני ובני משפחתי משאילים ספרים ומחליפים מידי שבוע.

לאחר שאמרנו תודה לה' באמת מעומק הלב, והוספנו פרק מזמור לתודה, חזרנו לחיפוש שוב ולאחר כמה דקות מצאנו את הספר כאילו צץ משום מקום.

באחד הימים שרציתי ללכת לספריה להחליף את הספרים שסיימנו לקרוא, הנחתי את כל ספרי הספרייה בשקית ובאתי לצאת לדרך. אך אז גיליתי לפתע כי אחד הספרים שהשאלנו מן הספרייה לא נמצא בשקית...

כמובן שהודנו לה' בשנית, הפעם על כך שמצאנו את הספר... כמה טוב ה', ותודה לרב ארוש שליט"א על שלימד אותנו את חוק התודה.

חיפשתי וחיפשתי בכל מקום אפשרי אך כאילו בלעה האדמה את הספר והוא לא נמצא.

אמרתי תודה ומצאתי ...

אימי ואחותי הצטרפו גם כן לחיפוש וניסו לסייע ככל יכולתן אך הספר לא נמצא.

התורה הייתה צריכה להתחיל בפרשת בא, האם תדע מדוע?

תשובה פרשת יחי: בפרשת וחי (בראשית נ יט) נאמר הדברים ע"י יוסף להיענות לאחיו, ואילו בפרשת ויצא (ל-ב) נאמר ע"י יעקב לדחות את רחל.

זוכה: חיים מאיר פורטנוי, רחובות.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מזל החודש דלי - חכמה ודעת -

שבט

החכמה צריכה להיות כלי קיבול לתמימות ויושר.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

פטרונות יש לשלוח למייל al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

אישיות

לפנכם אישים רוחניים, כשהמשותף בכולם שנפטרו בחודש שבט זהו את הדמות לפי הרמזים:

סמל: תרשיש
שנות חייו: 123 שנה
אביו: יעקב אבא
מקום קבורה: תל קדש

הדמות:

סמל: פרישות מחומריות
רבו: ר' שמחה בונים מפשיסחא
אביו: ר' יהודה לייבוש
מקום קבורה: קוצק

הדמות:

סמל: פשטות, תמימות וענווה
חיבור: "מנורת הזהב"
תלמידו: המגיד ממזעריטש
חתימתו:

הדמות:

תודה אבא

ישבתי ליד ציון קבר האמוראים, הפה שלי לא ידע אפילו מה למלמל, מה אומרים כשמלחמת גוג ומגוג הגיע אלי הבייתה, כפשוטו.

באותה תקופה ביתי פרקה עול, היא לא הייתה מוכנה אפילו להקשיב לי, כאילו לקחו לה את השכל, ניסיתי ליצור איתה שיחה מפעם לפעם, אבל כבר ראיתי שעדיף להפסיק לדבר איתה, אם זה לבריאות שלי ושל ביתי, או אפילו לקשר שלנו, ולציבות של כל שאר ילדי.

הרגשות שבי היו מוצפים, מה אני עושה? יש לי משפחה, אני לא יכולה להרוס את החינוך של כל הקטנים, ומצד שני הבנתי, כמה דווקא עכשיו, ביתי צריכה אותי.

***

סבב תפילות בטוח יועיל, בהגיעי אל קבר האמוראים בטבריה, עודי יושבת ומחפשת אחר התפילה הנכונה, מונח בכיסא שלידי, העלון "חוט של חסד", התחלתי לעיין ולקרוא על מעלת כח התודה- חוק התודה, חוק שעובד.

וכך בקברי האמוראים הקדושים החלתי לומר תודה, על הכל, על כל חיי, מהתחלה. לא שמתי לב איך הזמן עבר ואני עדיין עם התודה, לא מסוגלת לעזוב את התודה.

הודיתי על ביתי על הילדה הטובה שהייתה לי עד לפני כמה חודשים, על האטימות שעטפה אותה פתאום, על שעכשיו אבדה לי בין הידיים. עשיתי תשובה, על כל חטאי מהעבר, בסיום אמרתי שמונה פעמים מזמור לתודה.

לאחר שפע של תודה ותפילה, הבטתי בשעון, לא האמנתי שאני כבר שעה וחצי פורקת את כל המטענים ששחבתי על גבי...

תודה

להיגיון

ימים ספורים בלבד חלפו אני מוצאת על הכרית שלי, מכתב מבית.

במכתבה היא התחרטה לגמרי על כל הצער שמצערת את הוריה ובפרט את אמה והבינה, (אולי בדרך הקשה) - כמה לא משתלם להיגרר אחר החברות, שלא מעניין אותן כלום חוץ מאינטרסים אישיים, וסי שבאמת רוצה בטובתה תמיד- זה המשפחה...

הייתי המומה, לא הצלחתי לעצום עין, גמרתי את ספר התהילים מתוך דמעות שמחה.

תודה רבה שהייתם חלק מהגאולה הפרטית שלי...

חיזוקון

לומדים הלכה

נטילת ידיים בבוקר

לא יגע במאכל קודם הנטילה. ואם נגע בו, ישטפהו במים שלוש פעמים. ואם אי אפשר לשוטפו, כגון שנגע בלחם או משקה, יש להתירו אף ללא שטיפה (בהלכה ובאגדה)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

עזור לנו להביא אותו לחיפה

השבוע העלון הגיע לטבריה

את/ה גר בחיפה? הזכויות האלו יכולות להיות שלך! קח חלק בהפצת העלון בעירך: 02-5308000

שו"ת אקטואלי

השאלות שלכם, התשובות של הרב

האם יש תקנה לכעס?

מה התיקון לכעס? מה עושים כשהאשה רוצה שבעלה ילמד בכולל, אך הוא פחות בכיוון?

שאלה:

יש לרב דיסק שהוא מדבר על הכעס, ושמה הוא מביא מרבנו האר"י ז"ל ורבנו חיים ויטאל (שער רוח הקודש דף ח:), דיבורים חריפים מאוד בגנות הכעס, ואצטט חלק מן הדברים: "ואעפ"י שעושה האדם תקונים לנפשו ותשובה מעולה על כל עונותיו, ומצות רבות

וגדולות, הכל נאבדים ממנו לגמרי, לפי שהרי אותה הנשמה הקדושה, שעשתה כל המעשים הטובים, נתחלפה בטמאה, והלכה לה, ונשארה שפחה טמאה במקומה, וירשה את גבירתה, וצריך שיחזור פעם אחרת, לחזור ולתקן כל התיקונים הראשונים שעשה בתחלה."

וכאשר שומעים את הדברים זה נותן מן תחושה עד כדי כך שנמצא שלאדם אין שום תקנה אם נפל פעם אחת בכעס. שאלתי היא האם באמת אין שום דרך תשובה לתקן את עוון הכעס?

תשובה: אין דבר שעומד בפני התשובה, ואפילו שם בשער רוח הקודש מובא שיש דרך לתקן את מידת הכעס כמו שמובא שם בהמשך, אבל כמובן שכל דבר צריך שהאדם יעבוד עליו ויעבוד על עצמו על כך שאיבד את האמונה, כי זה ברור שהאדם הגיע למצב של כעס זה אומר שהוא שכח את הקב"ה.

רבנו נתן לנו דרך נפלאה, הדרך של ההתבודדות, שזו מתנה! מתנת המתנות! שאדם בהתבודדות יושב ומדבר עם ה', אין דבר שהוא לא יכול לתקן! וזה לגבי התיקון של העבר, וכבר כתוב בספרים הקדושים שכל התיקונים שכתובים בספרי קבלה הכל נכון וכבר כתב הר"ר אהרון קרלינר זצ"ל (בית אהרן דף פ"ז) וז"ל: "אהובי אחי תאמינו לי, והוא מלא בכל הספרים, אשר מה שהיו צריכים הצדיקים הראשונים להשיג בכמה ימים וחדשים, אפשר כעת לתקן בשעה אחת, מחמת שכעת העולם הוא יותר בשפלות, בבחינת "רגל", חס

הקב"ה על עולמו ומוריד קדושתו למטה".

לגבי התיקון של העתיד, שיותר הוא לא יכעס, צריכים לקחת את הספר 'בגן האמונה', ויש שם פרק קצר מאוד על כעס, בערך שלשה עמודים. פשוט לקחת את הפרק הזה ולהתפלל על זה בכל יום. בהצלחה.

אישה שואלת:

אני רוצה שבעלי ילמד בכולל, וכשאני אומרת לו את זה, זה מכעיס אותו ויוצר בו התנגדות, מה אני צריכה לעשות בשביל כן לזכות שהוא ילמד בכולל?

אין דבר שעומד בפני התשובה, אבל כמובן שכל דבר צריך שהאדם יעבוד עליו ויעבוד על עצמו על כך שאיבד את האמונה, כי זה ברור שהאדם הגיע למצב של כעס זה אומר שהוא שכח את הקב"ה.

תשובה: זו שאלה חשובה מאוד מאוד. למה? כי אני אומר לכל הנשים היקרות - אישה צריכה לדעת איך מקרבים את הבעל. אמנם כתבתי את זה בספר 'חכמת נשים', כדאי לך ללמוד את הספר. אמרת לו פעם אחת והוא כעס? גמרנו! אסור לך יותר להציע לו את זה, זה קודם כל. אלא מה? במקום לקרב אותו עכשיו חלילה את יכולה להרחיק אותו יותר ויותר, אז מה עשית לדעת - את צריכה מצד אחד לעשות את החוק של התודה. כואב לך על הייסורים שיש לך שבעלך לא לומד בכולל, אם יש לך ייסורים מזה, אם אין לך ייסורים את לא יכולה לעשות את החוק של התודה. ודבר שני תתפללי על בעלך, שה' יקרב אותו. שיזכה ללמוד את הספרים, קודם כל שילמד את הספרים של האמונה, ויתחיל לעשות התבודדות, ויתחיל לעבוד על תיקון הברית, וממילא כבר תהיה ישועה שהוא גם יכנס לכולל.

ב"ה, יש בספרים הכל, חסד ה' עלינו, ממש הכל, כל מה שאדם צריך בעולם הזה. אמונה, 'בגן האמונה'. שמחה, 'בגן החכמה'. מציאת הדיווג ושלוש בית, 'בגן השלום'. פרנסה, 'בגן העושר'. חינוך ילדים, 'חינוך באהבה', 'ילדים מוצלחים' וכו' וכו'.

יש את הספר 'בשדי יער', שמלמד איך עושים התבודדות, ואור חדש שמלמד איך לוקחים דבר ועובדים עליו חצי שעה ביום עד שקונים אותו. ויש עוד ספרים.

כמובן ספרי רבנו הקדוש, וכל הטוב שיש בעולם הזה, גם עדין בעולם הזה.

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

הסדרה שלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

מכפר, רחמנא ליצלן רחמנא לשזבן.
לכן, עיקר התשובה היא בין אדם לחבירו. כי מה שיעשה לא יעזור לאדם, אם הוא פגע באנשים. אחרי מותו, בשמיים לא יעזור לו כלום. פשוט לא יכולים לעזר לו, עד שיפייס את כל האנשים שפגע בהם. לכן יהיה צריך לחזור בגלגול, כדי שיפגוש שוב את אותם בני אדם שפגע בהם ויפייסם.

לכן רוב הייסורים שיש לאדם, הם כי לא שומר את פיו, והוא פוגע באנשים. ועל זה נאמר: שומר פיו ולשונו, שומר מצרות נפשו. כי עיקר הדבר שעליו שולחים לאדם ייסורים, הוא על עבירות שבין אדם לחברו. כי בעבירות שבין אדם למקום, אם ה' רואה שאיזה אדם לא מסוגל לקבל ייסורים ותוכחות על אותן עבירות, הוא חוסך ממנו אותן, כי אפשר שיתעורר מאוחר יותר לעשות תשובה עליהן, וגם אם ח"ו לא יעשה תשובה, סוף כל סוף, יהיה אפשר לזכך אותו ולכפר לו עליהן באש הגיהנום. כמה דקות או ימים בגיהנום מכפרים על הרבה מאד. אבל בין אדם לחבירו - בזה ה' כן שולח ייסורים, ומיד. כי את זה אי אפשר כבר לתקן אחרי שמתים, לכן אין כאן מקום להארכה והנחות, אלא מיד שולחים לאדם ייסורים, כדי שהוא יתעורר לתקן את אותן עבירות בחיים חיותו, לפני שימות ויהיה מאוחר כבר, והוא יפסיד את הכול ח"ו.

ודורשת הגמרא: אם ממון יש בידך - התר לו פיסת יד, ואם לאו - הרבה עליו רעים. כלומר: אם הפגיעה היא בממון, כגון גזל, הונאה וכד', קל מאד לתקן זאת - פשוט מחזירים את הכסף ונגמר. אבל אם הפגיעה היא באונאת דברים, כגון שהעליב אדם, ביזה אותו, דיבר עליו וכו', על זה צריכים מאמצים רבים: לשלוח לאדם הפגוע הרבה אנשים שיפייסו אותו וישכנעו אותו למחול לו וכו'. וזאת צריכים לדעת, שעל אותן פגיעות בזולת, שום דבר לא יכול לכפר, עד שיפייס את האדם הפגוע, כמו שנאמר במשנה: עבירות שבין אדם למקום - יום הכיפורים מכפר. עבירות שבין אדם לחברו - אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חבירו.

כל אחד יודע, שלרצות אדם שפגע זה קשה מאד, ורוב בני האדם, גם כשאומרים בפיהם שסולחים, בליבם נשאר צלקת שלא נשכחת מהר. ומאחר שעל עבירות שבין אדם לחברו שום דבר לא מכפר - לא יום כיפורים, ולא ייסורים בעולם הזה, וגם לא גיהנום, כמובא שם בהמשך הגמרא, לכן מובן שהכלל: מוות וחיים ביד הלשון, הוא גם למדבר, שעל ידי ששומר את לשונו, הוא זוכה לחיים, לכן עדן, לחיי עולם הזה ועולם הבא, ועל ידי קלקול הדיבור, שאינו נזהר בשבט לשונו, הוא מקבל מוות וייסורים, שאפילו גיהנום לא

מסחר ומשא ומתן באמונה - כל כולו עומד על הדיבור, שהאדם עומד בדיבורו. וזו השאלה הראשונה ששואלים את האדם בבואו לבית דין של מעלה: "נשאת ונתת באמונה?" ואמרו חז"ל: כיצד הוא משא ומתן באמונה? שההן שלו הן, והלאו - לאו. כלומר, מי שעומד בדיבורו ולא משנה מדבריו, ולא מתחרט אחרי שכבר קבע מחיר או תנאים לעסקה, אפילו אם יש לו הפסדים מכך, וכל שכן שלא משנה בדיבורו בשביל תוספת רווח, לא משקר ולא מייפה את הסחורה, זה מה שנקרא משא ומתן באמונה, שעל זה תחילת דינו של אדם בשמיים.

ומה גם שאנשים אוהבים לסחור עם מי שמכבד אותם ומדבר איתם בדרך ארץ ובנועם, ויוצא, שגם בדרך הטבע יש לו הצלחה, וגם מבחינה רוחנית יש לו עזרה משמים. כל ההצלחה בפרנסה או הכישלון וההפסד - ביד הלשון...

לא רק המצוות שבין אדם לחברו תלויות בעקר בדיבור, אלא גם העבירות שבין אדם לחברו, הקשות שבהן, הן אלו התלויות בדיבור, כמו שמוכן מהגמרא במסכת יומא, המביאה את הפסוק (משלי ו'): "בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך נוקשת באמרי-פיך עשה זאת איפוא בני והיעלל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעך".

רבי שלום מזרחי שרעבי- הרש"ש צדוק"ל זיע"א י' שבט

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

שם טוב. תלמידים אלה היו כמעט בני גילו של הרש"ש ר' גרשון מקיטוב היה מבוגר מהרש"ש ביותר מעשרים שנה) ולמרות זאת נחשב הרש"ש בעיניהם כמורם ורובם, הרש"ש שלח את תלמידו מהר"ט אלגזי לסובב בקהילות אשכנז כדי להתריעם לחיזוק ישיבת בית אל והישוב היהודי בירושלים, מהר"ט אלגזי התקבל בכבוד מלכים בקהילות אשכנז וגדולי הרבנים בקשו וקבלו ממנו את סידורו של הרש"ש לעיון, היו אלה בעל ההפלאה ור' משה סופר המכונה החת"ם סופר ועוד. גם מקהילות נוספות בעולם הריצו שאלות לרש"ש כמו רבני קהילת תוניסיה שהתקשו בקבלה והרש"ש פתר להם את כל ספקותיהם ושאלותיהם. חיבר סידור כוונות בו כל מילה בתפילה וכל פרט במעשה המצוות מפורטים ומתורגמים לשמות קודש, לעולמות עליונים ולסדר המשכת השפע. את ה"סידור הארוך" בו הביא את הכוונות לפרטיהן העתיקות תלמידי ישיבת "בית א-ל" בכתב יד ואת ה"סידור הקצר" הידוע כ"סידור הרש"ש" בו הובאו הכוונות בקצרה, הביאו לדפוס ותפילת העמידה (שמונה עשרה) לפיו נלל חזרת הש"ץ ארכה כ- 40 דקות. מספריו הקדושים: אמת ושלוש: בו מביע התנגדות לספרי קבלה שחברו אחרי המקובל ר' חיים ויטאל זצוק"ל ומביא ביאורים על ספר עץ חיים נהר שלום: כוונות התפילה. סידורו של הרש"ש: לפי כוונות האר"י. רחובות הנהר: ביאור על הקדמות האר"י.

רבי שלום מזרחי נולד בשרעב שבתימן ועל שם העיר כונה בשם "שרעבי". עסק ברוכלות ובהיותו נער עלה לארץ ישראל אל ירושלים עיר הקודש דרך עלייתו הייתה ארוכה ומלאה תלאות. הוא עבר דרך בגדאד בירת עיראק ורבינו יוסף חיים זיע"א (הבן איש חי) מציון זאת בהרחבה בכתביו, כי ראה בכך זכות שכפות רגליו של הרש"ש דרכו ברחובות עירו. טרם עלייתו לארץ כבר היה מלא וגדוש בתורת הנגלה והנסתר אך בהגיעו אל ראש ישיבת "בית א-ל" בה חפץ בכל מאודו ללמוד, עשה עצמו כנער תם וביקש להתקבל כמשמש בישיבה. ראש הישיבה, ר' גדליה חיון קיבלו ומאותו יום ר' שלום היה מעורר את התלמידים משנתם בחצות הלילה, מגיש לפני החכמים שתייה חמה, מסדר את הספרים וממלא את פחי המים מסי הבור. בד בבד היה מקשיב לשיעורים ולומד מבלי שאיש ישים לב. כאשר חכמי הישיבה ניתקלו בסוגיות להן לא מצאו תשובות ישב ר' שלום מן הצד אף על פי שהתשובה הייתה נהירה לו והסתיר את עצמו. פעם אחת לאחר שראש הישיבה היה שרוי בצער על שאינו מוצא תירוץ לקשייתו, כתב ר' שלום את התשובה והניחה בין דפי הספר של רבו. ר' חיון ותלמידיו התפלאו למראה התשובה הברורה ור' חיון גזר על תלמידיו לגלות מי הטמין את התשובה בספרו אך ר' שלום שלא נכלל בין התלמידים עליו לא חלה הגזרה. עד שבתו של ר' חיון ראתה את ר' שלום בשעת מעשה וגילתה לאביה, ר' שלום הודה וביקש מר' חיון להישאר ניסתר אך ר' חיון ראה בכך אות משמים כי הגיע העת להתגלות הרש"ש והושיבו לימנו. לאחר זמן לקחו לחתן לבתו. לאחר פטירת ר' גדליה חיון בשנת ה'תק"י כיהן הרש"ש כבקשת חמיו כראש הישיבה. ועמד בראש חברת רבנים מפורסמים שנקראה "חברת אהבת שלום" ומבין תלמידיו היו החיד"א מהר"ט אלגזי ר' חיים דילרוזה ור' גרשון מקיטוב גיסו של הבעל

קו האמונה
02-6444250

אני אוהב כל יהודי

אהבת חיים מתחילה בבית!

דווקא בזמן של סגר,
זו ההזדמנות שלנו
להרבות שלום בתוך הבית

לרכישת סטיקרים ומוצרים נוספים:
050-9931931

*נא להתקשר בין השעות 09:00-15:00

בחג הפסח שנת ה'תקמ"ב קיים הרש"ש את מצוות אכילת מצה עם ייחודים וסודות נעלים, נתמנעם לאחר הסדר ואז הודיע שהגיע זמנו להפטר מהעולם. התעטף בטלית ותפילין, הרבה בלימוד תורה בכוונות וייחודים, הבטיח שהמתפללים על קברו, תפילה בלב תמים לא תחזור ריקם והחזיר נשמתו לבורא. זכותו תהא מגן וצניעה עליו ועל כל ישראל.

שהוא רוצה לתת לך - אז אתה כמו אחד שיורה חיצים בצורה עיוורת בלי לכוון ובלי לראות את המטרה שהסיכוי שהוא יפגע שואף לאפס.

עזור לו לעזור לך

באים אלי בחורים שאומרים לי שהם רוצים להתחתן, הם חושבים שאגיד להם להתפלל או לעשות סגולות כאלה ואחרות, ואני רק אומר להם: "מה אתה חושב, האם אתה חושב שה' רוצה שתתחתן?" השאלה הזאת מפתיעה אותם והם מתחילים להתבלבל כי הם לא תמיד בטוחים בכך בעצמם.

יוצא שלפי דעתם להתפלל זה אומר לשכנע את ה'. אבל אני מסביר להם שהם טועים, כי ה' רוצה שהם יתחתנו יותר ממה שהם רוצים בעצמם, ורק כך צריכים לגשת אל ה' ולבקש ממנו זיווג, מתוך הידיעה הברורה שה' רוצה לתת, וכשאתה ניגש לתפילה אתה בעצם בא לקבל. כפשוטו.

כל תפילה שלך רק בונה כלים שבהם ה' ייתן לך את השפע, וכביכול "עוזרת" לה' לתת לך את מבוקשך.

כשאתה לא מאמין בזה, זה אומר שאתה בחושך וגם אם אתה מתפלל בחושך הזה - אתה למעשה מונע מבורא עולם לתת לך, אתה מונע ממנו את התענוג שלו ואת גילוי מלכותו שהוא "מקבל" כביכול מזה שהוא ייתן לך, ואתה גורם לו גם צער גדול שהוא מצטער בכל רגע שהוא לא יכול לתת לך, וזה כביכול עלבון לה' שאתה חושב עליו שהוא לא רוצה לתת לך.

ולכל בני ישראל היה אור

בעשר המכות ה' מלמד את עם ישראל את יסודות האמונה: שהוא שולט בכל העולם ומשגיח השגחה פרטית על כל נברא וכו', אבל ה"מכה בפטיש", השפיץ של האמונה, מגיע רגע לפני היציאה הגדולה ממצרים - אז מגיעה הידיעה הגדולה, בצורת מכת חושך.

במכת חושך התברר מי חי באור ומי חי בחושך. המצרים היו בוודאי בחושך גדול ולא יכלו אפילו לזוז ממקומם, כי החושך משתק את האדם שיתוק מוחלט. אבל לבני ישראל לא היה שום חושך ואדרבה, האיר להם אור גדול מאוד, והתגלו להם אוצרות גדולים כדי ללמד אותך שבכל חושך בחיים ישנו אור גדול ועצום ואוצרות גדולים.

אם אתה חי את ה' ואת האמונה אתה נמצא באור, והחיים שלך מתוקים, אתה מוצא אוצרות, ואתה כבר נמצא בגאולה; אבל אם אתה לא חי את האמונה, אז אתה חי בחושך גדול ואתה פשוט תקוע במקום, כמו המצרים שלא יכלו אפילו לזוז ממקומם במכת חושך.

לכן בכל תְּקִיעַת בחיים תבדוק קודם כול אם האור אצלכם דולק, אל תנסו לפתור שום בעיה בחושך. חבל על הזמן ועל הכוחות. אל תרצו שום דבר, תרצו פשוט לחיות את האמת שה' אוהב אתכם כדי שתחיו באור, ואז תראו שהכול פשוט וקל ויפה ולא זו בלבד שאתם כבר בגאולה הפרטית שלכם, אלא אתם גם מקרבים את הגאולה הכללית של כל העולם.

ברכת שבת שלום ומבורך

חיילי האבן שהפשירו

ש ל מ ה
כל המורדים

חיילים
והביאו את
אלי".

הגיעו החיילים לשוק והתקרבו לכיוונו של רבי יצחק. אך ראה אותם הצדיק - הפכו כולם משותקים מבלי יכולת להניד אבר. משל יצוקים הם מאבן.

רצו כמה שכנים שראו את המתרחש למושל העיר וסיפרו באוזניו את הפלא הגדול. הרשע לא נרמז ושלח פלוגת חיילים נוספת להביא לפניו את רבי יצחק. כמעשיהם של הראשונים, כך מעשיהם של האחרונים. התאבנו החיילים בלי יכולת לזוז.

עתה לא יכול היה המושל להתעלם. לבש את בגדו העליון ויצא בלוויית מקורביו אל השוק. בהגיעו אל השוק, נחרד למראה עיניו, ניגש בהכנעה אל רבי יצחק וביקש בכל הכבוד הראוי שישחרר את חייליו ממאסרם.

"לא אשחרר!" הכריז רבי יצחק בקול רם. הוא הוכיח את המושל בדברים קשים על כך שהינו מצר ומתאנה ליהודים החיים בעירו. "אם לא תבטיח לי עתה בהן צדקך שאחי היהודים יקבלו תנאים שווים במסחר, בתעסוקה ובמיסים - גורלך יהיה גרוע משל חייליך!"

המושל המפוחד סיהר להבטיח ככל אשר ציווה עליו הצדיק, ולפתע הפשירו החיילים מקפאונם.

עוד היהודים ששים ושמחים ורוקדים ושירים סביב הצדיק, והנה רואים הם מחזה פלא: מוסלמי רוכב על חמורו של הצדיק, והחמור לוקח אותו במעגלים רחבים סביב רבי יצחק. מסתבר שבמהומה הגדולה החליט המוסלמי לגנוב את חמורו של רבי יצחק יחד עם כל כספי הצדקה, אך משמים סימאו את עיני הגוי, ובהיותו בטוח כי מתרחק הוא מהמקום עם הכסף הרב, החמור הסתובב באותו מקום במשך זמן רב, עד אשר הורה רבי יצחק לשלח את הגוי בבושת פנים...

"לא אשחרר!" הוא הוכיח את המושל בדברים קשים על כך שהינו מצר ומתאנה ליהודים החיים בעירו. "אם לא תבטיח לי עתה בהן צדקך שאחי היהודים יקבלו תנאים שווים במסחר, בתעסוקה ובמיסים - גורלך יהיה גרוע משל חייליך!"

"כיצד העזת לחשוב לא לקבל את בני, רבי יצחק?" גער רבי יעקב אבוחצירא בחלום בראש הקהל היהודי. "בעוד שלושה ימים יגיע בני לעירכם, אתה באופן אישי תדאג שכל בני העיר מקטון ועד גדול יצאו לקראתו בבגדי שבת..."

הימים היו ימי מלחמה. יחסו של מושל אותה עיר במרוקו - היה אכזרי וקשה כלפי היהודים. ראש הקהל שקיבל את מכתבו של הגה"ק רבי יצחק אבוחצירא (י"ד בשבט יום פטירתו), בנו הצעיר של מרן 'אביר יעקב' אבוחצירא, שהוא בדרכו לעיר לאסוף כספי צדקה - העדיף להעלים את המכתב מידיעת בני העיר, ולא למשוך תשומת לב לעיני המוסלמים שמחכים לפרוע ביהודים. אולם רבי יעקב הגיע אליו בחלום הלילה ושינה את תוכניותיו.

הגיע היום הגדול, כל היהודים יצאו לקבל את רבי יצחק בסבר פנים יפות. ראש הקהל המפוחד הציע שייכנסו לעיר מדרך צדדית. אולם רבי יצחק סירב. "דרך המלך נלך!"

נכנסו היהודים לרחובה הראשי של עיר, רבי יצחק מהלך בראשם וכולם שרים לכבוד התורה. ראש הקהל רעד מפחד, אולם פחד הרבה יותר מרבנו 'אביר יעקב' שהזהירו בחלום לדאוג לבנו, מאשר פחד ממושל העיר.

בדרכם הגיעה הפמליה לשוק. "אפשר בבקשה להוציא לי כיסא?" ביקש לפתע רבי יצחק. לאחר מכן ביקש כוס תה. ישב בעיצומו של השוק, בידו כוס תה רותח והוא מעודד את היהודים שסביבו לשיר שירות ותשבחות לבורא עולם...

"היהודים המליכו עליהם מושל חדש", פרצו כמה מוסלמים חמומי מוח לחדרו של המושל הערבי. "הוא יושב באמצע השוק וכולם שמחים סביבו". המושל שרק חיכה לפרוע ביהודים - שש אלי קרב. "שלחו פלוגת

שמור פך בבית הכנסת
למען יאריכוך ימך.
השומר פיו בבית הכנסת יאריך ימים (ס. קדושת ביהכ"ג)

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

מתפללים על קיום המכות

בפרשתנו נצטוונו על שימת הדם שהיה כאות שלא יבוא המשחית לנגוף את עם ישראל כמו שכתוב: (יב, כג) "ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף".

בגמ' (ברכות דף ד:): "אמר ר' יוחנן: איזהו בן עולם הבא, זה הסומך גאולה לתפילה". שואלת הגמ' איך בתפילת ערבית אפשר לסמוך גאולה לתפילה? הרי אחרי ברכת "גאל ישראל" שהיא גאולת מצרים, תקנו לומר ברכת "השכיבו", שהיא תפילה שה' יושיענו מצרותינו, ונמצא שזה מפסיק בין גאולה לתפילה?

ותירצו בגמ' שאין בזה הפסק, משום שברכת "השכיבו" היא המשך לברכת גאולת מצרים, והכל "כגאולה אריכתא דמיא".

וכתב רבינו יונה שם (ב: ד"ה ואע"ג) לבאר את דברי הגמרא, מדוע אינו נחשב להפסק? מפני שבאמת ברכת השכיבו גם היא מעין הגאולה היא, כי תפילה מעין זו הייתה גם במצרים בזמן הגאולה. בשעה שעבר ה' לנגוף את מצרים היו ישראל מפחדים, והיו מתפללים לבוא עולם שיקיים דברו ושלא יתן למשחית לבוא אל בתיהם, כי כך היא דרך הצדיקים שיראים תמיד שמא יגרמו החטא.

וכנגד אותה תפילה תקנו לומר השכיבו ובו' שיעילו ה' מכל דבר רע וישמור צאתנו ובואנו. וכיון שתקנו לאומרה כנגד מה שהיה בשעת הגאולה, אמרו דלא

היו הפסקה, דכגאולה אריכתא דמיא.

בדברי רבינו יונה מבואר, שאע"פ שלא נזכר בפסוקים בפירוש שעם ישראל התפללו על כך, מכל מקום ברור הדבר שהם התפללו, משום שעל כל דבר יש להתפלל.

וביותר יש להתבונן כאן, על מה הם התפללו - הרי הקב"ה הבטיח שיביא על מצרים מכה זו, כדי שישלחו את ישראל. ואע"פ שמשנה רבינו אמר לעם ישראל בשם הקב"ה, שהמצריים ימותו במכה זו, וישראל יצילו, בכל זאת פשוט וברור שעם ישראל התפללו שה' לא יתן למשחית לבוא אל בתיהם, כי זהו יסוד ברור, שלכל דבר צריך תפילה.

הנה דבר זה נקבע לנו לדורות, שחכמים תקנו כחלק מהזכרת גאולת מצרים גם תפילה על צרותינו, כי תפילת עם ישראל במצרים לא הייתה במקרה לפי גודל צדקתם, אלא חז"ל הבינו שזה היה חלק בלתי נפרד מהגאולה ו"כגאולה אריכתא דמיא" - תפילת עם ישראל באותה שעה עזרה בקיום הבטחה. ומזה אנחנו יכולים ללמוד כמה חשובה היא התפילה בכל עת ובכל שעה, אפילו כאשר יש הבטחה לישועה מהקב"ה.

ומזה ילמד כל אחד כמה צריך הוא להתאמץ חזק בתפילות, לבלתי להתרשל מהתפילה על כל דבר, וגם דבר שנראה לו בטוח, גם אם הוא יודע שהפקיד בנק זה אבא שלו ובוודאי יעזור לו למלא מבוקשו אל ימנע עצמו מהתפילה, כי לכל דבר יש את סך התפילות שצריך למלא ובלעדי זה לא יוכל לקבל את הישועה

כנינים חסידות ברסלב

שנב רבנו זכרוננו לברכה את הפרוש "באר היטב" שעל השלחן ערוך. ואמר רבי אברהם בן רבי נתן זכרוננו לברכה, שכלל הוא גלסוד ה"באר היטב", שפאזיה פוסק שגומר ה"באר היטב" דבריו, בן דעתו להלכה (אבן"ה ברזל).

פעם אחת היה אחד אצל רבנו זכרוננו לברכה ושאלו רבנו זכרוננו לברכה: "בפה מחזק את עצמו בפיתול מעבודת השם ויתברך? ענה ואמר: "עם דף גמרא". ענה רבנו זכרוננו לברכה ואמר אליו: "אני מחזק את עצמי ב'ברך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים' וכו', כי אני דר בעיר גדולה, שיש בה אפיקורסים גדולים שכופרים בכל" (שיש"ק א-תקצז).

מהר"ן זצוק"ל ראה פעם, אחד שזינב ולומד בהתמדה אלם הבין בו, שיש לו צער גדול מהרעבון המציק לו פנה אליו ואמר לו: "תפסיק כבר עם התאוות אכילה". (אבן"ה ברזל, שם סל"ז).

המבוקשת.

ה' יזכנו שנזכה תמיד להרבות בתפילה ולהרבות ולהפציר לפניו ולא נבין ששום דבר שבעולם הזה מובן מאליו, אלא נבין שלהכל צריך תפילה.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

משאלות שנשאלו ב"קו ההלכה"

מנהג הספרדים שהחזן מנגן את הקדיש הראשון של ערבית של שבת, מה הטעם לדבר זה?

מנהג זה הוא מנהג קדמון, וכתבו הפוסקים שעדיף שהש"ץ ינגן בלחן שירי קודש הידועים לקהל (שו"ת יחיה דעת חלק ב' סימן ה) ושני טעמים נאמרו בדבר:

א. בספר חסידים (סימן קי"ח) כתב שעל ידי הניגון מתעוררת הכוונה, ולכן טוב שיתחיל בניגון שמעורר את ליבו, וימשיך באותו הניגון את התפילה.

ב. רבינו יוסף חיים בספר בניהו (ברכות דף י) כתב הטעם שכששומעים כוחות הסטרא אחרא שהחזן מנגן חושבים שבא לשיר ועוזבים אותו והולים להם ואינם מקטרגים, והוסיף שם שמצא לזה ראייה מדברי הזוהר הקדוש שהשטן אינו יכול לשמוע זמר ושירה, אלא נהנה מאכל וקניה, ועל ידי השירה מגרשים אותו.

מי ששתה רביעית מים לפני הסעודה (כלומר סעודת פת) ורוצה מיד לאחר מכן ליטול ידיו

ולתחיל בסעודה, האם צריך לברך ברכה אחרונה על מה ששתה?

אף שלכתחילה לא טוב עשה, כי אין להכניס את עצמו במחלוקת הפוסקים, מכל מקום אם שתה רביעית אינו צריך לברך ברכה אחרונה ויוצא ידי חובתו בברכת המזון. ואף שבבן איש חי (שנה ראשונה פרשת נשא אות ב') כתב שאם שתה רביעית מים קודם הסעודה צריך לברך ברכה אחרונה, והביא מעשה שרבינו האריז"ל פעם צפה ברוח הקודש במצח רבינו חיים ויטאל וראה כתם במצחו על זה שלא ברך על המים ששתה קודם המזון, מכל מקום הוא עצמו חזר בו בספר עוד יוסף חי (הלכות פרשת צו) וכתב שלא יברך ברכה אחרונה, וכ"פ בהליכות עולם (חלק ב' עמוד קכז) ובשו"ת תבואות שמש (סימן ס"ב ד"ה והנה מן).

לפי זה כאשר אדם עושה קידוש בשבת האם ראוי לשתות רביעית או שישתה פחות מרביעית?

אף שאם שתה שיעור מלא לוגמיו (כ-41 מ"ל) יצא ידי חובתו, מכל מקום דעת רוב ככל הפוסקים שצריך

לשתות רביעית שלימה לכתחילה (81 מ"ל). בן איש חי (שנה ב' פרשת בראשית אות כ"ג) כף החיים (סימן רע"א סעיף קטן פ"ג) אור לציון (חלק ב' פרק כ' אות כ"ב) ומשנה ברורה (סימן תע"ב סעיף קטן ל').

אדם שבירך על יין בורא פרי הגפן ושתה שיעור רביעית, אם רוצה כעת לשתות משקה אחר, אינו צריך לברך, שברכת היין פוטרת את שאר המשקין שולחן ערוך (סימן קע"ד סעיף ב'). ויש לשאול אם אני שמעתי אדם שבירך ונתכוונתי לצאת ידי חובה, אבל לא שתיתי רביעית אלא רק לגמתי מעט מן היין, וכעת הביאו לפני משקה אחר, האם אני צריך לברך?

לבני אשכנז - צריך לברך על המשקה החדש, רק אם שתה לכל הפחות רוב רביעית פוטר את שאר המשקין. ביאור הלכה (סימן קע"ד דיבור המתחיל "יין"). ולבני ספרד - גם אם רק טעם מהיין נפטר מברכת שאר משקין ואינו צריך לברך שוב, ומכל מקום טוב לכתחילה שבירך על מעט סוכר שהכל נהיה בדברו וכיון לפטור את המשקה. אור לציון (פרק כ' סעיף ט').

ואם לא שתה כלל מהיין, צריך לברך על המשקה שמעוניין לשתות, אף אם נתכוין לצאת ידי חובת קידוש בברכת היין, הדין הוא שיצא ידי חובת קידוש אבל צריך לברך על שאר המשקים. שו"ת יחיה דעת (חלק ה' סימן ל').

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש י שבט תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 4:29 תל-אביב: 4:43 חיפה 4:33 מוצאי שבת: ירושלים: 5:44 תל-אביב: 5:45 חיפה: 5:43 ר"ת: 6:21

פרשת בא

אמת

**לדקדק בכל דיבור היוצא מהפה שיהיה
על טהרת האמת !**

נלמד מהפסוק: "והעתירו לה' אלוקיכם" (פרק י-יז)

מדוע אמר פרעה "והעתירו" בלשון רבים? ביאר הרמב"ן: "כי כן
יאמר פרעה בכל פעם דרך מוסר, כי יודע פרעה כי משה הוא המעתיר,
כי כן אמר לו: "למתי אעתיר לך" "והעתרתי אל ה'" "אפרוש כפי אל
ה'", כי לא ידבר [משה] בזה לשון רבים, שלא יוציא שקר מפיו.

נמצאנו למדים מדברי הרמב"ן, עד כמה דקדק משה בינו בדיבורו
שיהיה על טוהר האמת. שכן, אף כי מדרד הענוה לייחס את מעשה
עצמו בלשון רבים, ואם כן, משה העניו מכל אדם היה יכול להכליל
עצמו בלשון רבים ולומר "והעתרנו אל ה'" "אעפ"כ הקפיד משה
שלא לסטות במשהו מדקדוק האמת, ואמר בלשון יחיד "והעתרתי"
כפי שכך היה באמת.

ראיה לדברי הרמב"ן נוכל להביא ממה שלמדו חז"ל מהפסוק
"בחר לנו אנשים" (שמות יז-ט) ולא נאמר "בחר לי" מלמד שהחשיב
את תלמידו יהושע כמותו. ולכאורה תמוה: מה הראיה הרי יתכן
שמה שאמר משה בלשון רבים היה זה מדרד הענוה ולא משום
שהחשיבו כמותו?!

אלא מכאן ראיה לדברי הרמב"ן, שגם מדרד הענוה לא הוציא
משה מפיו דבר שאינו בדקדוק האמת ואם בכ"ז אמר בלשון רבים
"בחר לנו" ראיה ברורה שהתכוון לעשות את יהושע כמותו.

**נשאל הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בעל הבית הלוי) על הפסוק "אמת
מארץ תצמח":** אם אמנם האמת צומחת ועולה בשפע רב מן האדמה
הזרועה, מדוע מועטים כל כך בעולם אנשי אמת?

והשיב הגרי"ד: "כדי להשיג את האמת העולה מן האדמה, צריכים
להתכופף במקצת, וטבעם של רוב בני אדם הוא שאינם מוכנים
לכופף עצמם למטה משיעור קומתם הרגילה..."

עוד נאמר בפסוק: "אמת קנה ואל תמכור" (משלי כג-כג) ופירש
כ"ק אדמו"ר מקוצק זצ"ל: ישנם בני אדם שמחשיבים מאוד את
האמת, אך רק כשהיא אצל הזולת... את העולם כולו היו רוצים
לזכות באמת, ורק לא את עצמם. ואכן אליהם נאמר "אמת קנה"
- קנה את האמת לעצמך, לצורך עצמך! "ואל תמכור" - אל תחזיק
בה, רק כדי למוכרה לאחרים...

"שפת שמים היא אמת..."

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל דיבר פעם עם הגה"צ רבי
אליהו לופיאן זצ"ל על התפילות בימים הנוראים. בתוך הדברים
אמר לו רבי אליהו שכאשר היה מתפלל לפני העמוד בימים
הנוראים, לא היה אומר את התפלה לחזן שמודפסת במחזורים
"הנני העני ממעש נרעש ונפחד מפחד יושב תהלות ישראל",
כי היאך יכול לומר "נרעש ונפחד"... הלא אין זה אמת, ונאמר
(תהלים קא-ז) "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני..."

ובהזדמנות אחרת הוסיף רבי אליהו: אנו אומרים בימים
הנוראים "כי אתה אלוקים אמת ודברך אמת". פירוש: שפת
שמים היא אמת ואם האדם אינו מדבר אמת, אין שומעים
אליו כלל כי אין שם שפה אחרת מלבד ה"אמת"
לב אליהו

על דיקדוק האמת...

סיפר רבי הלל קופרמן שליט"א: "סיפרתי להגראי"ל שטיינמן
זצ"ל שאני עומד להוציא לאור את **אגרת המוסר להרמב"ם**. הוא
שאל אותי אם ראיתי מה הוא כותב על האמת והשקר, ובתוך
הדברים אמר לי: "אני אינני מכיר אדם אחד שאומר רק אמת
כל ימי חייו, הרבה אומרים אמת, אבל לא כל ימיהם!"

"לאחר שהוצאתי את הספר לאור, כשאגרת המוסר ערוכה
וסדורה בו וגם הבאתי בדברי ההקדמה את שאמר לי הרב
שטיינמן, ניגש אחד מידידי והביא את הספר לפני הרב
שטיינמן, והראה לו את שכתוב בשמו בהקדמה. קרא הרב
שטיינמן ולפתע נזעק: "זהו שקר! לא כך אמרתי!"

"למרבה פליאתו של ידידי, המשיך הרב שטיינמן ואמר:
"הוא כתב כאן בשמי ש"אין כמעט יהודי בעולמנו שדובר רק
אמת". אני לא אמרתי "כמעט" אני אמרתי ש"אין כלל יהודי
בדור הזה שאומר רק אמת..."

"כשבאתי לפני הרב שטיינמן, נזף בי על השינוי שעשיתי
בדבריו. אמרתי לו בהתנצלות שהתקשתי לכתוב שאין כלל
בדורנו אדם שאומר רק אמת. והשיב לי: "בכל זאת צריך
לדייק במה שאומרים!"

מוסף ש"ק - וישב תש"פ

עלון "איש לרעהו" פרשת בא הוקדש לעילוי נשמת
ר' מרדכי יצחק בן פרלה אסרף ז"ל

לרגל יום השלושים לפטירתו

ת . נ . נ . צ . ב . ה .

לעשות כל מעשה מצוה, חסד והטבה לזולת, בזריזות!

נלמד מהפסוק: "ושמרתם את המצוות" (פרק יב-ז)

ודרשו חז"ל במכילתא: רבי יאשיה אומר אל תקרא כן, אלא ושמרתם את ה"מצוות", כדרך שאין מחמיצין את המצה, כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.

ידועה החקירה: מה עדיף, האם עשיית מצוה בזריזות אף שלא בהידור, או עשיית מצוה בהידור אף שלא בזריזות. לדעת **רבי יהודה החסיד** ז"ל אין לעכב את המצוה שבאה לידו אפילו על מנת לעשותה ביתר הידור כפי שכתב (בספר **חסידיים** - תתעח) בזה הלשון:

"כתוב (תהלים קיט-ח) חשתי ולא התמהמתי לשמור מצוותיך. לא יעכב אדם את המצוה עבור זה שאמרה תורה (שמת טו-ב) "זה א-לי ואנווהו" - התנאה לפניו במצוות... שלא יאמר אדם כיון שיש לו טלית לקנות, אמתין עד שיבוא לידי טלית יפה מאוד, אלא יקנה מיד טלית, אעפ"י שאינו יפה כל כך.

וזהו שכתב **הרמח"ל** ז"ל (במס"י פ"ז): יסוד הזריזות, שבהזדמן לפניו דבר מצוה או בעלותה במחשבתו, ימהר יחיש מעשיו לאחוז בה ולעשות אותה, ולא יניח לזמן שיתרבה בנתיים, כי אין סכנה כסכנתו, שכן כל רגע יוכל להתחדש עיכוב למעשהו הטוב.

נמצאנו למדים מדבריהם, שכל מצוה או מעשה טוב שיוכל אדם לעשות היום ועכשיו, אסור לו לדחות למחר ומחרתיים גם אם נדמה לו שאז יבצע את הדבר טוב יותר.

לפי דעה זו יתכן לדינא, שכל מצוה שאפשר לעשותה מוקדם, אין לאחרה משום הידור ד"ברוב עם הדרת מלך". ובמיוחד אמורים הדברים על מצות מילה, שאף ש"כל היום כשר למילה" (פסחים ד.) מכל מקום, זריזין מקדימין לקיימה בבוקר, ומעדיפים את הזריזות על פני ההידור, ולא ממתניים לעשותה מאוחר יותר "ברוב עם".

וכמו שכתב הגאון **רבי חיים פלאגי** זצ"ל (בתוכחת חיים לך לך): גם יש להזהר לעשות מצות מילה בבוקר, תיכף ומיד אחר יציאתם מבית הכנסת... וכך מנהג כל ישראל לעשות בבוקר. זולת כמה מקומות בכדי להמתין לנשים עד שיתקשטו, מוכרחים לאחר מצות מילה, וזה גורם איסור גדול, לאחר עד חצות היום... ולא ישמע להן בדבר הזה כלל, אלא ימול מיד אחר יציאתם מבית הכנסת ותבוא עליו ברכת טוב...

ובספר ערוך השולחן (יו"ד סימן רסב ס"ח) כתב בדומה לזה: "בשאר מצוות אין קפידא כל כך אם נאחר מעט. אבל במילה שהוא חותם אות ברית קודש ובה נכנס לקדושה, יש קפידא גדולה שלא לאחרה, ויש לנו לצווח על מנהג זמנינו שמאחרין המילה כמה שעות ביום מפי שטותים, שלא באו כל הקרואים וכדומה.

התנא באבות (פרק ב-כ) אומר: "היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק". וביאר הגה"צ **רבי יוחם לייבוביץ** זצ"ל (בספרו **דעת חכמה ומוסר** - ח"א) כי "בעל הבית דוחק", היינו שהקב"ה, כביכול, אינו ממתין אלא ממחר ודוחק מאוד. אין השכינה מתעכבת אלא מדלגת על ההרים מקפצת על הגבעות, ועל האדם לרוץ ולמהר אחרי הקב"ה כביכול, עד שאין לו שהות להתעכב אף לא לרגע קט, כי אין ממתניים עליו כלל.

וכמו שאדם החפץ לפגוש את חברו העובר ליד ביתו, הרי ביודעו שהלה יעבור ולא יחכה, ודאי שכשישמע דפיקתו הראשונה יחוש בכל מהירותו לקראתו, ומיד יפסיק לשם כך כל עיסוקיו ביודעו שבהתעכבו מעט קט יעבור הלה לדרכו. על אחת כמה וכמה עליו למהר כשיודע שבעל הבית - הוא הקב"ה - דוחק ואינו ממתין עליו כלל.

והיה הגאון **רבי אברהם מאולינאב** זצ"ל דורש בדרך צחות: "עת לעשות לה' הפרו תורתך" (תהלים קיט-קכו) - כל מי שאומר "עת לעשות לה'" - שיש עוד זמן לעשות המצוה וממילא מאחר בעשיתה, אזי "הפרו תורתך" - הריהו כמפר התורה, שכן אם לא ימהר לעשות המצוה עלול להפסידה...

חשיבות הזמן...

הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל היה רגיל לומר **שהחפץ חיים** זכה לאריכות ימים מופלגת לא רק מפי שקצבו לו בספר החיים יותר מתשעים שנה, אלא בעיקר משום שהיה חס על כל רגע בחייו, ומנצל אותו עד תום לחפצי שמים.

וסיפר הרב מפוניבז': פעם אחת היינו - **רבי אלחנן וסרמן** זצ"ל ואני - זקוקים בעת לימודינו לעיין בספר נדיר מסויים. ובראותנו שהחפץ חיים מביא מדבריו בספר **"משנה ברורה"** סברנו שיש לו ספר זה בביתו. ביקשנו, איפוא, שישאל אותו לנו. השיב לנו הח"ח, כי אותו ספר אינו מצוי כלל תחת ידו, אלא כשהוצרך לעיין בו לקחו בהשאלה מספריית הנגיד ר' יעקב ברוידא בעיר וורשה.

משהבחין החפץ חיים בסימני פליאה על פנינו, מדוע אין לו ספר כזה בביתו, העביר הח"ח את עיניו הטהורות על מדפי הספרים אשר בחדרו, ויפן אלינו באמירה: "גם זה יותר מדי, ועד שלא אצטער על הספרים שאין לי, מצטער אנכי על הספרים שיש לי..."

"ואנחנו בשמענו את דבריו לא ידענו את נפשינו. לא הינו מסוגלים להבין, הלמאי מצטער כל כך אותו צדיק על ספרים קדושים שיש לו!"

אולם כעבור רגע של אתנחתא, המשיך הח"ח והסביר את עצמו: "הלא ספרים עולים בממון, אף ספר איננו עומד פה בארון מאליו... וכסף פרושו זמן, האדם מקדיש מזמנו כדי להרוויח את כספו, הרי א"א אחרת, והזמן הוא עצם החיים שלנו... נמצא שהנך משקיע נתח מהחיים בכדי לרכוש את הספרים האלו... במקום ללמוד תורה בעצמך, הקדשת זמן להשיג תורה הניצבת במדף... תורה של אחרים... במקום שהתורה תשכון בראש, במוח, היא עומדת בארון..."

הרב מפוניבז'

"היותר זריז הוא שינצח!"

העיד רב ליפא ברוורמן על הגה"צ **רבי מרדכי צוקרמן** זצ"ל: "מדהים היה להוכיח בשני ההפכים שהיו אצל רבי מרדכי:

מצד אחד, כל ברכה שבירך וכל מצוה שעשה, היו במתינות ובנחת. ומצד שני, כשהיה מדובר בעשיית חסד עם הזולת, היתה בו זריזות מופלאה שלא היתה מביישת צעיר עול ימים. מעולם לא דחה דבר למחר, תמיד היה עושה מיד.

בוקר אחד, מיד לאחר תפלת וותיקין, הגיע רבי מרדכי לבית הכנסת זופניק, ומסר חבילה, לגבאי בית הכנסת, שנשלחה עבורו. מחה הגבאי על הטירחה, והבהיר לרבי מרדכי כי היה בדעתו לבוא לקחתה בעצמו. וכי לא העלה בדעתו שרבי מרדכי יטרח להביאה...

אך רבי מרדכי ביטל דבריו בהניף יד: "מה יש כאן לדבר, זהו מעשה חסד. היה צריך לעשותו. והנה זה נעשה במהירות האפשרית..."

ומרגלא בפומיה, דברי **בעל התניא** (תניא פרק כו): "שני האנשים הנמצאים במאבק ומתעצמים זה כנגד זה, מי ינצח? לבטח נענה: זה שיש לו יותר כח, הוא ינצח. אבל לא כן הוא! אלא היותר זריז - הוא זה שינצח!"

יחיד ודורו

לשמור על כבודו של הזולת באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "וירדו כל עבדך אלה אלי" (פרק י"א-ח)

וכתב רש"י (מגמרא זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי". ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי. כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" (ו-ג): אמר להם הקב"ה, היו נוהגים [בפרעה] כבוד, וחלקו כבוד למלכות, אף על פי שאני צריך לעשות בו הדין. ונלמד ק"ו לעצמנו: ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה לשמור על כבודו, אדם מישראל באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו (אור יהל).

ידועה אמרת התנא (במסכת אבות פ"ד מ"א): "איזהו מכובד? המכבד את הבריות!" מדוע המכבד את הבריות הריהו "מכובד"? ביאר זאת הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל (בספרו שבת מוסר) ברעיון הבא:

הרי ידוע שאדם מתכבד רק כאשר אדם מכובד מכבודו, אך כאשר מכבדו אדם בזוי, בוודאי אין זה כבוד בשבילו. מעתה, מובן, שאם יכבד באמת את הבריות כולם, ללא יוצא מן הכלל, והיה כולם אנשים מכובדים בעיניו, נמצא לדידו שאין מציאות כזו של "אדם בזוי", ואזי כל אחד באשר הוא, שיכבד את המכבד, יהיה זה כבוד בשבילו, שהרי כיבדו אדם מכובד ולא בזוי.

עד כמה יש לחוש לכבוד הבריות, רואים מתשובתו של הגאון מקוטנא - רבי יהושע טרונק זצ"ל בשו"ת ישועות מלכו (אה"ע סימן מו) וכך כתב:

בדבר השאלה על בחור ובתולה שנשתדכו, ואחר שלושה חודשים חלתה הכלה במחלת הפאקען (אבעבועות שחורות) ועבור זה נעשו פניה קמטים ונמאסת היא בעיני החתן ואינו רוצה להנשא לה... אמנם עפ"י המוסר והיראה איננו נכון לעשות כזאת (לעזוב אותה) אחר אשר בא עמה בברית (האירוסין), והיא לא פשעה נגדו בשום דבר, אין ראוי לבגוד בה ולבייש אותה על לא חמס בכפיה ולא עשתה שום עוול נגדו.

והוסיף הגאון מקוטנא: "ואם חלתה עד אשר נשחת יופיה, הרי שקר החן והבל היופי, וראוי לו ליקח את מקחו לשם שמים, ובוודאי יהיו לו בנים הגונים ויראי חטא אם תהיה כוונתו לשם מצוה ואל יהי קל בעיני החתן ואביו ואמו, בושות בתולת ישראל, וראוי להם (להורים) לדבר על לב בנם להתפייס בה, ויערב לו מקחו והיה זה שלום. עכ"ד.

"כבודו של אדם יקר מכל הון"...

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל יצא פעם עם אחד העסקנים בקובנה לגבות צדקה עבור אדם שירד מנכסיו. ומחמת שהיה אותו אדם ידוע בעיר ומכובד על הבריות, החליטו ביניהם להעלים את שמו מן התורמים.

הם נכנסו לאחד מעשירי העיר שבטוחים היו בו שיתן להם נתינה הגונה. קיבלם העשיר בסבר פנים יפות, הכניסם לטרקלינו, הושיבם בכורסה ושאל אותם לשם מה באו אליו.

"לשם דבר שבצדקה". השיב רבי יצחק אלחנן. "לצרכי ציבור?" שאל העשיר, ורבי יצחק אלחנן השיב: "לא! לצורך יחיד"..." מי הוא זה?" שאל העשיר בסקרנות. אמר לו רבי יצחק אלחנן: "אין אנו יכולים לגלות לך. אדם חשוב הוא שירד מנכסיו ומצוה עלינו להחזיק בו".

הרהר העשיר מעט כנמלך בלבו ואמר: "רבי, הריני נותן עשרים וחמשה רובל לצדקה זו, ובלבד שיאמר לי מיהו זה שאמור לקבל את הצדקה". הביט העסקן ברבי יצחק אלחנן כאומר: סכום זה אינו דבר מועט... ואולם רבי יצחק אלחנן ענה מיד: "אין אנו יכולים לגלות"...

ראה העשיר שרבי יצחק אלחנן עומד בדעתו ואמר: "הריני נותן חמישים רובל ובלבד שיגלה לי"..." שוב הסתכל העסקן ברבי יצחק אלחנן ולחש: "רבי שמא... חמישים רובל..." ואולם רבי יצחק אלחנן אינו מגלה.

המשיך העשיר: "הריני נותן מאה רובל!" שמע העסקן, התלהב ואמר לרבי יצחק אלחנן: "רבי, נודיע לו את שמו של פלוני ובתנאי שלא יגלה לשום אדם... הרי מאה רובל לפנינו, כמה נצטרך לטרור ולחזר על הפתחים עד שנאסוף סכום כזה..."

ואולם רבי יצחק אלחנן לא זז מדעתו כמלא הנימה ואמר לעשיר: "אל תפציר בנו. אף אם תתן לי את כל הון ביתך, לא אגלה לך. כבודו של אדם יקר בעיני מכל כסף וזהב שבעולם".

כיון ששמע העשיר כך, נטל רשות מהעסקן והכניס את רבי יצחק אלחנן לחדר פנימי. שם שפך העשיר את כל לבו לפני רבי יצחק אלחנן. השעה דחוקה לו מאד. הוא על סף פשיטת רגל. זה מכבר רצה להכנס אל הרב לבקש עזרתו ואולם חושש שמא יודע הדבר לבריות. עכשיו שראה עד כמה הרב זהיר בכבודו של אדם, הוא מבקש ממנו, שירחם עליו ויוציאו מצרה לרווחה.

גדולי הדורות

כבוד בין חכמים

מדה טובה לתלמידי חכמים ובני תורה החולקים כבוד זה לזה בכל עת!

נלמד מהפסוק: "דברו אל כל עדת בני ישראל" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י (מהמכילתא): וכי אהרן מדבר והלא כבר נאמר ואתה תדבר; אלא חולקין כבוד לזה לזה ואומרים זה לזה למדני, והדיבור יוצא מבין שניהם כאילו שניהם מדברים...

שנינו (אבות פ"א-א-יא): "חכמים הזהרו בדבריכם שמא תחובו חובת גלות". והקשה רבינו החיד"א זצ"ל: לכאורה היה מדויק יותר לומר: "שמא תגלו"?! אלא מבאר החיד"א עפ"י דברי חז"ל (שבת קיט): "לא חרבה ירושלים אלא על שביזו בה, ת"ח. מעתה נלמד ק"ו: אם חרבה ירושלים בשביל שביזו בה ת"ח, ק"ו שלא תבנה אם עדיין מבזים.

אמנם צריכים הת"ח עצמם בדבריהם בינם לחבריהם שלא לתת מקום לעמי הארץ לבזותם. דאם ח"ו הם הגורמים, נמצא שחטאי עמי הארץ עליהם.

הוא שאמרו: "חכמים הזהרו בדבריכם" וק"ו במעשה. "שמא תחובו חובת גלות". כלומר: חובת גלות שיש לעמי הארצות על שהם מבזים ת"ח, תהיה עליכם, לפי שאתם גורמים להם שיבזו אתכם והנכם עוברים על "לפני עור לא תתן מכשול".

הביאור יוצא מבין שניהם...

כשישב הצדיק רבי שלמאן מוצפי זצ"ל עם תלמידיו בציון הרשב"י והגו בתורה בשעות הלילה, הגיע למקום הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל עם שלושה מתלמידיו. רבי יהודה היה צעיר מרבי שלמאן בכעשר שנים.

יושבים התלמידים ומחכים שרם רבי שלמאן ימשיך להסביר את הנלמד. אך לפתע הרב שותק הוא רומז לתלמידיו להמשיך לקרוא ללא הסבר. תמהו התלמידים מאוד ושאלו: "מדוע הרב אינו מסביר?"

השיב להם רבי שלמאן בתוכחה: "כיצד יכול אני להסביר. והלא נמצא איתנו כאן ראש הישיבה רבי יהודה, ואיך אפתח פי לבאר בנוכחות גדול ממני בחכמה?"

נדהמו התלמידים לשמוע תוכחתו של רבי שלמאן. הם פנו לרבי יהודה בבקשה שיסביר להם את הנלמד. אך הוא סירב, באומרו כי רבי שלמאן גדול ממנו בשנים ובחכמה!

לבסוף עשו מין פשרה ביניהם: כל אחד מהם קרא והסביר קטע אחר. **עולמו של צדיק**

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

נר-נשמה חי

עבודה זרה רח"ל. אך בשלב זה רבי צבי לא ידע מכך. במהלך הנסיעה המשיך רבי צבי לגשש בעדינות לכיוון ליבו, ולתת לו להבין שגם אם לא מצאו את המצבה, קיימים הרבה דרכים למקום יתברך.

הוא ביקש לדעת אם הוא חושב על כיוון שכזה - - - שתיקה רועמת השתררה ברכב במשך כמה דקות, עד שהאדם החליט לחזור ליהדותו. והא ראייה: כן הוא השיב לשאלת הרב בשאלה משלו - כדרכם של יהודים...

"נו, אז מה אני צריך לעשות בקשר לזה?" שאל הנכד. על מנת שהשינוי יהי' אמיתי, יסודי, העדיף רבי צבי להשיב את הכדור למגרש שלו. ביקש ממנו לחשוב איזה צעד משמעותי לכיוון היהדות הינו הכי ביצועי מבחינתו.

* * *

חלף שבוע והאדם מתקשר להתעניין בשלום רבי צבי, שוחחו על הא ועל דא ובזה הסתיימה השיחה.

חולף לו שבוע נוסף והוא שוב מתקשר להתעניין בשלום הרב. רבי צבי שידע עד כמה מדובר באדם טרוד, סבר שהשיחה תיכף תזרום לאפיק מעשי כלשהו אך לשווא.

כאשר האדם העסוק הזה התקשר בשלישית "להתעניין בשלום הרב" זו כבר הייתה מעין הכרזת גְּשָׁלוֹת לקבל כל מה שיטילו עליו.

"יש לך לאחרונה זמן מיותר להתעניין בשלומי?" שאל רבי צבי בסרקזם. הוא השיב שברצונו ללמוד יהדות... על-אתר הם קבעו לימוד משותף בחברותא.

* * *

בהזדמנות, כאשר חלפו השניים ליד ביתו של היהודי התעניין רבי צבי בחייוך "למה אתה לא מזמין אותי אף פעם לביתך?" האישי זע באי נוחות והרב קלט שיש דברים בנו (וליתר דיוק: בגוי)

כאשר נכנס הביתה הזדעזע לגלות צלבים רח"ל בכל מקום. רק בשלב זה שמע את האמת הנוראה שמדובר ב...משומד שרוצה לשוב לחיק אביו שבשמיים. על אתר הורה לו לסלק את כל סממני העבודה זרה מביתו, ושלה אותו לטבול במקווה - כמנהג שנוהגים עם משומד שחוזר לעם ישראל. עד מהרה עיטר האישי את פתח ביתו במזוזה מהודרת וקיבל על עצמו שמירת שבת קודש.

ואז שמח הרב לשמוע ממנו משפט מרגש שהצדיק את כל ההשקעה:

"אם בתור הנצר האחרון של המשפחה לא הצלחתי להדליק נר נשמה על קבר הסבא - אשמש בעצמי כנר נשמה!"

אם 'בלארוס' מזכירה לכם רק הפגנות המוניות מול "הרוזן האחרון של אירופה", אתם מוזמנים להצטרף למסע קצר שיאיר בפניכם את ה'איש-לרעהו' של המדינה הקומוניסטית האחרונה ביבשת:

פְּרָבְרִי עִיר-הַבִּירָה 'מֵינְסֶק', בֵּית הַחַיִּים הַיהוּדִי הַקָּטָן סִילוּבִיצ'.

שתי דמויות מסתובבות סביב המצבות שוב ושוב. הם מְחִוִּים בידם ימינה, שמאלה ושוב ימינה. מסתובבים, גוהרים מעל מצבה דהויה בניסיון לצרף שברי אותיות - אך לשווא.

כפור שולט בכל, מעילי החורף לא ממלאים את תפקידם (בשעת כתיבת השורות שורר במינסק מינוס 12 מעלות, ובלילה צפוי מינוס 19...) רוחות עזות מְקַשֹּׁת על המלאכה והאצבעות קופאות. הם מתאמצים קשות אך מבוקשם לא נמצא.

מי השניים אשר משוטטים בין המצבות הישנות? הראשון הוא הרב הגאון **רבי צבי ביכמן** שליט"א - רבה הבלתי נלאה של בלארוס, והשני - יהודי מקומי.

קְדָמָה לסיור בבית הקברות, שיחה טלפונית שהגיעה לרבי צבי. היה זה יהודי יליד בלארוס, שמתגורר בישראל, אשר סיפר כך:

אבא שלי זכרונו לברכה קבור בבית הקברות סילוביצ', וכבר שנים רבות שאף אחד לא פקד את הקבר. ה'אירצייט' הולך ומתקרב, ואני מבקש שתתקשרו לבן שלי שמתגורר בבלארוס ולבקש ממנו לפקוד, יחד אתכם את הקבר. אני מתחנן שהבן שלי - הנצר האחרון של המשפחה - ידליק נר זיכרון מעל הקבר של סבא שלו!

כפי שכבר קראתם, הוא נעתר למשימה - אך למרות המאמצים הרבים לא אותרה על ידיהם המצבה.

* * *

חזרנו למינסק - סיפר רבי צבי - בדרך הבהרתי לנכד שככל הנראה אפסה תקווה לגלות את הקבר. מסתבר שברבות השנים הקימו עליו מבנה.

נו אז מה הלאה? - שאלתי.

הוא לא הבין את השאלה. הלוא אני עצמי קבעתי שאפסה תקווה!

חזרתי באוזניו על דברי אביו שנאמרו לי בטלפון אודות "הנצר האחרון" של המשפחה שמתגורר בבלארוס, ושוב גישתי בעדינות "אז מה הלאה?"

הוא לא הבין את השאלה, "מה הלאה?! לא מצאנו את הקבר אז אני חוזר כעת הביתה!"
-"אבל לאיזה בית?!"

יחלוף עוד זמן רב עד שתצוף מלוא המשמעות של השאלה המחרידה "לאיזה בית?!" שכן באותה שעה עדיין היה ביתו של היהודי, של "הנצר האחרון", עמוס בצלבים ובדיוקנאות של

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת בא

הלב, ונזכור כי עלינו לפעול על פי הכרתנו ולא על פי רצוננו - אם אין אנו רוצים למצוא את עצמנו חלילה במצבו של פרעה הרשע...

וזה שנאמר בפסוק (דברים ד, לט): "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד", כלומר: הידיעה כשלעצמה - אמנם חשובה היא, אולם מבלי השבה אל הלב, לא יהיה בה כל תועלת.

"ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי

בם" (י, ב)

שאל האדמו"ר מטאלנא שליט"א, מדוע דווקא מכת הארבה נבחרה להיות זו שעליה נאמר 'ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר שמתי בך' הרי מכת הברד היתה מפורסמת בעולם הרבה יותר, שהרי היו בה קולות וברקים וגם היתה פלאית יותר שהרי אש ומים היו מעורבים זה בזה, ואם כן מן הראוי היה לספר על מכה פלאית זו, ולא על מכת הארבה שנראתה טבעית? והסביר, שהברד הכה בחזקה וללא אבחנה, והשיג את מטרתו בשבירת העצים והצומח החזקים. אך 'החטה והכסמת לא נכו כי אפילות הנה' (לעיל ט, לב)

- את הצמחים הרכים והגמישים לא הצליח הברד להשמיד. לעומת זאת הארבה, שמגיע בשקט, הוא גמיש ויכול להיכנס לכל מקום צר, ולא עוזב עד שהצליח לאכול 'את יתר הפליטה הנשארת לכם מן הברד' (פסוק ה) - את מה שהברד לא יכול היה לכלות.

התורה בחרה לספר לדורות הבאים על מכת הארבה כדי להורות לכל מחנך והורה שבדומה לארבה הוא חייב להיות גמיש, שקט, סבלן ולעשות מלאכתו ללא לאות. והדרישה היא לספר באזני בנך וכן בנך - להתאים את הסיפור לאזנו של כל ילד כדי שהוא יוכל להבין ולהפנים את הסיפור במלואו.

(ילקוט מאיש לרעהו)

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לבו" (י, א)

למה דווקא במכה זו הוצרך להקב"ה להגיד למשה שחזקתי את לב פרעה, וברשב"ם וחזקוני, וכן מבואר באור החיים הק' שלפי שראה משה, שאחר שכבר הוכה פרעה במכה קשה כברד, וגם כבר הודה שד' הצדיק ואני ועמי הרשעים, עם כל זה שוב הוסיף לחטוא עוד, אם כן ישלול תקוותו של משה, ויתחמץ לבבו בשליחותו אל פרעה, ועל כן הוצרך להקב"ה להסביר למשה שאל יחוש לזה, כי אני הכבדתי את לבו, וזולת זה, כשארפה ממנו כובד לבו, אז גרש יגרש אתכם.

"כי אני הכבדתי את

לבו" (י, א)

א"ר יוחנן: "מכאן פתחון פה למינים שאומרים לא היתה יכולת התשובה לפרעה". אמר ריש לקיש: "ייסתם פיהם של מינים! משל לאדם שהזהירו אותו פעם אחת ושתיים ולא שמע וכו'. כך פרעה כיון שהזהירוהו אחת וכו' עד חמש פעמים ולא שמע, א"ל הקדוש ברוך הוא הריני נועל את ליבך ומוסיף טומאה על טומאתך. הה"ד: "אם ללצים הוא יליץ" (מדרש רבה פ, ג).

מעורר ה"מקדש הלוי": "ומה בנוגע אלינו? אנו תמהים על פרעה, לועגים לו,

אולם אם נהיה כנים עם עצמנו: כלום אין אנו נוהגים במקרים רבים בדיוק כמוהו? אנו הלוא מכירים את ה', אנו יודעים כי הוא האלוקים אין עוד מלבדו, אולם חרף זאת - כלום אין אנו מתעלמים לעתים מרצוננו?

ולכאורה, זאת כיצד? היאך אנו מרהיבים עוז בנפשנו להמרות את פיו של מלך מלכי המלכים? כיצד אנו יכולים לסבור כי רשאים אנו לעשות ככל העולה על ליבנו?

התשובה אחת היא: אנו מבינים הכל, אנו יודעים הכל, אבל חסרה לנו ההשבה אל הלב! אנו שבויים ביד ליבנו, והלב - הוא אשר מטה את רצוננו וגורם לנו לעשות מעשים אשר בהכרה שכלית ברורה אנו מבינים שהם אינם נכונים ואינם ראויים!

לפיכך, מצווים אנו להזכיר מידי יום ביומו את יציאת מצרים, כדי שנלמד מכך את הלקח שפרעה למד בדרך הקשה... בכדי שנשיב את ההכרה אל

"איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם"

(אבות ב, א)

מהי הדרך הנכונה? למה נשאף, ועד כמה נתעקש?

אם אנו מתעקשים למאה אחוזי הצלחה - יש רק סיכוי של אחוז אחד שנהיה מרוצים!

כי הרי גם אם יהיו לנו תשעים ותשעה אחוזי הצלחה - מבחינתנו זהו כישלון, כי אנו הרי מתעקשים להגיע לסכום אחוזים שהקצבנו, והוא המספר 'מאה' ולא פחות!...

מצד שני, ככל שנקטין את ציפיותינו - יהיו לנו את מירב הסיכויים לצאת מרוצים ואפילו מופתעים לטובה...

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ויאמר משה ובוזקניו
בנערינו בנניו
ובבנותינו" (י, ט)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת בא

והמלחמה לא באה לידי הכרעה. החליטו המלכים לבחור איש חיל מכל מחנה. השנים יאבקו, והמנצח יכתיר את מלכו בניצחון וינחילו עטרת תהילה. בחרו בשדה ההאבקות, וכרו בפאת השדה בור עמוק. מי שייגבר על רעהו וישליכו הבורה לו הניצחון. ישבו המלכים על בימות שניצבו בצד השדה, והשקיפו על ההאבקות. נאבקו השניים בכל כוח, עד שהאחד גבר, נשא את יריבו וקרבו עמו אל הבור. ברגע האחרון נחלץ הלה, התעשת, הניף ידיו והפיל את יריבו הבורה, מהעבר האחד נשמעו תשואות, מן העבר השני אנקות צער. קרב המנצח אל מלכו לקבל את ברכתו על הניצחון שהנחיל לו, אבל המלך היה חיוור כסיד. בקושי העלה חיך על פניו. "אני מודה לך על נצחונך", אמר, "אבל לא אמחל לך על רגעי החרדה הנוראים. לא אסלח לך על שאפשרת ליריבך לגבור עליך ולשאתך עד לשפת הבור באותם רגעים איומים, חששנו כי נכשלו ונאבדנו, כי הפסדנו והובסנו" והנמשל: הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו ע"ה, "גר יהיה זרעך

בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". זה יעד להם הקב"ה בביזת הים. לפיכך, לא היה צורך לצוות על העם לשאול כלי כסף וכלי זהב, כי הם עתידים לנחול את ביזת הים בלא כל טורח. אבל אברהם אבינו לא בא בסוד התוכנית, ועלול הוא להצטער בראותו את בניו יוצאים ממצרים בלא הרכוש הגדול. לפיכך, ציווה הקב"ה על ביזת מצרים, כדי להפיס ולהניח את דעתו. ותשובה נוספת על אותה שאלה, ועמה משל, בעל

חנות הוצרך לנער שליח לשאת משלוחים לבתי הלקוחות. הימים ימי חופשה מלימודים, והוא הציע לבנו של מכר לעבוד בשירותו תמורת שכר נאה. שמח הנער הצעיר להצעה, עבד בנכונות רבה, ובסוף השבוע הושיט לו בעל החנות את שכרו בשטר בחתימות ידו, צ'ק עובר לסוחר. סירב הנער לקבלו. נפגע המעביד וקבל בפני מכרו, אבי הנער: "הנשמע כזאת, לסרב לקבל שטר עובר לסוחר", אמר לו האב: "אל באפך. אנו המבוגרים, סוחרים בשטרות, אבל הנערים אינם מכירים אלא במטבעות. עליך להבין לרוחו של הנער הרגיל במטבעות קטנות, ולשלם בהן את שכרו". והנמשל: כי באמת "הרכוש הגדול", שהובטח ליוצאים ממצרים, היה רוחני הזדככות שתביאם למרגלות הר סיני ולקבלת התורה, שאין רכוש גדול ממנה. אבל

אברהם אבינו, האב הרחמן, עמד וטען: "ועבדום וענו אותם קיים בהם", והעבודה והעינוי שחקו את מושגיהם הרוחניים ודרדרו אותם למ"ט שערי טומאה, ומעתה אינם מסוגלים להבין, שהרכוש הגדול יקוים בהם ברוחניות

פרעה אמר למשה רבינו ע"ה שאין הדרך של קטנים לזבוח זבח ולכן הם צריכים להישאר במצרים, ועל זה השיב משה בנערינו ובזקנינו נלך...

ולכאורה קשה מה תשובה יש בדברי משה הרי בדיוק זה מה שטען פרעה? וכן בבקשת פרעה "צאנכם ובקרכם יוצג" (ישאר במקומו) ועל זה אמר משה "גם מקנינו ילך עמנו", וזה קשה, כי פרעה בקש שלא ילכו הצאן ומה השיב משה שהם כן ילכו? ההסבר הוא שמשה רבינו הסכים עם פרעה שבאמת הקטנים וכן הצאן לא צריכים ללכת עם כל כלל ישראל, אבל אמר משה שאף שהוא מוכן להשאיר אותם, הם לא מסכימים, כיון שרצונם הגדול של כלל ישראל להתקרב להקב"ה, משפיע אף על הילדים הקטנים, ואף על כל הצאן, זהו מה שאמר משה לפרעה שכולם ילכו, וזהו בגלל שרצון הגדולים משפיע אף על כל הקטנים. (חתם סופר)

"לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים" (י, כג)

הובא ב'ילקוט מאיש לרעהו', אמר הרה"ק החידושי הרי"מ זיע"א: 'לא ראו' - הכוונה לא קבלו, לא הסכימו - מלשון 'רואה אני את דברי אדמוני' (כתובות קח, ב). כאשר ח"ו איש אינו רואה את אחיו או רעהו, ואינו מתייחס אליו, כשכל אחד חושב רק על עצמו ועומד על דעתו מבלי לשמוע את דברי השני, זהו החושך

הגדול ביותר שיכול להיות. וכשאנשים נמצאים במצב כזה, אז ממילא נהיה 'ולא קמו איש מתחתיו' - האדם אינו יכול לקום ולהתרומם מהמקום האפל שבו הוא שרוי. (שפתי צדיק אות כג, רמתים צופים אות ד)

"דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב" (יא, ב)

אמרו חכמינו ז"ל (ברכות ז). אין "נא" אלא לשון בקשה, שלא יאמר אותו צדיק (אברהם אבינו): "ועבדום וענו אותם" (בראשית טו-יג) קיים בהם, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (שם) לא קיים בהם.

וכבר התעוררו המפרשים להקשות: וכי לולא תרעומתו של אברהם אבינו, לא היה הקב"ה מקיים, חלילה, את דברו, אלא, משל למה הדבר דומה? לשני מלכים שנלחמו זה בזה. דם רב נשפך, מערכות רבות נטשו,

כאשר אנו שואפים למאה אחוזי הצלחה

- אסור לנו להתעקש עליהם!

החכמה היא למסור את המושכות לבורא כל העולמות, ולדעת לסמוך עליו, שמה שיוצא אני מרוצה, כי בסופו של יום, רק הוא יודע באמת מה טוב לנו!

כמובן שאין בכך משום להוריד את השאיפה לשלמות, אולם העקשנות ושברון הלב בחוסר ההגעה לשלמות, פסולה היא.

(ע"פ נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת בא

מלאך המוות, לא היה מקום לנביחת בכייתם של הכלבים. נמצא, כי מעצם שתיקתם של הכלבים באותו לילה, אשר היה ליל מות למצרים, הוכח והוברר, כי הקב"ה בכבודו ובעצמו המית את בכורי מצרים. זהו שאמר הקב"ה 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו' כפי המקובל בעת בואו של מלאך המוות. ויהיה זה 'למען תדעוון אשר יפלה ה' בכבודו ובעצמו, ללא מלאכי חבלה 'בין מצרים ובין ישראל'. (חתם סופר)

"ואכלו את הבשר בלילה הזה עלי אש ומצות על מררים יאכלהו" (יב, ה)

הובא ב"ליקוט מאיש לרעהו", דרש הרב חיים אפרים זייצ"ק מנוברהדוק זצ"ל: התורה הקדושה צייתה שנזדהה עם סבלות אבותינו במצרים. אך מעל להזדהות גרידא, עלינו לספר על השעבוד והגאולה כאילו חווינו אותם, ואנו מצווים לאכול מרור כדי להמחיש את השעבוד בחושינו הגשמיים. בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים (הגדה של פסח). כל זה בא ללמדנו קל וחומר, שאם אנו מצווים להשתתף ולחוש בצער רחוק של אבות אבותינו, על אחת כמה וכמה, חובה על כל אחד להתבונן ולחוש בצער חבריו, ולהשתדל לעזור ככל הנדרש. (אור הנפש)

"פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל" (יב, כז)

בעיר פלונסק היה יהודי עשיר שהיה קונה את כל סחורתו אך ורק אצל הגויים. בוקר אחד פגש בו רב העיר רבי צבי יחזקאל מיכלסון זצ"ל בלכתו בין חנויות הנוכרים כשידיו מלאות במצרכים שקנה. קרא אליו בקול, "שלום עליכם ר' פסח!" ענהו היהודי בתמיהה, "וכי נעלם מהרב ששמי אברהם, ומדוע הרב משנה את שמי?!" השיב לו הרב, "קראתי לך פסח, על שום שאתה פוסח על דלתי חנויות ישראל, ומקפיד לקנות רק בחנויות שאינם של בני ברית". (ליקוטי ישרים עמ' רסג)

"וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו"

(יב, כח)

ופירש רש"י, להגיד שבחן של ישראל שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן, ומהו

גרידא. ובעיניהם ידמה כי "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם", במושגיהם. על כן, ניתן להם גם רכוש גשמי רב ועצום. (אמת ליעקב)

"כחצות הלילה" (יא, ד)

פירש רש"י, אמר משה "כחצות" שמשמע סמוך לו, או לפניו או לאחריו, ולא אמר "בחצות" שמא יטעו אצטגניני פרעה ויאמרו משה בדאי הוא.

הדבר פלא, במצב אשר "אין בית אשר אין בו מת" יבוא אחד ויתבע את משה בטענת שקרן "בדאי"! שאתה אמרת "חצות" והאמת היא שהיה זה רגע אחר חצות, איך שייך לטעון עליו "בדאי" כיון שלא דייק ברגע אחד, הרי דבר זה נראה בדיחותא לקרוא על אדם "בדאי" אם רק לא דייק בתכלית הדקדוק. בשלמא מה שמצינו אצל נקדימון בן גוריון שטען לו העכו"ם כבר שקעה החמה קודם ירידת הגשם, שם היה לו נגיעות וחמדת הממוון, שהרי הבטיח לו אוצרות זהב אם יאחר, ולכן דקדק עמו בדקדוקי עניות, כי תאות הממוון שיחדה אותו, עד שהוצרך להתפלל על נס שתזרח עוד החמה,

אבל כאן המצרים יעלה על דעתם כלל לטעון עליו שקרן בגלל חוסר דיוק בזמן? אלא אנו רואים ש"אמת" היא מדויקת בתכלית השלימות עד כדי חוט השערה, ולא תיתכן ב"אמת" שום סטייה ולו הקטנה ביותר. החשש היה, שהמצרים יאמרו שמרע"ה לא דיבר ב"מדת האמת", היינו לא שיאמרו עליו ששקר שקר מוחלט, כי הרי טבע האדם לטעות ולא לדייק, אבל מ"מ ל"מדת האמת" לא הגיע. (יד יחזקאל)

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו... למען תדעוון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל" (יא, ז)

מן הראוי היה כי בשעת מכת בכורות תשמע נביחתם של הכלבים, שכן אמרו חז"ל, כי אליהו בעיר כלבים משחקים ואם מלאך המוות בעיר כלבים בוכים (בבא קמא ס:).

אלא, במכת בכורות לא השתתף מלאך המוות, אלא הקב"ה בעצמו פעל מכה זו, וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'ובכל אלוקי מצרים אעשה שפטים אני ה' (שמות יב, יב) 'אני בעצמי ולא על ידי שליח' (רש"י שם). כיון שהקב"ה הביא מכה זו ולא

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'
יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת בא

יצאנו אפוא, ללמוד בגינה סמוכה. המלמד סידר אותנו כגורן והתאמץ ככל יכולתו לאלפנו בינה וללמדנו לקח. אך ללא הועיל. העולם הקסום שטבלנו בתוכו ערפל את חושי הקשב שלנו ומילותיו היו כלא היו, עינינו זינקו מהכא להתם ומהתם להכא. ויווכח המלמד כי אינו עושה מלאכתו רמיה, אלא אינו עושה מלאכתו כלל, לפי שהדבר אינו אפשרי. לפיכך החליט לנסות לשוחח עמנו על האילנות ועל הצומח כדי ללמדנו מנפלאות הבריאה.

המלמד חיך את כף ידו על גזע עץ ושאל: "היודעים אתם איזה עץ הוא זה? כיצד נדע? ובכן, אם עליו ירוקים כהים וגועו רחב וענפיו... הרי לכם סימן שזה הוא עץ ה...", כך עבר המלמד מגידול קרקע אחד למשנהו ויעברו דבריו ליד אפרכסותינו הבלתי ממושמות, ולתוכן לא נכנסו".

עוד היהודי תמה לשם מה מספר לו הרבי מוויז'ניץ סיפורי מעשיות מתקופתו כזאטוט, נעמד הרבי לפתע, אחז בידיו של מלווהו ובקול נרגש אמר לו: "היודע אתה מתי צריך סימנים כדי לעמוד על טיבם של העצים ועל מהותם? עד שהם מוציאים פירותיהם!

כשהעצים כבר מוציאים פירות אין צורך בסימנים כדי לדעת מה הם! עץ המוציא תפוחים - עץ תפוחים הוא! שקדים - שקדים! יהודי הזוכה לגדל גידולים נאים לה' ולתורתו - הרי הוא..."

רעדו ידיו של הרבי, ותרעד נשמת האב, ויתנער מחזיונותיו, וישנה את דרכיו, ויזכה לגידולים נאים בכרם בית ישראל.

"וכל בכור אדם בבניך תפדה" (יג, יג)

אחר פטירתו של הרה"צ ר' הירש מזידיטשוב, רבו ודודו של רבי יצחק אייזיק מקומרנא, נסע רבי אייזיק לראשונה להונגריה והתקבל בכבוד רב בעיר מונקאטש. בשבת כבדוהו בקריאת התורה כפי שהיה רגיל, וכשהעלו את הלוי לתורה והלה בקש להתחיל לברך, פנה אליו רבי אייזיק והביט בו בחומרה: "האם גם אביך היה לוי?" חוורו פניו של האיש, ובבושת פנים הודה שאינו אלא ישראל, אלא שבהגיעו מפולין חשש שלא יכבדוהו כראוי בבית הכנסת, ולכן הציג עצמו כלוי. לאחר רגע קט טען האיש: "מה פשעי ומה חטאתי? וכי נטלתי מעשרות כלוי?" גער בו הצדיק ואמר: "האם את בנך בכורך פדית כדן התורה?" נבהל האיש ובשפלות קול הודה שלא עשה כן. למחרת השבת, נערך פדיון בנו של אותו אדם, שכבר הגיע למצות, ותהום כל העיר מונקאטש מראיתו הזכה של הצדיק מקומרנא.

כן עשו, אף משה ואהרן כן עשו. לכאורה ייפלא האם היה חס וחלילה עולה על הדעת שמשה ואהרן לא יעשו המצווה, ומדוע צריכה התורה לומר שגם הם עשו.

נראה לפרש על פי מעשה שהיה. הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק נקלע פעם אחת בדרכו לעיר אחת ושהה בה מספר ימים, כאשר נסע לדרכו ליווהו כל אנשי העיר, ובהגיע העגלה חוץ לעיר ירד הרבי ר' אלימלך מהעגלה והלך ברגליו יחד עם כל הקהל, כשראו האנשים זאת התפלאו מאוד, ושאלוהו מדוע הוא עושה להם ככה, הלא כל מטרת הליכתם היא ללוותו, ובאופן זה אין הלוויה ניכרת. והשיבם, כי יען שראה שהם מקיימים את המצווה בהתלהבות גדולה, ירד מהעגלה כדי לכלול את עצמו עמהם במצווה זו. וזה הפירוש כאן 'אף משה ואהרן כן עשו', דכאשר ראו משה ואהרן ההתלהבות הגדולה שאחזה את כלל ישראל בעשיית מצוות פסח, כללו אף הם את עצמם בתוך כלל ישראל. (מהרי"ד מבעלזא זיע"א)

כאשר מהשמים אומרים לו לאדם: "המתן" ואין ממלאים את רצונותיו מיידית, רוצים לברר אם הוא אכן רוצה באמת! כי אם אכן רצונותיו כנים ואמיתיים, הוא לא יפסיק לרצות גם כשלא ימלאו מיידית את רצונותיו, ואז הוא אכן יזכה לזה. וכבר אמר החכם מכל האדם "תועבת ה' עקשי-לב, ורצונו תמימי דרך" (משלי יא, כ).

"והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים" (יג, ח)

בקרוב חסידי וויז'ניץ מפורסם המעשה הבא: מעשה ביהודי מבית חסידי שנשבה אחר רוח התקופה וביקש לשלוח את בניו למקום שאינו הולם את

אורח חייהם של יהודים שומרי תורה ומצוות. אף על פי כן, ביקש לקבל 'ברכה' מרבותיו. פנה החסיד להרה"ק בעל "טל חיים" מאנטניא, ואף סיפר לו את רצונו. הקפיד עליו הרבי וגער בו על כוונותיו הבלתי רצויות.

הרהר האב לעצמו: 'אלך אל אחיו של ה'טל חיים', לרה"ק מוויז'ניץ בעל ה"אהבת ישראל" אשר נודע בחיבתו המיוחדת לבריות. נסע היהודי ויז'ניצה, ואכן התקבל אצל הרב בסבר פנים יפות, באהבה ובחיבה בלא כל הבעת תרעומת. להפתעתו הרבי אף הזמינו להצטרף אליו לטיול של בין הערביים, ויצא הרבי עם האב התועה, טייל עמו בשדרה ולאחר שתיקה קלה אמר: "העצים הללו מזכירים לי מאורע מימי ילדותי.

בהיותי פעוט, למדתי עם חברי הפעוטים בביתו של המלמד, כמנהג הימים ההם. חודשי החורף חלפו וריח האביב נישא באוויר, טומן בחובו את המולת ערב חג הפסח שלא פסחה גם על בית המלמד.

ימים אחדים לפני פסח הוצאנו אחר כבוד מן הבית יחד עם המלמד, החוצה. עקרת הבית נזקקה לנקותו כהוגן לאחר ששימש כמקום משכננו במהלך השנה.

{ אז נדברו }

פרשת בא תשפ"א | גליון מספר 498 | לסדר: "כי הגד' לנו"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.co

m

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

זכרונות מהשלג של פעם לשלג שעוד לא הגיע...

השבוע צעדתי לי ברחוב בשעות הבוקר... וראיתי ילדים מסתובבים ברחוב כמו בחופש... כן... כמיטב הסגר... ובמקביל!!! הפעם גם היה מאוד קר... ואז!!! לפתע הסיטואציה הזו הזכירה לי משהו ישן... השילוב המנצח הזה... קור מצד אחד והילדים ברחוב מאידך... השילוב הזה הזכיר לי משהו ישן שמסתמא כמעט אף אחד כבר לא זוכר... נזכרתי בימים של השלג... לא של אשתקד אלא אשתא אשתקד... נו... מה נזכרתי??? נזכרתי שאז אז... כבר ארבעה ימים לפני השלג... כבר כולם דיברו חצי בלחץ חצי בהתרגשות שהולכת להיות עוד מעט סערה... ו... ואז מה יקרה?? אל תשאל!!! יתכן שלא יתקיימו לימודים... ואולי גם לא תהיה תחבורה... אנשים נכנסו ללחץ אטומי וקנו לחם וחלב לשבועיים... ועבר יום ומפלס המתח גבר... כולם צמודים לעדכונים... מה הולך להיות?? תחשוב מה שזה... עיר שלימה לא יודעת האם מחר הולך להיות לימודים או לא... ואז רבותינו!!! כעת להיצמד לכסאות!!! בשעות הערב התחיל לרדת שלג... ואתה יודע מה קרה?? לא!!! היו!!! לימודים!!! כן כן... מה שאתה שומע... הכל היה סגור!!! יום שלם הילדים היו בבית עם ההורים... ואם חשבת שזה נגמר בזה... אז למחרת היה עוד!!! עוד יום שכולם נשארו בבית... אתה יודע מה שזה להישאר יום שלם עם הילדים בבית... ועוד באמצע הלימודים... ובסוף לא תאמין... גם ביום השלישי שוב לא היו לימודים... היו כמה משפחות שהיה להם קצת נזקים וזה אפילו קיבל שם- קראו לזה "נזקי השלג!!" ועשו מזה אלבומים וסיפורים... וכמובן שבשלב מסוים התחילו לדבר על הכשלים ועל המחדלים... איך לא... איך יכול להיות שבמדינה מפותחת א"א להחזיר את התנועה ואת התעסוקה במשך שלושה ימים... עד כאן מעשה שהיה... היה...

וכעת... בשניות אלו אנחנו טסים במנהרת הזמן ושוב נוחתים אלינו... אנחנו... אלה פה היום כולנו חיים... חורף קורונה תשפ"א... וכעת בא ננסה לרגע לעשות השוואה בין הדרמה של השלג שלפני כמה שנים- להשוות את זה לככל הרפלקטי דעזו עלינו בשנה האחרונה...
אה... צחוק ילדים!!! צחוק ילדים!!! הילדים שלנו כיום התרגלו להישאר בבית שבועות שלימים... הילדים שלנו התרגלו לקבל הודעות שמשנתות מרגע לרגע... גם אחרי שהם הופתעו לשמוע שיש מחר לימודים... אחרי שעתים אף אחד לא מופתע להתעדכן שבסוף לא... אף אחד כבר לא בההלם איך יכול להיות כזה חוסר תיאום ושינוי עמדות... אז כשאמרו שהולך לרדת יומיים שלג הרי אנשים מילאו מקררים לשבועיים... ואילו עכשיו אומרים שיהיה סגר שלוש שבועות ואף אחד לא נכנס לפאניקה... נו... מה רואים מכל זה??? דבר ראשון רואים כאן באופן מוחשי את המשפטים שכולנו אומרים מידי ערב בתפילת ערבית: אָשֶׁר כִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרֵבִים... כַּחֲמָה פּוֹתַח פְּעָרִים, וּבַתְּבוּנָה מַשְׁנֵה עֵיטִים, וּמַחְלִיף אֶת הַזְּמַנִּים!!! שמת לב מה אנחנו אומרים בברכה הזו בשפה מודרנית?? אדוני: אל תהיה מופתע משום דבר!!!! קח בחשבון כל אופציה... דע לך שכהרף עין הקב"ה פתאום משנה עיטים ומחליף את הזמנים... ואתה פתאום מוצא את עצמך ללא הודעה מוקדמת במושגים שלא הכרת ובסדר גדול שלא חלמת... זה מה שכתוב בברכה הזו... אבל אגב שים לב: דווקא בברכה הזו לא מדברים על סגר!!! אלא ההיפך: בַּחֲמָה פּוֹתַח פְּעָרִים!!! אדרבה ואדרבה... אם אתה רואה באיזה מהירות הקב"ה מעריב ערבים וסוגר שערים... אז דע לך שבאותה מהירות ועוד יותר ממנה... אור חדש על ציון תאיר... בַּחֲמָה פּוֹתַח פְּעָרִים!!! אל תהיה מופתע אם פתאום ביום בהיר יפתחו שערים ויקרה משהו גדול גדול שלא חלמת שיקרה אי פעם והקב"ה יעמיד אותנו בקרן אורה באופן בלתי צפוי לחלוטין... עכשיו בינינו בינינו... נכון שברגע שאמרתי לך שה' יעשה משהו לא צפוי... כששמעת את המילים לא צפוי... מיד גלגלי המוח שלך נכנסו לפעולה והתחלת לחשוב מה כבר יכול להיות... איזה דבר לא צפוי הקב"ה כבר יכול לעשות פתאום?? אז זהו שלא!!! אל תעזור לרבש"ע למצא רעיונות... הרי על כוביד 19 לא חלמת... גם כשניסיתי לדמיין לפני שנה איזה התפתחות בלתי צפויה... על זה לא חלמת!!! (כן... בדיק עכשיו זה היאריציט של הרגע שלפני!!! כי בט"ו בשבט כבר ידענו להגיד קורונה... לפחות בתור בדיחה... בתחילת אדר כבר התחלנו לחשוש מזה קצת ברצינות... אבל כעת בשבוע זה לפני שנה... זה היה הרגע שלפני!!! האם חלמת איזה שנה "מעניינת" תהיה לנו? לא חלמת!!! אז כבר ראינו שבזאת עולם "יודע" להפתיע אותנו... אז--)) בא ניתן לו יתברך!!! בא נאמין לו שהוא יכול להפתיע אותנו ולאו דווקא בסגר... אלא מידה טובה מרובה ובחכמה פּוֹתַח פְּעָרִים שערים ומשנה עיטים ומחליף את הזמנים ואני ואתה כבר לא נהיה פראיירים... אתה מכיר את האנשים האלו שצפו מראש את הקורונה... אז אני ואתה לומדים כעת לצפות מראש ש--

יהודים יהודים... שמעו שמעו... יתן ה' ועוד מעט משהו גדול גדול יקרה בעולם... פתאום ה' יפתח את השמים וישמע קול מבשר מבשר ואומר... קול מושיעים יעלו להר ציון כי חלה גם ילדה ציון מבשר ואומר... קול ולכל באי עולם בת קול ישמע בעולם... ואל תגידו שלא צפינו מראש!!! צפינו!!! קיינו!!! זה ה' קיינו לו נגילה ונשמחה בישועתו... כל נשכח!!! אנחנו נמצאים בשנה הששית... בששית קולות!!! הקולות האלו הם קולות פנימיים... קולות של אמונה ותקווה... שלא יזנח לעולם ה' וחסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו... ואם בחכמה סוגר שערים ובתבונה משתק עולם במובן של הפורענות ולנו לא נותר אלא לעשות את התרגיל של מידה טובה מרובה ולהבין שבאותה מידה ה' יכול בחכמה לפתוח שערים ובכהרף עין להחליף את הזמנים לטובה... מענין לענין באותו ענין... בעמוד 2 בגליון זה...

איך משמרים את ה"שמח בחלקו" שהתרגלנו אליו בימים אלו...

(כהמשך לעמוד ראשון) עוד תובנה נוספת מההשוואה של השלג דאשתא אשתקד... חשבת לעצמי: לו יצויר שאכן תגמר הקורונה... יהיו חיסונים ונחזור לשגרה... ושנה הבאה פתאום יהיה שלג... ולא יומיים אלא שבוע ימים... האם אנחנו נעשה עסק או... ש... שעזוב... זה כבר קטן עלינו... זה יעבור לידנו... אנחנו כבר **בוגרי** קורונה... יש לנו כבר משמעת של הנחיות ואיכוניים וסגרים ושתי מטר... אז אנחנו כבר לא מפונקים... אנחנו כבר לא חדשים ישר מהעטיפה כמו פעם שכל דבר מצליח להוציא אותנו מהכלים... כן??? מה אתה אומר??

האם באמת עברנו בהצלחה את הטיורנות של הקורונה ואנחנו כבר לא מה שהיינו פעם... או... או שלא דווקא?? מה דעתך??

אז זהו ש-צ'ר לי להודיע... אבל אנחנו נשאר אותו דבר!!!

אם פעם היינו מתלוננים... אז שנה הבאה אנחנו שוב נתלונן כמתמיד!

זה שבשנה האחרונה התרגלנו להיות לא מפונקים... וזה שבחורף האחרון אם יש לימודים יומיים בשבוע למדנו להגיד תודה... כל זה לא יעזור!! זה לא יפריע לנו לחזור תוך תקופה מאוד קצרה להתרגל שוב לשגרה ולחזור להתלונן כמו תמיד... אתה מסכים איתי או לא??? אם אתה לא מסכים אית... בבקשה... בא נתערב... גזור קופון זה ותשמור אותו... (יהי רצון שלא נצטרך אותו כי יגיע משיח...)
אתה תראה שצדקתי!!! אל תאמין לי... **תבדוק!!** קח שורות אלו ותשמור אותם לשגרה הקרובה... ובא נראה אותך לא חוזר להתלונן...

עכשיו: מאיפה אני יודע??? דבר ראשון: מניסיון אישי... אבל לא רק... בפרשיות אלו אנחנו פוגשים את זה ממש במוחשיות... בפרשה זו- בא... כלל ישראל אוזחים בשלב של עם שרידי חרב... עד לפני תקופה קצרה הם עבדו בפרך... וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה... עבדים נרצעים שעובדים מעלות השחר עד לאחר צאת הכוכבים... זה היה המעמד שלנו עד לפני תקופה קצרה... כאן אנחנו אוזחים בפרשת פה!!! **אבל תתכונן... כבר בשבוע הבא!!!** פחות מחודש לאחר יציאת מצרים... **כבר וילוו כל העם על משה ועל אהרן במדבר...** אתה קולט??? יש פה יהודים שבפרשת בא עדיין אכלו **לחם עוני!!!** ובפרשת בשלח הם כבר אוכלים **לחם אבירים!!!** והם כבר לא מרוצים... מתלוננים... משה ומריבה... **ללמדך:** שמרמור ותסכול זה לא עניין של מצוקה או נתוני שטח קשים... לא!! אלא מאי?? זה נטו עניין של גישה!!! אם אתה ניגש נכון... ואם אתה לומד להעריך מה שיש... אתה יכול גם בתוך הקורונה לשמוח ולראות כמה טוב... ואם אתה ממורמר כעת... בתקופת הסגר... ואתה טוען (קצת בצדק) שיש לך כעת את כל הסיבות להתמרמר כי הכל דפוק והכל מוגבל ואין פה דבר אחד טוב... **אז שלא תטעה!!!** הסגר יגמר... הקורונה תגמר... הכל יגמר... ודבר אחד ויחיד לא יגמר: **הפראוץ החמוץ שלך!!!** הוא ילווה אותך הלאה לכל מקום ושום חיסון לא יצליח להתגבר עליו... אנחנו מהר מאוד נחזור להתלונן על פיציפקס... נראה אותך מפרך את הנתון הזה... איך סיכמנו??? גזור קופון זה... נפגש...

על זה אמרו חז"ל: **איזהו עשיר השמח בחלקו!!!** מי ששמח בחלקו מסוגל לשמוח בכל מצב ובכל מקום... ומי שלא שמח בחלקו... שלא יטעה לרגע שקיים איזשהו מקום בעולם שבו הוא כן יהיה שמח... כי השמחה יכולה להגיע רק מבפנים!!! כאן ועכשיו!! או שתלמד להיות שמח במה שיש... או שתהיה עצוב לנצח נצחים... ולכן **דווקא תקופה כזו** של סגר וקורונה וכו' **דווקא כעת** זו ההזדמנות להיצמד לקיר ולהחליט שאני מוכרח ללמוד איך לשמוח במה שיש!!! **דווקא עכשיו!!! פרנציפ עכשיו!!!** דווקא התקופה הזו שמצירה את צעדנו ומספקת לנו סיבות עוד יותר מוצדקות למה להסתובב בפנים נפולות. דווקא לתקופה הזו יש אפשרות להצמיד אותנו לקיר ולהוכיח לנו שהשמחת חיים מחכה לנו עמוק מבפנים!!!

עכשיו: תכל'ס איך? איך באמת נהיים שמחים במה שיש???

אז תרשה לי לענות לך תשובה בניחוח מריי של החינוך של פעם...

היה לי רבה אחד בחידר שאני לא שוכח את הבית ספר שהוא עשה לנו... כל פעם שהוא ראה שאנחנו צוחקים על אדם נכה או על ילד מיוחד... (כן... תופעה מוכרת אצל ילדים) הוא היה מסנן לנו מתחת השפם: רגע... אתה צוחק?? מי ערב לך שמחר אתה לא תהיה כזה...?? ואז הוא היה שולף לנו כל מיני סיפורים מפחידים ומזעזעים על מישהו שיום אחד בהיר קם בבוקר ויצא מדעת... ועוד מישהו שיום אחד בהיר נהיה משותק... בקיצור: הוא סיפר לנו סיפורים מוכרים מהחיים... הוא פשוט הטיח בפנינו את האמת כמות שהיא... כמו שהדור הקודם ידע לעשות... **אדוני היקר... אין לך שום ביטוח!!!** ואם ככה... תכופף ראש ותמחוק את החיוך המזופת מהפנים שלך... עכשיו... בינינו... הוא הכניס אותי לסיטום של שבועות!! הייתי הולך לישון בלילה ולא בטוח שמחר אני קם כאחד אדם... אבל היום... כשאני חושב על זה... אני חושב לעצמי... נכון... היה לי סיטום מזה... הייתי מתעורר באמצע הלילה ומפחד שאני משוגע... אבל לכל הפחות התעוררתי בבוקר והודיתי לה' שאני נורמלי! הודיתי לה' שאני לא משותק ב"ה... שמחתי שהכל בסדר... לפחות היה לי חוויה מתקנת מהלילה... אבל תאר לעצמך שהוא לא היה אומר לי את זה... אז הכל היה בסדר... לא היו לי שום סיטום... ובלילה לא הייתי מתעורר בבהלה שמא קרה לי משהו... המצח שלי היה נשאר חלק... אבל בבוקר הייתי מתעורר ובמקום להיאנח אנתח רווחה ולהודות לה' שהכל בסדר ואני חי ונושם ובריא... הייתי מתלונן שלא הכל טוב לגמרי לגמרי...

נו... מה יותר עדיף?? לא יודע... לא ברור... שני המצבים לא בריאים... גם מי שיש לו סיטום... וגם מי שמתלונן... השאלה איזה מחלה יותר קשה?? זו שאלה מאוד טובה...

אז מסתמא בתור ילד זה באמת לא בריא... סו"ס ילד צריך לגדול על קרקע יציבה... (ואני יכול להעיד שזה הרעיד לי את היציבות) אבל מבוגר??? מבוגר שמרגיש בעצמו שהוא יותר מידי מתרווח על הספה... ולא נותר לו אלא להתלונן ולהתמרמר כל החיים... כאן יתכן מאוד שהוא צריך לחנך את עצמו בשיטות הישנות... הוא פשוט צריך לחשוף את עצמו באופן מגמתי ושיטתי לכל מיני צרות ויסורים שכבר קיימים ל"ע בעולם... שיפגוש את האמת הזו מקרוב!! שילמד מקרוב שאין ביטוח על שום דבר וכל דבר שיש לך תלמד להעריך...!! זה מגיע מתוך נקודת הנחה מאוד ברורה שכל מה שיש לנו... הכל מהמחדש בטובו בכל יום תמיד... זה לא שיש לך את זה!!! אלא אתה מקבל את זה כל יום מחדש... והלוואי וזה היה מוסר גרידא... לצערנו אנחנו פוגשים מול העיניים שלנו את המקרים המציעים של אנשים שיום אחד לא קבלו את הכל מחדש... ובשביל מה זה אם לא בשביל שהחי יתן אל לבו... זו הדרך הישנה... יש עוד דרכים ואכמ"ל...

לאור ימי השובבי"ם, ניתן לקנות את הספר "וימאן"

העוסק בעניינים הקשורים לימי השובבי"ם ונותן כח ותעצומות להתמודד בענייני קדושה ושמירת העיניים

ניתן לקנות במוקדי ההפצה של גיליון זה ובישיבות הקדושות,

לברור הנקודה הקרובה אליך: 052-7683095

כמו כן: המוקדים החדשים להפצת הגיליון ולמכירת הספרים כדלהלן:

תפרח: 0556705003

תל ציון: אהבת ישראל 13/13 (ארון חשמל)

קליין: אהבת שלום 25 - 0527150166

טלזסטון - 0527616512

פחת תקווה - 0504124235

זוכרים את ליל הסדר האחרון...???

כן... זה היה ליל הסדר בלתי נשכח!!! ישבנו כל אחד בבית שלו לבד לבד... ופגשנו שם את האיש הכי מפחיד בעולם... את עצמנו!!! ופתאום נדרש ממני, אני, הקטן לערוך ליל הסדר לבד לבד... האם אני מסוגל?? האם אני יודע? אבל זה קרה... וזה היה מפתיע לטובה...

המהר"ל מקשה קושיה: ליל הסדר מחולק לשני חלקים: ארבעה כוסות מסמלים את השלב של **הבני חורין** ולכן צריך לשתות אותם **בהסיבה**... לעומת זאת המרור מסמל את **השעבוד** ולכן אוכלים אותו **שלא** בהסיבה...

כעת נשאלת השאלה: **איפה המצה ממוקמת??** האם היא שייכת לשלב של **השעבוד** או לשלב של **הבני חורין??**

מצד אחד המצה היא לחם עוני!!! עוני זה שעבוד... ומאידך קיי"ל שצריך לאכול את המצה בהסיבה כבני חורין... איך זה הולך ביחד?? איך אפשר לאכול לחם עוני ולהרגיש בן חורין??

עונה המהר"ל תשובה עמוקה ונפלאה כדרכו:

אין לך בן חורין יותר גדול ממי שטוב לו במה שיש לו!!! מי שלא מסוגל לאכול לחם עוני... הוא חייב לחכות עד שהבצק יתפח ורק כזה לחם הוא מסוגל לאכול... המשמעות היא שהבן אדם הוא קצת משועבד... הוא משועבד למאכל מסוג מסוים... הוא לא יכול לאכול כל דבר... אדרבה!!! אומר המהר"ל: לחם עוני זה פסגת הבן חורין!!! בן אדם שיכול להסתדר בכל מצב... מי שמסוגל להיות ניזון גם בתנאי השטח הכי קשים... זה האדם הכי בן חורין... הוא הכי פחות משועבד...

וזה הרי בבבבבדיק הפוך ממה שאנחנו רגילים לחשוב: כשהגענו שנה שעברה הרגשנו עבדים לפרעה במצרים... הרגשתי לחם עוני בכל הרמ"ח והשס"ה... נישלו אותי מכל האוירה המשפחתית... אין אף אחד פה לידי... אנחנו נמצאים לבד בליל הסדר... איזה מסכנות... איזה לחם עוני... ומה האמת??? ההיפך הגמור!!! מי שבשביל להרגיש ליל הסדר הוא צריך ארבעים איש סביבו הוא משועבד!!! משועבד לכל מיני תנאים סביבתיים... משועבד למנגינות מסוימות, לנוסח מסוים... למאכלים מסוימים... זו עבדות!!! ואילו שנה שעברה ה' האכיל אותנו לחם עוני... העמיד אותנו מול נתוני שטח קשים... אין לך כלום... לא חרוסת ולא חריין... אין אוירה... אין מצב... אין כלום... מה יש?? לחם עוני!!! מינימום!!! ונראה אותך מסתדר עם המינימום...

הסתדרת!!! היה ליל הסדר נפלא!!! בסוף ליל הסדר הרגשתי שיצאתי מעבדות לחירות... זהו... פתאום גיליתי שאפשר לעבור ליל הסדר במייחין גדלות לאו דווקא בבית של... ולאו דווקא בהגדה של פסח איקס...

נהג לך לחם עוני!!! שהוא הוא בן חורין!! לא רק שהלחם עוני הוא לא סתירה לבן חורין... אלא הוא התנאי לבן חורין... הוי כמה שזה נפלא ועמוק...

אתרוג מהודר או שמיטה מהודרת...?

כן... ט"ו בשבט השנה הוא לא רק ראש השנה לאילן... אלא הוא בעיקר תאריך שמזכיר לנו להתחיל לחמם את המנועים לקראת השנה השביעית שקריבה ובאה... כן... האתרוג שעליו אנחנו מתפללים בט"ו בשבט הזה... סוחרי האתרוגים יקפידו לקטוף את האתרוג הזה עוד לפני ראש השנה... כי אם הם ימתינו לאחרי ר"ה יש שיטות שבאתרוג אזלינן בתר לקיטה... ואז האתרוג שעליו אנחנו מתפללים כבר יהיה אתרוג של שמיטה על כל הלכותיה... אז אם מתפללים כבר על האתרוג של שנה זו... זה אומר ש"קרבה שנת השבע שנת השמיטה"!!!

ולמה כ"כ חשוב לדבר על זה כבר עכשיו?? מה... מה הבהילות?? יש לנו עוד הרבה זמן עד שנת השמיטה?? בעזה"ש עוד ירדו הרבה גשמים ויזרמו עוד הרבה מים בירדן עד שנת השמיטה... אז מה עכשיו???

התשובה היא מינייה וביה: יש גם עוד הרבה זמן עד חג הסוכות, אז למה אתה כבר בט"ו בשבט מתפלל על אתרוג טוב?? מה הבהילות??

התשובה היא: נכון!!! בשביל להשיג איזה אתרוג מינימלי שכשר לברכה... בשביל זה יש לנו עוד יותר מחצי שנה עד סוכות... אבל אם רוצים אתרוג יפה? אתרוג מהודר? אתרוג שיש בו זה קלי ואנוהו? כזה אתרוג צריך הכנה כבר מט"ו בשבט... אז זהו!!! שבדיוק על אותו משקל כאן:

בשביל לשרוד את שנת השמיטה... בשביל זה דיה "לצרה" בשעתה... תדבר איתי עוד שמונה חודשים... תן לי ליהנות מהשקט שלפני הסערה... זה צורת גישה של "לשרוד" את היהדות... "לשרוד" את שנת השמיטה... אבל אנחנו לא מחפשים לשרוד את היהדות... אנחנו לא מחפשים לשרוד את האתרוג... אנחנו רוצים להדר!!! אנחנו משתוקקים ל"זה קלי ואנוהו..."

אם ככה, עכשיו זה הזמן!!! כבר עכשיו צריך להתחיל לחמם את המנועים לקראת שנת השמיטה... שלא יקרה לנו מה שקרה לנו בשנת השמיטה הקודמת ושלפניה... אתה זוכר מה שקרה לנו בשמיטה הקודמת? אתה לא זוכר?? אתה זוכר!!! בטח שאתה זוכר... רוצה שאני אזכיר לך?? תגיד לי: כשמתחילים לדבר איתך על שנת שמיטה מה זה מזכיר לך?? בינינו... תגיד את האמת... זה... זה מזכיר לך פחים מסריחים... ואוף... אני מוגבל... החיים נהיים יותר מסובכים... אני לא יכול לקנות ירקות איפה שאני רוצה וגם המחיר יותר יקר... נו... אז מה אתה אומר שאתה לא זוכר?? אתה זוכר ועוד איך!!! אתה זוכר דבר אחד: ששנת השמיטה זה משהו מעצבן!!! רגע ואתרוג?? אתרוג זה גם משהו מעצבן?? לא!! אתה יודע למה לא?? כי באתרוג השקענו נשמה... השקענו יופי... השקענו הדר... זה א-לי ואנוהו לכן... לכן האתרוג שאיר לנו טעם טוב בלב... ואילו כשהגענו לשבת הארץ לא

טרחנו להכניס בה נשמה יופי ואהבה... מה הפלא ששבת הארץ השאירה אדמה חרוכה... מה הפלא שבסוף שנת השמיטה אנחנו מרגישים ברוך שפטרני... (כמובן שסו"ס אי אפשר לגמרי להשוות בין אתרוג לשמיטה... סו"ס שמיטה זה לא מבצע חד פעמי... זה נכון! אבל עדיין... אם היינו משקיעים בזה אהבה ונכונות זה היה נראה אחרת... ובהמשך אפרט יותר...)

אם חודש שעבר היה החודש של שבט דן אז החודש הזה הוא חודש של שבט אשר!!! ואחד התפקידים של שבט אשר זה **"והוא יתן מעדני מלך"**!! מה פירוש "והוא יתן מעדני מלך"?? אז תרשה לי לפתוח נושא ש... שהוא קצת תחום חסידי... סליחה... זה לא תחום חסידי... אלא ככה זה יצא... שהליטאים פחות בקטע הזה... בתחום הריהוט היהודי יש מושג שנקרא "מלכותי"!! אוה... איזה סלון מלכותי... איזה ויטרינה מלכותית... איזה שולחן שבת מלכותי... ארץ לי המון זמן להבין מה זה המלכותי הזה?? מי פה בדיוק המלך? אז בהתחלה חשבתי שמלכותי זה כפשוטו... באמת מלשון מלך!!!

כלומר: למי יש סלון מלכותי? למי שחלם לילה אחד שהוא מלך... ויקץ משנתו והנה הוא מלך... ומלך הרי צריך ארמון... מיד הזמין "המלך" שלנו רהיטים מלכותיים... והנה כעת הוא יושב על כסא 'מלכותי' ומרגיש בדיוק כמו ילד שהתחפש למלך אחשוורוש ויש לו סלון מלכותי... ככה תמיד הבנתי וכמובן מאוד זלזלתי ובזתי למושג החרדי הזה שנקרא 'מלכותי'... זה היה נשמע לי משהו תינוקי ואולי אפילו מין גאוה ילדותית...

ארץ לי זמן עד שהבנתי שלא!!! 'מלכותי' זה לא מלך!!! מלכותי הכוונה ליופי מושלם שאפשר להופיע ולהגיש אותו ל--מלך...

זה הפשט בפסוק: 'מאשר שמינה לחמו **והוא יתן מעדני מלך**'!! לא כתוב שאשר יושב ואוכל מעדני מלך, אלא מאי? **והוא יתן** מעדני מלך... כשמופיעים מול מלך, צריך להופיע במיטב המחלצות... כשנגישים מאכל למלך... מן הראוי להגיש מאכל הכי משובח והכי בטעם - **'מעדני מלך'**, זה הכוונה 'מלכותי'! **זה התפקיד של שבט אשר!!!**

שבט אשר מופקד על ההופעה החיצונית... כידוע שבט אשר התבלט ביופי חיצוני... היה לו טעם טוב גם ביופי וגם באוכל... הפיוט "להתענג בתענוגים ברבורים ושלוו ודגים" זה פיוט ששייך לשבט אשר...

ושבו: אם שבט אשר היה יושב במסעדת ברבורים וכל היום יושב ואוכל... זה לא היה שבט אשר... זה היה בסה"כ חבורת פרעסערים שיושבים וזוללים במסעדה... **אז זהו שלא!!!** אצל שבט אשר זה לא מגיע ממקום של חומריות אלא ממקום של **והוא יתן!!!** יתן מעדני מלך...

שבט אשר הוא קטן של שבטים... הוא מגיע אחרי שעבודת ה' כבר עומדת על מתכונתה... וכעת שבט אשר מגיע אחרי הכל ואומר: רגע... בשורה תחתונה... בסיכום הסופי של עבודת ה'... מה ה' רוצה?? ה' רוצה לפגוש אותנו!! ה' רוצה לראות אותנו!!! אז קדימה...

צריך שזה יראה טוב!! צריך שזה יהיה בטעם... שיהיה לזה צורה... להתלבש יפה... להכין אוכל טוב...

מה הפשט בזה?? מה פשר התפקיד הזה- לתת מעדני מלך??

אז במקום להתחיל להתפלסף ולהסביר כל מיני הסברים... אני אתן לך דוגמא קולעת... ישר ולעניין: הרי שבת קודש מתחלקת לשני חלקים: החלק הראשון והעיקרי זה האיסורי מלאכות!!! המהות של השבת זה השביתה!! (זה נפ"מ לחטאת, מי שלא יודע לכה"פ מלאכה אחת שאסורה בשבת זה נקרא שהוא לא יודע את מציאות השבת וממילא אין לו ידיעת שבת והוא פטור מחטאת) זה השבת מדאורייתא!! **עכשיו: מדברי סופרים יש עוד חלק...** מה שנקרא כבוד שבת, עונג שבת, שולחן שבת, נרות שבת, בגדי שבת... זמירות שבת... קבלת שבת... צורה של שבת... כל הדברים האלו זה כבר החלק השני של שבת... זה רק מדברי סופרים... זה לא מדאורייתא...

עכשיו: תאר לעצמך שהיה לנו רק את החלק הראשון של שבת בלי החלק השני... לא היה עונג שבת ולא היה בגדי שבת... כלום!! רק ל"ט מלאכות... תאר לעצמך שלא היינו יושבים בשלחן שבת ולא היו פורשים מפה לבנה... לא היו אוכל מיוחד לשבת... לא לובשים בגדי שבת ולא היה שששום דבר מיוחד בשבת... זה היה כמו יום חול רגיל... רק מה?? יום שאסור בל"ט מלאכות ומוקצה, וכו' וכו'... תנסה לדמיין איך זה היה נראה??

זה היה יום בלתי נסבל לחלוטין!!! התשעה באב השבועי!!! היום השנאי ביותר בשבוע! בטח!!! לנתונים היבשים של יום השבת יש את כל הסיבות המוצדקות להיות היום השנאי ביותר בשבוע... תחשוב: הההכל אסור... אתה רוצה אור?? אסור להבעיר!!! אתה רוצה לשתות תה חם?? אסור!!! אתה רוצה לנסוע?? אסור... בקיצור: במילה אחת קוראים לזה **סגר!!!** אבל לא גל שלישי... אלא גל שבועי... פעם בשבוע יש לך סגר!!!! אבל הדוק... אוהו... ממממה... לא רק הדוק אלא אדוק...

מישהו מאיתנו אוהב סגר?? אף אחד!!! אף אחד לא אוהב סגר!!!

למה אנחנו לא אוהבים סגר?? כי למה כן... תביא סיבה אחת למה כן...

בקיצור: תסכים איתי שיש ליום השבת את כל הסיבות שבעולם להיות היום השנאי ביותר בעולם... **ותכלס!!! בשטח!!! בשטח מה קורה???** כולנו אוהבים את השבת... תשאל את מי שאתה רוצה... לא צריך להגיע לעובד ה' מרומם שהשבת אצלו זה נועם הנשמות והשביעי עונג הרוחות... לא!! עזוב... עוד לפני זה... כל ילד... כל בחור... בכל שכבת גיל... ובכל רמה... בגגגדול עם ישראל אנחנו אוהבים את השבת!!

איך?? איך קרה הנס הזה??? איך עם ישראל הצליח לקחת סגר שבועי ולהאריב אותו כ"כ?? **אז הנה!!!**

של השמיטה הנוכחית הבאה עלינו לטובה!!!

בשמיטות הקודמות יותר- לא היינו פנויים למשימה הזו... היינו מידי עסוקים בלשרוד את השמיטה כי התנאים היו מאוד קשים... (תשאל את ההורים שלך) אבל כעת העסק נוסע יותר חלק... יש היום אפשרויות שלא היו פעם... כעת צריך בדחפויות להכניס צורה של שמיטה!! חזית הארץ... לב!! נשמה! אהבה למצוות התלויות בארץ!!! ואנחנו יכולים... שיהיה ברור: לשבת קודש השבועית יש נתונים הרבה יותר קשים משבת הארץ... ואם את שבת קודש הצלחנו להאהיב על כלל ישראל... אין שום סיבה שלא נצליח להאהיב את שבת הארץ... עם קצת רצון ונכונות נצליח לעשות את המהפכה... וזה חייב לקרות!!! אין אפשרות שלא...

מה בדיוק ואיך?? נדבר על זה... ננסה לחשוב יחד מה עושים... פרטים יבואו... אבל מה שבטוח... זו המשימה בשמיטה הזו!!! זה המקום שהניחו לנו אבותנו להתגדר בו... זו מהפכה של שמיטה התשפ"ב...

אני רוצה לסיים בשאלה מעניינת: כתוב בתורה: שמי ששומר שמיטה, הרי "וציווית את ברכתי לכם **בשנה הששית** ועשת את התבואה לשלוש השנים..." ואני שואל: מה הדין ביהודי שבשנה הששית הוא בכלל לא היה בעניין... הוא בכלל לא תכנן לשמור שמיטה, ורק כשהגיע השנה השביעית הוא חזר בתשובה והחליט כן לשמור. **האם הוא יאחר את הברכה??** הרי הברכה אמורה בשנה הששית, ואת השנה הששית הוא כבר איחר?? אז לא יודע מה התשובה, **אבל מה שבטוח כתוב כאן**, שהחלויית ברכה של שנת השמיטה תלויה בעיקר בתכניות ובכוונות שלנו בשנה הששית!!! כך שאם אנחנו מדברים כעת על שנת השמיטה, אנחנו לא מדברים באויר... אדרבה, זה הזמן ודווקא כעת!!! זה הזמן לקבל את החלטה... האם יש לי נכונות להשקיע לב ונשמה בשנת השמיטה או לא?? **זה נפקא מינה עכשיו לגבי הברכה!!!** כי הברכה היא דווקא עכשיו... אז בא נקבל החלטה בט"ו שבט הזה שאנחנו מביעים נכונות להשקיע בשנת השמיטה... מה? מה להשקיע?? להפקיר את השדה שאין לך לא לעבוד בגוש אספלט הענק שזה מה שרואים מול הבית שלי??

התשובה היא: **המגרש שלנו זה להאהיב את שנת השמיטה!!!** הזכרונות שלנו מהשמיטה הקודמת זה... זה אאוף... ואנחנו השנה נדאג שיהיו לנו זכרונות טובים משנת שמיטה... השמיטה הזו נדאג שבמוצאי שביעית אנחנו נגיד וי אבדה נפש... שנתגעע לשמיטה...

איך?? עזבו... עוד נדבר על זה... אבל אתה מסכים?? תענה!!!

השנה אל תתפלל על אתרוג מהודר בט"ו שבט!! אל תברח למבצעים חד פעמיים... תקדיש השנה את התפילה על שמיטה מהודרת... שמיטה של זה קלי ואנווה... וכמובן את שבט אשר ה"מלכותי" אנחנו צריכים בעוד כמה וכמה צמתים נוספים בידישקייט... ואיך זיל גמור...

בשישיה אמנם למדתי את כל מסכת שבת!!! זכיתי אפילו ללמוד את כל הלכות שבת בין כתלי הישיבה... אבל **צורה** של שבת?? זה שייך לשבט אשר!! זה די חסר בישיבה... שבט אשר מתברך בנשים!! כל מה ששייך לצורה... לטעם טוב... איך זה מוגש... איך זה נראה... זה משבצת של שבט אשר זה ע"פ רוב קורה אחרי החתונה!!! (אגב: אם רוצים אפשר... כשעבדנו על זה בתור בחורים... באמת פתאום היה טוב בשבת בישיבה) מה הפלא שבתור בחור לפעמים הרגשתי בשבת כארי בסוגר... היה חסר פה את שבט אשר... הצורה... ההגשה... כשיש לך שבת ואין לה מספיק צורה... אוטומטית אתה מרגיש בסגר... אגב: בחור יקר... נתתי לך פה אתגר!!! אל תקח את הדברים ותעשה בזה שימוש לתירוף טוב למה אתה בורח מהישיבה בשבת... לא!!! אדרבה... קח את זה כשמיטה... אני רוצה לדאוג שיהיה צורה של שבת בישיבה... אמנם ביום מן הימים כל אחד יקום את ביתו ואז מישוהו אחר יאיש את התפקיד הזה... אבל כעת אתם צריכים איכשהו לדאוג לזה...)

עד כאן הדוגמא מבחורי ישיבות... כעת נעבור לדוגמא העוד יותר מוחשית... **שנת השמיטה!!!** לא נעים לומר... נשות ישראל הצדקניות לא כ"כ אוהבות את שנת השמיטה... אם בישראל שנזכרת בשנת השמיטה היא נאנחת... למה?? זה בדיוק אותו עניין: שבת הארץ היא בדיוק כמו שבת קודש!!! כמו ששבת קודש בעיקרה זה אסור ואסור ואסור... ככה שבת הארץ בעיקרה זה אסור ואסור ואסור... וכחיים מסריחים... וכאב ראש מה אפשר לקנות ומה לא ואיפה...

רק מה?? בשבת קודש עם ישראל צבר הרבה ניסיון... והיה לנו חשוב להאהיב את השבת... ועבדנו על זה... דאגנו לזה... שילמנו על זה הוצאות שבת... וזה קרה!!! הצלחנו להאהיב את השבת...

כעת צריך לשחזר את ההצלחה המסחררת הזו בייחס לשמיטה!!!!

בא נשכח... שמיטה זה משהו די טרי... עם ישראל במשך אלפיים שנות גלות לא פגש את שנת השמיטה... וכעת רוב כלל ישראל אוזנים בסה"כ בשמיטה העשירית כאן בארץ ישראל... תוציאו את השלוש שמיטות הראשונות של עם ישראל כאן באר"י... סו"ס מדובר באודים מוצלים מאש... שהיו עסוקים בלאסוף את עצמם ולשקם הריסות... תוציאו את השתי שמיטות שלאחמ"כ שעדיין פסקיו של החז"ל עדיין לא התקבלו בעולם ומי שרצה להקפיד על שמיטה זה היה בלתי נסבל... זה היה כרוך במסירות נפש עילאית... מה נשאר?? נשאר לנו במקרה הטוב ארבע שמיטות האחרונות של השלושים שנה האחרונות ש... שכבר הספקנו להגיע אליהם עם ריאקציה... ו... ובלי הרבה מסורת מהעבר... (זה אחד מהקשים בתרומות ומעשרות ושמיטה שאין לזה מסורת... שרה שניר לא שמרה שמיטה!!! גם הרבנית של החפץ חיים לא... יש לנו סיפורים על הצניעות שלהם... אבל לא על הפח שמיטה שלהם...) והנה!!! כעת מגיע המחזור הנוכחי של שנת השמיטה... וכעת הגיע תורו של שבט אשר להיכנס לתמונה!!! אותה אמא יהודיה שכל ערב שבת טורחת ודואגת שיהיה צורה של שבת... שיהיה אוירה של שבת... אנחנו צריכים אותה עכשיו בשבת הארץ!!! כן... אנחנו כבר יודעים את כל הלכות שמיטה... אנחנו יודעים שאסור ואסור ואסור... כעת מי ידאג להאהיב עלינו את זה?? מי ידאג להכניס בזה טעם טוב... ואהבה... ושמחה... וצורה... ש... ששנת שמיטה לא תצרב אצלנו בזכרון כ-פחים מסריחים?? **זה התפקיד**

הוא יתן מעדני מלך!!! שבט אשר תפקידו לדאוג ליופי של היהדות... לדאוג שזה יהיה בטעם... שיהיה לזה צורה... שבט אשר תפקידו לקחת יום שאסור לעשות בו כלום... ולתת לזה צורה... לעשות את זה בטעם... להפוך את זה ליום הכי אהוב בשבוע... איזה תפקיד חשוב זה!!!

תחשוב: הרי למה ה' נתן לנו את השבת?? ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם... ה' רצה להתייחד עם כלתו כנסת ישראל... תחשוב שהיינו שונאים את היום הזה?? הקב"ה רוצה להתייחד עם כלתו... אבל היא עצובה ומחכה לשניה שתגמר בשבת והיא תוכל לחזור לחיים...

זה המשבצת של שבט אשר!!! אשר הוא קטנם של שבטים... הוא מגיע אחרי הכל... אחרי שאנחנו כבר יודעים את כל הלכות שבת... יודעים מה אסור... ויודעים כבר שהכל אסור... כעת מגיע שבט אשר והוא עושה מזה מעדני מלך!!! אשר דואג ששלחן שבת יהיה **מלכותי!!!** שיהיו צלחות יפות... והסכו"ם יעמוד במקום... ויהיו מפיונים בעיצוב מיוחד כזה... והאוכל יהיה בטעם טוב ומתובל טוב... ומוגש יפה... ויהיה **צורה** של שלחן שבת... שכולם ישבו לבושים בבגדים מלכותיים ושרים בנעימות... וכל זה בשביל מה?? בשביל לשקוע בחומרות?? בשביל **לקחת** מהעולם הזה את כל ההנאות?? לא!!! המטרה היא הפוכה: **והוא יתן מעדני מלך!!!**

ה'... רצית שיהודי יתן לך שמירת שבת?? אז הנה... עשינו מזה מעדני מלך!!! יהודי ישב בשבת בידיים שלובות והוא יהיה מדושן עונג מהשביתה הזו... זה... זה לא הגיע מעצמו... עבדו על זה... דאגו לזה...

נו... עכשיו אתה מתחיל להבין עד כמה קריטי התפקיד של שבט אשר??

זה בדיוק מה שהיה חסר לי בישיבה... כידוע: אחד הנושאים הרגישים בישיבות זה שבת ישיבה!!! ישנם בחורים שלא מסתדרים עם שבת בישיבה... רק מתקרבת שבת... הם מחפשים לאיפה לברוח... מה יש??

היום אני מבין מה היה חסר לי... כשהגיע שבת החדר שלי היה מבלגן... כי... כי מי אתה רוצה שיסדר אותו... אני?? ממתי אני יודע לסדר חדר...?? (תגיד תודה שאני לא מבלגן אותו) לשטוף את החדר?? מי מדבר על זה בכלל... רגע... ויש הרי שלחן בחדר שלי בפנימיה... האם שמים מפה לבנה על השלחן?? מה פתאום... מאיפה יש לי מפה... מה... יש לי בבית משלי שיש איזה מגירה ששם נמצאת המפה של שבת... וצריך רק להוציא אותה??

רגע... ונרות שבת?? לא!!! אסור בישיבה... זה מסוכן... טוב... אז לפחות סעודת שבת... רגע... מי עורך את השלחן?? יש מפיונים?? איך זה נראה?

אז תלוי... זה די תלוי במוטיבציה של אחראי מטבח התורן... בהתחלה הוא היה עושה את זה... עד שנמאס לו... בקיצור: מה מתברר??

איך הגיע ה"הגדתי היום" של ביכורים ל"מגיד" של ליל הסדר...??

ליל הסדר... המפגש המשפחתי השנתי בצל השכינה!!!! כן... כבר עשרות שנים... כאן באכסניה המיוחדת הזו... במקום הזה... כמובן שכל שנה יש לה את החידושים שלה... בפרט חידושים של נוף **אנושי!!!** כל שנה מתווספים לנו עוד כמה נינים חדשים בני שנתיים וחצי ומעלה שאמא שלהם נעמלה ותירגלה איתם במשך כל החורף לאכול כזית צלי בשיעור כדי אכילת פרס... אפילו שליומי הקטן שהוא כידוע לא אכלן גדול... גם אותו היא הצליחה לפתות בחודשיים האחרונים שיגמור מהצלחת של ארוחת צהרים!!! אמא הכינה כל יום גולש עגל... והודיעה חד משמעית שמי שיאכל יפה ויגמור את הצלחת במהירות של כדי אכילת פרס... יוכל להצטרף איתנו לקרבן פסח לירושלים ויענקי הבין שזה רציני... כי שנה שעברה דודי באמת לא נסע עם אבא לירושלים כי הוא לא עמד בזה... לכן יענקי הבין שאין חכמות ובחודשיים האחרונים הוא אוכל יפה... וב"ה הוא נכנס לרשימה המאושרת של הנינים החדשים שהשנה יצטרפו גם הם לקרבן פסח המשפחתי...

וכמובן כל שנה יש את הכלות החדשות ישנות... שכבר לא רדופות לילך לבית אביהם והשנה הם לראשונה ישרו איתנו... יש כמובן את החתנים החדשים שמגיעים... ויש גם גל עזיבה קטן... ב"ה בנסיבות משמחות, השנה היה כמה נכדים שהתחתנו... והחליטו ללכת יחד עם נשותיהם לאכול קרבן פסח אצל השווער...

עכ"פ למרות שכבר עשרות שנים אנחנו כאן מידי שנה עם אותו קרבן פסח ככל משפטו וסידורו... אבל כל שנה יש חידושים מרעננים בהתאם להתפתחויות בבית המדרש... בפרט שהנכדים הצעירים... הישיבחרים... שיהיו בריאים... יש להם הרבה מרץ והם אוהבים לעשות עקשנות... ויש להם תענוג מיוחד להדליק את סבא... לא... שלא תבין... הם לא מחפשים לעצבן את סבא... חלילה וחס!!! אבל הם אוהבים להוציא ממנו את המירב והמיטב... וכשהם מביאים משהו כזה חדש ש... שסבא לא מכיר מהבית המדרש הישן שלו... סבא בהתחלה מזדעזע... בהתחלה הוא ממש צועק עליהם... מה אתם עושים... ואז לאט לאט הוא נכנס להרפתקה עם כל העוצמה... ומתחיל להתחיל לדון לגופו של עניין האם זה נכון או לא... ויש פה אש של ריתחא דאורייתא... כשסבתא רואה את סבא כולו לוהט בריתחא דאורייתא היא מרוצה עד לב השמים... תבואו כל יום... ה"הדלקה" הזו רק מחזקת לסבא את שרירי הלב... וזה התפקיד של יענקי ומוישי הנכדים התורניים שלומדים בישיבות הקדו'... הם מומחים בלייצר את ההסלמה מול סבא... כל שנה מחדש הם מביאים איתם כל מיני דברים חדשים... סו"ס אל תשכח שבית המדרש לא שקט על השמרים... ואם מתקרב חג הפסח... אז תבין לבד שהיו התפתחויות חדשות בפירקא דרבי אליעזר ורבי יוסי הגלילי... אתה מבין לבד שהסתובבו שאלות חדשות בלשכת הגזית ויש תמיד מה להשתדרג... וכמובן למי שרוצה יש גם בעיות חדשות... ובכן: השנה כולם כבר מחייכים אחד לשני... מה השנה הולך להיות הכאוס...

אבל לבנתיים הכל הלך כשורה... הקרבנו את הפסח... התחלנו את ליל הסדר... כוס ראשון... מזגנו כוס שני... התחילו כבר לצלות את הפסח... ואנחנו לבנתיים אוחזים במגיד... הכל הלך על מי מנוחות... ואז הגיע רחצה... מוציא מצה!!! **הגיע השלב של מצות אכילת מצה!!!** וכאן התגלתה ההפתעה השנתית!!!!

החידוש של השנה היה בר של מצות!!!! פתאום הוציאו מהמטבח שולחן בר מעוצב יפהפה... עם סלסלאות מהודרות וכתוב עליהם בר מצות!!! מבחר מצות... כל אחד יבחר את המצה שהוא רוצה...

סבא כבר נדרך... הוא לא אוהב רעיונות חדשים... אני לא ראיית בר של מצות לא אצל שמעון בן שטח ולא אצל יהודה בן טבאי ובדאי לא בבריסק... מה זה הרעיונות האלו חדשים מקורב באו לא שערום אבותיכם?? סבא מגיע לסלסלה הראשונה ומזדעזע כולו... מה כתוב כאן??? מצה של מעשר שני??? השתגעתם??? אין לכם מה לעשות??? אתה רוצה להגיד לי שלקחתם חיטה של מעשר שני ועשיתם מזה קמח ואפיתם מזה מצות??? זה... זה לא טוב... מצה צריכה להיות ראויה להיאכל בכל מושבות ומעשר שני לא נאכל אלא רק בירושלים... אבל יענקי לא התבלבל וענה לסבא... סבא, זה מה שהולך היום!!! בחודש האחרון היה על זה רייעד בכל הישיבות... למדנו את הסוגיה... כל הראשי ישיבות דיברו על זה... גם רבי מאיר... גם ר' יוסי הגלילי ואני תלמיד של רבי עקיבא שהוא פסק שמצה של מעשר שני בירושלים זה נאכל בכל מושבות... וסבא לא מסכים... מה פירוש?? אבל מעשר שני מסון גבוה הוא...?? והמצה צריכה להיות שלכם... בקיצור: בלגן... עקשנות... כל אחד מוציא את הברייתא שהוא מכיר מגרסתו... קשיין אהדדי... ויכוחים... עד שסבתא התערבה ואמרה... רבותי... הפסח כבר צלוי... וחצות לא מחכה לנו... והילדים עוד רגע נרדמים... ועם כל הכבוד לריתחא דאורייתא אין לנו כעת זמן לויכוחים שלכם בסוגיות של "מעשר שני"... מעשר שני יכול לחכות לחול המועד... כעת אנחנו עוסקים בפסח ומצה ומרור... טוב... יענקי ומוישי כבר הסתירו מסבא את ההמשך של הבר... אוהו... סבא לא מעלה על דעתו שזה רק ההתחלה... סבא לא יודע שהכנו הפתעה לדוד ירמיה הכהן... לא רק שהוא יקבל מצה של מעשר שני... הוא הולך לקבל חלה (-מצה) של מעשר שני!!! זאת אומרת: ר' ירמיה הולך לברך היום חמש ברכות רק על המצה, א. המוציא, ב. על אכילת מצה, ג. על אכילת מעשר שני, ד. על אכילת חלה, ה. וגם שהחיינו... (ק... מהיום תדע... כמו ש"ש אוכל אכילה אחת וחיבי עליה חמש חטאות... אז יש אוכל אכילה אחת וחיבי עליה חמש ברכות)... ומה אתה חושב... אתה יודע איזה פולמוס היה סביב החלה של מעשר שני הזה... אתה יודע איזה שפאכטעל ר' ירמיה הולך לקבל מסבא כשהוא יספר לו איזה מצה מעניינת ויצריתית הוא אכל... ואתם תראו שבסוף סבא יסכים איתנו... הבטחנו לר' ירמיה שזה גלאט...

גם הגיס הטרי ר' אהרן כץ... גם הוא הצליח לעשות הפתעה לסבא... באמצע השולחן עורך... הוא פנה לסבא... זיידע... אתה רוצה לשמוע ברכה מיוחדת?? הוא לקח מצה בידיים ובירך: ברוך אתה ה'... אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו על אכילת ביכורים!!! סבא כמעט התעלף... מה קרה לך? מאיפה הבאת עכשיו ביכורים??? ר' אהרן לא התבלבל... זיידע... אתה זוכר שלפני חצי שנה אתה הגעת לחג השבועות בבית המקדש עם ביכורי חיטים... וזה יצא בדיוק המשמר שלי!!! ואני זכית להיות הכהן שלקח הטנא מידך... אתה זוכר את המעמד המרגש שאתה הכרזת בדמעות שלישי: הגדתי היום לה' אלווקי... ארסי אובד אבי... וירעו אותנו המצרים ויענונו... ונצק אל ה'... ואני הייתי הכהן שזכיתי לשמוע איתך... באותו רגע החלטתי!!! אני שומר את החיטים אלו לארמי אובד אבי השני!!! למגיד השני!!! החלטתי שאני שומר קצת מחיטי הביכורים האלו עד... עד חג הפסח... והנה!!! זה מצה שעשויה מהחיטין שאתה קצרת אותם... אתה הבאת אותם למקדש... והנה... כעת נעשית סגירת מעגל... אני כעת אוכל אותם בפניך בקדושת ביכורים... דמעות נשפכו שם כמים... סבא הצטמרר כולו... קם ונטל ידים... וביקש: תביא לי את זה שוב... תביא לי להחזיק שוב את המצה הזו שלפני חצי שנה כבר החזקתי... סבא החזיק ושוב חזר: הגדתי היום לה' אלווקי!!! מגיד---- ארמי אובד אבי יורד מצריימה... וישמע ה' את קולנו וירא את עמלנו ואת לחצנו ויוציאנו ה' ממצרים... עין לא נותרה יבישה... ר' אהרן כץ כאמור אכל את המצה הזו רק בתוך הסעודה... כי ביכורים באמת א"א לצאת איתם ידי חובת מצה בלילה ראשון... אשרי העם שככה לו...

החשדות שסביב החיסונים...

לא נעים... יש דברים שאורך לי הרבה זמן להבין אותם... כמה פעמים כתבתי כאן בעלון על השבבים שמכניסים לנו בחיסונים... אבל אליבא דאמת... לא באמת ידעתי על מה אני מדבר... תכל'ס... הגיע הזמן להתחסן... והגיע הזמן לבדוק את זה ברצינות... ניגשתי ל"מומחים"... אלו שקצת חוששים מהנושא... ובקשתי מהם שייסבירו לי מה זה השבבים האלו... כן... מכניסים לי את השבבים... ואז מה זה עושה לי?? איזה נזק זה עושה לי??

הייתי בהלם!!! הבן אדם הסביר לי ש... ש... שום דבר!!! בסה"כ משתילים לי איזה מצלמה נסתרת ומאז יש מצלמות שיודעות בדיוק מה אני עושה... הכל מתועד... יודעים מאיפה חורתי ובאיזה שעה הייתי פה ומתי הלכתי לשם... אמרתי לו: נו... נו... מה **הבעיה???**

ואז הוא ענה לי: מה... אתה מסכים להיות מתועד ושידעו איפה אתה נמצא?? ענית לו: כן!!!! אין לי שום בעיה... מה... אני שודד בנקים... אני מכריז מע"ג במה זו: אין לי שום בעיה שידעו איפה אני מסתובב 24/7... ואני אומר את זה עם יד הלב!!! אם יתברר לי כיום שבעשרים שנה האחרונות היה איזה שבב שמחובר אלי הייתי מתועד בכל מה שאני עושה... אני אומר לך בגאווה!!! אין לי שום בעיה עם זה... (אולי יש לי בעיה עם הקוד של הכספומט... נו... אבל לא ריווחי להחזיק מצלמה בשביל הכסף שיש לי שם) ואני חושב שיש הרבה יהודים שייסכימו אותי... מה... אני שודד ים? אני מסתובב במקומות לא ראויים? אני מוחה בתוקף: לא!! אני מוכן לשקיפות מלאה...

עכשיו מה בעיקר ההלם שלי?? שיש פה אנשים שרצו באופן מגמתי להפחיד ולהרתיע את העולם שלא יעשו חיסון... הם יישבו וחשבו מה הדבר שהכי יכול להרתיע את האנשים ואחרי כל האופציות הם הגיעו למסקנה... שמה הדבר שהכי הכי מפחיד את האדם???

רק שלא ידעו איפה אני מסתובב!!! שרק לא ידעו מה עשיתי היום!!! בקיצור: במילים אחרות: רק שהאתון של בלעם לא פתח את הפה פתאום ותתחיל לספר מה אני עושה במחשכים...

אם זו המסקנה!!! שזה!!! זה מה שהכי מלחיץ אנשים היום... זה... זה... זה קצת מחשיד... קצת הרבה... זה אומר דרשני... מה קרה??? מה אתה מפחד כ"כ שידעו מה אתה עושה ואיפה אתה מסתובב?? זה... זה רק מצביע לנו על מגמה כללית עד כמה אנשים בדרונו התרגלו שבמחשך מעשייה וממילא מצידם הדבר הכי מפחיד ומרתיע שיכול להיות זה שהלילה חסם ידעו מה אני עושה... ועליו לשבח לאדון הכל... שלא עשנו!!! אדרבה!!! אני בעד... אני עוד מעט הולך להתחסן... לפני שיחסנו אותי אני אזכיר להם שלא ישכחו לשים שמה את השבב!!! שישמו אותו בזוית טובה... שייצלם את כככלל מה שאני עושה... אני בעד... אדרבה... אם כבר שישמור עלי... שאם עד עכשיו עוד היה לי מידי פעם איזה הווה אמינה ש"לא יראני אדם..." אז מעכשיו גם זה לא יהיה...

אני חושב שיש פה נקודה למחשבה!!! דווקא החשדות האלו סביב החיסונים חושפים אותנו לממדים האמיתיים של העיר תחתית שעובדת מתחת הרדד... עצם זה שמי שרוצה להרתיע משתמש עם כוז עליילה... זה רק מראה לך כמה על ראש הגג בוער הכובע ומי שיש לו אינטרנט פתוח בהחזקיים לא יסכים לתת לך לעקוב מה אחרי ה"תנועות האחרונות" שלו שם... אני ועוד כמה חברים שלי בני תורה גאים להכריז: אתם מוזמנים לעקוב אחרינו!!! בכיף... אדרבה... זו נקודה למחשבה בשעת החיסון... למרות שאני לרגע לא חושב שמישהו מכניס לי שם משהו... מה שבטוח... עין רואה!!!!

אתה גדול!!! צריך להכריז עליך שבת הגדול!!!

כידוע: שבת הגדול נקראת על שם הנס הגדול שהיה לעם ישראל בי בניסן... שהם לקחו את הכבש וקשרו למיטה והמצרים הבינו שהם הולכים לשחוט את האלוהים שלהם ובכל זאת הם לא עשו לעם ישראל כלום... וכמובן שזה מאוד תמוה: מה פה הנס הגדול???

סוף סוף הסיפור הזה היה בשלב הסופי סופי... בשלב שהמצרים כבר היו שבורים ורצוצים מכל הכיוונים... כל מצרי והצלקות שלו... כל מצרי והמכה שבה הגיע תורו לחטוף... ובאופן כללי במשך כל השנה האחרונה התרומם קרנם של ישראל בעיני מצרים מאוד... הם ראו בעיניים שלהם איך שהקב"ה חפץ בישראל... המצרים כבר פחדו מעם ישראל... ובדיוק עכשיו... אם יהודי רוצה להקריב כבש... אז מה צריך נס עד כדי כך גדול שהמצרי לא יעז להרוג אותו???

ושמעתי שיתכן וההסבר הוא ככה:

נכון... באמת הנס הגדול פה זה לא כ"כ המצרים... זה שהמצרים לא עשו כלום ליהודי עם השפספאלע... נו... לא זה הנס הגדול שקרה פה... הנס הגדול פה זה היה **היהודי בכבודו ובעצמו!** אמנם די קשה לנו להיכנס ומשיגים שהיו פעם... אבל ננסה לדמיין עד כמה שאנחנו יכולים... תחשוב על יהודי שהתרגל במשך מאתיים ועשר שנים לסגוד לכבש!!! להשתחוות לו... ולחיות בנקודת הנחה שכל מה שיש לו בחיים... הכל מגיע מהכבש הזה... אותו יהודי עובד עבודה זרה... כל יום מחדש הוא משקיע לב ונשמה במערכת היחסים מול הכבש... מקריב לו... מקטיר לו... משקיע אינספור שעות ומחשבה איך למצא כביכול חן בעיני הכבש כדי שיתן לו וישפיע עליו כביכול עפ"ל... אותו עבד במצרים הספיק לתלות בכבש את כל התקוות שלו ואת כל ההצלחות שהיו לו... וכמובן כל כשלונו שיש לו... הוא תלה את זה בזה שהוא לא מספיק והתנהג יפה לאותו כבש.

ותחשוב שאחרי הכל... אחרי שנים ע"ג שנים של מערכת יחסים בינו לבין הכבש... פתאום משה רבינו מגיע לאותו יהודי ואומר לו: סטופ!!! קח את כל התקוות שתלית בכבש הזה...

קח את כל הקשרים שדמיית שפיתחת מול הכבש הזה... ובבת אחת תשרוף את כל הקשרים איתו...

אתה יודע איזה ניסיון אדיר זה?? ושבו: סו"ס עדיין מאוד קשה לנו להיכנס לראש הזה... אבל אם נרצה עוד יותר להמחיש את זה... תאר לעצמך אדם שעבד קשה לפרנסתו וצבר סכום כסף... כל יום הוא צבר עוד שטר של מאתיים שקל... וסו"ס לאחר כמה שנים של עמל... סו"ס כעת הוא מחזיק בידיים שלו **מאתיים אלף שקל מזומנים! ככה בשטרות!** ואז לפתע הופיע איש טוב ורחום ואמין ועשיר ואומר לו: אני מוכן לפרוש עליך חסות ולדאוג מכאן ואילך לכל מחסורך אבל בתנאי אחד!!! תשרוף את כל השטרות האלו!!! **אתה קולט איזה קושי אדיר יש כאן?** כן... אני מוכן לפרוש עליך חסות ולדאוג לך להכל בכל מכל... אבל בתנאי אחד!!! **שתתן בי אימונו!** תסמוך עלי בעיניים עצומות שאני לבד יכול לספק לך הכל בלי הכסף הזה... ומה יהיה נקודת המבחן שלך אם אתה באמת סומך עליי? נראה האם אתה מוכן לשרוף את כל השטרות האלו???

זהו! זה היה הניסיון האדיר של שבת הגדול!!!

עומד יהודי שבמשך עשרות שנים צבר קשרים ובנה מערכת יחסים דמיונית מול הכבש הזה **והוא עדיין** חי בתפיסה שכל מה שיש לי מגיע מהפולחן והקשר שיש לי מול הכבש הזה... ואבא טוב שבשמים פונה אלי ואומר לי: אני מוכן לפרוש עליך חסות אפילו שלא מגיע לך... אפילו שאתה עדיין ממשיך לעבוד עבודה זרה... **אבל בתנאי אחד!!!** שתסמוך עלי שאני לבד יכול לעזור בך... ובמה תבחן?? האם אתה מוכן לשרוף את כל הקשרים עם הכבש הזה!! האם אתה מוכן לקחת את הכבש הזה באוזניים ולקשור אותו למיטה ואח"כ להוריד לו את הראש?? בשביל אותו יהודי זה היה מעשה שכ"כ גדול עליי... שזה היה בדיוק כמו שבשבינו לשרוף מאות שטרות של מאתיים שקל שעמלתי והועתי עליהם... ובהינך יד לשרוף את הכל... **זו בדיוק היתה ההרגשה!! וכאן ירדה לעולם שבת הגדול!!!**

מה זה גדול?? גדול זה מי שמוכן להתנתק מהקטנות... גדול זה מי שמוכן להשאיר את הקטנות מאחוריו... מוכן לשרוף קשרים עם הקטנות...

זה הנס הגדול שקרה בשבת הגדול!!! הנס לא היה שהמצרים לא הרגו את ישראל... הנס היה שהמצרי מסתכל ליהודי בתוך העיניים... ואומר לו: אתה נורמלי?? אתה יורה לעצמך ברגלים... אתה שורף את הקשרים עם הכבש ששינוי ביחד כ"כ הרבה השקענו בו ובנינו אותו מערכת יחסים! סו"ס צברנו איתו שיא של קשר... סו"ס הגענו ל"שט שערך טומאה ועכשיו אנחנו ככככה איתו... ובדיוק עכשיו אתה מגיע ומוריד לו את הראש ושורף אותו את כל הקשרים?? והישראל שומע את המצרי והוא מבין טוב מאוד על מה המצרי מדבר... אוהו... הוא מבין יותר מידי טוב...

עכשיו: רק בשביל להשלים את התמונה... אני רוצה לגלות לך סוד כמוס... אבל אל תגלה לאף אחד... אתה יודע מה קרה באותם ארבעה ימים שהכבש היה קשור למיטה של היהודי?? שישיאר בינינו... בשקט בשקט... כשאף אחד לא ראה... אותו יהודי השתחוה לכבש הזה!! בטח... שנים אני כורע ומשתחוה לך... שנים שאני מתמסר לך וחושב שאתה כל החיים שלי... וגם עכשיו!! גם עכשיו הללו עובדי ע"ז והללו... אבל תוך כדי שהיהודי משתחוה לכבש... הוא לוחש לו באוזן... אתה יודע מה אני עושה לך מחר?? אני מוריד לך את הראש!!!! אוכל אותך לשם ה'!!!

אתה מבין את זה?? אתה מבין איך זה הולך ביחד?? יש כאלו שלא יבינו... אבל אוי אוי אוי... אני במקרה מבין מצוין איך זה הולך ביחד...

מה... אתה לא מכיר את הנשמות הטהורות האלו... את הבחור הזה שהייתה לו מעידה רוחנית והוא קנה אייפון... והוא מבין שזה חורבן בשבילו... והוא כבר קיבל החלטה שהוא שובר את זה!! זה!! זה!! זה!! הוא מבין שהוא צריך לשבור את זה... גם אז הוא נמשך לזה כמו מגנט... וזה לא סתירה!! זה כמו קואליציה ואופוזיציה שמתחככים כל הזמן... מצד אחד הנשמה האלוקית שלו מתחזקת והיא החליטה שמקריבים את המכשיר הזה קרבן לה... אבל מצד שני הוא קרוע מפינים... כי אני כבר מכור לזה... אני כבר נמצא במ"ט שערך טומאה של המכשיר הזה... כל הסיפוקים שלי והחיים שלי קבורים בתוך זה... ובאמת יש פה כח אחד מושך לכיוון של **הנס והמרום!!!** וכח שני מושך לכיוון **הקטן והנמוך...**

ומה הולך להיות פה?? שבת הגדול או שבת הגדולה?? איזה רגעים מכווננים אלנו!! זה היה הרגעים של אותו י בניסן! הרגעים שיהודי עמד בפרשת דרכים בין קטן ל--גדול!!! וקדימה... תקבל החלטה... אתה מוכן לשרוף קשרים עם הקטנות ולגדול או לא?? זה מה שקרה אז!! זה מה שקרה גם היום!!! הרגעים האלו עוברים עלינו בכל מיני סיטואציות שאנחנו ממוכרים לאיזה משהו קטן ורדוד ושפל... ומה שמפריד בינינו לבין הגדלות זה הרגע של ההתנתקות!! אתה מתנתק

מהקטנות ובבת אחת אתה נהיה גדול!!! זה ניסיון אדיר שרק מי שנמצא שם מבין עד היכן הדברים מגיעים!! הניסיון הזה הוא ניסיון של קרבן פסח!!! הוא הקרבן פסח של מסכת פסחים שלנו... הוא הקרבן פסח שבו אנחנו מחדשים את הנישואין שלנו עם הקב"ה מידי שנה בערב פסח... עם הדם פסח הזה... עם היום המכונן הזה שבו הסכמנו לשרוף קשרים עם הקטנות ולעוף מעלה מעלה... בחור כזה צריך לזכור לדורי דורות שהיום הזה שהוא עשה את הצעד הגדול הזה בגבורה... הוא צריך לזכור אותו לדורות ולקרא לו שם: יום הגדול! או השבת שלפני או אחרי... לקרא לה שבת הגדול הפרטית שלי!!

---יש סיפור דומה בנביא שופטים פרק ו... בקצרה ממש: היה זה תקופת השפל של עם ישראל שכולם עבדו ע"ז וה' מסר אותם ביד מדין... וישראל היו בצרה גדולה וה' רצה לגאול אותם אבל לא היה להם שום זכויות להינצל... ואז גדעון בן יואש עמד בשדה של אביו שהיה בה שור פר מפוטם במיוחד לעבודה זרה... וקעת ה' רוצה שגדעון יהיה מושיעם של ישראל!! נו... אבל שוב... צריך מינימום של זכויות שבביל זה... נו... מה עשה הקב"ה?? הקב"ה פנה לגדעון ואמר לו... אני לא מבקש ממך שתעשה משהו מיוחד בעבודת ה'... רק מה?? אני מצפה ממך משהו אחד ויחיד... **תשרוף את כל הקשרים שיש לך עם הבעל...**

ולכן אני מצווה אותך עכשיו לשבור את כל הכלים מול הבעל!!! לשרוף את מצבת הבעל ולקחת את השור הזה שמפוטם שבע שנים לע"ז... ותקריב אותו לה... גדעון הגיע באמצע הלילה ושרף את הבעל... ובנה מזבח לה' וכו... והנה בבוקר... אנשי העיר מתעוררים ומזדעזעים לראות את המעשה ה"נפסע" של גדעון... בהתחלה הם רוצים להרוג אותו לאלתר... ואז ענה להם אביו יואש: תעזבו... גדעון עשה פה מעשה עד כדי כך חמור... עד כדי בלתי נסלח... ש... שאין צורך שאנחנו נעניש אותו!!! תנו לבעל בעצמו לנקום בו... הבעל בטח לא יעבור על זה בשתיקה!!! בטוח שהבעל יעניש אותו בעונש יותר חמור ממה שאנחנו מדמינים... והם קיבלו את הטענה של יואש!! ומכאן ואילך השתנה שמו של גדעון ל--**ירובעל!!!** לומר ירב הבעל עם גדעון!!

עכשיו: שכאנחנו שומעים כזה סיפור אנחנו מגחכים... כאילו שהבעל ינקום בגדעון... אבל צריך להבין שזה לא בדיחה!!! אם אנשי העיר קיבלו את הטענה הזו סימן שהם היו משוכנעים במאת האחוזים שהבעל ינקום בגדעון... וממילא גם גדעון בכבודו ובעצמו... ברגע שהקב"ה אמר לו לך תשרוף את הבעל... גדעון עמד כאן בפרשת דרכים מאוד מכריעה!!! אני עכשיו הולך לשרוף את כל הקשרים עם הבעל... והמשמעות היא: שאם יש אחוז אחד בודד שהבעל כן שווה משהו... אני גמממממממ... הבעל לא ישיאר מעני מעני אחת שלימה... הבעל יכריז עלי מלחמת עולם... וממילא אם אני עושה את הצעד הזה ושורף את הקשרים איתו זה מהפך גמור בכל התפיסה ותשובה גמורה על כל מה שהיה עד עכשיו... יש פה הכרה מוחלטת שאין עוד מלבדו!!!

וגדעון הלך על זה ובאמת יצא למריבה פנים אל פנים מול הבעל... ואז אנשי העיר נתנו לו שם חדש ושמו אז הוא נקרא **ירובעל!!!** על שם שירב עמו הבעל... והירובעל **הזהו בדיוק השם הזה!!!** בדיוק המהות החדשה הזו שהוא קיבל שהוא שרוף אצל הבעל... זה מה שרומם אותו בבת אחת למדרגה הגבוהה ביותר שהקב"ה פונה אליו... לך בכוחך זה והושע את ישראל!!! ומאז נחה עליו רוח ה'... מה הכח של גדעון?? ירובעל... הוא שרוף אצל הבעל!!! הוא שרף את הקשרים שהיה לו עם הקטנות... זה מה שעשה אותו גדול גדול!!!

--**כלומר: יש שני מסלולים לגדול בעבודת ה'!!!** המסלול הישר והרגיל זה לעלות ולעלות בעבודת ה' מעלה מעלה... וככה מטפסים צעד צעד במעלות התורה והיראה ונהיים **גדולים...** אבל לפעמים אתה נמצא בכזו תקופת שפל ש... שאין לי את המינימום כוחות נפש לאסוף את עצמי ולהתחיל לטפס ולעלות... אני בקושי סוחב את עצמי... אז לעלות ולהתעלות?? אין... אין לי את המשאבים לזה...

אם ככה... אין בעיה!!! אם אתה לא יכול לגדול בדרך החיובית!!! יש מסלול לגדול על דרך השלילה!!! -- **תנתק מהקטנות!!!** אתה מוכן לשרוף את כל הקשרים עם הקטנות שלך... אתה מוכן להתנתק מהווצאפ... אתה מוכן להודיע לכלה חברים קלוקלים שלך שסיימת איתם סופית... הר את זה אתה כן מסוגל לעשות!!! לא ביקשתי ממך כעת שתתחיל ללמוד שמונה שעות רצוף... את זה אתה לא מסוגל לעשות... אבל להיות ירובעל... ליצור מריבה ולהתנתק מכל מי שהרחיק אותך מה... את זה אתה כן מסוגל לעשות... אם את זה תעשה... מכאן ואילך תקבל קרש מקפצה של גדלות!!! זה סוג של גדלות שמגיעה לאו דווקא מטיפוס ועליה... אלא מההתנתקות מקטנות...

זה ההבדל בין דם פסח לדם מילה!!! דם מילה היה גדלות בדרך החיובית... יהודי שמוכן להזות מדמו הוא בבת אחת הולך וגדל ונדבק בזרעו של אברהם הגדול בענקים... אבל דם פסח...?? זה גדלות על דרך השלילה!!! אני מתנתק מהקטנות... חותך את הראש של הכבש ושורף את כל הקשרים איתו... ובבת אחת אני נשאב למעלה מעלה... ונתערב דם פסח בדם מילה...

דם מילה כבר היזנו... על בריתך שחתמת בבשרנו... מה שחסר לנו זה דם פסח!!! ההסכמה להתנתק מהקטנות... לשרוף קשרים עם כל מיני חסות דעת שעושים אותי קטן... לחתוך את הקשר איתם... להתנתק מהם... זו קשה!!! אפילו קשה מאוד... אבל אי אפשר להגיד שזה לא אפשרי... את זה כל אחד מאיתנו יכול לעשות... כן... יש פה מריבה... ירובעל פתאום קיבל כוחות מיוחדים!!! אתה יודע מאיפה הוא קיבל את הכח הזה?? הוא רץ מהר מהר לאבא שבשמים ואמר לו: טאטע... הבעל רודף אחרי... הבעל רב איתי... כשיהודי מוכן להסתכסך עם הבעל בשביל לברוח לצלו של הקב"ה... הקב"ה מקבל אותו... אותו דבר אתה!! אתה תפרוש מאותו מכשיר... תפרוש מאותה התמכרות... תקבל על עצמך להפסיק להיכשל ב... ואז!!! אתה תרגיש ירובעל... אתה תרגיש ש... שמה יהיה איתי. תרוץ עם זה לקב"ה ותגיד לו: אבא שבשמים. שרפתי את כל הקשרים שלי... איבדתי את כל הטעם שלי בחיים... למען... אנא... תפרוש עלי חסות... זו תפילה שלא תשוב ריקם!!! בטוח!

גליון מס' 415 פרשת בא
תשפ"א שנה תשיעית

לזכות ולברכה
ראובן בן זהבה
נעמי ברכה בת נאוה ליאורה
שיזכו לרפ"ש בתושח"י

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

מי ומי ההולכים... בנערנו ובזקינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך (י"ט)
כתב בעל הטורים: אמר פרעה למשה, מה אתם מבקשים כל כך ללכת, וכי אתם סבורים לכנס לארץ? מי ומי ההולכים, כי כלם ימותו במדבר חוץ מיהושע וכלב. מי ומי בגמטריא 'כלב' וכן נון. והשיבו משה: בנערנו ובזקינו נלך, כי לא נגזרה גזרה לא על פחות מבן כ', ולא על יתר מבן ס' עכ"ל.
והוסיף רבנו שליט"א: על פי דבריו נתן גם לפרש את המשך הפסוק: בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך.
בבנינו - אפשר שהתכוונו על כל הבנים שלא נגזרה עליהם מיתה, כגון בני שבט לוי (ב"ב קכ"א ב').
ובבנותנו - הולך על כל הבנות שעליהן כלל לא נגזרה כליה ויכולות להכנס לארץ (רש"י במדבר כו' יד').
בצאננו ובבקרנו - גם כנ"ל, שעל הבהמות לא נגזרה מיתה.

ונתנו על שתי המזוזות (יב, ז)

כתב בטעמא דקרא: כתיב מזוזת חסר ו' תנינא, וכן בכל הפרשה, אבל במצות מזוזה בפרשת ואתחנן ועקב כתיב מלא ו' תנינא.

ויש לומר, דכבר כתב רש"י בפרשת תשא ובפרשת עקב וכן בתנחומא שם: 'לחת' חסר, מלמד ששניהם שוין, ולמדנו דאם חסר ו' הרובי מלמד על שויתם, ואם כן כאן שהזו על שתי המזוזות, שתיהן היו שוות, לכך כתיב מזוזת חסר, מה שאין כן במצות מזוזה, שאין קובעין אלא על אחת מהמזוזות, אם כן אין שתיהן שוות, לכך כתיב מלא.
במשך שנים רבות היה רבנו מכתת רגליו ברחבי העיר ומכריע בשאלות שנתעררו בדיני מזוזה. כמעט כל מי שהיה מבקש שיבוא להביט על פתחי הבית ולהכריע, היה 'זוכה' (במדת האפשר) לבקור קצר ולהכרעה מידית.

(שבענו מטובך)

מי מכיר?

תמונה זו אותה קיבלנו מאחד מקוראינו, התפרסמה בעיתון מקומי לפני למעלה מעשרים שנה, באירוע נראה רבינו שליט"א מאזין לדרשה בבית כנסת. היודע פרטים על האירוע והמופיעים בו, יועיל להודיענו.

לזכות התורם
לברכה והצלחה
וסייעתא דשמיא

לזכות ולרפואת
סבי ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפואה שלמה ולבריאות איתנה

כב' עורך הגליון ומזכה הרבים שליט"א
שלו' וברכה

הבאתי בס"ד דבר ששמעתי ממרן הגר"ח שליט"א
(הובא בספר 'דברך נצב בשמים') וזה דבר שרק הגר"ח שליט"א יכול
לאומרו, ומיד.

שאלתי על פר' בשלח, בפס' י"ד כ"א "ויולך ה' את הים ברוח קדים" שהאריך רש"י לבאר שזה רוח של פורענות שהקב"ה מביא על הרשעים - ומקורו מהמכילתא. ולמה רש"י לא פירש כן אצל הארבה בפר' בא שג"כ כתוב רוח קדים - וענה רבינו שליט"א: המכילתא מתחיל בפר' פסח וזה נאמר אחר מכת הארבה ולכן רש"י מביא רק בבשלח ששם נמצא המכילתא. מדהים לזכור כל זאת אין זאת אלא שכינה ששורה עמו.

בברכה שתזכה להגדיל תורה
ולספר בשבח החכמים - שזה מיסודות הדת.

תוספת מיוחדת מהערות הקוראים החשובים

בגליון לפרשת שמות הובא מאמר שחשף את מעמד סיום כתיבת ספר ה'נ"ך בבית הכנסת לדרמן, תחת אחת התמונות היה רשום ..... והכוונה היה שלא היה ידוע מי הוא המצולם בתמונה, (ייש"כ לכל המגיבים הרבים) נביא כאן מתוך הספר 'בית אמי' קטע קצר על אותו אדם:

דמות מעניינת נוספת שהסתופפה בצלו של 'לדרמן' הייתה פרופסור אלווין רדקובסקי, יהודי אמריקאי גבה קומה. הלא לא התגורר בבני ברק, ומדי שבת היה עושה את הדרך רגלי מביתו ברמת חן שבצפון רמת גן כדי להתפלל בבית הכנסת. שמו היהודי של האיש, שהסטייפלר כינהו 'החכם העולמי', היה ר' אברהם יצחק הכהן.

פרופסור רדקובסקי היה מומחה בעל שם להנדסה גרעינית והיה ממפתחיה של הצוללת הגרעינית הראשונה 'נאוטילוס'. בארץ עסק בפיתוח שיטות חדשניות להפקת אנרגיה גרעינית. הוא עלה ארצה כדי לזכות לברך ברכת כהנים מדי יום. (בחוץ לארץ נושאים הכהנים כפיים רק בימים טובים - שלוש עשרה פעמים בשנה בלבד). כאן התקרב למרן הסטייפלר והחל מתפלל בקביעות בבית מדרשו. ע"כ מתוך הספר.

וכן כתב לנו ידידנו החשוב רבי יוסף רינהולד:

פרופסור זה היה הממציא של חיל הים האמריקאי לשלב את פצצת האטום לספינות בים. והיה כמעט כל שבוע באמריקה שם לימד באוניברסיטה והיה חוזר לשבתות לביתו ברמת גן ומגיע כל תפילות השבת ל-לדרמן [שחיות, כמובן בנץ החמה] ומקומנו מול הסטייפלר בספסל השני מאחורי ר' יודל שפירא והיה רוב התפילה בעמידה, ומסירותו לתפילה היתה כה גדולה, עד שהיה מגיע "סחוט" מים מרוב הליכה מרמת גן, בין בגשמים ובין בזיעה שבקיע. גם בזקנותו כשהיה גבו כפוף ממש בעיגול רח"ל,

הוא לא היה מדבר כמעט עם אנשים כי היה איש סוד רק עם מעטים, ביניהם היה מדבר עם אבי רבי מרדכי רינהולד זצ"ל, בשבת בבוקר היה מלווה אותו לאחר הנץ עד רש"ב"ם 5 עד שקיבל את הדברי תורה של אבי שהיה משנן שוב ושוב [עם כמה מילים באנגלית שאבא שלי הטעים לו] כדי שיהיה לו מה לחשוב בדרך לביתו ברמת גן, והיה נפרד בשמחה ובעדינות להפליא כשליווה את אבי [הצעיר ממנו הרבה] עד לפתח הבית, גם היה תורם מכספו לכולל בהוד השרון, כמדומני שאבי סיפר לי שגם בביתו הגדול ברמת גן, לא משתמש בחשמל שאינו כשר ואין לו שם גנרטור... מה גם שהוא בא מהעולם הגדול והמדע, ובכל זאת הוא מצא את שיא המדע ואת שיא ההתאמצות שלו, דוקא בלדרמן. אבא שלי היה מציין זאת בדרשותיו בקרב בעלי תשובה כמה קידוש ה' היה על ידו.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

לזכרו של הגאון רבי משולם שינקר זצ"ל

וישב, ופעם שאלתי בזה את המשגיח הגר"י לוינשטיין ואת מרן בעל הקהילות יעקב ז"ע ושניהם אמרו שכוונתו שבמקום שיש סכנה מכיון שהאדם מביא את עצמו לידי סכנה, יכול להינזק על ידי בעל בחירה. הפלא ופלא.

ובזמנו הגר"א מן שליט"א סיפר לרבינו את העובדא הנפלאה הזו, ורבינו השיב כי בזה"ק מובא כדבריו של בעל האור החיים, ונהנה מהסיפור הנפלא.

רבינו שליט"א
 (משמאל) מאזין
 בקשב לרבי
 משולם, בשמחה
 משפחתית אצל
 חתנו הגאון רבי
 שרגא שליט"א

מימין: הגר"ש
 שטינמן, מרן
 רשכבה"ג הגרא"ל
 שטינמן במבחן
 פומבי בישיבת
 קהילות יעקב,
 הגר"מ שינקר

(ארכיון: קהילות יעקב)

"אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב רבי משולם את התורה, בוז יבוזו לו, כי מי שראה את החיבה האמיתית שהיה לו לתורה, כמה התאמץ להכניס אותה בליבות תלמידיו, איך שכל שיחו ושיגו היה בדברי תורה, הבין כי שאר ההנאות היו לעומת זה כאין וכאפס אצלו"

דברים נפלאים אלו אמר הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א לפני מיטתו של להבחל"ח רעו הגאון רבי משולם שינקר ז"ל בהלויתו שיצאה מרחבת בית הכנסת חזון איש 'לדרמן', בהשתתפות רבינו מרן הגר"ח שליט"א.

הגר"ש שטינמן
 שליט"א מספיד

בחודש זה - שבט, שנת תשנ"ו נקרא הגאון רבי משולם ז"ל על ידי להבחל"ח רבי שרגא שליט"א להצטרף לצוות הרבנים בישיבת קהילות יעקב. רבינו מרן שליט"א שהכירו היטב הן מבית הכנסת לדרמן, והן מכך שהוא התגורר אז ברחוב רשב"ם, היה מרוצה מהמהלך "הוא יביא הרבה תועלת לישיבה" אמר אז לחתנו הגר"ש שליט"א.

במרוצת השנים, כשלמדו נכדים של מרן שליט"א בישיבת קהילות יעקב, היה רבי משולם שולח מפעם לפעם שאלות בלימוד לרבינו, תוך שהוא משתמש בזה לעודד את הנכד וגם מרויח בזה עוד 'שטיקל תורה' מרבינו שליט"א. באחד הפעמים הוא שלח הערה חזקה על אחד המהלכים בספר 'קהילות יעקב' בבא קמא, ומרן שליט"א הסכים לה.

אחד העובדות המופלאות סביב אהבת התורה שהיתה לו רבי משולם, כבר התפרסמה במספר מקומות. היה זה אודות דברי האור החיים הק' (בראשית ל"ז כ"ב ד"ה ויצילו) הכותב "ויצילו מידם. פירוש לפי שהאדם בעל בחירה ורצון, ויכול להרוג מי שלא נתחייב מיתה, מה שאין כן חיות רעות לא יפגעו באדם אם לא יתחייב מיתה לשמים, והוא אומרו ויצילו מידם".

והנה הדברים פלא ממש, וקשה להבינם, שאדם יכול להרוג גם מי שלא נתחייב מיתה, והגר"ר משולם זצ"ל יגע הרבה בדברים, ופעם אחת החליט לעלות על ציונו הק' של האור החיים בירושלים, והתחנן להקב"ה שבזכות הצדיק הוא יאיר את עיניו במה שכתב בספרו, וכשגמר להתחנן חזר לעירו בני ברק.

והנה כשהוא נכנס לבית הכנסת ניגש אליו יהודי מוכר ממתפללי בית הכנסת, ואומר לו מעצמו, שהנה יש אור החיים תמוה בפרשת

עדין בסגר? נמשיכים לעשות סדר!

"קובץ גליונות" יוצא במיזם מיוחד בשיתוף "דברי שי"ח", ומבקש שיתוף פעולה מקוראינו היקרים, לשלוח העתק של תמונות ומסמכים ישנים ומעניינים, מגדולי הדורות, ובנושאים שונים.

לכל אחד יש ייחוס, בביתו של כל אדם קיימות תמונות של רבנים המפארים את האירועים השונים שהיו במשפחתו, צריך רק את הזמן לחפש, כעת זה הזמן.

נשמח לשיתוף פעולה, ולקבל גם תמונות, שלכם הם נראות פשוטות ומוכרות, אבל לכלל לציבור יכול להיות תועלת גדולה, אי"ה הדברים יראו אור לתועלת הרבים.

נא לפנות למערכת 'דברי שי"ח' בכתובת: ig0533145900@gmail.com

או במספר: 053-3145900, גם למי שאין אפשרות לסרוק, יכול לפנות אלינו ונדאג לכך בהתאם.

ובהזדמנות זו נודה לכל שולחי החומרים המיוחדים, אי"ה הדברים יבואו לידי שימוש במשך הזמן

בברכה מרובה יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"דרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-1586 שלוחה-

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310